

Emperyalizm, Milliyetçilik ve Kürt Sorunu

YAYINA HAZIRLAYAN

S. Cihan

EVRENSEL BASIM YAYIN

Emperyalizm, Milliyetçilik ve Kürt Sorunu

**YAYINA HAZIRLAYAN:
S. Cihan**

Emperyalizm, Milliyetçilik ve Kürt Sorunu / S. Cihan
Kapak resmi: Mahmut Celayir
Güncel Sorunlar Dizisi: 5
Serler Matbaası, Haziran 1993

ISBN -975-7837-15-6

EVRENSEL BASIM YAYIN
Piyerloti Cad. 41/B-9 Çemberlitaş-İST.
Tel: 517 82 37 - 516 27 53

**Emperyalizm, Milliyetçilik
ve
Kürt Sorunu**

**YAYINA HAZIRLAYAN:
S. Cihan**

GÜNCEL SORUNLAR DİZİSİ- 5

EVRENSEL BASIM YAYIN

İÇİNDEKİLER

EMPERYALİST DÜNYA SİSTEMİ VE EZİLEN-SÖMÜRGE ULUSLAR SORUNU.....	7
KÜRT ULUSAL MÜCADELESİNDE YENİ DÖNEM	73
DEMOKRATİK BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİ VE DEVRİMİN SORUNLARINA YAKLAŞIMDA SORUMSUZLUK	91
DEVRİM VE DİPLOMASİ	105
ATEŞKES SÜRECİNDE "SAVAŞ VE BARIŞ"	117
DEVRİM VE DEMOKRASİ SORUNUNDA ANTİ-MARKSİZM VE KEMAL BURKAY	127
MİLLİYETÇİLİK VE TARİH	156

ÖNSÖZ

Kürt ulusal hareketinin yeni gelişmelerle karşı karşıya bulunduğu, emperyalistlerin ve Türk egemen sınıflarının Kürdistan'da mevcut statünün devamını sağlama alan ve yanı sıra halkın baskıya karşı direnişini kırarak, Kürt halkını, Türk devletinin, Kürt gericiliği ve reformcu-liberal Kürt çevreleriyle ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesi temelinde düzene bağlamaya hizmet eden manevralarının, ulusal hareket saflarında yankı bulduğu bir dönemden geçiyoruz.

Kürt ulusal hareketinin yönelimi, Kürt halkının kaderini ve ulusal kurtuluş mücadelesinin geleceğini doğrudan etkilemektedir. Kürt gericiliği, Kürt uzlaşmacı burjuvazisi ve reformcu Kürt aydınlarının, Kürt emekçi yığınlarını yeni bir aldanişa sürükleme çabaları yoğunluk kazanmıştır. Kürt ulusal kurtuluş sorununun halkçı-devrimci kavranışı şimdi daha da önemli hale gelmiştir.

'Kürt sorunu'nun, Kürt işçi ve köylü yığınlarının çıkar ve özelemlerine, demokrasi ve özgürlük taleplerine bağlı olarak ele alınmasının ve Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkının kararlılıkla savunulmasının; emperyalizme, diktatörlüğe, Türk ve Kürt gericiliğine karşı mücadelenin başarıya ulaşması için zorunlu bir koşul oluşturduğunun anlaşılması bugün daha da önemlidir.

Konuya ilişkin olarak Kürt ve Türk marksistleri tarafından kaleme alınmış bazı yazıları içeren bu broşürün ulusal özgürlük ve devrim kavgasının doğru bir mücadele çizgisinde yükseltilmesine hizmet edeceğini umuyoruz.

S. CİHAN

EMPERYALİST DÜNYA SİSTEMİ VE EZİLEN-SÖMÜRGE ULUSLAR SORUNU

EMPERYALİST DÜNYA SİSTEMİNİN BUGÜNKÜ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Lenin, 1916'da yazdığı "Emperyalizm" adlı eserinde, kapitalist gelişmenin o günkü durumunu değerlendirirken; "kapitalizm evrensel bir sömürgeci baskı sistemine, bir avuç ileri ülkenin dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu mali yönden boğduğu bir sisteme dönüşmüştür" diyordu. Bu değerlendirmenin günümüz için de, değerinden hiçbir şey yitirmeksizin (o günden günümüze yaşanan tüm olaylara, gelişmelere ve değişimlere karşın) geçerli olduğunu vurgulayarak başlamakta yarar var. Lenin, söz konusu değerlendirmeyi yaptığında dünya, amacı; pazarların, toprakların, ucuz işgücü ve hammadde kaynaklarının paylaşımı ve denetim altına alınması olan bir savaşım alevleri içindeydi. Sermayenin giderek daha az sayıdaki tekel gruplarının elinde toplandığı ve toplum yaşamına, toplum yaşamının her alanına hükmettiği mali sermaye çağında, "dünya sömürge politikası" da, kapitalist gelişmenin bu yeni aşamasına bağlandı. Kapitalizmin gelişmesi ve "bilinmiyen bir pazar" için üretimin yapılması, üretimin yoğunlaşması, hammadde eksikliğini ve pazar arayışını da birlikte getirdi. Emperyalist tekellerin, hammadde kaynakları arama çabaları yoğunlaştı ve "sömürgelelere sahip olma savaşımı" amansız bir biçim aldı.

Mali sermaye yalnızca içerde, toplumun, mali oligarşinin (tekelci azınlık) egemenliği altına alınması ve tekeller yararına haraca kesilmesi durumunu yaratmakla kalmıyor, aynı zamanda dışarıda, geri kalmış ulus ve ülkelerin egemenlik altına alınmasını da olanaklı hale getiriyordu. Tekelin ortaya çıkışı, serbest rekabetçi dönemin kapitalist –ve ticari– ilişkilerini de değişikliğe uğrattı. Meta ihracının yerini sermaye ihracı, serbest rekabetin yerini tekelci egemenlik aldı. Rekabet artık esas olarak tekeller arası rekabet olarak söz konusuydu ve bu dünyanın, toprak olarak, sermaye ihraç alanları, hammadde ve ucuz işgücü kaynakları olarak bölünmesi ve yeniden bölüşülmesi için süren çatışmada ifadesini buluyordu. Pazarların, hammadde kaynakları ve nüfuz alanlarının paylaşılması, emperyalistlerin mali, ekonomik, askeri ve siyasi güçleri oranında olmaktadır. Bu politikanın kaynaklık ettiği ve beslediği sermaye akışı ilişkileri, silahlı faaliyetle işgal ve ilhakla destelenmektedir Birinci ve İkinci Dünya (Paylaşım) Savaşlarının ortaya koyduğu gerçekler ve günümüzde çeşitli biçimlerde devam eden çatışmalar, emperyalizm döneminde ilişkileri belirlenen asıl etkenin “güç” olduğunu ortaya koymaktadır.

Lenin’in, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun “bir avuç ileri ülke tarafından mali yönden” boğulduğunu söylediği dönemde, dünyanın nüfusu yaklaşık olarak 1 milyar 750 milyon civarındaydı ve bunun 1.5 milyara yakını mali sermayenin en fazla merkezileştiği ileri ülkeler olan başta, ABD, İngiltere ve Fransa olmak üzere birkaç ülkenin denetimi altındaydı. Bugün dünya nüfusu yaklaşık 5 milyar dolaylarındadır ve aralarındaki çeşitli bağımlılık ilişkilerini bir yana bıraktığımızda en gelişmiş yedi ülke (yaklaşık 600 milyon) dünya nüfusunun diğer geri kalanının en azından mali olarak sömürmekte ve denetlemektedir. En gelişmiş batılı emperyalist ülkelerden ABD, Almanya, Japonya nüfus alanları ve hammadde kaynaklarının sömürü-

sünden aslan payını almaktadırlar. ABD, Birinci Dünya Savaşı'ndan başlayarak ve her iki büyük savaştan kârlı çıkan esas tek güç olarak, bugün dünya pazarlarında en büyük payı alan ülke durumundadır. O, yalnızca arka bahçesi olan Latin Amerika'yı sömürüyor; Asya'dan Afrika'ya dünyanın en geniş topraklarında, petrol ve diğer önemli hammadde kaynaklarının bulunduğu alanlarda da etkinlik sürdürüyor. ABD aynı zamanda gelişmiş Avrupa ülkelerinde de çok uluslu tekeller aracılığıyla faaliyet yürütmekte, bu ülkeleri kendi yörüngesinde tutma çabası göstermektedir. Ortadoğu'daki hakim durumunu güçlendirmek, petrol kaynaklarını denetim altında tutarak daha uzun süre petrol ihtiyacını karşılamak ve buradaki konumundan yararlanarak Afrika ülkeleri üzerindeki etkisini artırmak, Afrika'da genişleme imkanlarını elde tutmak isteyen ABD, İngiltere ile birlikte eski Sovyetler Birliği ülkelerindeki gelişmeler ve çatışma ve boğazlaşmalarda en fazla ve doğrudan rol oynayan ülke durumundadır. Bu rol yalnızca CIA aracılığıyla casusluk ve sabotaj faaliyetleri biçiminde oynanmıyor, aynı zamanda mali, diplomatik, politik ve kültürel faaliyet biçiminde de sürdürülüyor. ABD, "bakir" Sovyet pazarından en fazla yararlanan ülke olma isteğindedir. Bush'tan sonra Clinton yönetimi de Rusya'daki kapitalist yeniden organizasyonun esas patronu olmaya çalışıyor. Batılı emperyalistlerin Rusya'ya 1992'de ihraç ettiği 24 milyar dolar (bu "yardım" adı altında yapıldı) ve '93'te yapılan 43 milyar dolar paranın ağırlıklı bölümü ABD'ye ait ve doğal olarak bunun karşılığını da alacak. Balkanlar'daki gelişmelerin ABD başta olmak üzere emperyalistlerin faaliyetlerinden bağımsız olmadığını, dünyadaki gelişmelere ilgi duyan herkes biliyor. Polonya ve Çekoslovakya başta olmak üzere, Doğu Avrupa ülkelerinde ve Balkanlarda meydana gelen toplumsal değişikliklerin ve ulusal çatışmaların ABD ve diğer emperyalistlerin sömürgeci politikalarıyla kopmaz bir bağı var. Romanya, Polon-

ya, Doğu Almanya (bu ülke Kohl yönetimi tarafından etnik, tarihsel ve kültürel bağların da yardımı ve etkisiyle Batı Almanya'ya dahil edildi.) Bulgaristan ve Yugoslavya'da yaşanan açlık, sefalet, işsizlik ve ahlaki dejenerasyonun sorumlunun kapitalizm ve "uygar" batılı emperyalist ülkeler olduğunda hiçbir kuşku yok. Yugoslavya'daki Sırp-Hırvat ve Sırp-Boşnak çatımasını körükleyenler de yine onlardır.

Daha özlü bir anlatımla, bugün Balkanlar'da, Ortadoğu'da, Doğu Avrupa, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da yaşayan ve toplam nüfusu birkaç milyarı bulan geri halklar özgür değildirler ve bütün bu alanlarda en gelişmiş birkaç emperyalist ülkenin rekabet ve çıkar çatışması giderek keskinleşen bir tarzda devam etmektedir. ABD, Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın her biri, hem kendi adlarına ve hem de elbirliğiyle Doğu Avrupa ve Balkanlar'daki halkları köleleştirirken "demokratik özgür gelişme" demagojik propagandasını da elden bırakmıyorlar. Yugoslavya'daki "ulusal" boğazlaşmalarda Alman emperyalizminin çok belirgin bir rol oynadığını, burjuva politikacıları bile reddetmiyor artık.

Ortadoğu ateş çemberindedir. Amerikan emperyalizmi Ortadoğu'yu pençesine almış ve Arap halklarını bölmüştür. O, gerici Arap sultan ve hükümdarlarını kullanarak ve anti-Arap politikasında İsrail'e dayanarak, Ortadoğu'daki hakim durumunu pekiştirmeye ve sürdürmeye çalışmaktadır. Ortadoğu'daki kriz ve çatışmaların esas nedeni, başta ABD olmak üzere, emperyalistlerin politik, ekonomik ve askeri hakimiyetlerini sürdürme çabalarıdır. ABD, diğer emperyalistlerin de desteğini alarak, başta Filistin halkı olmak üzere Arap halklarının, Ortadoğu ve Kuzey Afrika halklarının bağımsızlık ve özgürlük çabalarını kana boğmaya, sömürgeci kölelik ilişkilerini ayakta tutmaya çalışmaktadır. Amerikancı faşist Şah diktatörlüğünün İran halkı ve petrol işçilerinin ayaklanmasıyla yıkılması sonucu, halkın faşiz-

me ve onun en büyük destekçisi ABD emperyalizmine duyduğu derin öfkeyi dikkate alan Humeyni gericiliğinin anti-Amerikancı propagandası ve kimi millileştirme girişimleri ABD'nin sert saldırılarıyla karşılandı. ABD, İran'a karşı şantaj ve tehditlerinin yanı sıra, doğrudan askeri saldırı ve operasyonlar düzenlemekten de geri durmadı. Yine, ABD Sovyet çatışmasında ve henüz Sovyetler Birliği parçalanmadığı ve Ortadoğu'da belli bir etkinliğe sahip olduğu dönemde Amerikan ve Batılı diğer emperyalist ülkelerin çıkarlarına aykırı düşen politik tercihlerde bulunan Libya ve Suriye ve bir dereceye kadar Irak, ABD tarafından terörist ve düşman ilan edilerek, bu ülkelere karşı çeşitli yaptırımlara başvuruldu. ABD, birkaç kez Libya'ya hava ve deniz operasyonları düzenledi. Trablus ve Bingazi'yi bombaladı, Kaddafi'yi devirmeye çalıştı. ABD'nin bugün de bu üç ülkeye karşı –değişik nedenlerle– sürdürdüğü teslim alma politikası amansız bir biçimde devam ediyor ve o, bu politikasında başarıya ulaşmış durumdadır. Irak fiilen işgal edilmiş ve dış müdahalelerle parçalanmış durumdadır.

Ortadoğu'nun "devletsiz" iki halkına Filistinliler ve Kürtlere karşı çok yönlü bir emperyalist sömürgeci politika uygulanmaktadır. Emperyalistler, başta ABD, zulüm altında inleyen bu iki halkın kurtuluş mücadelesine sızmak, emperyalist sömürü ve egemenliği sürdürmek amacıyla, Kürtlerin ve Filistinlilerin mücadelesinin reformist-düzen içi kanallara çekilerek boğulması için, doğrudan müdahale, işbirlikçileri harekete geçirme ve reformizmi dayatma vb. yollara başvurumaktadırlar. Haklı mücadelesinde dünya halklarının sempati ve desteğini kazanan Filistin ulusal kuruluş hareketi, ABD'nin ve diğer emperyalistlerin, onların Ortadoğu'daki vurucu gücü İsrail siyonizminin ve gerici-işbirlikçi şah, sultan ve monarkların ortak çabasıyla, devrimci rotasından saptırılıp, emperyalist denetime alınmış bulunuyor. Yaser Arafat reformculuğu, Filistin kurtuluş davasma

vurulmuş gerici bir pranga olarak, gelinen yerde diplomatik popülaritesini bile yitirmiş durumdadır. Emperyalistler, işbirlikçigerici rejimler ve Kürt burjuva feodalleri aracılığıyla Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini de aynı biçimde etkisizleştirmek ve sömürgeci emperyalist denetimin dışına çıkışını engellemek için yoğun bir çaba göstermektedirler.

Emperyalizmin Kafkasya ve Orta Asya politikasında figüranlara da yer ayrılmıştır. ABD, Türkiye gericiliğine Ortadoğu ve Kafkasya politikasında rol vermek isterken, kuşkusuz onun bu bölge halklarıyla dini ve kültürel ortak özelliklerinden yararlanmaya çalışmaktadır. Kuşkusuz Türkiye gericiliği, Portekiz'in, Angola, Mozambik ve Gine-Bissau'da oynadığı rolü, Türkiye Cumhuriyetlerde oynama olanağına bile sahip değildir. Ama onun Amerikan planları dışına çıkma, bağımsız bir politika uygulama olanağı da yoktur ve o, emperyalizmin (ABD'nin) askeri-politik stratejisine bağlanmıştır.

Kafkasya ve Orta Asya'nın, işlenmeye hazır pazarlarını denetim altına alma kavgasına, diğer emperyalistler de güçleri oranında katılmaktadırlar. Almanya, İran'ı etkileyerek bu pazarlardan pay almayı, Azerbaycan ve Kazakistan petrolerinden yararlanmayı; Japonya, Uzakdoğu Asya'dan Ön Asya'ya uzanmada gelişkin teknolojik gücünü kullanarak başarı sağlamaya çalışmaktadır. Fransa eski sömürgeci geleneğini unutmamakta, deneylerini güncelle uygulayarak, sömürden pay almak istemektedir. Öte yandan Rusya, tüm geriliğine, içinde bulunduğu ekonomik ve politik krize rağmen, sahip bulunduğu askeri güç ve potansiyel kaynaklara dayanarak bölgede kendisinin de "dikkate alınması gereken bir güç" olduğunu söylemekte, buna uygun adımlar atmaktadır. Ancak Rusya işin ucunu kaçırmıştır ve denetim onun kendi topraklarında da artık esas olarak, "yardım" vb. adlar altında süren sermaye ihracı yoluyla ABD ve batılı emperyalistlerin eline geçmiştir.

Emperyalist propaganda odakları, sosyalizmin tasfiyesi ve SSCB başta olmak üzere eski sosyalist ülkelerin kapitalist dünya sistemine yeniden dahil olmasını da fırsat sayarak (ve sosyalizmin şiddetin kaynağı ve demokrasinin inkarı olduğunu söyleyerek) artık dünyada şiddet unsurunun "tarihe karıştığı" bir "Yeni Dünya Düzeni" dönemine girildiğini, bu "yeni düzen"de tüm toplumsal sorunların "barışıl çözüm yollarının açıldığını" iddia etmektedirler. Bu propagandanın ateşli biçimde sürdürüldüğü dönemin, aynı zamanda emperyalist askeri birliklerin dünyanın çeşitli bölgelerinde, geri kalmış halklara karşı gövde gösterisine çıktığı, Irak ve Somali'de olduğu gibi, işgal ve saldırıların yoğunlaştığı bir dönem olması ilgi çekicidir. Bu propaganda, çeşitli ülkelerin küçük burjuva aydınlarının desteğini de görüyor. Onlar, devrim için ayaklanmanın, sınıf savaşımının "tarihe karıştığı" nı, "tarihin gündemine barışıl geçiş biçimlerinin girdiğini" ileri sürerek, uluslararası burjuvazinin propagandasına güçleri oranında destek vermektedirler.

Kuşku yok ki; emperyalist burjuvazinin, onun tüm ülkelerdeki işbirlikçilerinin ve burjuva reformcu ve liberal sol çevrelerin, amacı halkların aldatılması olan bu propagandası somut olgu ve olayların inkarına, gelişmelerin çarpıtılmasına dayanmaktadır. Dünyanın birçok bölgesinde bölgesel kargaşaların ve ulusal çatışmaların yaşandığı, emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda çeşitli ülkelere ve halklara saldırıya geçtiği, proletaryaya ve ezilen halklara silah zoruyla köleliğin dayatıldığı ortadayken, bu propagandanın inandırıcı olması beklenemez. Emperyalist kapitalizm, sınıf savaşımında şiddet unsurunu geçersiz kılmadığı gibi; ulusal boğazlaşmaları –tarih oldukları alanlarda yeniden üreterek– yeniden ve şiddetli bir biçimde gündeme getirmiştir.

İçinde bulunduğumuz dönem; birincisi, emperyalizmle ezilen uluslar; ikincisi, emperyalizme bağımlı ülkelerin bir bölümünde (çok uluslu geri ülkeler) ezen ve ezilen uluslar ve üçün-

cüsü, kapitalist emperyalizme entegre olmuş eski sosyalist ve halk demokrasili ülkelerde ortaya çıkan (pazar paylaşımını öngören ve hepsi de kapitalizmin ürünü olan) ulusal çelişki ve çatışmaların yoğunlaştığı bir dönemdir. Avrupa'nın içinde (İspanya-Bask, Fransa-Korsika, İngiltere-İrlanda), Ortadoğu'da (başlıca Kürt ve Filistin), Orta Asya'da (Azeri-Ermeni çatışması), Balkanlarda (Sırp-Boşnak ve Sırp-Hırvat) ve Latin Amerika'da yaşanan ulusal çelişki ve çatışmalar, ABD'nin içerde zenci ve Afrikalılara, dışarıda tüm geri halklara yönelik baskıları, Irak ve Somali'deki fiili durumlar, ulusal çatışmaların, "Yeni Dünya Düzeni" koşullarında, yumuşamaya doğru değil, kızışmaya doğru yol aldığını gösteriyor.

Uluslararasılaşmanın devasa gelişme gösterdiği emperyalist dünya ekonomisinin –eski sosyalist ve halk demokrasili ülkelere de yeniden kapsayarak– bütün halkları bir zincirin halkalarına dönüştürdüğü koşullarda, bu gelişmeyle bir çelişkiyi ve sistem içi kopuşu da ifade eden bir ulusalcı dalganın bu denli güçlü yükselişi nasıl mümkün olmaktadır?

Bunun esas kaynağı kapitalist sistemin kendisidir. Kapitalist üretim tarzı, milliyetçiliği besleyen kaynaktır ve milliyetçiliği, uluslararasılaşmanın çok büyük boyutlar kazandığı günümüzde de doğurmakta, güçlendirmektedir. Bir diğer neden ise, işçi sınıfı hareketinin sosyalist hareket olarak gelişmesinin bugünkü geri durumudur. İşçi hareketinin somut sınıf talepleriyle toplumsal yaşamı damgasını vurmadığı koşullarda ulusalcı dalga güç kazanmakta, milliyetçi fikirler daha fazla taraftar bulmaktadır. Ezilen yığınlar kendi çıkar ve taleplerini savunan güçlü bir proleter hareketi karşılarında bulamayınca, burjuvazinin daha fazla yararlanmasının olanaklı olduğu kavgalara çekilebilmektedirler. Haklı ve gerekli ulusal kurtuluş savaşlarının yanı sıra; proletarya ve ezilenlerin yararına olmayan, emperyalist kışkırtmanın rol oynadığı çatışmalar (Azeri-Ermeni, Sırp-Boşnak) yaşanabilmektedir.

Burjuva propagandanın aksine, savaşlar ve şiddet daha geniş alanlara yayılarak ve daha fazla insanı etkileyerek devam etmektedir. Sosyalizmin devlet olarak varlığına son verilmesinin uluslararası ilişkilerde şiddeti ve savaşları ortadan kaldıracığı biçimindeki burjuva propagandanın kofluğu bir kez daha ortaya çıktı. Uluslararası burjuvazi, sosyalist ülkelerin varlığına son vermeyi başardı ama, kapitlizmin yapısal hastalıklarını tedaviyi başaramadı. Kapitalist pazar paylaşımı kavgasının şiddetlendiği açığa çıktı. Başlıca büyük emperyalist güçler, dağılan SSCB'nin geniş toprakları ve kaynaklarından nasıl daha iyi yararlanacaklarını planlamaya, bu plan dahilinde Ortadoğu, Orta Asya ve Balkanları kapsayan yeni ekonomik, siyasal, kültürel ve askeri manevralar geliştirmeye yöneldiler ve bunu yaparken kaçınılmaz olarak karşı karşıya geldiler. Bu yeni alanlara yönelik süreç rekabetin ileride nasıl biçimler alacağı gelişmeler tarafından ortaya konacaktır.

Emperyalizm ve gericilik, proletarya ve halklara yönelik uygulamalarında şiddeti elden bırakmazken, burjuva propagandanın, uluslararası ilişkilerde "uzlaşma ve yumuşama döneminin başladığı" iddiası bir aldatmacadan başka bir şey ifade etmiyor. Uluslararası burjuvazi, işçi hareketine ve ezilen ulusların kurtuluş hareketine reformist yöntemleri egemen kılmak için elinden geleni yapıyor. Bu yöntemle, uzlaşma ve işbirliği politikasını dayatarak hareketi yozlaştırmaya, etkisizleştirmeye çalışıyor. Lenin 1920'de,

"... emperyalist burjuvazi, reformcu hareketi ezilen milletlere de sokmak için elinden geleni yapmaktadır. Sömürücü ülkelerin burjuvazisi ile sömürge ülkelerin burjuvazisi arasında belli bir yakınlaşma olmuştur. Öyle ki çoğu kere, belki de çoğunluk hallerinde, ezilen ülkelerin burjuvazisi bir yandan ulusal hareketi desteklerken, öte yandan emperyalist burjuvazi ile tam bir anlaşma içerisindedir. Bütün devrimci hareketlere ve devrimci sınıflara karşı onunla güçbirliği yapmaktadır "

diyordu. O'nun dikkat çektiği "reformcu hareketin" ezilen milletlerin kurtuluş hareketine sokulması ve ezilen milletlerin burjuvazisinin tüm devrimci sınıflara karşı emperyalist burjuvaziyle işbirliği yapması durumu bugün çok daha gelişmiş, belirgin özellikler kazanmış, "çoğunluk haller"den de fazla olarak genel hale gelmiştir. Emperyalist burjuvazi, bir yandan reformculuğu geliştirerek ve sızma yoluyla kendine muhalif toplumsal kesimleri işbirliğine zorlarken, öte yandan gerekli gördüğü her durumda şiddete başvurmaktan, fiili saldırılara girişmekten, ilhak ve işgalden geri durmamaktadır.

Emperyalist kapitalizmin bugünkü güç ilişkileri açısından, mevcut kaynakların ve pazarların yeniden paylaşımı için yürütülen çok yönlü emperyalist mücadelede en avantajlı güç ABD'dir. ABD emperyalizminin bu durumu, onun emperyalist sistemin baş patronu olması ve dünya jandarmalığı rolüyle diğer emperyalistlere "çekidüzen vermesi" yeni bir durum değildir. O, bu konumunu daha I. Paylaşım Savaşı yıllarından başlayan bir süreçte kazanmıştır. Lenin, ABD'nin o günkü durumu için;

"... bu ülke savaşta her şeyi kazanmış ve en borçlu ülke durumundan herkesin borçlu olduğu ülke durumuna gelmiştir"

diyordu.

ABD emperyalizmi, I. Dünya Savaşı'ndan önce, dünya sömürge sisteminde baş patron olmaktan henüz uzaktı. İngiliz ve Fransız emperyalizmi o günün koşullarında dünyanın en büyük sömürgeci ülkeleriydi. Öyle ki bu ülkeler, Almanya gibi gelişmiş ileri kapitalist bir ülkeyi savaş sonucu ve Versay Antlaşması'yla vesayet altına almış, ağır yükümlülükler altına sokmuşlardı. ABD, hiçbir şeye karışmaksızın savaştan en kârlı çıkan tek güç oldu. Savaş öncesinde borçlu durumda iken, savaş sonrasında borcu olmayan tek ülke haline geldi. İngiltere ve Fransa, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'yla, eski etki alanlarından geri çekilme ve sömürgelerini kaybetme durumuna gelir-

ken, ABD, emperyalist kapitalizmin yeni patronu konumuna yükseldi. Bu, kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasının bir sonucuydu. ABD, emperyalizmin yeni baş patronu olarak, emperyalist yeni sömürgeci politikanın da esas uygulayıcısı oldu. O, bir yandan "Truman Doktrini" ve Marshall Planı çerçevesinde aralarında savaş mağlubu Almanya ve Japonya'nın da bulunduğu gelişmiş kapitalist ülkeleri, öte yandan geri kalmış yoksul halkların yaşadığı Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerini sömürü alanları olarak etkisi altına aldı. Bütün bunlar, ABD emperyalizmine, rakipleri olan diğer emperyalist ülkeler karşısında avantaj sağlıyor, onun, sömürü alanlarından elde ettiği büyük vurgunlara dayanarak askeri teknolojisini geliştirmesini, geri ülkeleri ve rakiplerini tehdit etmesini, ucuz işgücü ve hammadde kaynaklarının sömürsünden kendi işçileri arasında bir tabakayı (işçi aristokrasisi) satın alarak işçi hareketini reformist çizgide tutmayı başarmasını olanaklı kılıyordu. ABD, bu avantajlı durumunu sürdürmek için batılı emperyalistler ve onların etkisi altındaki geri ülkelerin katıldığı askeri ve siyasi paktlar oluşturmaktan da geri durmadı.

Ancak bütün bunlara karşın, ABD'nin günümüzde rakipsiz olmadığı, onu egemenliğinin başlıca Almanya ve Japonya tarafından tehdit edildiği de somut bir olgudur. ABD, dünya jandarmalığı işlerine uygun olarak, Ortadoğu ve Afrika başta olmak üzere, çıkarlarının gerektirdiği her durumda, silahlı işgal de dahil, dünyanın her yerine müdahale ve operasyonlara girişmekten geri durmayacağını açıklar ve buna uygun davranırken, Avrupa Topluluğu ya da AET üyesi emperyalistler ile Japonya onun tek patronluğuna itiraz etmekte, kendi güçleri ve yerlerinin görülmesini, paylaşımında pay sahibi olma "hakları"nın göz ardı edilmemesini istemektedirler. Özellikle Doğu Almanya'yı kendisine bağlayan Almanya, yeni bir süper emperyalist güç olarak dünya sahnesinde rol oynamaya aday durumdadır. Bu

ülke, ABD ve Japonya'ya karşı diğer Avrupalı emperyalistleri yanına çekme ve Avrupa Pazarı'nın yanı sıra; dünyanın diğer bölgelerinde de etkili olmak için büyük çaba göstermekte, en açık örneğini Yugoslavya'daki iç savaşa karşı tutumun oluşturduğu çeşitli konularda ABD ile çekişmekten, ona muhalif öneriler ortaya atmaktan geri durmamaktadır. Almanya'nın oluşturmakta ısrar ettiği "Avrupa Birliği" fikrinin, ABD tarafından tepkiyle karşılanması, ABD'nin tehditlerini de içeren açıklamaları, onun bu "Birlik"ten duyduğu kaygıyı ifade etmektedir. Çünkü, "Avrupa Birliği" –emperyalistler arası rekabetten dolayı oluşup-oluşmayacağı bir yana– aynı zamanda ABD'nin baş patronluğuna son vermeyi hedefleyen bir girişimdir. 1992 Şubatında imzalanan Maastricht Antlaşması, bunun içindir ki, ABD emperyalizmini rahatsız etmektedir.

Diğer tarafta, Uzakdoğu'nun gelişkin emperyalisti Japonya, büyüyen ekonomik gücüyle orantılı politik ve askeri etkinlik talep ediyor ve bu doğrultuda adımlar atıyor. Onun talep ve faaliyetleri hem Avrupalı emperyalistleri, hem de ABD emperyalizmini tedirgin ediyor ve onlar, ayrı ayrı ya da gerektiğinde elbirliğiyle Japonya'yı sınırlamaya çalışmaktadır.

İngiliz ve Fransız emperyalistleri ise, sömürgeci geleneklerinin deneyimlerinden yararlanarak özellikle Ortadoğu'da ve Balkanlar'da etki sahibi olmaya çalışmaktadır.

Emperyalistler arası rekabet kızışırken, emperyalistlerin içinde buldukları bunalım giderek ağırlaşmaktadır. Dünya proletaryası ve halklarını sömürmelerine karşın, emperyalist ülkelerde büyüme hızı düşmekte, işsizlik büyümekte, yoksulluk sınırı altında yaşayanların sayısı çoğalmakta, sermaye, çelik, otomotiv, elektrik, makine gibi üretici sanayilere değil, spekülasyon alanlarına kaymakta, enflasyon ve pahalılık büyümektedir. ABD, Almanya ve Japonya gibi önde gelen kapitalist ülkeler arasındaki ticari dengesizlik açılmakta, rekabet keskinleşmekte,

aralarında kriz yaşanmaktadır. Emperyalist ülkelerin birbirine karşı koruyucu önlemlere başvurması durumu giderek daha sık aralıklarla yaşanmaktadır. Mali sermaye sistemi ciddi bunalımlarla yüz yüzedir. 1987 ve '89'da yaşanan borsa krizleri emperyalist metropollerde ciddi endişelere yol açtı ve "ne oluyor?" sorusunu güçlü biçimde gündeme getirdi. Hemen bütün emperyalist ve bağımlı-geri ülkelerde işçi ücretlerinde düşüşler görülmektedir. ABD'de 93 milyon işçinin 1990'daki gerçek ücretleri, 1973'teki gerçek ücretlerin yüzde 14.21 gerisine düşmüştür. Bu oran geri kalmış ve bağımlı ülkelerde daha da büyüktür. Örneğin son on yılda Brezilya'da yüzde 15, Peru'da yüzde 36, Türkiye'de yüzde 50 oranında ücret gerilemesi söz konusudur. Tüm kapitalist ülkelerde yaygın bir uygulama olarak toplu işten atılma olayları yaşanmaktadır. 1990'da ve yalnızca ABD'nin New York şehrinde bir milyonu aşkın işçi işini kaybetmiştir ve bu durum yoksulluğun yaygınlaşmasına yol açmıştır. ABD'de "yoksulluk sınırı"nın altında yaşayanların sayısı yüzde 30'lara tırmanmıştır. Bu ülkede üç milyon kişinin oturacak bir evi yoktur. Gelişmiş kapitalist ülkeler başta olmak üzere, kapitalist burjuvazi, üretimi giderek daha fazla hızlandırmakta, işçi sayısını düşürme ve böylece kârını artırma yöntemlerine giderek daha fazla başvurmaktadır. Bu da işsizliğin büyümesine yol açmaktadır. OECD ülkelerinde işsiz sayısının otuz dört milyona yükselmesi beklenmektedir. (Bu sayının 1990'da on milyon olduğu dikkate alındığında, işçilere karşı burjuvazinin amansız saldırısı daha iyi anlaşılır) AT'da işsizlik oranı yüzde 11 civarındadır. Fransa'da üç milyon (yüzde 10.5-1984'de yüzde 4). İngiltere ve İspanya'da üçer milyon işsiz vardır. İngiltere'de İkinci Dünya Savaşı sonrasının rekorunu kırarak üç buçuk milyon sınırına dayanmıştır. Japonya'da yüzde 2.3 oranında işsiz olup, Japon tekellerini erken emeklilik uygulamasına giderek daha fazla başvurmaktadırlar.

Günümüzde emperyalistler, geri ülkeleri eşitsiz değişim ve dış borçlandırma yoluyla daha fazla sömürmekte, emperyalist bunalımın yükünü bu ülkelere aktarmaktadırlar. Yalnızca Latin Amerika ülkeleri 1982-90 yılları arasında emperyalist ülkelere 318.5 milyar dolar dış borç faizi ödemişlerdir. Bu ülkelerin borçları yine de sürekli artış göstermiş, 1985'te 38.5 milyar dolara, 1990'da 423 milyar dolara yükselmiştir. Eşitsiz dış ticaret yoluyla geri ülkelerden, emperyalist 'ileri' ülkelere aktarılan değerlerin miktarı giderek ve sürekli büyümektedir.

Yine Doğu Avrupa ülkelerinin emperyalist batı ülkelere olan bağımlılığı sürekli artmakta, borçları yükselmektedir. Bu ülkelerde üretim sürekli düşmekte, işsizlik ve enflasyon büyümektedir. 1989'da sanayi üretimi, Polonya'da yüzde 40, Çekoslovakya ve Macaristan'da yüzde 20 oranında düşüş göstermiştir. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerine, emekçilerin daha önce kazandığı haklar önemli oranda gasp edilmiştir. Sosyal haklara da, ya önemli kısıtlamalar getirilmiş veya bunlar tamamen ortadan kaldırılmışlardır. Rusya'da enflasyon yüzde 2000'lere tırmanmış, otuz milyon işçinin kapı dışarı edilmesi gündeme gelmiştir.

Emperyalist dünya sisteminin bugünkü genel görüntüsü içinde geri kalmış bağımlı ve ezilen ulusların durumu özel bir yer tutmaktadır. Çünkü emperyalist propaganda merkezleri tarafından yürütülen burjuva propagandaya göre, bugün artık tüm ülkeler bağımsızdır. Bu propaganda en başta emperyalist sömürgeciliği, sömürgeciliğin yeni biçimini gizlenmeyi amaçlamaktadır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra daha da belirgin olarak uygulanan yeni sömürgeci politika, geri halkların biçimsel, siyasal bağımsızlık görüntüsü altında, bağımlılık ilişkileri içinde tutulmasını olanaklı kılmaktadır. Son olarak, Vietnam'da Fransız ve Amerikan emperyalizmi ve Cezayir'de Fransız emperyalizmine karşı yükseltelen ulusal kurtuluş mücadelesi, emperyalist burjuvaziye, ezilen ulusların kurtuluş hareketlerinin reformist yön-

temlerle etkisiz kılınmasının daha risksiz olduğunu gösterdi. Özellikle son on yıllarda (70'li ve esas olarak 80'li yıllar) ulusal kurtuluş savaşlarına karşı, şiddet ve zorla bastırma politikasını elden bırakmaksızın bu hareketleri emperyalist sistem içinde ve uzlaşma temelinde etkisiz kılmaya daha fazla önem vermeye başladı. Yeni sömürgeci politikanın bu evrimi, devrimci radikalizmi saf dışı etmede kolaylık sağladığı gibi; sözde siyasal çözümlerle devrimci ve kurtuluşçu hareketleri kitle desteğinden yoksun bırakmayı da olanaklı kılmaktadır. Emperyalist burjuvazi, sosyalizme yönelmeyen, burjuva devleti ve kapitalist sistemi tasfiyeyi amaçlamayan ulusal kurtuluş hareketlerinin emperyalist sistem için ciddi bir tehlike teşkil etmeyeceği gerçeğinden hareketle, bu tür hareketlere karşı daha "esnek" bir tutum almayı, emperyalist hegemonyanın devamı açısından daha yararlı görmektedir. Bütün bu gelişmelerin sonucu olarak ulusal kurtuluşun bugün daha çok sayıda ulus açısından gündemde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ortadoğu, ABD'nin hegemonya mücadelesinde özel bir önem verdiği bölgelerin başında gelmektedir. ABD, içinde bulunduğumuz dönemde Ortadoğu'da esas söz sahibi olan emperyalist güçtür ve bu konumunu sağlamlaştırmak istemektedir. Onun, Orta Asya ve Kafkasya'ya yönelik emellerinin gerçekleşmesi, bir bakıma Ortadoğu'daki konumuna bağlıdır ve bunun için, Ortadoğu'da başlıca istikrarsızlık unsuru olan Filistin ve Kürt sorununu emperyalist ve gerici çıkarlarına zarar vermeyecek tarzda ve reformist-uzlaşmacı bir çizgide ve kendi denetiminde çözmeyi çıkarları açısından gerekli görmektedir.

2. EMPERYALİST DÜNYA SİSTEMİNDE EZİLEN ULUSLARIN YERİ VE KURTULUŞ HAREKETLERİ

Ulusların kapitalizmin ürünü olduğu, kapitalizmin gelişmesiyle ulusal devletin ortaya çıktığı, kapitalizmin emperyalizme evrilmesiyle birlikte ulusal devletlerin çok uluslu devletlere dö-

nüştüğü ve yine geri kalmış bölgelerde, merkezinde, tarihsel gelişimi ve devlet kurma geleneği ağır basan ezen bir ulusun yer aldığı çokuluslu devletlerin kuruluşu, kapitalizmin gelişmesinin ve sermayenin uluslararasılaşmasının ulusal devlet sınırlarını aşındırarak ulusla yakınlaşmaya doğru bir eğilim doğurduğu bilinen ve çoğu kez vurgu yapılarak belirtilen bir gerçektir.

Ulusal sorunun "tarihe karıştığı" ya da henüz çözüm beklemediği bölge ve devletlerde yeniden ulusal kavgaların kızıştığı günümüz koşullarında, ulusal soruna ilişkin olarak öne sürülen başlıca iki iddiadan biri; ulusal devletin, milliyetçiliğin zamanının geçtiği, tüm sorunlar küreselleştiği" (global ölçekte sorunlar haline geldiği) ve bundan dolayı da "istikrarı bozan" ulusal kurtuluş hareketlerine karşı uluslararası kuruluşların –örneğin Birleşmiş Milletler'in– müdahale ve yaptırım hakkının olması gerektiği düşüncesi, öteki ise; ulusal sorunun ve ulusal farklılıkların, hiçbir zaman tarihin gündeminden çıkmayacağını, başta eski Sovyetler Birliği olmak üzere, ulusal sorunun çözümlendiğinin söylendiği ülkelerde ortaya çıkan ulusal çatışmaların bunu gösterdiğini öne sürerek kanıtlamaya çalışan düşüncedir. Bu iki iddia, değişik gerekçelerle, evrimci "solcu" çevrelerde de yandaş bulmakta, etkili olmaktadır.

Bu her iki iddianın da bazı tarihsel ve güncel gerçeklere dayandırıldığını, bu gerçeklerin çarpıtılması ile doğrulanmaya çalışıldığını biliyoruz. Her iki düşünceyi bir arada ya da ayrı ayrı savunanlar, olgu ve olayların bir kısmını ötekileri inkar etmek amacıyla gerçek anlamlarını çarpıtarak ele almaya yatkındırlar ve bunu politik tercihlerine bağlamaktadırlar. Örneğin, dünyanın hızla bütünleşmeye ve sorunların uluslararasılaşmaya doğru yol aldığını ve bunun milliyetçiliği ve ulusal devlet kurma çabasını gereksiz ve zararlı hale getirdiği iddiasına bakalım. Bu düşünce gerçeğin ne kadarını ifade ediyor?

Öncelikle "uluslararasılaşma" olgusu yeni değil. Serbest re-

kabetçi kapitalizmin ve ticari ilişkilerin, farklı ulus ve devletler arasındaki ilişkileri geliştirdiği, meta alışverişinin ve pazar için üretimin uluslararasılaşma sürecini başlattığı ve kapitalizmin tekelci aşamaya evrilmesiyle birlikte bu sürecin hızla gelişerek uluslararasılaşmanın belirleyici bir olgu haline geldiği belirtilmelidir. Bilindiği gibi, Marksizm-Leninizmin büyük teorisyenleri emperyalizimin (tekelci kapitalizm) ulusal kurtuluş ve ulusal devlet kurma sorununun ele alınışında temel önemde değişikliğe yol açtığını ve bu sorunu devlet içi, özel bir sorundan çıkararak uluslararası-genel bir soruna dönüştürdüğünü sık sık belirtmişlerdir. Kapitalizmin gelişme sürecinde belirgin olan başlıca iki eğilim, Marksist teoride açıklıkla ifade edilmiştir. Konumuzla ilgili olarak Stalin; kapitalizmin gelişmesinin, üretim ve değişim araçlarının uluslararasılaşmasına yol açtığını belirterek, bunun, "halkların iktisadi yaklaşması ve engin toprakların tek bir tutarlı bütün biçiminde kerteli birleşmesine doğru bir eğilimi" ortaya çıkardığını belirtmekte, kapitalizmin sonraki gelişmesinin bu eğilimi daha da güçlendirdiğini vurgulamaktadır. Stalin devamla şunları söyler;

"Üretici güçlerin devsel gelişmesini yansıttığı ölçüde, ulusal tecridin ve çeşitli halkların çıkarları arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılmasını kolaylaştırdığı ölçüde, bu süreç bir ilerleme etkeni idi ve gene de öyledir. Çünkü gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin maddi öncüllerini hazırlar."

"Ama bu eğilim kendi iç tarihsel anlamına hiçbir zaman uygun düşmeyen biçimler içinde gelişmiştir. Halkların karşılıklı bağımlılığı ve ülkelerin iktisadi birliği, kapitalizmin gelişmesi boyunca, eşit haklara sahip halkların işbirliği aracılığıyla değil, ama daha az gelişmiş halkların daha çok gelişmiş halklar tarafından ezilip sömürülmesi ile, bazı halkların bazı başka halklara bağımlılığı aracılığıyla kuruluyorlardı. Sömürgeci fetihler ve soygunlar, ulusal baskı ve ulusal eşitsizlik keyfe bağlı yönetim ve emperyalist zorbalıklar, sömürge köleliği ve milliyetler için haklardan yoksunluk; son olarak 'uygar olmayan' halklar üzerinde uygulanacak ege-

menlik için 'uygar' ulusların kendi aralarındaki savaşımı; halkların iktisadi yaklaşma sürecinin içinde olduğu biçimler-ışte bunlardır. Ayrıca birleşme eğilimine paralel olarak, bu birleşmenin zorlu biçimlerinin ortadan kaldırılması eğilimi, ezilen sömürgeleri ve bağımlı milliyetleri emperyalist boyunduruktan kurtarma savaşımı da geliyordu. Emperyalist birleştirme eğilimlerine karşı ezilen halkların başkaldırması anlamına geldiği kadarı ile, halkların işbirliği ve özgürce onanmış bir ittifak temeli üzerinde birleşmesini istediği kadarı ile, bu ikinci eğilim de bir ilerleme eğilimi idi ve gene de öyledir; çünkü gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin manevi öncüllerini hazırlar."

Uluslararasılaşmayı başlatan iktisadi-toplumsal sistem olarak kapitalizm, gelişme süreci içinde birbirleriyle zıt olguların birikip olgunlaşmasının koşullarını yaratır. Kapitalizmin anavatanı olan Batı Avrupa ile dünyanın geri kalan diğer bölgeleri arasındaki iktisadi ilişkiler, önceleri esas olarak meta alışverişine dayandığı halde, sonradan, serbest rekabetçi kapitalizmin yerini tekelci kapitalizme bırakmasıyla, sermaye ihracı birinci planda rol oynamaya başladı. Mali sermaye ve bankaların iktisadi yaşamda yönlendirici rol oynaması ve sermaye ihracı yoluyla sermayenin uluslararasılaşmasıyla birlikte, artık ulusal ölçekteki sorunların uluslararası sorunlara dönüşmesi de gündeme girdi. Emperyalizm başka şeylerin yanı sıra, bir dünya ekonomi sistemi olarak, tek tek o ülkelerin ekonomilerini, emperyalist ekonomi zincirinin halkaları haline getiriyor, sermaye ihracı, sömürge fetihleri ve ulusal baskı aracılığıyla halkların yaşamına sızıyor ve onlar üzerinde egemenlik kuruyordu. Kapitalist iktisadi bütünleşme eğilimi, zor ve eşitsizlik unsurlarını da içerecek geliştirdi. Meta ihracıyla başlayan uluslararasılaşma, sermayenin ve üretimin uluslararasılaşmasıyla daha üst ve gelişmiş aşamaya ulaştı. Bugün üretim sermayesi de uluslararası bir özellik kazanmıştır. Örneğin otomotiv ve makine sanayisinde, makine parçaları, teknoloji ve ucuz işgücü farklı uluslara ait olmak üzere birleştirilerek üretim yapılmakta, bu da üretime ve

Üretim sermayesine uluslararası bir özellik kazandırmaktadır. Kapitalist iktisadi bütünleşme yalnızca 'ulusal' birimlerin sermaye ve -ona tbi biçimde- meta ihracı yoluyla değil, aynı zamanda çok uluslu tekeller aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Ticarete, para ve sermaye dolaşımında ve üretimde ortaya çıkan uluslararasılaşma, bütün ülkelerin ekonomik ve dolayısıyla da siyasi yaşamını yönlendiren tek bir dünya ekonomisi olmak özelliğini her geçen gün daha fazla kazanmaktadır. Böyle olunca dünyanın herhangi bir bölgesinde meydana gelen ulusal-sosyal ve sınıfsal her olay, bütün sistemi, sistemin istikrar ve geleceğini doğrudan etkilemekte ve aynı oranda müdahaleye yol açmaktadır. Örneğin Ortadoğu'da Filistin ve Kürtlerin, giriştiği ve girieceği bir ulusal kurtuluş savaşı yalnızca ABD'nin uydusu ve müttefiki Arap lkelerini, İsrail'i ve Türkiye'yi ilgilendir-diği ve onların bir sorunu olduğu için değil, aynı zamanda ABD'nin çıkarlarını doğrudan etkilediği için, ABD emperyalizminin müdahalesiyle karılamaktadır. Hem pazara hakim olmak amacıyla ve hem de Almanya başta olmak üzere, Batı Avrupa lkelerinde ucuz işgücü olarak istihdam edilen Kürt işçilerin durumu nedeniyle de Alman emperyalizmi Kürt sorununa daha fazla ilgi göstermektedir. Yine İrlanda'daki sanayi işgücünün yüzde 18'ini istihdam eden Amerikan Őirketlerinin durumu, Amerikan emperyalizminin Kuzey İrlanda sorunuyla daha fazla ve doğrudan ilgilenmesine yol açmaktadır.

Kapitalist iktisadi bütünleşmenin bu gelişiminin ba savucusunun emperyalist burjuvazi ve onun siyasal temsilcileri olması ve onların ulusal kurtuluş mücadelelerini "zamanı gemiŗ" saymalarının nedeni, bu bütünleşmenin "eşit haklara sahip halkların işbirliği aracılığıyla değil", ulusal baskı ve ulusal eşitsizlik, sermaye gücüne dayanarak etki altına alma, emperyalist zorbalık ve sömürge köleliği biçiminde gelişiyor olması ve bundan yararlananların, pazarları, hammadde kaynakları

ve ucuz işgücü alanlarını elinde tutan emperyalist tekeller ol-
masıdır. Sömürü, baskı ve eşitsizlik üzerinde yükseltelen bu
uluslararasılaşmanın "emperyalist birleştirme" politikasına
karşı, ezilen halkların kurtuluş mücadelesini ortadan kaldır-
ması mümkün değildi ve değildir. Kuşku yok ki, uluslararası-
laşma olgusu ulusal tecriti ortadan kaldırarak, sorunların ve
ulusal kurtuluş sorununun uluslararası ilişkiler kapsamında
ele alınmasını birlikte getirmektedir. Ancak, kapitalizmin ge-
lişmesi ve sermaye ve üretimin uluslararasılaşmasının, kapita-
lizmin şafağında ortaya çıkan ulus olgusunu, ulusal devlet
kurma eğilim ve ulusal kurtuluş savaşlarını ortadan kaldırdığı
ve bunun için milliyetçiliğin günümüzde artık geçersizleştiği
düşüncesi doğru değildir. Uluslararasılaşma "küreselleşme"
ya da "globalleşme" biçiminde ifade edilen olgu, ulusal çitle-
rin yıkılmasına ve uluslar arasında yakınlaşmaya doğru bir ge-
lişmeye yol açmasına karşın, bu, ulusal hareketlerin tümüyle
ortadan kalkmasını sağlayamaz. Çünkü kapitalizm varlığını
sürdürdükçe, değişik ulusların burjuva egemen sınıflarının
pazarlara ve kendi pazarına hakim olma kavgası sona ermez.
Kapitalist üretim tarzının, kapitalist özel mülkiyetin hakim ol-
duğu bir dünya toplumunun bağrında milliyetçilik, uluslara-
rasılaşılmaya zıt öğelerle var olmaya, üretmeye ve sınıf savaşı-
nın seyrine bağlı olarak bazen dünya gündeminde baş yeri tut-
maya adaydır. Milliyetçilik ve ulusal karşıtlıklar var olduğu
sürece kapitalizm tarafından sürekli yeniden üretildiği gibi,
kapitalist emperyalizmin bir sistem olarak varlığına son veril-
meden tümüyle ortadan kalkmazlar. Bu bakımdan kapitalist
kuşatma altında ve henüz sınıfların ve sınıf ilişkilerinin tü-
müyle ortadan kalkmasının olanaklı bulunmadığı bir ya da
birkaç sosyalist ülkenin bünyesinde ulusal farklılıklar ve bu-
nun yol açtığı çelişkilerin tümüyle tarihe karışması da müm-

kün değildir. Sosyalist ülkelerde, ulusların eşitliği ve özgürlüğü sağlanmasına rağmen, henüz tarihten gelme ulusal fiili eşitsizlikler ortadan kalkmamaktadır. Dış kuşatmanın yol açtığı ve beslediği etkenlerle birlikte, küçük üretimin yol açtığı çelişkiler, proletarya diktatörlüğünün zaafa uğrucağı ya da yıkıldığı koşullarda, yeniden ulusal çelişkilerin keskinleşmesine ve milliyetçilik fikrinin güçlenmesine yol açmaktadır. Orta Asya ve Balkanlarda yeniden alevlenen ulusal boğazlaşmanın nedenini bir başka yerde değil, tam da burada, yeniden egemen hale gelen kapitalist üretim tarzında ve kapitalist burjuvazinin pazar kavgasında aramak gerekmektedir.

Kapitalizmin emperyalist aşamasında, serbest rekabetçi dönemin ulusal devletleri –ki bunlar gelişmiş emperyalist ülkelerdir– sermaye ihracı ve sömürge fetihleri aracılığıyla geri ülkeler halklarını kendine bağlayarak çokuluslu devletlere dönüşebildiği ve yine, emperyalizmle birlikte, başında daha gelişmiş ve diğerlerini etki ve kontrol altına alma olanağını elde etmiş bir ezen ulusun bulunduğu birden fazla ulusun yer aldığı emperyalizme bağımlı çok uluslu devletlerin var olduğu bir evre olması nedeniyle de ulusal kurtuluş sorunu, uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Artık ulusal kurtuluş ezilen ve sömürge halkların emperyalizmden kurtuluş sorunudur ve böyle ele alınmadığında ezilen ulusun kurtuluş hareketinin gerçek bir başarısı söz konusu olmamaktadır.

Uluslararasılaşma ve çok uluslu tekellerin dünya ekonomisine hakim olması her bir devletin, dünya ekonomi sistemi içinde bir birim olarak yer alma durumuna, her bir devletin durumuna göre değişen ölçülerde darbe vurur ve devletlerin iç pazarını farklı tekel gruplarının faaliyetine açar. Kapitalist dünya sisteminin gelişme sürecinde, her bir devletin geçmişte belli ölçüde bir birim oluşturan iç pazar dışarıya açık hale gelir, farklı tekel gruplarının dışarıda farklı kesimlerle ilişkiye

geçmesi gündeme gelir ve bu farklı grupların farklı milliyetlere mensup olması koşullarında, merkezi devletten kopma ve milliyetçilik eğilimi güç kazanır. Çünkü milliyetçilik, aynı zamanda maddi kaynakların sahiplenilmesi güdüsünden güç alır. Hemen tüm ulusal kurtuluş hareketlerinde "kaynakların sömürülmesi"ne dikkat çekilmesi buna işaret eder.

Uluslararasılaşma, uluslar arasındaki çitleri yıkması, farklı ulusların iktisadi bağlarla yakınlaşmasını sağlaması ve proletaryanın sınıf birliğinin güçlenmesine götürecektir. Makineleşmiş üretimin çok uluslu tekeller bünyesinde merkezileşmesine yol açması nedeniyle, sosyalizmin maddi önkoşullarının güçlenmesine yol açar. Üretimin ve sermayenin uluslararasılaşması, burjuvazi ve proletarya ilişkilerini uluslararasılaştırır. Bir örnek olarak Avrupa ülkeleri, özellikle de Batı Almanya'da (bugün Almanya) farklı uluslara mensup milyonlarca işçi, çokuluslu Alman tekellerinin üretim sahasında bir araya gelmiştir. Yine AT (Avrupa Topluluğu) ülkelerinin Maastricht'te imzaladıkları anlaşmayla ekonomik politik birliğe doğru yol almaya örnek gösterilebilir. (Ancak bu "birlik" çelişkili bir birliktir ve emperyalistler arası çelişkiler, farklı ulusların burjuva sınıfları arasında pazara hakim olma kavgasıyla birlikte var olmaktadır ve her an bu çelişkiler sonucu dağılmaya mahkumdur.) "Avrupa devleti" düşüncesi, daha çok rakip emperyalistlere karşı üstünlük sağlama emperyalist eğiliminden güç almakta, bu "birlik" ya da "devlet" içindeki güçlü emperyalistin ötekiler üzerinde egemenlik sağlama istek ve ihtimali nedeniyle de topluluk üyesi ülkelerin kuşkulu yaklaşımıyla karşılanmaktadır. AT projesinin "ulusal" çelişkilere topluluk bünyesinde son veremeyeceği ise gerçeğin diğer bir yanısıdır.

EMPERYALİZM İLE EZİLEN ULUSLAR İLİŞKİSİNDE MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER VE ULUSAL ÖZGÜRLÜĞÜN ANLAMI

Emperyalizm, başka şeylerin yanı sıra, ulusların baskı altına alınması, sömürge fetihleri, geri halklar üzerinde egemenlik kurmak ve her bir ülkenin emperyalist zincire bağlanmasını ifade eder. Tekeller, ister ekonomik hareket sonucu olsun, isterse sermaye hareketinin üzerinde yükselen siyasal ilhak ve işgal sonucu olsun uzandıkları yere özelliklerini de taşır ve emperyalizm "genellikle bir şiddet ve gericilik eğilimidir." Emperyalizm yalnızca geri tarım bölgelerini değil, sanayileşmiş bölgeleri de ilhak etmek ister. Mali sermaye ve tekeller gittikleri her yerde özgürlüğü değil egemenliği, ilhakçılığı, gericiliği temsil eder; halkların yaşamı üzerinde baskı kurarak özgür gelişmenin önüne set çeker. İster borç vermek biçiminde, isterse yatırıma yönelik olsun sermaye ihracı, ihraç olduğu ülkelerde kapitalizmin gelişmesini hızlandırmasına ve tüm tecrit edilmişlik durumuna son vermesine karşı, sermaye ihraç eden ülke yararına çok yönlü tavizlerin elde edilmesine, ihracatçı emperyalist tekellerin bu geri ülkeler ve halklar üzerinde denetim ve egemenlik kurmasına da yol açar.

Emperyalist kapitalizmin bu genel görüntüsü, ilk ciddi darbeyi Ekim Sosyalist Devrimi ile yerken, bu aynı zamanda emperyalizmin ezdiği bağımlı ve sömürge halkların kurtuluş hareketine de ivme kazandırdı. Önce Çarlık Rusyası'nın ezilen ulusları devrimle emperyalist sistemden koptular. Ekim Devriminin, ulusların özgürlüğü ve eşitliğini uygulamada somutlaması, tüm ezilen ulusların emekçi yığınları arasında sosyalizm yönünde sempati ve ilginin gelişmesine yol açtı. Emperyalistler, zor ve fiili saldırılarla halkları egemenlik altında tutmayı sürdürmeye çalıştıkça, emperyalizme karşı mücadele içerik açısından zenginleşti, daha geniş bir coğrafyaya yayıldı. Asya ve Af-

rika'da ulusal kurtuluş yönünde hareketlenmeler giderek hızlandı. Emperyalist sömürgeciliğin darbelenmesi, Rusya'nın emperyalist sistemin dışına çıkması ve ilhak edilmiş topraklarda emperyalizmden kopuş yönünde gelişmelerin yaşanması, diğerleriyle birlikte emperyalistler arası çelişkileri ve pazar paylaşım kavgasını daha da keskinleştirdi kızıştırdı. Emperyalist sistem İkinci Dünya Savaşı'ndan sistem yeni darbeler yiyerek çıktı. Emperyalistler klasik sömürge politikalarını sürdüremez duruma düştüler. Doğu Avrupa ve Asya'da yeni devrim ocakları ortaya çıktı. Arnavutluk, Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya, Polonya, Romanya ile birlikte Çin, emperyalist işgalden kurtularak bağımsız siyasal devletlerini kurdular ve demokratik gelişme yoluna girerek, Sosyalist Sovyetler Birliği'nin yanında yer aldılar.

Emperyalist sömürge politikasının ve emperyalizmle ezilen uluslar arasındaki ilişkilerin artık eskisi gibi devam edemeyeceği daha iyi açığa çıktı. Sömürge ve bağımlı ülke halklarının elde silah emperyalizme karşı kurtuluş savaşıma girişmeleri ve bununla birlikte giderek güçlenen bir biçimde sosyalist eğilimin bu halklar içinde etki bulması, emperyalist sömürgecileri sömürge politikasında daha kapsamlı değişime zorluyordu. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya'nın parçalanması ve Doğu Almanya'nın sosyalizm özlemiyle demokratik-halkçı bir yönelişe girmesi, Arnavutluk'ta ve Çin gibi dünyanın büyük bir ülkesinde halk demokrasisi devletinin kurulmasını burjuvazinin işini daha da zorlaştırmasının yanı sıra; henüz sömürge bağımlılığı altında yaşayan halklar içinde uyandırıcı-uyarıcı bir etki yaratıyordu. Nitekim daha sonraki yıllarda Latin Amerika ve Afrikada bağımsızlık talebiyle yeni ulusal hareketler gelişti.

Bütün bu gelişmeler, emperyalistleri, ilk örnekleri Birinci Dünya Savaşı sonrasında uygulanan yeni sömürgeci politikayı genel bir uygulama olarak öne çıkarmaya yöneltti. Kuşkusuz

bu, fiili saldırı ve işgal etme, işgali sürdürme politikasından tümüyle vazgeçildiği anlamı taşımıyordu. Yeni sömürgecilik, sözde siyasal bağımsızlık görünümü altında sömürgeciliği sürdürmeyi ve böylece halkların mücadelesinin hedefi olmaktan kurtulmayı esas alıyordu. Bu, sömürgeciliğin devamına herhangi bir engel oluşturmuyordur. Çünkü; emperyalizm koşullarında sömürü ve sömürgeciliğin esasını, ekonomik sömürgecilik teşkil eder. Ekonomik bağımlılık devam ettiği sürece, gerçek bir bağımsızlıktan söz etmek zordu. Çünkü ister ülke içinde, isterse uluslararası alanda olsun, milyarları ve trilyonları çekip çeviren tekellerin toplumsal yaşamın bütün alanlarına sızıp ona hakim olmasını, ne siyasal rejimin biçimi ne de aynı kapitalist sistem içinde kaldığı sürece bir devletin varlığı engelleyemez. Emperyalist ekonomi zincirinin bir halkası olarak kalındığı sürece “bağımsız” bir siyasal devlete sahip olmak, sadece sözde bir bağımsızlığı ifade eder ve bağımlılık, ekonomik, mali, diplomatik, kültürel vb. biçimler altında sürdüğü için kaçınılmaz olarak siyasal ve askeri bağımlılığı da içerir. Bunun içindir ki yeni sömürgecilik, ezilen ulusların bu tür bir “bağımsızlık”la emperyalist sömürü alanında tutulmasını emperyalist dünya sisteminin yararına sayar ve günümüzde esas uygulama da bu doğrultudadır. “Yeni sömürgeci” politikanın emperyalistlerce tercih edilmesinin bir nedeni de bunun ezilen halklar için yanıtıcı, aldatıcı özellikler içermesidir. Daha sonra göreceğimiz gibi, işçi sınıfının çıkarları açısından ve sosyalizm perspektifiyle ulusal kurtuluş sorununu ele alan birçok ulusal kurtuluşçu hareket, sözde bir bağımsızlıkla yetinebilmektedir ve bu emperyalizm için “ehven-i şer”dir.

Emperyalistler, çıkarlarına aykırı gelişme gösteren ulusal kurtuluş hareketlerine karşı doğrudan saldırılarda da geri durmamaktadırlar. Bunun en tipik örneklerini Latin Amerika ülkelerinde, Vietnam ve Cezayir’de görmekteyiz. Vietnam, önce

Fransız sömürgeciliğine, ardından Amerikan sömürgeciliğine karşı savaşmak zorunda kaldı. (Tüm bir Vietnam halkının katıldığı ulusal kurtuluş mücadelesi sonuçta başarıya ulaştı, sömürgeciler kovuldu, Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti kuruldu. Ancak eski sosyalist ülkelerin yıkılması Vietnam'daki gelişmeyi de durdurdu ve Vietnam üzerinde emperyalist etki yeniden tesis edildi.) ABD emperyalizmi Nikaragua'da, Salvador'da, rejimin arkasındaki esas güç olarak ve Kontralar aracılığıyla halka karşı savaştı. Cezayir, Fransız sömürgeciliğinden kurtulabilmek için büyük acılar yaşadı, vb.

Yeni sömürgeciliğin tipik bir özelliği de, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının esas galibi ABD'nin, dünya jandarmalığı rolüyle bu politikayı uygulayan esas güç olması ve ulusal kurtuluş hareketlerinin geliştiği ülkelere doğrudan müdahale ederek, bu hareketlerin bağımsızlıkçı çizgiden sapmalarını sağladıktan ve işbirlikçi ve kukla devletler oluşturduktan sonra geri çekilip, dışarıdan yönlendirme yolunu seçmesidir.

ABD'nin Latin Amerika'da ve dünyanın bazı ülkelerinde yaşanan her darbenin arkasındaki esas güç olmasının nedeni de budur. ABD emperyalizmi Guatemala, Uruguay, Dominik Cumhuriyetleri, Şili, Arjantin, El Salvador, Nikaragua, Panama, Honduras gibi ülkelerde darbeler tezgahlarken, bu ülkelerin bazılarında gelişen küçük burjuva önderlikli ulusal kurtuluş hareketlerini (somut olarak Nikaragua ve Salvador) etkisizleştirip kendisine bağımlı hale getirmeyi ve işbirlikçi rejimlerin devamını garanti edebilmiştir.

"Yeni sömürgecilik" politikasının "yeni" sayılabilecek bir yanı da, onun başta ABD olmak üzere emperyalistler tarafından özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecine girdiği '80'li yıllarda daha da geliştirilmiş olmasıdır. Satın alma ve uzlaşmanın öne çıkarıldığı bu dönemde, emperyalistler, gelişmesine engel olamadıkları veya bastırılmasında güçlük çektikleri ulusal hare-

ketleri, sistem içinde kalma koşuluyla "meşru sayma", onlarla uzlaşma yoluna gitmektedirler. (Nikaragua'da uygulanan bu politika Kürdistan'da da uygulanmaya çalışılıyor.)

Bütün bu gelişmeler, ezilen ulusların kurtuluşu sorununun Marksist yorumunu daha da önemli kılıyor. Çok daha belirgin ve açık biçimde ortaya çıkan gerçek şudur: Özgür olmak isteyen her ulusal topluluk, her ezilen halk, kurtuluş sorununu, her şeyden önce ve esas olarak emperyalizmden kurtuluş olarak ele almalıdır. Antiemperyalizm içermeyen ve emperyalist "Yeni Dünya Düzeni" içinde kendisine bir yer edinmeyi esas alan bir ulusal hareketin, gerçek anlamıyla kurtuluş sağlaması mümkün değildir.

EMPERYALİZM VE KÜRT ULUSAL HAREKETİ, "MİSAK-İ MİLLİCİLİK" SUÇLAMASI, ENTERNASYONALİZM VE MİLLİYETÇİLİK

Herhangi bir ulusal hareket, şayet emperyalist dünya sistemi içinde ortaya çıkıyorsa, ulusallığın emperyalist uluslararasılaşmadan bir kopuşu ifade etmesi kaçınılmazdır. Yani ulusal hareket, emperyalizm karşıtlığını öncelikle içermelidir. İlerici ve desteklenmeye layık ulusal hareketlerin yalnızca bu tür ulusal hareketler olması da doğaldır. Marksistlerin, ulusların kaderlerini tayin hakkını koşula bağlamaksızın savunmayı, emperyalizmi güçlendiren ulusal hareketlerin desteklenmemesi ve emperyalizme darbe vurup, onun egemenlik sistemini zayıflatan hareketleri destekleme politikasıyla bütünleştirmesi bunun içindir. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, -ki bu hak ulusların ve sömürgelerin "devlet olarak örgütlenme bakımından ayrılma hakkı"nı ifade eder- "zaman aşımına uğramaz" bir hak olmakla birlikte, bu hakkın somut kullanım biçimi karşısında alınacak tutum farklılıklar gösterebilmektedir. Çünkü ulusal hareketin, ulusun ezilen yığınlarının çıkarları doğrultusunda ge-

lişmesi ve bu bakımdan emperyalizme karşı koymayı görev sayması, yukarıda izah etmeye çalıştığımız gibi; emperyalizm ile ezilen uluslar ilişkisinin günümüzde kazandığı muhteva tarafından bir zorunluluk olarak öne çıkarılmaktadır. Bunun içindir ki;

“... desteklenmesi söz konusu olan ulusal hareketler, emperyalizmi devam ettiren ve sağlamlaştıran hareketlere değil, emperyalizmi zayıflatan ve devrilmesini kolaylaştıran hareketlerdir... Öyle durumlar olabilir ki, ezilen belirli bir ülkenin ulusal hareketi proletarya hareketinin gelişmesinin çıkarlarına aykırı düşebilir. Böyle bir durumda desteğin hiç söz konusu olmadığı açıktır.” (Stalin)

Hemen her toplumsal olayın ulusal sınırları aşarak uluslararası bir özellik kazandığı bir gelişmeye yol açan emperyalizm koşullarında başka türlü de olamaz. Ulusal kaderini tayin hakkı, bağımlı ve ezilen ulusların ayrı, bağımsız devletlerini kurma hakkıdır ve bu da her şeyden önce emperyalizmden bağımsızlık olarak ele alınmalı, böyle anlaşılmalıdır.

Bu görüş, burjuva milliyetçi ideolojiyi benimseyenleri rahatsız etmektedir. Ulusalçılık dalgasının güç kazandığı içinde bulunduğumuz bu dönemde, Kürt burjuva ve küçük burjuva ulusalçı hareketler, Marksistlerin antiemperyalizm vurgusunu tepkiyle karşılamakta, antiemperyalizmin ulusal kurtuluş mücadelesinin zorunlu bir koşulu olmadığını ileri sürmektedirler. Kemal Burkay'ın, başında bulunduğu grup bunların başını çekmektedir. PKK de dahil, Kürt ulusal hareketlerinin hiçbiri, emperyalist sistem dışına çıkan bir ulusal kurtuluş çizgisinde ısrarlı değildirler. Buna örnek olarak, onların Irak Kürdistanı'nda kurulan sözde Kürt devleti karşısında aldıkları tutumu ve yine Türkiye Kürdistanı'nda ulusal kurtuluşu ele alma perspektiflerini gösterebiliriz. Ayrıca onlar, antiemperyalizm vurgusundan rahatsızlıklarını yazılarında da ifade edecek denli “açık sözlüdürler!” Körfez Savaşı, ABD ile Irak Kürt burjuva feodallerinin ilişkileri, Çekiç Güç vb. konularda kaleme aldıkları yazılarla,

Marksistlerin ve devrimcilerin, antiemperyalist tutuma verdikleri önemin "gereksizliğini" sözde izaha çalışmaktan geri durmadılar. Kemal Burkay ekibi, Marksistlerin en ateşli "muarızları" oldular. Burkay, Talabani ve Barzani'nin daha önce girdikleri yolun doğru ve zorunlu olduğunu savundu. Körfez Savaşıyla ilgili olarak kaleme aldığı ve "Deng" dergisinin 12. sayısında yayınlanan yazısında şunları yazdı:

"BM'nin her bir üyesine düşen ise, böyle durumlarda (Irak'ın Kürtlere saldırısından söz ediyor. -BN) örgütün organlarını, en başta Güvenlik Konseyi'ni acil toplantıya çağırmak ve gerekli etkin, önleyici tedbirleri almaktır. BM, jenosidi önlemek için silahlı güç de oluşturabilir ve bu onun görevidir"

BM'nin oluşturacağı silahlı gücün kime hizmet ettiği ve kimin komutasında iş gördüğü görüldü. ABD komutasında emperyalist birlikler Irak'a yürüdüler ve Irak Kürdistanı'nda ilan edilen sözde "federe devlet" de dahil, Irak hâlâ işgal altındadır, her hareketi kontrol edilmekte, sık sık Irak semalarında ABD pilotları bombalama tatbikatlarına çıkmaktadırlar. Burkay, emperyalistlerin oluşturacakları "silahlı güç"ün ezilen uluslardan yana işlev görebileceğini düşünmektedir. Nitekim O, yazısının devamında şunları söylüyordu:

"Son gelişmeler, Körfez krizi sırasında antiemperyalizm adına Saddam'a ilericilik sıfatları biçen, onu desteklemeyi doğru tavır sayan sözde sol çevrelerin de, gerçekte iğrenç ve kanlı bir rejime arka çıktıklarını ortaya koydu."

"Kimileri ise, Kürt hareketini, Körfez savaşında ABD'den yana çıkmakla, ondan kurtuluş beklemekle ve onun tarafından aldatılmakla suçladılar... Bu savaşta tarafsız kaldık."

"Ama kimileri, Talabani'nin ve öteki bazı Kürt liderlerinin Amerika gezisini, Ankara görüşmesini ve benzer diyalogları 'emperyalizme bağımlılığa' kanıt göstermektedirler. Bunlar gülünç, gayriciddi iddialardır. Eğer politik cehalet değilse, düpedüz kötü niyetli yakıştırmalardır..."

"Bu ucuz suçlamacılık hoş değil. Gözleri gerçeklere, hayatın

gereklerine kapayarak, üstelik olan biteni çarpıtarak, ezberlenmiş formüller ve hazır kalıplarla devrimcilik yapılmaz. Emperyalizme karşı mücadele de böyle yürütülemez.”

(Deng, sayı 12, s. 5 ve devamı)

Emperyalistlerin, temelinde Ortadoğu ve Körfez bölgesindeki petrol ve hammadde kaynaklarının denetlenmesinin yattığı, müdahale politikasına “onurlu bir çıkış” payesi veren Burkay, devrimcileri “ezberlenmiş formüller”e göre hareket etmekle suçlarken, kendisi ABD emperyalizminin komuta ettiği çokuluslu emperyalist saldırı ordularının Irak Arap halkına karşı giriştiği imha savaşını, salt bu saldırı Irak Baas rejiminin başındaki yöneticileri, hatta yalnızca Saddam’ı da hedeflediği için, dahası emeryalistler, askeri müdahaleye böylesi bir “masumane” gerekçe gösterdiler diye, destekleyebiliyor, bu saldırıyı ve sonrakı gelişmeleri Kürt halkının yararına görebiliyor. Açıkça ortadadır ki, Körfez Savaşı, ABD’nin, güneydeki Kürt gericiliği ile ilişkilerinin eşitsiz koşullarda ve güney Kürdistan halkı zararına gelişmesine yol açmış Kürt ulusal hareketi, Talabani ve Barzani’nin başında bulunduğu feodal burjuva Kürt gericiliği aracılığıyla emperyalizmin denetimine giderek daha fazla sokulmuştur. Talabani’nin Washington, Londra ve Ankara arasında mekik dokumasının, yalnızca Irak Kürt hareketinin değil, gelişen yerde Türkiye Kürt hareketinin de emperyalizm yararına bir yola girmesine diplomatik zemin hazırladığını, bundan ezilen ve köleleştirilen halkımızın zarar gördüğünü inkar etmek, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinde “emperyalizme bağımlılık” tehlikesinin olmadığını söylemek, Burkay’ın da çokça lafını ettiği, gerçeklerin, “hayatın gereklerinin” çarpıtılmasından başka bir şey değildir. Gerçekleri çarpıtarak emperyalist entegrasyonu zorunlu ve gerekli sayanlar, Kürt reformistleri ve küçük burjuva devrimcileridir. Nitekim Burkay, daha başka yerlerde, emperyalistler eliyle insanlığın sosyal kurtuluşundan yana gelişmelerin sağlanabileceğini ileri sürmekten de kaçınmıyor.

Kürt halkının ulusal kurtuluşçu mücadelesine burjuva reformcu çizgiyi egemen kılmaya çalışan Kürt burjuva milliyetçilerinin saflarında emperyalizmden beklenti içinde olmak eğilimi giderek güçlenmektedir. Yalnızca PSK değil, PKK de emperyalizm koşullarında ve onun egemenlik sistemine darbe vurmaktan ulusal kurtuluşun olabileceğini düşünmekte, bunun yolu olarak uzlaşmayı, emperyalist gericilikle dayanışmayı gerekli ve mümkün görebilmektedir.

Kürt burjuva ve küçük burjuva reformcu hareketi, emperyalizme dayanmanın mantığını "dönem ve koşullar"la, emperyalizmin bünyesel değişiklikleriyle(!) izah etmeye, dahası emperyalistlerle girilen ya da geliştirilecek ilişkileri "çelişkilerden yararlanma taktiği"yle açıklamaya çalışmaktadır. Örneğin "Deng"de yer alan B. Ş. imzalı yazıda geçmiş Kürt ayaklanmaları irdelenirken, emperyalizmle ilişkiler konusunda şöyle deniliyor:

"Öte yandan varsayalım ki Şeyh Said şu veya bu şekilde İngilizler'le ilişki içerisine girdi ve onlardan destek sağladı. Kürdistan'ın ve dünyanın o günkü koşulları dikkate alındığında, bunda hiç de yadırganacak bir taraf olmadığı açığa çıkar. Kürt halkının varlığını ortadan kaldırmayı önüne hedef olarak koymuş bir rejime, onun ırkçı-şoven terörüne karşı mücadele veren güçlerin, bu türden dış destekler sağlamaya çalışmaları doğaldır. Burada söz konusu olan gerici bir diktatörlüğe karşı, bir diğer gerici güçten destek sağlamak, onlar arasındaki çelişkiden yararlanmaktır."

Bir gerici güce karşı mücadele yürütenlerin, bir başka gerici güçten destek sağlamalarının bazı karşılıkları, bedelleri olacağı kuşkusuzdur. Kürt halkının dış destek ihtiyacının emperyalistlerle ilişkilerde arayan burjuva reformcu Kürt çevrelerinin, bu bedelin niteliği ve sınırları konusunu açık bıraktıkları, dahası işin bu yanından uzak durmayı tercih ettikleri görülüyor. Kürt burjuva milliyetçileri, hem Kürdistan'ın emperyalistlerle Türk, Arap ve Fars egemen sınıfların anlaşmaları sonucu parçalanıp köleleştirildiğini söylüyorlar, hem de bu parçalanma ve köleleş-

tirmenin baş aktörlerinden kurtuluş için yararlanmanın teorisini oluşturup, bunu hemen her zaman "koşullar"la izah etmeye çalışıyorlar. Dün Şeyh Said'in İngilizler'le ilişkisini kaçınılmaz ve koşullar gereği sayan mantık, bugün de ABD'nin ve diğer emperyalistlerin, (Amerikan, Fransız, İngiliz ve Alman) Kürt hareketine çengel atmasını, harekete sızarak onu kendi sınırları içinde etkisizleştirmesini zorunlu ve yine "koşullar"ın gereği sayıyor. "Bağımsızlık" lafını dillerine dolayan bu çevrelerin, dönüp "dünyanın bugünkü koşulları" ve "hayatın gerekleri"nden söz ederek, emperyalistlerle işbirliği düzeyindeki ilişkileri savunmaya çalışmaları, başka şeyler bir yana, onların sınıf konumları ve politik çizgilerinden kaynaklanmaktadır. Yaşanan olaylar ve tarihsel gerçekler, emperyalizmin ezilen uluslar yararına siyasal bağımsızlık sağlamadığı ve ulusal kurtuluş savaşları karşısında yer aldığı, onları bastırmaya, engellemeye, bunu başaramadığında ise; saflarına sızarak ve işbirlikçiler edinerek etkisizleştirip biçimsel bir bağımsızlığa dönüştürme taktiğine başvurduğuna tanıklık etmektedir. Talabani'nin ve Barzani'nin ve bir dereceye kadar Burkay'ın emperyalistler nezdinde "görüşmelerin adamları olarak değer görmelerinin altında yatan gerçek, emperyalist burjuvazi ve işbirlikçilerinin Kürt ulusal hareketini, bu isimlerin başını çektiği gruplar aracılığıyla kontrol altında tutma imkanı bulacaklarına duydukları güvendir. Emperyalist burjuvazi akılsız değildir ve kimin kendisi hakkında ne düşündüğünü bilerek hareket etmektedir. (Kaldı ki o, en kararlı muhaliflerini satın alma ve etkisizleştirme amacıyla her yonteme başvurmaktan da geri durmaz.)

Özellikle Kemal Burkay'ın yönettiği "Deng" çevresinin emperyalizm karşıtlığını akılsız ve "hayatın gerekleri"nden kopukluk saydığı görülüyor. Aynı çevreden Ali Can, "Deng"ün 23. sayısında şunları yazıyor:

"Türk sosyalistlerinin Çekiç Güç'e karşı toplu tavır alışını yadır

gıyoruz... Saddam kanlısına karşı Güneydeki en acılı parçamızı kısmen koruyan Çekiç Güç'ün gitmesini isteyip, bu istemle sokaklara dökülebiliyorlar"

"Asıl hedefi sömürgeci egemenliği sona erdirmek ulusun kader kavgasını sonuca götürmek olan bir politika, 'antiemperyalistliği' kendisine birinci ve acil hedef yapmadı, yapmamalıdır. Emperyalizmle sosyalizm arasındaki mücadele uzun bir tarihsel süreçten geçtikten sonra sonuçlanabilecek nihai bir kavgadır. Böylesi nihai bir hedefi getirip çok acil, yakıcı, bir halkın kader kavgasının, kurtuluş mücadelesinin önüne koymak hedefi şaşkırtıcıdır, saptırıcıdır."

Bu kısa alıntı, yalnızca "Deng" çevresinin değil, tüm burjuva, küçük burjuva Kürt milliyetçilerinin, emperyalizm sömürgecilik ve ezilen ulus sorununa ilişkin düşüncelerini ele veriyor. Öncelikle bu çevrelerin, Kürt halkının duygularına seslenerek, onun düşmanlarını görmesinin önüne set çektiklerini belirtelim. Emperyalistlerin, Çekiç Güç adlı emperyalist askeri birliğin neyi korumaya çalıştığı ve hangi iğrenç emellerle bölgede bulunduğu bu çevreler tarafından açıklanmıyor. Kürdistan'm bugünkü konumunu tartışırken, emperyalistlere sözde de olsa bir sorumluluk yükleyenlerin, hemen ardından dönüp, "Saddam kanlısı"na karşı -onu kendine tabi kılmayı da hedefleyerek- çıktığı diye, tüm ezilen halkların, tüm dünya halklarının kanlısı olan emperyalistleri aklamaya çalışmaları, bir çelişkiye işaret etmesinin ötesinde, emperyalist emellerin gizlenmesi yoluyla emperyalizmin planlarına tabi olma anlamını da taşımaktadır. Öte yandan hemen her toplumsal olayın uluslararası bir özellik kazandığı ve yanı sıra, Kürt ulusunu köleci statü içinde tutan devletlerin sırtını dayadığı esas gücün emperyalizm olduğu gözle görülür somut bir gerçeklikken, sömürgeciliğe karşı mücadeleyi emperyalizmden bağımsız olarak ele alma, eğer bir cehalet ve kavrayışsızlık sonucu olmuyorsa, düpedüz ihanete ve emperyalist burjuvaziye teslimiyete götürür. Emperyalist burjuvaziyi öncelikle hedefe konması gereken düşman olarak değil de, da-

yanılması gereken koruyucu güç olarak değerlendirmek, özgürlük için bunca acıyı göze almış bir halka yapılmış büyük bir kötülüktür. Ezilen bir ulusun "kader kavgası"nm emperyalizm hedeflenmeden o ulus yararına bir sonuca ulaşması mümkün değildir. Dünyanın korsan jandarması ABD, beş kıtayı kendisine çıkar alanı ilan ederek, çıkarlarının sarsıldığını düşündüğü her yere silahlı müdahaleden kaçınmazken, ulusal bağımsızlık mücadelesinin emperyalizmin egemenliğiyle ilişkisi olmadığını öne sürmek, emperyalizm yararına hedef saptırmaktır. Bu düşünce, kaynağını emperyalizmin niteliğine ilişkin revizyonist teoriden almaktadır. Bu sözde teoriye göre, bilimsel teknolojik devrim, emperyalizmin niteliğinde değişikliklere yol açmış, ulusal kurtuluş sorunuyla birlikte proletaryanın sınıfsal kurtuluş mücadelesini sistem içi bir soruna dönüştürmüştü ve silahlı devrim fikrini geçersiz kılmıştır. Artık "demokratik yarışma" ve "mutabakat"lar sonucu "masa başı" görüşmelerle temel toplumsal sorunların çözümünün önü açılmıştır. Çelişkilerin keskinleşmesine, sertliğe, kavga ve savaşa yol açan, uluslararası ilişkilerde gerginliğe götüren neden ise (sosyalizm-sosyalist devlet ve kampın varlığı) artık ortadan kalktığına göre, sorunlar pekala emperyalist burjuvaziyle diyalog kurarak çözümlenebilir! Kemal Burkay, özü bu olan saçma düşünceyi şöyle dile getiriyor; PSK 3. Kongre Belgelerinde, (sonuç bildirisi):

"Kongremiz uluslararası planda ciddi bir gerileme ve soğuk savaşa yol açan, nükleer savaş da içinde olmak üzere, bir dünya savaşını tehditlerini taşıyan dünya ölçüsündeki kampaşmanın sona ermiş olmasını, silahsızlanma yönünde atılan adımları, yumuşamayı insan haklarının ve çevre sorunlarının öne çıkmasını, bölgesel sorunların çözümü yönündeki gelişmeleri, haksız sınırların değişerek, ulusların kendi kaderlerini belirleme olanağının bir kez daha ortaya çıkmasını ni son gelişmelerin olumlu ürünleri arasında sayar."

Tekelci kapitalizmin ve sözde tek kutuplu dünyanın bu olumlanması devrimcilik ve sosyalistlik adma yapıyor. Kamp-

laşmanın sona erdiğini söyleyen Burkay, emperyalist kapitalizmin değil, sosyalizmin (O, revizyonist Sovyetler Birliği'ni sosyalist olarak değerlendiriyor) gerginliğin ve kamplaşmanın nedeni olduğunu düşünüyor ve "kamplaşmanın" bu nedeninin ortadan kalkmış olmasını olumlu bir gelişme sayıyor. Oysa durum farklıdır. Emperyalist dünya sisteminde bir "yumuşama"nın yaşandığına dair işaretler yalnızca görüntüdedir. "Tek kutupluluk" görüntüsünün gerisinde derin bir iç çatışma ve gerginlik sürmekte, pazarlara yönelik rekabet keskinleşmektedir. ABD, Almanya ve Japonya diğer emperyalistlerin Ortadoğu ve Asya'da oynamak istedikleri rol, "insan hakları ve çevre sorunları"nın çözümünü değil, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının gücüne göre denetim altına alınmasını esas almaktadır. Emperyalizmin bölge sorunlarını hangi yöntemlerle ve ne tür çıkarları gözeterek "çözme"ye çalıştığını ABD'nin Ortadoğu'daki silahlı korsanlığı göstermektedir.

Kürt reformist ve oportünist çevreleri, uluslararası ilişkilerde "yumuşama" olduğunu, halkların elde silah özgürlük için savaşmalarının gereksiz hale geldiğini, barışçıl çözüm yöntemlerinin tarihin gündemine girdiğini, diyalog ve uzlaşma ile çözüm yolunun açıldığını söylerken, gerçekte, ezilen ulusların emekçi yığınları aldatmaktan ve uluslararası burjuvazinin propaganda kervanına katılmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Kemal Burkay, emperyalist burjuvazinin şiddet ve zorbalığı dışlamayan (Irak, Libya, Somali, Panama, Salvador vb.) etkisizleştirme ve teslim almaya yönelik politikasını olumlamaktan, emperyalist diplomasiyi –amaç ve hedeflerinden kopararak– aklamaktan geri durmuyor ve Kürt halkının emperyalizmin "koruyucu şemsiyesi" altında özgür olabileceğini ileri sürüyor. Irak Kürdistanı'nda doğrudan emperyalistlerin koruması altında ortaya çıkan sözde federe Kürt devletinin yine onlar tarafından hararetle desteklenmesinin ve "bir özgürlük abidesi" olarak

gösterilmesinin nedeni budur. Barzani ve Talabani'nin izledikleri işbirlikçi çizgi, başta Burkay olmak üzere, Kürt burjuva klikleri ve reformist uzlaşmacı siyasal hareketleri tarafından kutsanıp benimseniyor. Bir süre öncesine kadar, (eklektik, pragmacı ve reformist ideolojik platformuna rağmen) Burkay ve Talabani çizgisini "ihanet çizgisi" olarak değerlendiren PKK'nin, bu olumlu sayılabilecek ve ondaki devrimci yanı ayakta tutan konumunu bir yana bırakarak, Talabani-Burkay platformuyla birleşmesi Kürt reformcu uzlaşmacılığının, Kürt özgürlük mücadelesi için oluşturduğu tehlikeyi daha da artırıyor. Çünkü, Talabani, Barzani ve Burkay, emperyalistlerin koruyuculuğu ve vesayeti altında, emperyalizmin çıkarlarıyla uyum içinde yaşamayı, Kürt halkına özgürlük modeli olarak sunmaktadırlar. Şu sözler Burkay'a ait:

"Kar altında süren ilkbahar çiçeği gibi, Güney Kürdistan'ın bir parçasında özgür bir bölge oluştu ve ulusal bir yönetim kuruldu. Kürt parlametosunu, Kürt hükümetini, Kürt Federe Cumhuriyeti'ni saygıyla ve coşkuyla selamlıyoruz."

Burkay ve onun şahsında Kürt burjuva reformculuğunun ulusal özgürlük anlayışını bu sözler açıkça ortaya koyuyor. Düşünülen Kürt işçi ve köylülerinin, emperyalizmin vesayeti altında ve burjuva toprak ağası sınıfların egemenliğinde yaşadığı bir Kürdistan'dır. Ortadoğu'da, başta ABD olmak üzere -ki eşitsiz gelişme nedeniyle bu güç ileride bir başına emperyalist devlet de olabilir- emperyalizmin çıkarlarıyla çatışmayan, aksine onunla uyumlu bir Kürdistan'dır savunulan. Ama bunun Kürt halkının özgürlüğüyle, ulusların kaderlerine kendilerinin egemen olmasıyla, ulusal özgürlüğün kazanılmasıyla bir ilgisi yoktur. Burkay'm "saygıyla ve coşkuyla" selamladığı şey, gerçekte emperyalist sömürgeci politikanın yeni görüntüsüdür; kukla hükümet ve parlamento aracılığıyla Irak Kürt halkının köleliğinin desteklenmesidir. Talabani'nin Ankara-Washington-Londra

güzergâhında, emperyalistlerle birlikte, Kürt halkının boynundaki kölelik ilmiklerinin rengini değiştirme çabaları öyle anlaşılıyor ki, PKK tarafından da artık "saygıyla ve coşkuyla" selamlanıyor. Öcalan'ın, Burkay ve Talabani'yle oluşturduğu platform bunu gösteriyor.

Bir gerçek bir kez daha çok belirgin olarak ortaya çıkıyor. Kürt Marksistleri, Kürt proletaryası ve köylülüğünün özgürlüğü olarak ulusal özgürlüğün emperyalizme karşı mücadeleden geçtiğini söyler ve bunun için yığınları emperyalizme karşı mücadeleye çizgisinde eğitmeye, seferber etmeye çalışırken, Kürt burjuva reformcular ve uzlaşmacı siyasal hareketleri "emperyalizmle birlikte de olabileceğini" söylemekte, ulusal özgürlüğünü emperyalist "Yeni Dünya Düzeni"ne tabi olmakta görmekteler. Birinci yolun kurtuluşa, ikinci yolun köleliğe götürdüğü açıktır.

Konunun bu yanını burada keserek, bir başka yanına, Kürt burjuva milliyetçi çizgisinin, temelinde proleter enternasyonalizminin reddi düşüncesinin yattığı "Misak-ı Millicilik" üzerine demagojik propagandasına geliyoruz.

Kürt burjuva milliyetçi çizginin tüm alt şubeleri (versiyonları) ulusların kaderlerini tayin hakkını yozlaştırıp, "otonomi", "özerklik", "federasyon" vb. biçimde daraltırken, Marksistlerin, ulusal özgürlük mücadelesinin zaferi için, ulusların kaderlerini tayin hakkını gerçek içerğiyle proletarya ile ezilen emekçi yığınların çıkarları doğrultusunda ele alınmasını öngören çabaların "Miska-ı Millicilik" olarak damgalamaktan geri durmuyorlar. Bir yandan "kimlik sorunu", "kültürel hakların tanınması", "federasyon", "barışçıl siyasal çözüm", "Kürt-Türk ortak parlamentosu" önerileriyle, bugünkü devletin hiçbir temel kurumunu hedeflemeden, mevcut devlet ve düzen koşulları içinde "çözüm" bekleyenlerin, öte yandan, bugünkü egemen sınıflar diktatörlüğünün yıkılmasını, tüm temel devlet kurumlarının ilgası-

nı, devletin ve merkezi parlamentonun Kürdistan'daki varlığının son bulmasını, Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce belirleme hakkının önkoşulsuz tanınmasını –ki bu ayrı devlet kurma hakkıdır– savunanları “Misak-ı Milli” olarak suçlamaları tam bir aymazlıktır. Yukarıda –ve başka birçok yazıda– belirtilen önerilerde görüleceği gibi “Misak-ı Milli” olan gerçekte Kürt burjuva milliyetçi akımlarıdır. Onlar duygu sömürsü amacıyla hamasi nutuklar çekse de gerçekte izledikleri uzlaşmacı çizgileriyle burjuva egenem sınıfların çizdiği sınırları aşmıyor, o sınırlara takılıp kalıyorlar. Dahası onlar, Türk devletine –Talabani tarafından önerilen ve Özal’ın Osmanlı hanedanı mantığıyla benimseyip savunduğu– tüm Kürtleri “koruma” görevi yüklüyorlar. Öcalan’ın Birand’la yaptığı röportajda söylediği şu sözler başka ne anlama geliyor ki? Şöyle diyor:

“Türkiye, bölgedeki Kürtleri koruma politikasını sürdürürse önemli sonuçlar çıkabilir. Türkiye’nin İran, Irak ve Suriye üzerindeki etkisi artar, Kürt kozu Özal’ın eline geçmiş olur.”

Bu sözlerin bir temenniyi içermediğini kim söyleyebilir?

Özal’ın bu kozu ele geçirme çabasına girdiği ve Kürt reformistlerinin de yardımıyla Kürt halkı içinde bir aldanmayı belli ölçülerde sağlayabildiği görüldü.

PKK ve Öcalan’ın Türkiye’de ya da Irak’ta Kürt kimliğini ve kültürel haklarını tanıyan bir devlet ve hükümetle birlikte olmaya açık olduğunun çokça işareti vardır. Ve bugünkü uzlaşma çabasının hedefi de budur. Ayrıca, PKK’nin bu düşüncesi yeni oluşmuş da değildir. Daha Körfez Savaşı sırasında Öcalan şunları söylüyordu:

“Şimdi yine Güney Kürtleri uygun koşullar altında Saddam’la bir araya gelirse, bunun öyle çok kötü bir iş olduğunu söylemem. Kendi federal sistemlerini Araplar’la eşit koşullarda gerçekleştirebilirlerse, Saddam olsa da olur, olmasa da, mühim olan Kürtleri’nin hayati ulusal çıkarlarının garanti altına alınmasıdır. Kim bunu kabul ederse, Kürtler onunla görüşmeye oturabilir.”

Öcalan'ın, Kürtlerin mevcut statüsünde hukuksal-idari düzenlemeleri önemseydiği görülüyor. Perspektifi bu olanların başkalarını "Misak-ı Milli"likle suçlaması abestir, gayri ciddidir. Reformcu burjuvazi ve küçük burjuva milliyetçi çizgi, Kürt ulusunun ulusal kaderini tayin sorununu mevcut devlet ve düzen sınırları içinde "çözme"yi öngörmesine karşın, "devlet sınırları" sorununun yalnızca proletarya ve emekçilerin sınıf düşmanına karşı örgütlenmesi ve mücadele açısından tartışan Marksistleri, -hiç ilgisi olmamasına karşın ve tümüyle haksız olarak- bugünkü devlet sınırlarının savunulması iddiasıyla suçlamaktan geri durmuyorlar. Böylece bir taşla sözcü "iki kuş vurmuş" oluyorlar. Bir yandan Kürt işçi, emekçi ve gençlerini duygu sömürsü temelinde kendi milliyetçi çizgilerine çekmeye çalışırken, öte yandan burjuva kurumlarda yer almayı, "şirketin ortağı" olmayı hedefliyorlar. Kürt grupları arasında devlet ve düzene en fazla mesafeli durduğu sanılan PKK'nin;

"... meclis deniyor, bir federal meclise gidilebilir. Bir Kürdistan meclisi çıkar, bir Türkiye meclisi çıkar. Bunların birlikteliği için bir oran bulunabilir... Federal bir hükümet Kürdistan için gereklidir. Ortak federe bir hükümet kurulur, ortak bir federal hükümete gidilebilir. Bunların biçimi üzerinde düşünmek gerekir."

biçimindeki düşünceleri, konuya ilişkin çarpıcı örneklerden yalnızca biridir. Bu tür görüşleri somut öneriler olarak gündeme getirenlerin, başkalarını "Misak-ı Milli" ve "Kemalist" olarak suçlamaya hakkı olabilir mi? Olmaması gerektiği açıktır. PKK ve "şirket ortağı" olmak isteyen diğerleri bir işçi-köylü hükümetinden, meclisinden söz etmiyor, bugünkü hükümetin bir Kürt-Türk hükümetine dönüşmesi projesinden söz ediyorlar. Bugünkü koşullarda, tüm öteki kurumların aynı kaldığı bir durumda oluşacak "ortak bir federe hükümet" in Misak-ı Milli düşüncesini aşmadığı, onunla çatışmayı içermediği açıktır. "Misak-ı Milli" eleştirileri, Kürt milliyetçilerinin elinde duygu sö-

mürüsünde kullandıkları basit bir araca dönüşmüştür. Küçük burjuva milliyetçi çevrelerinin ve Özgür Halk yazarlarının, Türk devlet sisteminin tüm kurumlarıyla ayakta durduğu ve Kürdistan'daki konumda herhangi bir değişmeye gidilmediği koşullarda önerdikleri referandumun yukarıdaki bakış açısıyla doğrudan bağlantılı olduğunu da görmek gerekiyor. Referandum, reformist bir bakış açısıyla ele alınıyor, dahası emperyalistlere referandum yapabilme olanağı tanınabileceği ima ediliyor. Şu sözler birer ibret belgesidir:

"Böylesi bir referandumu rejim mi yapar, uluslararası demokrasi güçleri mi yapar, yoksa bir halkın öncü gücü mü yapar; orası dünyanın sürekli gelişen konumuna göre ve bizce önemli yan değildir." (Özgür Halk, sayı 20, s. 28.)

Ezilen Kürt halkının geleceğiyle ilgili bir kararın hangi koşullarda verildiğinin önemsenmediği görülüyor. Referandumu "rejim mi yapar, uluslararası demokrasi güçleri mi yapar" bu önem taşıyor söz konusu yazarlara göre; "uluslararası demokrasi güçleri"yle işçi kuruluşları ve devrimci hareketin anılmak istendiği sanılmasın, günümüz koşullarında bu güçlerin henüz devletlerarası yaptırım gücüne sahip bir örgütlülüğü yok. O zaman geriye BM gibi emperyalist kuruluşlar, emperyalist güçlerin kendisi kalıyor ve "Özgür Halk" yazarlarının ve PKK'nin sözünü ettikleri bu güçlerdir. BM ya da herhangi bir emperyalist uluslararası gücün denetimindeki bir referandumun, "rejimin" yapılabileceği bir referandumun Kürt halkının çıkarlarına olmayacağı tartışma götürmez bir gerçek olmasına rağmen, söz konusu bu Kürt çevreleri, emperyalizmden beklenti içine girebilmektedirler. İlerleyen süreçte PKK'nin emperyalistlerle ilişkileri geliştirmeye daha fazla eğilim gösterdiği göz önünde bulundurulduğunda, reformcu milliyetçi çizginin, Kürt özgürlük mücadelesinde giderek artan oranda ciddi bir engelle dönüşlüğü de görülecektir.

Bu birkaç örneğin ortaya çıkardığı sonuç şudur; PKK de da-

hil, burjuva ve küçük burjuva milliyetçi Kürt gruplarının Marksistlere yönelttiği "Misak-ı Milli" suçlaması koftur, hedef sap-tırmacıdır, duygu sömürüsüne yöneliktir ve ırkçı-şoven Türk-çü akımlardan sonra, bizzat bu Kürt çevreleri için geçerlidir. Çünkü onlar, ayrı devlet kurma hakkını "kimliğin tanınması" düzeyine çekmişlerdir.

Proletaryanın ve küçük burjuvazinin, Marksizmin ve küçük burjuva milliyetçi devrimciliğin, ulusal soruna bakışı, ulusların kendi kaderini tayin hakkı sorununun ele almıştı arasında temel öneme sahip farklılıklar vardır. Bu kaçınılmazdır, çünkü; milli-yetçilik, politikasının merkezine ulusun çıkarlarını alırken, Marksizm tüm sorunlara proletaryanın kurtuluşu ve sınıfsız toplum nihai hedefi açısından bakar, politikasının merkezine ezilen sınıf ve emekçilerin çıkarlarını koyar. Çünkü başarıya ulaşsın ya da ulaşmasın, tüm ulusal kurtuluş savaşları pratiği-nin ortaya koyduğu gerçek şudur ki, zamanımızda ulusların gerçek özgürlüğü, ezilen ulusların nüfusunun ezici çoğunluğu-nu oluşturan köylülüğün ve işçi sınıfının özgürlüğü demektir ve bunu da yalnızca proletarya gerçek anlamıyla savunabilir. Bu çelişki, yalnızca ulusun çıkarlarıyla proletaryanın çıkarları-nın her koşulda bir ve aynı olmaması nedeniyle değil, aynı za-manda toplumsal ölçekteki her sorunun iktisadi gelişme yolu-la uluslararasılaşığı, ulusal sorunun, ezilen ulusların ve sömür-gelerin ezilen yığınlarının emperyalizmden kurtuluş genel so-rununa bağlandığı koşullarda ulusal dar bencilliği öne çıkarma-sı nedeniyle de ortaya çıkmakta ve yaşamaktadır.

Burada, Marksist yazınımızda çokça tekrarlanan bazı ger-çekleri, ulusal soruna ilişkin birçok doğrunun son yılların kar-maşık ortamının görmezden gelinmesi ya da atlanması nede-niyle, yeniden vurgulamakta yarar var.

Birinci önemli nokta şudur: Her ulus kendi kaderini özgürce belirleme hakkına sahiptir.

"Tüm haklarından yararlanamayan uluslar ve sömürgeler için devlet olarak örgütlenme bakımından ayrılma hakkı" (Stalin)

vardır ve bu hak "zaman aşımına uğramaz" bir haktır. Kimse-
nin ulusun yaşamına dışarıdan zorla müdahale etmeye hakkı
yoktur, olmamalıdır. "Ulusların istedikleri gibi örgütlenme hak-
ları vardır." Ulus, bir başka ulusal bütüne katılmaya, ondan ayr-
ılmaya, birlikte ya da ayrı yaşamaya karar verme hakkına sa-
hiptir ve onun hakkına hiç kimse zorla ipotek koyma, müdaha-
lede bulunma hakkına sahip değildir.

İkinci nokta; ulusal sorun ile, ulusun hakları sorunuyla ser-
maye iktidarı arasındaki ilişkidir. Uluslar sorununun emperya-
lizm öncesi serbest rekabetçi kapitalizm dönemindeki tarihsel
geçmişi bir yana bırakılırsa; onun emperyalizm döneminde, ser-
maye iktidarıyla ilişkisi yeni özellikler kazanmıştır. Emperya-
lizm, diğer şeylerin yanı sıra; tüm haklarından yararlanamayan
ulusların ve sömürgelerin siyasal ve iktisadi uyruklaştırılmasını
ifade etmektedir. Ulusal sorun, emperyalizm ve proleter devrim-
ler döneminde sömürgelerin ve ezilen halkların emperyalizm-
den kurtuluşu genel sorununa bağlanmıştır ve artık ulusal soru-
nun çözümü, emperyalizme karşı mücadele edilmeksizin söz
konusu olamamaktadır. Emperyalizmle bağlar koparılmadan,

"ezilen ulusların burjuvazisi devrilmeden, iktidar bu ulusların
emekçi yığınlarının eline geçmeden, ezilen ulusların mutluluğu
gerçekleşemez." (Stalin)

Üçüncü nokta; bu ilk ikisiyle doğrudan bağlıdır, ulusal öz-
gürlüğün ele alınışının proleter ve burjuva biçimlerini ifade
eder. Burjuva bakış açısı, ulusun haklarının savunulmasından
hareketle, ulusun tüm güçlerinin çıkarlarının uyumunu vaaz
eder ve savunurken, proletarya, ulusların özgürlük sorununu
devrimin gelişmesi genel sorununun bir parçası olarak ele alır,
ulusal hareketleri emperyalizme ve sermaye iktidarına darbe
vurup vurmamalarına göre ayırarak, her durumda farklı tutum-

ları benimser. Ulusal sorun, "devlet içi bir sorun" olmaktan çıkarak, "bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtarılması genel sorunu" haline geldiği emperyalizm koşullarında, "emperyalizmi devam ettiren ve sağlamlaştıran," emperyalizme yeni hareket alanları ve olanakları sağlayan hareketlerin değil, aksine emperyalist egemenlik sistemini zayıflatan ve güçten düşüren hareketlerin desteklenmesinin söz konusu olacağı açıktır. Marksizm, ulusların ve dillerin tam hak eşitliğini savunur, tüm ulusal ayrıcalıkların ortadan kaldırılması, zorunlu resmi (devlet) dili uygulamasının son bulması, tüm ulusal topluluk işçi ve emekçilerine ana dillerinde eğitim olanağının sağlanması için mücadele eder.

"Ulusların barış ve özgürlük içinde bir arada yaşayabilmeleri ya da (eğer daha uygun düşüyorsa) birbirinden ayrılıp, ayrı devletler kurabilmeleri için, işçi sınıfının yüce bildiği tam demokrasi mutlaka gereklidir. Herhangi bir ulusa ya da dile ayrıcalık yok! Ulusal bir azınlığa karşı en ufak ölçüde baskıya, ya da ahlaksızlığa yer yok! İşçi sınıfı demokrasisinin ilkeleri bunlardır." (Lenin, Ulusal Kurtuluş Savaşları, s. 84.)

Bir ulusun bir başka ulusu kendine tabi kılmaya, o ulusun yaşamına zorla hükmetmeye hakkı yoktur. Kendi kaderini özgürce belirleme, siyasal yaşamına yön verme, kurumlarını oluşturma, dilini ve kültürünü geliştirme, diğer uluslar ile tam bir hak eşitliğine sahip olma hakkı hiçbir ulusun ya da ulusal azınlığın ayrıcalığında olamaz. "Devlet içinde" bütün uluslar koşulsuz olarak eşit olmakla, her ulusal azınlığın hakları korunmalıdır. Ulusların ve dillerin tam hak eşitliği, zorunlu resmi dil yasağı,

"halka bütün yerli dillerde öğretim yapacak okullar sağlayan ve anayasası herhangi bir ulusal topluluğa herhangi bir ayrıcalık vermesini ve herhangi bir ulusal azınlığın haklarına saldırmasını önleyici maddeleri kapsayan A'sından Z'sine demokratik cumhuriyetçi"

devlet yapısı! Bunlar proletaryanın ve ulusun yararınadır.

Kürt ulusunun bugünkü statüsü bir kölelik statüsüdür ve Kürt-Türk eşitliği iddiasının gerçeğe ilgisi yoktur. Türk egemen sınıfları, Kürt ulusunun ulusal varlığını kabul etmedikleri gibi, tarihte benzeri az olan bir sertlikle özümleme politikası izlemekte, Kürtçe dil yasağını, Kürtçe isimlerin değiştirilmesine kadar vardırırmakta, Kürt kültürünü öldürücü-yozlaştırıcı faaliyet sürdürmekte ve bütün bunlarla birlikte Kürt halkının ulusal istemlerine karşı vahşi bir terör uygulamaktadırlar. Türk egemen sınıfları emperyalizme dayanarak ve ondan güç alarak, yetmiş yıldır Kürt halkını Türk halkıyla zora dayalı kaynaştırmaya çalışmaktadırlar. Oysa ulusların kaynaşmasına ancak ulusal baskının ve ayrıcalıkların ortadan kaldırılmasıyla, ulusların özgürlüğü ve eşitliği yoluyla varılabilir. Ulusların birliği ve gerçek dostluğu ancak eşitlik koşullarında mümkündür. Bu bakımdan Türk ve Kürtler'in dostluğu ve birliğinin başta gelen engeli sermaye iktidarı, gericilik ve sömürücü egemen sınıflardır. Çünkü ulusal baskı politikası ulusal düşmanlıklara yol açar, burjuva ulusalcılığının gelişmesini sağlar ve bundan en fazla zarar görenler de ezilen sınıf ve yığınlardır. Bunun içindir ki Marksistler, Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkını kararlıca savunur ve zora dayalı ilhak ve özümleme politikasıyla mücadele ederken; ulusal özgürlüğü, emperyalizmin egemenliği ve sermaye iktidarından kopararak ele alan, onu, dar ulusalcı bir sınır içine çekerek, Kürt proletaryası ve emekçilerini ulusal dar bencillikle eğitmeye çalışan milliyetçilik akımının burjuva çizgisiyle arasına sınır çekmekten de geri durmazlar.

Marksizm, ulusal hareketi değerlendirirken, kendini, ulusal baskı politikasına karşı mücadele etmekle, ulusların kaderini tayin hakkını koşulsuz desteklemekle sınırlamaz, her ulusal hareketi proletarya ve emekçilerin çıkarları açısından değerlendirir, desteğin somut biçimini, ya da karşı çıkış nedenini buna göre tayin eder. Kendi kaderini tayin hakkının tanınmasıyla, bu hak-

kın kullanılış biçimi karşısındaki tutum, farklılıklar gösterebilir. Bu hakkın tanınması, ayrılmanın proletaryanın ve emekçilerin genel çıkarlarına aykırı düştüğü durumlarda, –burjuvazi ve emperyalizmin ezilen ulusun hareketini zorla bastırma politikasına karşı savaşmayı bir an bile ihmal etmeksizin– ayrılmaya karşı propaganda yapılmasına ve burjuva ulusalcılığının gözler önüne serilmesine engel oluşturmaz. Bu konuda Lenin’in şu sözleri öğreticidir:

“Sosyal Demokratlar ulusal kaderi tayin etmeyi, dışarıdan şiddete başvurarak, ya da haksız biçimde etkilemeye dönük her türlü çabayla savaşacaklardır. Ne var ki, kendi kaderini tayin özgürlüğü için savaşım vermeyi hiç duraksamaksızın tanımamız, ulusal kaderi tayin etmeyi amaçlayan her isteği kesinlikle destekleme yüklenimi altına girdiğimiz anlamına gelmez. Proletaryanın partisi olarak Sosyal Demokrat Parti, halkların ya da ulusların kendi kaderi tayin hakkı yerine, her ulus içindeki proletaryanın kendi kaderlerini tayin hakkına geçerlik kazandırmayı kesin temelli ödev sayar. Her zaman ve hiç duraksamaksızın bütün ulusların proletaryasının en yakın işbirliği için çalışmalıyız.” (Ulusal Kurtuluş Savaşları, s. 12.)

Kuşkusuz Marksistler ulusun (ezilen ulus) her isteğini, ayrılma doğrultusundaki her girişimini desteklemekle yükümlü değildirler. Ulusun baskıya karşı mücadelesini destekleyen Marksistler, ulusal topluluğun çıkarları birbirine zıt sınıflardan meydana geldiğini bilir ve tercihlerini her zaman proletaryanın çıkarlarının gözetilmesinden yana yaparlar. Ezilen ulusun ayrılma veya bir bütüne katılma isteğini, bu isteğin burjuvazi ve emperyalizme karşı mücadeleyi ne yönde etkilediğine bakarak değerlendirirler. Emperyalizmi güçlendiren ve burjuva sınıfın iktidarını sağlamlaştıran isteklere karşı çıkar, buna karşı propandaya girilerek, ulusun ezilen sınıflarını doğru zemine çekmeye çalışırlar. Marksistler, bilinçli proletarya, Kürt ulusunun özgürlüğünü savunurken, özgürlük adına Irak Kürdistanı’nda

olduğu gibi, emperyalizmin çıkarlarına bağlanmaya karşı mücadele etmekten de geri durmamalıdır.

Burada bir diğer önemli noktaya geliyoruz: "Ulusun örgütlenmesi"yle, proletaryanın örgütlenmesinin farklılığına, ulusal özgürlük sorununun sınıf bakış açısıyla ele alınmasına ve proletaryanın sınıf birliği sorununa. Çünkü, bu, Kürt burjuva milliyetçi çevrelerin, proletarya devrimcilerini, devrimci Marksistleri "Misak-ı Millîcilik"le suçlama gerekçelerinin başlıcasını oluşturuyor. Bu çevreler ulusal özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde proletaryanın sınıf birliğini savunmanın, bir ulusun (Kürt ulusunun) bir devletin (Türk devleti) sınırları içinde zorla tutulmasını ifade etmek anlamına gelen "Misak-ı Millîcilik"le ne tür bir ortak yanı olduğunu ortaya koymuyor, bundan kaçınıyorlar. "Misak-ı Millî" sözcükleri bu çevrelerin elinde Marksistlere karşı kullanılan sözde bir silah durumunda,

Kürt burjuva reformcu çevreleri ve küçük burjuva devrimcilerinin çoktan rafa kaldırmalarına ve geçersizliğini ilan edip, zaman aşımına uğradığını söylemelerine rağmen biz yine Marksizmin devrimci teorisine başvuracağız. Stalin şöyle yazıyor:

"Ulusların istedikleri gibi örgütlenme hakları vardır, zararlı olsun, yararlı olsun, hangisi olursa olsun, kendi ulusal kurumlarını muhafaza etmeye hakları vardır, kimse zorla ulusların yaşamına müdahale edemez. (Kimsenin buna hakkı yoktur!) Ama bu, sosyal demokrasi, ulusların zararlı kurumlarına karşı, ulusların buna uygun olmayan istemlerine karşı savaşmayacak demek değildir. Tam tersine bunu yapmak, ulusların iradesini proletaryanın çıkarlarına en uygun biçimde örgütlenmelerini sağlayacak biçimde etkilemek, sosyal demokrasinin görevidir."

Marksistler, ulusal örgütlenmelere, ulusal kurumların, ulusal nitelikli örgütlerin kurulmasına karşı çıkmaz ve bunlara zorla müdahaleye karşı mücadele ederken, ulusal örgütlenmelerin proletarya ve emekçilerin çıkarlarına uygun gelişmesi için çaba gösterirler. Bu, Marksistlerin hem en tutarlı demokratlar olmaları

rı, hem de sosyalizm için mücadeleyi temel görevleri saymaları nedeniyledir. Marksistler, proletarya devrimcileri olarak, proletaryanın sınıf çıkarları, kurtuluşu, proletarya iktidarı için, proletaryanın sınıf birliği ve ortak mücadelesini savunur, bunun için mücadele ederler. Proletarya ve Marksistler, baskı ve zulmün her türüne karşı, baskı ve zulmün en kararlı mühalifleri olarak mücadele yürütürken, ulusal baskı politikasının proletaryanın sınıf birliğini sabote ettiğini de bilirler. Çünkü,

“Bu siyaset nüfusun geniş katmanlarının dikkatini toplumsal sorunlardan, sınıflar savaşımı sorunlarından ulusal sorunlara, proletarya ile burjuvazinin ‘ortak’ sorunlarına doğru çevirir. Ve bu da ‘çıkartların uyumu’ yalanını yaymak için, işçileri manevi bakımdan köleleştirmek için elverişli bir alan yaratır.” (Stalin)

Proletaryanın sınıf çıkarlarına gölge düşüren ve onun dikkatini sınıf savaşımı sorunlarından uzaklaştıran bu politika, hem ezen ulus proletaryasına, hem de ezilen ulus işçi sınıfına zarar verir. Çünkü “çıkartların uyumu” yalanıyla her iki ulus burjuvazisi, proletaryayı ve diğer emekçileri yanına çekmeye çalışır.

Marksistlerin, proletaryanın sınıf çıkarlarına dikkat çekmeleri, sınıf savaşımının sorunlarından söz etmeleri en başta ege-men burjuvaziye karşı bir mücadele koşuludur. Kürt milliyetçi çevreleri, Kürt Marksistlerinin, sınıflı bir toplumda proletaryanın çıkarlarına vurgu yapmasından “ulusun güçlerini böldüğü” gerekçesiyle rahatsız olurken, ezen ve ezilen ulusun bir devlet sınırları içinde yaşadığı, bu uluslardan gelen işçilerin aynı fabrika, işyeri ve işletmelerde onlarca yıl birlikte çalıştığı, aralarında ikitsadi kültürel bağların geliştiği koşullarda, “tüm ulusal topluluklar işçilerinin birliği”ni savunmalarını da “Misak-ı Millilik” olarak suçlamaktadırlar.

Oysa, burjuvazinin ve proletaryanın uluslararası sınıflar olarak karşı karşıya durdukları koşullarda, proletaryanın sınıf düşmanına karşı bağımsız sınıf örgütlenmesi ve sınıf birliği kaçınılmaz ve zorunludur. Emperyalist dünya sisteminde, proletarya-

nın önünde böyle bir görev durduğu gibi; Türkiye'nin somut koşulları da bunu gerektirmektedir. Türkiye, iki ulustan gerici egemen sınıfların, proletarya ve emekçi halk yığınlarına karşı uluslararası sermaye ve gericilikle birleştikleri, Türk ve Kürt egemen sınıflarının gerici bir karşı devrim cephesinde biraraya geldikleri bir ülkedir. Böylesi bir ülkede proletaryanın hangi nedenle olursa olsun milliyet kökenine göre bölünmesi, devrim cephesini bölen, emekçilerin mücadele gücünü zayıflatan ve aynı oranda burjuva gericiliğini güçlendiren bir işlev görür; aklı başında hiçbir kişinin devrimcilik adına bunu savunmayacağı açıktır. Kürt işçi sınıfına, proleter sınıf bilincini değil milliyetçi bilinci önerenlerin, burjuvazinin çıkarlarını savunduklarından kuşku duyulamaz. Çünkü milliyetçilik dalgasının işçi yığınlarını sürüklemesi, sınıfın kurtuluş mücadelesinin zaafa uğramasıdır. Ulusal baskıya karşı mücadele edilir ve ulusların bağımsız devletler olarak örgütlenme hakları kayıtsız-şartsız savunulurken, ulusalcılık rüzgârının sınıfı savurmasına, sınıfın devrimci mücadelesini gölgelemesine izin verilemez. Marksizm, milliyetçiğin karşısına enternasyonalizmin devrimci ilkelerini koyar.

"Proletaryanın burjuva milliyetçiliği bayrağı altında, saflara girip girmeyeceği, sınıf çelişkilerinin gelişme, proletaryanın bilinç ve örgütlenme derecesine bağlıdır. Bilinçli proletaryanın kendi denenmiş bayrağı vardır ve onun için burjuvazinin bayrağı altında saflara girmesinin hiçbir gereği yoktur."

Başlıcaları PSK, PKK olan Kürt milliyetçi örgütleri ve onların görüşlerini benimseyen çevreler, işçi sınıfının milliyet kökenine göre bölünmesi politikasını savunurken, değişik gerekçeler öne sürmektedirler. Kimilerine göre, Kürdistan'ın koşulları farklıdır, kimine göre sınıf mücadelesinin unsurları oluşmamıştır, kimilerine göre Kürdistan'da ve Türkiye'de devrimin görevleri farklıdır, kimilerine göre ise, sınıfın birliği "Kürtleri inkar etmenin gerekçesi" yapılmaktadır vb. Gerekçeleri ne olursa olsun, onların tümü, tüm milliyetlerden Türkiye işçi sınıfının, Kürt ve

Türk emekçilerinin diktatörlüğe, emperyalizme, Türk ve Kürt gericiliğine karşı sınıf birliği ve ortak mücadelesini küçümsemekte, gereksiz görmekte ve bu fikre karşı çıkararak, "Kürtlerin ayrı örgütlenmesi"ni savunmakta, ardından da dönüp milliyetçi olarak adlandırılmalarına ateş püskürmektedirler. Lenin, bu gibileri için şunları söylemektedir:

"Ulusalçılık görüşünü benimseyen kişi, doğal olarak, kendi ulusalcılığının çevresini, kendi ulusal işçi hareketinin çevresine bir Çin Seddi dikmek isteyecektir; bunun her kentte, her küçük kasabada, her köyde ayrı bir Çin Seddi demek anlamına geldiğine aldırmaz; bölme ve parçalara ayırma taktiği ile bütün ulusların, bütün soyların, bütün dillerin proletaryasının birliğini amaçlayan büyük çağırısı sifıra indirmekte olması umurunda değildir."

Lenin, o dönemde üç devlet arasında bölünmüş Polonya'nın durumunu ele alırken, Polonyalı milliyetçi partiyi eleştirir ve ulusalcı çevrelerle polemik yürüten Mehring'e başvurarak, ondan şu sözleri aktarır:

"İşçi sınıfının bu çıkarları, Polonya'yı paylaşmış üç devlette de, Polonyalı işçilerin, herhangi bir koşul koymaksızın kendi sınıf yoldaşlarıyla omuz omuza savaşmalarını kesinlikle emreder. Bir burjuva devriminin özgür bir Polonya yaratacağı günler artık geride kalmıştır. Bugün Polonya'nın yeniden doğuşu, ancak gelişmesi sırasında modern proletaryanın zincirlerini koparacağı toplumsal bir devrim olabilir."

Lenin, Mehring'in vardığı sonuçlara tam olarak katıldığını eklemekten de kaçınmaz.

Proletaryanın siyasal sınıf birliğinin parçalanmasına, proletaryanın sınıf hareketinin parçalanmasına götürecek bir politika, eninde sonunda burjuvazinin çıkarlarına bağlanmaya yol açar. Marksistler, sınıf savaşımını önemsemeyen ve proletaryanın sınıf birliğine özen göstermeyen burjuva ulusalcı çizgiye karşı çıkarken, gerçekte, ezilen ulusun haklarını da en iyi biçimde savunmuş olmaktadır. Çünkü Kürt halkını baskı altına alan

sermaye ve gericiğin iktidarı, proletaryanın başında bulunduğu bir devrimle yıkılmadan, ulusal baskı politikasının son bulması, ulusal özgürlük ve eşitliğin sağlanması mümkün değildir. Bunun örnekleri çokça olmasın karşın, Nikaragua'da yaşananlar göz önündedir ve öğreticidir.

"Deng", "Nevroz" ve "Nevroz Ateşi" yazarları, bir tek örgüt çatısı altında bir araya gelmiş iki ulustan ve değişik milliyetlerden Marksistlerin ve devrimcilerin Kürdistan'daki faaliyetlerinden de rahatsızlık duymakta, bu faaliyeti kendi ulusalcı örgüt ve faaliyetlerinin engeli saymaktadırlar. Örneğin, "Deng" dergisinin sayfalarında aşağıdaki türden yazıları okumak mümkün.

"Türk solu da Kürdistan'a birçok özel 'sosyalist vali' tayin ederek, örgütlerinin Kürdistan kanadını oluşturarak, Kürt ulusal hareketinin haklı ve meşru mücadelesini zedelemeye çalıştılar. 'Vatan birliği', 'sınıfın birliği', 'İslamın birliği' Kürtler'i inkar etmenin gerekçesi olmaktan çıkarılarak bu çaba içinde olanların hevesleri kursaklarında bırakılacaktır."

Kürdistan komünistlerinin ve bazı Kürt kökenli devrimcilerin, Türk kökenli komünist ve devrimcilerle birlikte, bir örgüt içinde, ortak mücadele amacıyla birleşmelerinin ve diktatörlüğe ve emperyalizme karşı iki ulustan işçi ve emekçilerin ortak mücadele cephesini örmeye çalışmalarının Kürt ulusal hareketini, Kürt halkının düşmanlarma karşı yürüttüğü mücadeleyi "zaafa uğratma" bir yana, aksine güçlendirdiği somut bir gerçek iken, ulusal bencillik politikasıyla kendinden geçen küçük burjuva milliyetçilerinin, "sınıfın birliği"ni savunanları, "İslamın birliği" ya da "vatanın birliği" demagojisi yürütenlerle aynı kaba koyma tavrı, olsa olsa proletarya ve onun davası karşısında korumakta kararlı oldukları gerici konumu ortaya koyar; başka bir şey değil. Proletaryanın, kendisini sömüren burjuvaziye ve onun devletine karşı sınıf birliğini –ülkenin çok uluslu olması bir şeyi değiştirmez– gereksiz görenlerin dahası ona karşı çıkanların burjuva sınıf çıkarlarının savunucuları oldukları açıktır. Lenin,

“Bir liberal, proletaryanın burjuvaziye karşı savaşmasının temel sorun olarak görülmesinden hoşlanmaz. Liberal demokrasiye ve sosyalizme ait sorunlardan dikkatleri uzaklaştırmak için ulusal savaşım ateşini yakmaya ve körüklemeye çalışır.”

derken çok önemli bir gerçeğe dikkat çekiyordu. Ve Lenin'den yetmiş sene sonra birileri hâlâ proletaryanın sınıf birliği sloganından, ulusalcılık açısından rahatsızlık duyuyorlarsa, onlar çok daha gerici konumda bulunuyorlar demektir. Kürt milliyetçileri, Kürt proletaryasının, Türk ulusundan proletaryayla birlikte örgütlenmesine karşı oldukları gibi, Kürdistan'da işçilerin bağımsız siyasal sınıf hareketine de karşıdırlar; bunu “ulusal hareketin zaafa uğraması” olarak değerlendirmektedirler. Onlar, ulusalcılık görüşüyle proletaryayı sınıf sorunlarında uzak tutmaya çalışırken, Kürt Marksistleri, proletaryaya sınıf bakış açısıyla ulusal baskı politikasına karşı mücadelenin başma geçmeyi ve ulusal özgürlük için mücadeleyi işçi-köylü devrimine doğru genişletmeyi önermektedirler. İşte bizimle, milliyetçi çizgi savunucuları arasındaki farklardan biri!..

Diğer yandan zora dayalı birliğin alternatifi ayrılığın mutlaklaştırılması olamaz. Devrimci tutum zor unsurunun ortadan kaldırılmasını ve fakat iktisadi hayatın gereklerine ve proletaryanın çıkarlarına uygun birlik ve büyük ekonomik birimden yana olmayı gerektirir. Proletarya, tüm öteki koşulların uygun olması durumunda, yani halkların arasında ezen-ezilen farklılığının ortadan kaldırılması durumunda büyük devletten yana tutum alır. Çünkü onun hedefi sosyalizmi kurmak ve sınıfsız toplum idealine ulaşmaktır ve bu da ancak merkezileşmiş büyük sanayi üretimi üzerinde yükselebilir, gerçekleştirilebilir. Türkiye'de Türk ve Kürt işçilerinin iktisadi yaşam tarafmdan bir araya getirildiği, aynı ekonomik ilişkiler içine çekildiği, büyük sanayi şehirlerinde, aynı işyeri ve fabrikalarda bir araya gelerek, baskı ve sömürü koşullarında nesnel olarak bir birlik ve dayanışma durumu içinde buldukları koşullarda devrimci tutum;

özellikle de Kürt Marksistlerinin tutumu; bu birliğin pekiştirilmesi yönünde bir politika izlemek olmalıdır. Marksistler, bütün ulusal toplulukların tam eşitliğini, bunu garanti eden ve tutarlı demokratik devlet sistemini ve bununla birlikte tüm ulusal toplulukların tam eşitliğini, bunu garanti eden ve tutarlı devlet sistemini ve bununla birlikte tüm ulusal topluluklar işçilerinin birliğini savunur, bunun gerçekleşmesi için mücadele ederler. Kürt ulusunun bağrında, ulusal devrimci, burjuva milliyetçi çizgi ile proleter devrimci çizgi arasında bu konuda da bir mücadele söz konusudur. Ezilen ulusun milliyetçi unsurları arasında ayrılma eğilimi ağır basarken, ezilen ulusa mensup komünistlerin tutumu birlik yönünde olmak zorundadır. Lenin bu konuda şunları söylüyordu:

"Öte yandan ezilen ulusların sosyal demokratları ezen ve ezilen uluslar işçilerinin birliğine ve kaynaşmasına büyük önem vermelidirler. Böyle yapmazlarsa, her zaman halkın çıkarlarına ve demokrasinin isteklerine ihanet eden ve kendi sırası geldiğinde, toprak ilhakına ve başka ulusları ezmeye her zaman hazır olan kendi ulusal burjuvazilerinin istemeye istemeye dostu haline geleceklerdir."

İşçiler, buldukları devlet içinde, siyasi örgütlerde, kooperatiflerde, sendikalarda, işçi birlikleri içinde ve eğitim örgütlerinde birleşmelidirler. Hangi ulustan gelirse gelsin, bu, tüm işçilerin çıkarlarına uygun tek devrimci tutumdur; işçilerin sınıf düşmanı olan birleşmiş burjuva gericiliğini ve emperyalizmi alt edebilmesi için bir koşuldur. İşçi sınıfının çıkarları,

"... belli bir devlet içindeki bütün ulusal topluluklar işçilerinin -siyasal, eğitsel örgütler, işçi birlikleri, kooperatifler vb. gibi- birleşmiş proletarya örgütlerinde bir araya toplanmasını gerektirir."
(Lenin)

Ayrıca ulusların baskı altına alınmasına karşı mücadele ve ulusal kaderini tayin hakkı savunusuyla birlikte ele alındığında, tüm işçilerin uluslararası birliği şiarına bağlı olarak, aynı devlet

içindeki (ezen ve ezilen ulusa mensup) işçilerin birliğini savunmak ve bunun için çaba göstermek, ezen ulus Marksistleri açısından da zorunlu bir görevdir. Bunu savunmayan kişi proletaryaya davasının, sosyalizmin ve demokrasinin yararlı bir savaşçısı olmaya hak kazanamaz.

Kürt burjuva, küçük burjuva milliyetçileri, Marksistlerin "bir devlet sınırları içindeki işçilerin birliği"nden söz etmelerini, söz konusu devletin sınırlarının meşru kabul edildiğine yorumarak, Marksistlere "Misak-ı Milli" etiketi yapıştırmayı severler. Böylece onlar, "Misak-ı Milli" giziyle, oluşmasında proletaryanın emekçilerin ve Marksistlerin hiçbir sorumluluk taşımadığı burjuva devlet sınırlarından Marksistleri sorumlu tutmaya çalışırlar. Burjuva milliyetçi çevreler, Marksistlerin, söz konusu devletin sınırlarını korumayı değil, sınırları ve sınıfları tüm yüzünden kaldırmayı hedeflediklerini, bunun yolu olarak tüm dünya işçi ve emekçilerinin birliğini gördüklerini, bu uluslararası birliğin bir parçası olarak Türk ve Kürt işçilerinin en sıkı birlik ve dayanışmasını öngördüklerini ve fakat bunun gerçekleşmesinin yolunun öncelikle üzerinde yaşadıkları topraklarda, işçilerin bu birliğin sağlanmasından geçtiğini, "devlet sınırları" denen şeyin tam da burada zorunlu olarak işin içine girdiğini, mücadele ve örgütlenmenin aynı zemin üzerinde yükselmesinin kaçınılmaz olduğunu ve bu zeminin de, bizim gerçeğimizde adı TC devleti olan devlet olduğunu, şayet hayaletlerle savaşamayacaksa, dost ve düşman kavramların, sınıf güç ve ilişkilerinin, öncelikle bu devletin varlığını gözeterik tespit edilmesinin gerekli olduğu vurgulamalarını anlamıyorlar, anlamak istemiyorlar. Alman proletaryasının Alman devletini, İngiliz işçilerinin İngiltere devletini, Türk ve Kürt emekçilerinin ise Türk devletini hedeflemesi, örgütlenmelerinde somut gerçeği esas almaları iradeye bağlı olmayan bir zorunluluktur. Örgütlenmede devlet sınırlarını temel almak, bu sınırların meşru ve değiştirile-

mez görüldüğüyle değil, nerede ve kime karşı mücadele edileceğinin belirlenmesiyle ilgilidir. Kürt ve Türk işçi ve emekçilerinin Amerika'da, Rusya'da değil, Türkiye ve Kürdistan'da, TC devletinin egemenliğinin var olduğu topraklarda yaşadıkları ve örgütlenme ve mücadelelerinde bu toprakları esas almaları gerektiği açıktır. Aynı şey Irak, İran ve Suriye Kürtleri için de geçerlidir. Mücadele ve örgütlenme sorunlarını iradi belirlemele değil de maddi gerçeklere, iktisadi yaşamın yasalarına ve yığınların durumuna bağlı olarak ele alacaksak, soyut ve ajitatif formülasyonlara değil de, somut olgulara dayanacaksak başka bir yolun izlenemeyeceğini bilmemiz gerekiyor.

Sonuçta ortaya şöyle bir tablo çıkıyor: Kürt milliyetçi çevreleri, ulusal sorunun çözümüne ilişkin önermeleriyle ulusal kaderini tayin hakkını darlaştırıp "otonomi", "özerklik" derekesine düşürmekle "Misak-ı Milli" sınırlarını aşmazken başkalarını suçlamaktan geri kalmadıkları gibi; proletarya ve ezilen yığınların diktatörlüğe ve emperyalizme karşı birliği sorununa da özen göstermiyor, bu sorunu hafife alıyorlar. "Uluslararası ilişkilerde uzlaşma dönemi yaşandığı" düşüncesiyle ve antiemperyalizmin zorunlu olmadığını söyleyerek emperyalistlerle ve Türk egemen sınıflarıyla uzlaşma arayışına girmektedirler.

KÜRT ULUSAL MÜCADELESİNDE REFORMİZM-RADİKALİZM SAFLAŞMASI VE "ATEŞKES" KARARI

"Kapitalizmden sosyalizme geçiş için ayaklanma, sınıflar boğazlaşması biçiminde bir zor kullanım artık günümüz koşullarında olanaksızdır. Tarihin gündemine barışçıl geçiş biçimleri girmiştir."

"Uluslararası ve bölgesel alanda uzlaşma dönemi yaşanmaktadır."

Yukarıdaki alıntılardan birincisi Kemal Burkay'a, ikincisi "Özgür Halk" yazarlarına aittir. Burkay, Kürt ulusal hareketi içinde reformcu-işbirlikçi çizginin savunucusu, "Özgür Halk"

yazarlarının sözcülüğünü yaptığı kesim ise, radikal ve devrimci çizginin temsilcisi olarak değerlendirilir. Burkey, Türk egemen sınıflarıyla Kürt halkına kimi hakların tanınması temelinde uzlaşma ve anlaşmanın gerekliliğini savunmakta, emperyalist ülkelerin desteğini belirleyici bir etken olarak değerlendirmekte, Kürt sorununun "terörize edilmesi"ne karşı çıkmakta, "barışçıl çözüm" yolunu savunmakta, Irak Kürdistanı'nda emperyalist müdahaleyle oluşturulan ve koruyuculuğunu emperyalistlerin üstlendiği "federe devlet" türü bir oluşumu Kürt ulusal özgürlüğünün kabul edilebilir modeli olarak görmektedir. Burkey'in temsil ettiği çizgi, ırkçı ve şoven Türk aydın çevreleri tarafından "tehlikesiz", "ılımlı" ve kabul edilebilir sayılırken, Kürt halkının ulusal zulme karşı mücadelesinin faşist zorbalıkla bastırılıp tümüyle ezilmesinin artık mümkün olamayacağını gören bu aynı çevreler, Burkey ekibinin önerdiği platformda "Kürt kimliğinin tanınması"na sıcak baktıklarını gizlememektedirler.

Kemal Burkey ekibinin Kürt ulusu için öngördüğü "özgürlük" modelinin Irak Kürdistanı'nda yaşanan şey olduğunu söylemek, herhalde gerçeğe yakın bir değerlendirme olur. Çünkü, Burkey; orada kurulan "devleti" Kürt özgürlüğünün örneği olarak görüp selamlamaktadır. Şöyle diyor;

"kar altında süren ilkbahar çiçeği gibi; Güney Kürdistan'ın bir parçasında özgür bir bölge oluştu ve ulusal bir yönetim kuruldu. Kürt parlamentosunu, Kürt hükümetini, Kürt Federe Cumhuriyetini saygıyla ve coşkuyla selamlıyoruz."

Burkey, anlayışına uygun olarak, Barzani ve Talabani'yi ulusun özgürlüğünün savunucuları olarak değerlendiriyor, onların emperyalistler ve Türkiye gericiliğiyle girdiği ilişkileri onaylıyor, gerekli ve zorunlu sayıyor. Talabani'nin Ankara, Londra ve Washington arasında "mekik dokuma"sı ve hemen her gezisi öncesi ve sonrasında, Amerikalı ve Türkiyeli dostlarının "izni"nden söz etmesi, Burkey'in "saygı ve coşkuyla" sel-

amladığı devletin ne tür bir özgürlüğün aracı olduğunu ortaya koyuyor. Burkay, ulusal özgürlüğün kapitalist emperyalizm koşulları içinde kalınarak ve emperyalist askeri güçlerin koruyucu şemsiyesi altında kazanılıp kullanılabilir olduğu düşüncesindedir. Emperyalistler, uzlaşma ve işbirliği yolunu açık tutarak ulusal hareketin reformist yoldan etkisizleştirilmesi için çaba gösterirken, Burkay ve Talabani gibileri bu işbirliği ve uzlaşmanın zorunlu olduğuna Kürt emekçilerini inandırmaya çalışmaktadırlar.

Kürt ulusal hareketinde radikalizmi temsil eden ulusal devrimci güç olarak görülen PKK ise; gelinen yerde bir elini Burkay'a, öteki elini Talabani'ye uzatmış ve onların platformuna doğru bir yönelişe girmiş bulunmaktadır. PKK de artık diğer bazı Kürt gruplarının reformist platformunun "en gerçekçi platform" olduğu görüşünü benimsemekte, "uluslararası ve bölgesel düzeyde uzlaşma dönemi"nin yaşandığını düşünmekte ve buna uygun adımları hızla atmaktadır. PKK literatüründe, onun radikalizmine örnek gösterilebilecek sözlerin fazla bir anlamı kalmamıştır. Onun silahlı pratiği ise önünde sonunda "uzlaşma" yoluna, "masa başı çözüme" uyum göstermek zorundadır. Çünkü, önceki durumu ve mücadele platformunun reformist niteliği bir yana, Talabani ve Burkay'm platformuyla uzlaşmış olması, PKK'de radikalizm ve devrimcilik adına olan olumlulukları da kaçınılmaz olarak torpilleyecek, emperyalist diplomasinin labirentlerinde yol almaya çalışırken, halk devrimi, halk ayaklaması, halk iktidarı üzerine ettiği tüm sözleri ve binlerce şehidin anısına verdiği sözleri unutma tehlikesiyle yüz yüze gelecektir. Nitekim PKK önderliği daha dün kadar işbirlikçi ve hain dediği Burkay ve Talabani'yle kol kola aynı platforma imza koyarken, daha önceki tavrını unutmuş gibidir.

Daha önce Talabani ve Barzani'nin Türk devleti ve ABD başta olmak üzere emperyalistlerle ilişkilerini, Kürt ulusal kurtuluş

mücadelesinin hançerlenmesi ve Kürt halkına ihanet olarak değerlendirilenler, bugün onlar aracılığıyla uzlaşma-anlaşma zeminini aramaktadırlar. Bir süre önce, "Özgür Halk" sayfalarında aşağıda aktaracağımız türden sözlere bolca rastlamak mümkündür. Örneğin Ali Toprak imzalı bir yazıda şöyle deniyordu:

"Günümüzde TC özellikle PKK'ye karşı yeni bir politik yaklaşım içine girmiş bulunmaktadır. Bu yaklaşım kendisini, PKK'nin etkisini daraltma, reformizme geniş hareket imkanları sunma biçiminde göstermektedir. Bu amaçla Talabani ve çizgisi bir basamak yapılmak istenmekte ve Talabani'nin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır." (Özgür Halk, sayı 9, s. 28.)

Burada söylenenler bir doğruyu ifade ediyor. Çünkü Türkiye Kürdistanı'ndaki gelişmeler, uluslararası alandaki gelişmelerle ve emperyalistlerin işbirliği ve uzlaşma yolu ile etkisizleştirme taktiğine ağırlık vermeleri ile birlikte Türk egemen sınıflarının yetmiş yıllık Kürt politikasını kısmen de olsa gözden geçirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Türk devletinin daha önce karşı tutum aldığı Kürt burjuva feodal gerici önderliğini muhatap alması ve onu kullanmaya çalışmasının nedeni budur. Emperyalizm, şiddete dayalı bastırma yöntemlerini elden bırakmaksızın ulusal hareketleri, sistem içinde zararsız hareketler olarak tutmak için reformist uzlaşma yollarını daha fazla açık tutarken, onun çeşitli ülkelerdeki işbirlikçileri de bu politika doğrultusunda kendilerine "çekidüzen vermek" zorunda kalmaktadırlar. Kürt halkının saflarında silaha sarılma eğiliminin güç kazanması, Türk devletini ve onun emperyalist ağababalarını, sopayı elden bırakmaksızın ve reformist yöntemleri de kullanarak devrimci gelişmeye set çeken uygulamaları hızlandırmaya yöneltmiştir. Tam da burada Talabani ve Burkey devreye girmiştir. "Özgür Halk"ın 13. sayısında yer alan Veli Can imzalı bir yazıda yer alan şu sözler de tehlikenin görüldüğünü ve fakat buna karşı ideolojik sağlamlığa sahip olunmadığını ve yeterli önlemlerin alınmadığını gösteriyor. Şunları yazıyor Veli Can:

“Şüphesiz önümüzdeki dönemde bu yönlü mücadeleler daha da yoğunlaşacaktır. UKM’ye karşı her alanda kuşatma hareketlerine hız verilecektir. Bu bağlamda son dönemde Güney Kürdistan’da kurulan ‘Kürdistanî Cephe’ benzeri bir oluşumu bu parçada da oluşturma çabaları, Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP)’ni güçlendirme gayretleri ve küçük burjuva reformist güçleri ülkeye taşıma hazırlıkları burjuva egemenlik açısından öne alınan bir politika, devrim açısından da duyarlı olunması gereken bir gelişme olmaktadır.”

Gelişmeler, Veli Can’ın da dikkat çektiği doğrultuda oldu. Kürdistan’da yükselen ulusal kurtuluş mücadelesi ve bu mücadelenin ağırlıklı gücü kuşatmaya alındı. Ancak PKK, bu kuşatmaya, ideolojik-politik ve pratik anlamda yeterli bir netliğe ve hazırlığa sahip olamamasının da etkisiyle sağlam bir karşılık veremedi ve kendisi de, ulusal kurtuluş mücadelesi açısından bir tehlike sayılması gereken Irak’taki “Kürdistanî Cephe benzeri bir oluşum”un bir unsuru haline geldi, Burkay’la aynı platformda uzlaştı ve silah bırakmanın bir önadımı olarak tek taraflı “ateşkes” ilan etti.

PKK’nin “diplomasi” yolunu benimsemesi ve tek taraflı “ateşkes” ilan etmesinde ‘yeni’ yanlar olmakla birlikte, özellikle son üç yıllık siyasi taktiklerine ve Öcalan’ın açıklamalarına bakıldığında, bu son “taktik”(!)in aslında sürpriz sayılmaması gerektiği görülür. PKK yönetimi ve Öcalan, son yıllarda giderek artan bir sıklıkla “ateşkes”ten ve “siyasi çözüm”den söz etmekte. Öcalan birçok kez kendileri için önemli olanın “Kürt kimliğinin tanınması” ve bunun gereklerinin yerine getirilmesi olduğunu açıkladı. Örneğin 15 Mart tarihli “2000’e Doğru” dergisinde yer alan röportajda şunları söylüyordu:

“Biz ateşkese karşı değiliz. Sorunların siyasi bir mecrada çözülme kavuşturulması için ateşkes taktiğine açtık, ama öyle tek taraflı silah bırakmanın bizim için düşünülmesi bile ihanetle özdeştir.”

“Şiddetin önlenmesi tamamen varlığımızın kabul edilmesiyle birlikte, tarafların karşılıklı bir masa etrafında görüşmeye cesaret

etmesi çok makul ve insani bir yoldur diyorum.”

“Bu kan bir an önce durdurulsun. Uygur çözüm yollarıyla sonuca gitmeyi bilelim... Karşı taraf yeter ki sorunu örtbas etmesin... Biraz özgür gelişme, biraz demokratik gelişme yollarını açık tutsun, karşındakini de biraz kabul etsin, böyle olursa her şey olabilir.”

Yine Öcalan’ın İsmet İnset ile yaptığı ve “Özgür Halk” dergisinin Ocak-’92 sayısında yayınlanan röportajda başka şeylerin yanı sıra, şunlar söyleniyor:

“Eğer hükümet iyi niyetli ve samimi bir yaklaşımla gelirse PKK sorunların politik bir platformda çözülmesini sağlayacak gelişmeleri zorlayacaktır. Eğer onlar Kürt kimliğini, Kürt tarihini, Kürt kültürünü, Kürt dilini, Kürt eğitimini, Kürtlerin politikasyonu ve demokratikleşmesini kabul ederlerse, yani bu yönde gelişmeler olursa, sorunun çağdaş bir çözüm yoluna girdiğini söyleyebilirim.”

PKK’nin Kürt halkının ulusal kurtuluş sorununu, bir devrim sorunu olarak görmediği, devletin devamına –başka yerde eklektik tarzda farklı şeyler söylene bile– en azından ulusal sorunun çözümü açısından bir itiraz geliştirmedeği bu söylenenlerde açıktır. Öcalan, ateşkes için Kürt kimliğinin tanınmasını ve “ tarafların karşılıklı bir masa etrafında görüşmeye cesaret etmesi”ni öngörüyor.

PKK’nin son “ateşkes” kararını çoğu çevre beklenmedik “sürpriz bir gelişme” saydı. Oysa PKK yönetici ve sözcüleri son iki yıldır, giderek artan bir biçimde, Türk devleti ve hükümeti tarafından muhatap kabul edilmeleri durumunda, ateşkese ve “siyasal çözüm” için masaya oturmaya hazır olduklarını söylemektedirler. Öcalan’ın yukarıdaki sözleri de bunu gösteriyor. Yeni olan, Öcalan’ın tek taraflı “ateşkes” ilanıydı. Öcalan; Türk devleti ve Genel Kurmayı’nın yürüttüğü katliam politikasını daha üst boyutlara tırmandırmak için gerekçe olarak kullanmaya çalıştığı Newroz-’93 kutlamaları öncesinde, PKK’nin söz konusu düşüncelerini ve ateşkes kararını daha net olarak ve çok sayıda gazeteci ve TV istasyonuna ilan etti. Basın toplantısını

Talabani'yle birlikte düzenleyen Öcalan, O'nun yardımlarını övdü ve ardından "siyasal çözüm"ün, "daha kararlı" ve "daha eski" savunucusu Kemal Burkay'la bir antlaşma protokolü imzalayarak, ortak imzalı bir deklarasyon yayınladı.

PKK, 1984 Ağustosundan bu yana "silahlı mücadele" yürütmektedir. O, "silahlı mücadele"yi Kürt toplumundaki gelişmelerin ve uluslararası koşulların doğru bir tahliline dayandırarak başlatmadı. Sınıf mücadelesinin ve toplumsal gelişmenin yasalarını irade zorlamaları içeren değerlendirmelere tabi tutarak, ve iradeye aşırı yüklenerek "gerilla savaşı" başlattı. İlk yıllarda 'vur kaç' eylemleriyle sesini duyurmaya ve varlığını sürdürmeye çalıştı.

Bir yandan bunlar yaşanırken, öte yandan diktatörlük, Kürt halkı üzerindeki azgın terörü yoğunlaştırdı, "teröre karşı mücadele" adı altında katliamlara girişti. Türk egemen sınıflarının yetmiş yıllık inkar ve imha politikasını daha da sertleştirerek sürdürmesi, doğal olarak Kürt halkının tepkisiyle karşılandı. Kürdistan'da ulusal uyanışın gelişmesinin, ulusal direnişin gelişmesi ve süreç içinde, başka bir somut alternatif görünmeyen önemli bir Kürt nüfusun PKK'ye yönelmesine, dağı ve silahlı tercih etmesine yol açtı. PKK'nin bu süreçte eylemlerini sürdürmesi ve faaliyetinin nispeten istikrarlı bir durum kazanması, Kürdistan'da ulusal direnişin gelişmesini ve Kürt yoksul köylüsü ile gençliğinin direniş yolunu seçmesini etkiledi, hızlandırdı. Ne var ki, PKK bu durumu ve kendi rolünü aşırı biçimde abarttı ve hemen her gelişmeyi kendi eyleminin ürünü saydı. Kürt halkının mücadelesinin subjektif değerlendirilmesiyle bir "ayaklanma" ve "ikili iktidar" durumunun var olduğunu ileri sürdü ve ulusal harekette özellikle Şırnak katliamından sonra belirgin tarzda görülen tikanıklığı aşma çabasına girişip, bunun yollarını arayacağına; "devletleşme" propagandasına sarıldı, eylemlerini "devleti görüşmelere zorlama" anlayışıyla artırma yolunu seçti. Aslına PKK'nin kimi yöneticileri sonuca git-

mekten uzak olduklarını görebiliyordu. Bunun içindir ki onlar, silahlı eylemleri, daha çok "diplomasi" ve "siyasal çözüm" yollarını açmanın bir unsuru olarak ele aldılar.

Kürdistan'daki halk direnişi, dünyada önemli gelişmelerin görüldüğü koşullarda ortaya çıktı. Dünyanın birçok bölgesinde proletaryanın hak alma ve ezilen ulusların özgürlük mücadelesi var olmakla birlikte, uluslararası koşullar, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da kapitalist restorasyonun tamamlanması ve bu ülkelerin ABD'nin başını çektiği dünya emperyalist sistemine katılması, sosyalizmin bir sistem olarak varlığının son bulması işçi sınıfı hareketinde ve komünist partilerinde oportünist uzlaşmacı ve inkarcı eğilimlerin gelişerek güç kazanması vb. etkenler Kürdistan'daki mücadeleyi ve bu mücadelede önemli yeri olan ve ulusal-devrimci bir hareket olan PKK'yi de etkilemekteydi. Öyle ki PKK, önceleri Marksizm-Leninizm'e sınırlı bir yakınlık duymasına, ulusal soruna ilişkin Marksist düşüncelerden etkilenmesine karşın, giderek artan bir biçimde, Marksizm-Leninizm'in ulusal soruna ilişkin görüşlerinin reddine ve Kürt halkına mevcut sistem içinde ve devlet koşullarında bir yer bulmaya, "federatif hükümet" vb. taleplerle ulusal kurtuluş mücadelesinin hedeflerini sınırlamaya, emperyalizme karşı mücadeleyi önemsememeye, ve emperyalistlerle ilişkiler aramaya yöneldi. Ortadoğu'da, Irak, Lübnan ve Suriye'de yaşananlar, Sovyetler Birliği ve Balkanlar'da meydana gelen değişiklikler, dünya jandarmalığı rolünü üstlenen ABD'nin Türkiye'ye, Ortadoğu ve Asya'ya tayin ettiği görevler çerçevesinde TC devletinin Ortadoğu, Orta Asya ve Balkanlar'da, emperyalizmin politik-askeri stratejisi doğrultusunda attığı adımlar, PKK'nin izlediği çizgide ve bugün geldiği noktada etkili oldu.

Öte yandan, uluslararası gelişmeler, "Sovyetler Birliği" ve Balkanlar'da ortaya çıkan ulusal boğazlaşmalar, Kürdistan'da gelişip boyutlanan ulusal direniş, "insan hakları savunuculuğu"

demagojisiyle halkların yaşamına egemen olmaya çalışan emperyalistlerin, Kürt sorununa ilgilerini artırdı. Emperyalist Batı, Türkiye Cumhuriyeti'ne, Kürt kültürü ve dili üzerindeki yasaklamalara son vermesinin "akıllılık olacağı" telkinlerini artırdı. ABD emperyalizmi yalnızca Irak Kürt burjuva feodal gericiliğini yedeklemekle ve Barzani ve Talabani aracılığıyla Irak Kürdistanı üzerindeki etkisini pekiştirmekle yetinecek kadar deneyimsiz değildi. O'nun Orta Asya ve Kafkasya'ya yönelik emellerinin gerçekleşmesi önemli oranda Ortadoğu'daki konumuna bağlıydı. ABD'nin çıkarları Türkiye ve Ortadoğu'da mevcut statükonun devamını gerektirmekle birlikte, olası gelişmeleri kontrol altında tutmak için çok boyutlu emperyalist planların bir parçası olarak Türkiye Kürdistanı'nda yükselen ulusal direnişin etkisizleştirilmesini de zorunlu kılmaktaydı. Kürt sorununa ABD'nin ilgisinin nedeni budur. Aynı ilgi değişen düzeyde İngiltere, Fransa ve Almanya gibi diğer batılı emperyalistler için de söz konusudur. Özellikle Orta Asya-Kafkasya pazarına yönelik ABD-Almanya çelişkisi giderek yoğunlaşmakta ve bu "öncapışma" doğal olarak Türkiye ve Kürdistan'ı da kapsamaktadır. Kürdistan'daki son gelişmeleri tüm bu uluslararası gelişmelerden soyutlamak mümkün değildir. ABD'nin bir süre önce HEP'e gezi daveti yapmasının, Avrupa Parlamentosu'nun "siyasal çözüm" çağrısının, ABD heyetinin Kürt Enstitüsü'nü ziyaretinin ve yine ABD'nin yönlendiriciliğinde Türk devletiyle birlikte PKK'ye saldırıya geçen Talabani ve Barzani'nin yeni manevralarını bu uluslararası hesaplaşmanın ürünleri olduğu ve tüm bunların Kürt ulusal hareketini etkilemeye dönük yönleri bulunduğu açıktır. Kürdistan'da gelişen ulusal özgürlük mücadelesinin halk devrimine genişlemesi ve emperyalizmin çıkarlarını tehdit eder duruma gelmesinin önünü de bugünden kesmek isteyen ABD ve diğerleri, bir istikrarsızlık unsuru olan Kürt sorununun "insan hakları" ve "kimliğin tanınması", "kültürel

hakların verilmesi" çerçevesinde "çözümü"nden yanadırlar. Türk devleti ise en önemli açmazlarından birini oluşturan Kürt sorununu, yalnızca emperyalist politikanın yönlendiriciliği nedeniyle değil, yalnızca kendini emperyalistlere daha iyi koşullarla pazarlama olanağı elde etme istemesi nedeniyle değil, aynı zamanda Kürt nüfusun yaşadığı tüm alanlarda, Ortadoğu'da ve Orta Asya'da, Türkiye Cumhuriyetleri üzerinde daha güçlü bir konum kazanmada yararlanmada bir olanağa dönüştürme arzusuyla "yeni düzen" koşullarına uygun bir "çözüm"ü kabul etme eğilimindedir. O, Kürt gericiliği ve Kürt reformcu burjuvazisiyle ilişkilerini bu temelde yeniden güçlendirme-düzenleme çabasıdır. Bir diğer deyişle, Türk egemen sınıfları, kendileri için ciddi bir açmaz oluşturan Kürt sorununu ve Kürdistan'daki mücadeleyi 'zararsız' duruma getirerek bir olanağa dönüştürme çabasıdır. Türk devletinin Irak Kürtleri'nin "hamisi" kesilmesi, Barzani ve Talabani'yle ilişkileri geliştirmesi ve "Kürt kimliğinin tanınması" biçimindeki manevraları bu amaca hizmet ediyor.

Kürt gericiliği ve Kürt reformcu burjuvazisi ise, Kürt halkı karşısındaki ayrıcalıklı sınıf konumunun korunmasını istemektedir, bunun sağlama alınmasının yolunu Türk egemen sınıfları ve emperyalistlerle işbirliğinde görmekte, Kürdistan'da gelişen ulusal özgürlük mücadelesinin işçi-köylü devrimine doğru genişlemesini (kendi sınıf çıkarları açısından tehlike yarattığı için) engelleme, yedekleme ve düzene bağlama çabasıdır. Kürt burjuvazisi, Kürt sorununu, Türk egemen sınıflarıyla ilişkilerinde koşullara bağlı olarak yararlanacağı bir koz olarak kullanma amacı da taşımaktadır.

Bütün bu sayılanlar, Kürt sorununu, Kürt halkının özgürlük sorunu olarak görmeyi ve Kürt sorunuyla ilgili olarak ileri sürülen çözüm önerileri ve politik taktiklerin emperyalizmin, Türk ve Kürt gericiliğinin politikasına darbe vurup vurmadığı, em-

peryalizmin ve diktatörlüğün politikasıyla araya sınır çekip çekmediği ve halk hareketinin, halk devrimi ve sosyalizm yönünde gelişip güçlenmesine hizmet edip etmediği açısından değerlendirilmeyi zorunlu kılıyor.

Kürt halkının ulusal özgürlük sorununu, emperyalizm ve işbirlikçi Türk ve Kürt egemen sınıflarına karşı mücadele sorunu olarak görmeyen hiçbir politik-taktik platform devrimci sayılmaz, halkın devrimci iktidarı hedefine götüremez. Ulusal özgürlük mücadelesinin Kürt burjuva toprak ağası sınıfların etkisinden kurtulmasına, emperyalizme ve diktatörlüğe karşı mücadele olarak gelişmesine, işçi-köylü devrimine genişlemesine hizmet etmeyen bir taktik-siyasal platform devrimci bir platform olamaz. PKK'nin mücadele platformu ve politik taktiklerine bakıldığında, O'nun "federasyon", "siyasal çözüm" gibi taktiklerinin ulusal özgürlük mücadelesini özgür demokratik ve sosyalist bir toplum projesine bağlamadığı ve daha geniş işçi-köylü kitlesinin halk devrimi hedefiyle mücadeleye çekilmesine hizmet etmediği görülecektir. PKK, lafta kalan bazı aykırı söylemlerine karşın Kürt toplumunu "sınıf çelişkilerinden arınmış" bir toplum olarak ele almakta, "tüm Kürtler'in birliği" sloganına sarılmakta ve bırakalım izlediği taktikleri, salt bu tutumuyla bile Kürt burjuvazisinin güçlenmesine yol açmaktadır.

PKK'nin siyasal taktikleri Kürt emekçilerinedüzene bağlamaya, Kürt burjuvazisinin ve reformizmin Kürt halkı üzerindeki etkisini güçlendirmeye yol açan taktiklerdir. Eğer bugün Kürdistan'da "parlamenter çözüm" yöntemlerine eğilim giderek güçleniyorsa, Kürt burjuva reformcu çizgi, "yeni düzen"ci Kürt politik çevreleri yeniden güç kazanıyorsa, "Kemalizmin Kürdistan'daki temsilcisi" olarak tanımlanan Burkay yeniden bir kahraman edasıyla Kürt emekçilerinin karşısına çıkabiliyorsa, bunda PKK'nin izlediği çizginin ve çözüm önerilerinin önemli payı vardır. Kürt burjuva liberal ve reformcu çevrelerin

Kürdistan'da yeniden güç kazanmasının nedeni PKK'nin "federal çözüm", "federal hükümet", "siyasal çözüm", "Kürt kimliğimin tanınması" vb. önerilerinin bu reformcu kesimlerin çözüm taktikleriyle çakışması, PKK'nin giderek hızlanan bir içimde bu kesimlerle bütünleşmeye, birleşmeye yönelmesidir. PKK, sloganları, çağrı ve taktikleriyle, Kürt işçi ve köylülerinin, emperyalizme, diktatörlüğe, Kürt burjuva toprak ağası sınıflara karşı mücadelesini geliştirme kaygısı taşımadığını, aksine Kürt toplumunun bugünkü statüsünde ve Türk devletiyle ilişkilerinde yapılacak kısmi siyasal-hukuksal düzenlemelerle yetinmeye hazır olduğunu ortaya koymaktadır. PKK, "siyasal çözüm"ü halk yığınlarının iktidara yürüdüğü iktidarı almanın öngününde burjuvaziye son darbeyi vurmanın bir aracı olarak değil burjuvazi ve diktatörlüğün inisiyatifi elinde tuttuğu bugünkü koşullarda, Kürt emekçi kitlelerini devlete ve düzene bağlamanın bir aracı rolünü oynayacak bir anlayışla ele almaktadır.

PKK'nin son "ateşkes" kararı, O'nun son birkaç yılda geliştirdiği mücadele çizgisi ve siyasal taktikleriyle birlikte değerlendirmek zorunludur ve bazı çevrelerin göstermeye çalıştıkları gibi, sorunun "can alıcı noktası", "ateşkes" kararı değildir. Can alıcı nokta, PKK'nin "ateşkes" kararının hangi politikanın ürünü olarak gündeme geldiği ve onun bununla nereye varmak istediğidir. PKK'nin "ateşkes" kararını, son yıllarda geliştirdiği "Kürt-Türk federasyonu", "siyasal çözüm", "Kürt kimliğinin tanınması" -ki bunların tümü de ulusal kaderini tayin hakkının reddi, ya da en azından darlaştırılmasını ifade ediyor- vb. önerileriyle parlamenter kombinezonlara yönelmesi (seçim taktikleri, HEP'in RP-SHP'yle ittifak görüşmeleri) ve emperyalist ülkelerle ilişkiler geliştirmeye yönelmesiyle birlikte değerlendirmek gerekiyor. PKK'nin söz konusu taktikleri, bu taktiklerle ve son yıllardaki yönelişiyle doğrudan bağlı olan 'ateşkes' kararı, Kürt halk hareketindeki tikanlıkları devrim yönünde aşmaya

hizmet etmiyor, aksine Kürt burjuva reformizminin yeniden güçlenmesine yol açıyor. PKK'nin Kürt toplumunun bağrında gelişen sınıf ayrışmasının üstünü örttüğü, giderek güçlenen bir eğilimle Kürt burjuva feodal sınıflarla yakınlaşmaya ve emperyalist devletlerle –destek beklentisiyle– ilişkiler geliştirmeye yöneldiği göz önüne alınmadan, ne “atekes” kararı, ne de PKK'nin Kürt işçi ve köylülerinin sınıf-talepleriyle mücadelede yer alması, diktatörlüğe ve Kürt ve Türk gericiliğine karşı seferber edilmesi için gerekli ve zorunlu olan aydınlatma ve örgütlenme çabalarından uzak duruşu doğru olarak değerlendirilemez.

PKK'nin bugün ve önümüzdeki dönemde izleyeceği çizgi, onun Kürdistan'daki ulusal özgürlük mücadelesi içinde tuttuğu yer nedeniyle önem taşımaktadır. PKK ancak yönünü devrime, devrimci halk iktidarına, özgürlük ve sosyalizme çevirirse; emperyalizme, diktatörlüğe, Türk ve Kürt egemen sınıflarına karşı mücadeleyi, işçi ve köylü devrimi perspektifiyle ele alırsa; Kürt işçi ve köylülerinin, Kürt burjuva reformizmine ve Kürt gericiliğine karşı aydınlatılması ve örgütlenmesine hizmet eden siyasal taktikleri benimserse, Kürdistan'da yürütülen özgürlük mücadelesinin gelişmesine hizmet edebilir; son üç yıldır yöneldiği uzlaşma yolunda yürümesi ise onu, Kürt burjuvazisine ve düzene eklemelenmeye götürür. Kuşkusuz izlenmesi gereken birinci yoldur ve bu Kürt halkının ulusal özgürlüğüne hizmet eden tek yoldur.

Kürt ulusal hareketi için daha önce yapıldığı türden bir reformizm/radikalizm ayrımı gelinen yerde önemli oranda geçersiz kalmıştır. Daha önce her şeye karşın devrimci radikalizmi temsil eden PKK, devlet içi “çözüm” yöntemi ve diplomasi yolunu benimseyerek bu konumundan uzaklaşmaya başlamıştır. Devrimci radikalizmini esas olarak Kürt Marksistlerinin temsil ettiği daha da netleşmiştir. Kürt halkının özgürlük mücadelesini emperyalist diplomasinin yedeğine sokmaya çalışanlar, Kürt halkına ve ulusal kurtuluş davasına büyük kötülük yapmaktadırlar.

Toplumsal süreçler, "yekpare ulusal hareket" olgusunun nesnel karşılığının bulunamayacağını, kaba bir tarihsel saptamada bulunacak olursak, burjuvaziyle ve diğer emekçi sınıflarla birlikte, sınıfsal çelişkilerin "süreç boyu" uzlaştığı ulusal hareketlerin, 20. yüzyılın ilk yarısında kaldığını gösteriyor. Ulusal burjuvaziler, "süreç boyu", ulusal kimlikleriyle yürüyebilecek solukta değiller artık. Uluslararası sermaye sisteminden yalıtılmış bir gelecekleri olmadığından, "ulusal pazar" sorunu artık dünya sermaye sisteminin bir eklentisi olmak suretiyle çözülebiliyor ancak.

Çıkarları farklılaşmış sınıflardan meydana gelen ulusların tüm kesimlerinin aynı soruna aynı yanıtları ve çözümleri öngörebilecekleri ve böylece ortak bir "ulusal bakış" oluşturarak ortak politikalar yapabilecekleri bir yanılsamadır, mümkün değildir. Aynı uluslara, aynı "ulusal bakış", aynı "ulusal politikalar" demek, aslında aynı burjuva dünyanın düşünce çepçeperleri içerisinde, aynı burjuva politikalarına denk düşer. Bu anlamda, "ulusal irade", "ulusların bakış açısı" özünde, ulusun egemen sınıfının, sınıflarının bakış açısı ve ifadesini yansıtır. O halde bir Marksist için önemli olan, proletaryayı ve emekçi sınıfları "egemen sınıf" olarak örgütleyecek toplumsal projelerle politika yapmaktır. Marksist ve

devrimci-demokrat olmadan, böyle bir perspektife sahip olmadan, "ulusların bakış açısı" ile hareket edenler gerçekte ulusal burjuvazinin bakış açısının sınırları dışına çıkamazlar. Bu nesnel bir durumdur.

Ulusal burjuvazinin ulusallık talebi, egemen sınıf konumunu güvenceye alma kaygısı karşısında ikincil duruma düşer.

"Sınıflara ayrılmış bir toplumda milliyet, bir ulusal savaşta bile belirleyici olamamaktadır. Ulusal gericilik, eninde sonunda uluslararası gericilikle birleşmektedir."

Marksistler, ulusal özgürlük talebini, esas olarak, ezilen ulus işçi ve emekçilerinin sınıfsal çıkarlarına tabi kılınmış bir şekilde işlerler.

Sınıf ilişki ve çelişkilerinin belirleyici olduğu günümüzde, Kürt ulusal hareketinin bu çelişki ve ilişkileri barındırmaması mümkün değildi. Ve yine, bu çelişkilerin dışavurumunun "süreç boyu" mümkün olamayacağını ya da kamufle edilebileceğini zannetmek, nesnel gerçekliğe direnmeye çalışmakla eşanlamlıdır. Sınıf çelişkisi ve sınıfsal talepler, her toplumsal sürecin olduğu gibi, Kürt ulusal hareketinin ve ulusal mücadele sürecinin de içine sinmiştir. Dışa vursun vurmasın!

Kürt toplumu "sınıfsız ve zümresiz bir kitle" değildir. Üretim sürecinde ve üretim araçları karşısındaki konumlarıyla, ayrı sınıf ve katmanlara ayrılmıştır. Sınıflara bölünmüşlük bir toplumsal gerçeklikse, bu gerçekliğe yaklaşım da sınıflara göre farklı anlamlar taşır. Büyük toprak sahibi feodal –burjuva kürt ile yoksul köylü– proleter kürt aynı çıkarlara sahip değildir. Çıkarlar farklılaşmıştır. Bu, feodal-burjuvaların da ulusal sorun'a ilgisizliği anlamına gelmez. Ama ilgi içeriği ve nedeni, yoksul köylü ve işçi Kürt emekçisinininkinden çok ötedir.

Kısa vadede çakışmış ve kaynaşmış görünen karşıt sınıf çıkarları uzun vadede ayrışacak ve uzlaşmaz niteliğe bürüne-

cektir. Kürt toprak ağalarının, aşiret reislerinin, şeyhlerinin, Kürt köylüleriyle ve sanayi sektörlerinde Kürt işçi ve emekçilerini ücret ilişkisi çerçevesinde sömüren Kürt burjuvaların, Kürt işçilerle çelişkisi, ulusal hareket kabuğu içerisinde –kendini iç süreçlerinin hiçbir zaman etkin olamayacağı ön kabulüyle– daha ne kadar kaynaşabilir?

Kritik konjonktürler, bu uzlaşmazlığın kendisini dayatmasında, çelişkileri barındıran kabuğun çatlamasında, farklılığın dışavurumunda hızlandırıcı faktör oluyorlar. Bu, sürecin gittikçe sınıfsal içerikle karakterize olduğu bir dönemdir aynı zamanda.

Görünen o ki, alçalan ve yükselen ivmelerle yürüyen Kürt ulusal mücadelesi böyle bir kritik konjonktürü içeren yeni bir dönemeç yaşayacak.

Beşikçi'nin deyişiyle "kendisine 'Kürt'üm' diyen, Kürtlerin ulusal ve demokratik haklarını savunan, bu sürece destek veren işadamlarının ticaret ve sanayi ile uğraşan insanların", ulusal sorun üzerine "çözüm önerileri" ve "mücadele yöntemleri" ile ulusal harekete destek kabiliyetlerinin büyük oranda değişebileceği bir sürecin öngünündeyiz artık. Görünen bu!

YOL AYRIMI

Uzun zamandır, kitlesel gösterilerin eski sıklıkta görülmediği, nihayet Güney Kürdistan cephesinde, işbirlikçi feodal burjuvaların da önemli rol oynadığı geriye atılmış askeri bir adım; tüm bunlarla birlikte psikolojik üstünlüğün görece zayıfladığı bir ulusal mücadele süreci içindeyiz. Ve şimdi, "topyekün mücadelenin" içerdeki ayağı daha da yoğunlaştırılacak. Şırnak'la prova edilen, Kulp, Cizre vb. yerlerde tekrarlanan ve giderek kanıksanır bir duruma getirilmeye çalışılan kitlesel kırımlar yoğunlaştırılacak.

Kürt ulusal mücadelesinin sert ve çetin bir dönemden geçeceği anlaşılıyor. Bu sürecin niteliği, ulusal hareketin bileşenleri üzerinde etkilerde bulunacak kuşkusuz.

Diktatörlüğün tüm bir emperyalist sistemin tanıdığı olduğu "konjonktürel kredi"nin de avantajıyla tüm olanaklarını zorlayarak sürdüreceği yeni savaşın şiddeti, ulusal hareket içinde şu ya da bu ölçüde yer almış, Kürt burjuva ve mülk sahibi sınıf ve katmanların, kendi konumlarını yeniden gözden geçirmelerini gerektiriyor. HEP'in parlamento grubunun "devletin ve PKK'nin karşılıklı olarak tırmandırdığı bu savaş ortamı", "çözüm yeri olduğuna inandığımız parlamento" vb. yöllü değerlendirmelerle içeriklendirdikleri bildiri ve yaptıkları sembolik açlık grevi bir yol ayrımına ilk yönelim sayılmaktadır.

Uzlaşma ve devrimci eğilimler, gittikçe netleşip ayrışarak, ulusal hareketin bileşenlerinin oturdukları sınıf tavırları olacaktır. Devrimci eğilimin güçlenmesi, var olan devrimci birikim ve geleneğin korunup, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sorununu, Kürt emekçi sınıflarının kurtuluşu sorunu olarak ele alan bir perspektifle, emperyalizme, diktatörlüğe ve Kürt gericiliğine karşı mücadeleye seferber edilmesine bağlı olacaktır. Sorun, Kürt yoksul köylü-proleterlerinin çıkarlarının net olarak tarif edilmesi ve savunulmasıdır. Başkaları bir yana, ulusal hareketin başlıca ana yoğunluğu PKK'nin muğlak davrandığı, tutarlı olmadığı önemli konu budur.

Bu bağlamda, Kürt işçi sınıfının, ulusal özgürlük mücadelesinde yeterince yer almamasının nedenleri bir soru olarak, devrimci yurtseverlerin gündemine girmelidir artık. Kürt işçisine, kendi sınıf çıkar ve taleplerinden arındırılmış bir yaklaşım sergilenirse, ya da hatta böyle bir yönelim kaygısı bile duyulmazsa, mülksüzlerin sesinin mülk sahiplerinin sesi içinde erimesi doğaldır.

Kürt işçi sınıfı, Kürt coğrafyasının politik sıcaklığında, sınıf bilinciyle donanımlı olarak ulusal hareket içinde öncü yerini alırsa, bu, Türkiye işçi sınıfı içinde önemli bir itilim nedeni olur. Vurguladığımız politik sıcaklık, Kürt işçi sınıfının duyarlılığının sınıf eylemine dönüşmesine elverişli bir zemin oluşturuyor. Sınıf bilinciyle donatılmış bir işçi kıvılcımının, bütün Kürt işçisine yayılıp yangına dönüşmesi için koşullar, Türk işçisine oranla daha uygundur. Bu önemli bir olanaaktır. Kürt Marksistleri ve devrimci yurtseverlerin önünde böylesine önemli bir olanağı değerlendirme görevleri olmalıdır.

DİBEVURAN REFOMCULUK

Kürt mülk sahiplerinin olası tutumu ne olacak sorusu, yukarıda belirttiğimiz HEP bildiriyle cevap bulmaya başlıyor.

Marksistlerin, kurulduğu andan itibaren "terör hükümeti" diye tanımladıkları koalisyon hükümetinin "toplumsal mutabakat" taktik çağrılarına, büyük bir heyecanla sarılan Kürt reformist ve revizyonistleri ve Kürt burjuva aydınları, bugün "topyekün savaş" karşısında çok geri zeminlere savrulmuşlardır. Zaman zaman savunulan "federasyon" "referandum" vb. sistem içi "çözüm"lerden (ki bu öneriler PKK tarafından da sık sık işleniyor) "kirli savaşa son", "barış", "şiddet çözüm değildir", "hem PKK, hem devlet terörüne karşıyız", "şirket yıkmak değil, ortağı olmak istiyoruz" vb. argümanlarla ifadelendirilecek politikalara sarılacak. Her ne kadar birilerince, "Ahmet Türk feodaldır ancak insanlığın bugün yeniden yükseldiği Bölge'nin ve bunun mücadelesinin onurlu öncülüğünü yapan Kürt halkının evladıdır" (Toplumsal Kurtuluş s. 58.) denilse de bunlar yaşanacak diyoruz, şaşkırtıcı olmamalıdır.

Bu kesimlerin bütün politikaları, sistemin kendi içinden de gündemleştirilebileceği ve hatta zaman zaman, belli ağızlarda

dile getirebildiği "çözüm"ler çerçevesini aşamıyordu, aşamazdı da. Demirel'in "Kürt realitesi", Özal'ın "federasyon" söylemleri ekseninde, aynı öneriler sahiplenilebiliyordu. Ama artık, "topyekün mücadele"nin, tüm birimleriyle devletin tek politik üslubu olduğu günümüzde, örneğin "federasyon" söyleminin telaffuz edilemeyeceği, olsa olsa yukarıda belirttiğimiz zemine kayabilecekleri açıktır. (Mücadele sertleştikçe, Kürt reformistleri daha geri zeminlerde, daha "cesur" politikalar izleyeceklerdir.)

Evet, diktatörlük "topyekün savaş" askeri-politik konsepti ile, reformcu-revizyonist ulusal hareket bileşenlerini "kirli savaşın son bulması" eksenli politik çalışmaya geriletmiştir. Bu gelişme, diktatörlük açısından "reform" kanallarını en geriden açmak, bir başka deyişle, düşünülebilecek "reform" rezervlerine "en asgari" ile içeriklendirip, çoğaltabilmek fırsatları da yaratıyor. "Kültürel özerklik", ya da "federasyon" gibi tartışmalarla sahnelenen reformculuk, "akan kanın durması" gibi, özgülük mücadelesinin tasfiyesi anlamına da gelebilecek önerilerle içeriklendirilebiliyor. "Savaşın durması" bir reform sayılabiliyor. Reformculuktaki bu dibe vurma, burjuvazinin ve diktatörlüğün manevra alanını genişletici bir işlev de taşıyor.

Burjuva cephesinde, "zafer" kazanılmış havasıyla oluşturulan ortamın reformlarla çeşnilendirilmesi gerektiğini ve böylece "radikalizmin" temellerinin yok edileceğini işleyen çevreler oldu. Özellikle Sabah gazetesindeki belli kalemlerce dile getirilen bu düşüncelere rağmen, diktatörlüğün asıl eğilimi "şiddet ve asker" yoluyla, daha dibe vurmuş bir Kürt reformcu burjuva muhalefeti oluşturmak şeklinde kendisini gösteriyor. "Kürt reformcuları, PKK'nin durumunda bir sarsılma olabileceğini hesap etmekte, bu 'boşluğa' atak yapmaktadırlar." Zaten tutarlı bir devrimci çizgiye sahip olmayan PKK'yi de, başlıca "kirli savaşın son bulması" ile karakterize olunan uz-

laşmacı platforma çekmek de önümüzdeki sürecin bir başka gündemi olacak burjuva reformistler açısından.

Bu noktada bir parantez açmak gerekiyor. Belirtmeye çalıştığımız durum, ulusal hareketin dostu izlenimini yaratmaya çalışmış ve devrimci yurtseverlerin enternasyonalist duyarsızlığının da katkısıyla zaman zaman bunu becerebilmiş D. Perinçek ve çevreci için de geçerlidir.

Gizlenmeye çalışılmış burjuva milliyetçi çizgi, artık şu sözlerle ifade edilen bir noktaya dayanmıştır:

"(Türkiye'nin) komşularıyla vazgeçemeyeceği ortak çıkarları vardır.. Yeter ki Türkiye, Güney'li bilincini dış politikasının temeline oturtsun ve kendi Kürt sorununu özgürlük temelinde çözebilecek bir demokrasi atağı başlatabilsin.. Türkiye, Irak, İran, Suriye ve Kürt örgütleri arasındaki sorunları.. barışçı yoldan anlaşma sürecini başlatmak." (Milliyet, 24 Ekim)

Bölge gericiliklerinden bağımsız, soyut bir anti-emperyalizm örtüsü altında egemen sınıfın açık savunuculuğu yapıyor. Ama politik telkinlerde(!) bulunularak. Nedir ortak çıkarlar? Bölge gericilikleriyle paylaşılmış Kürt coğrafyası da bölge gericiliklerinin "ortak çıkar"ı değil midir? Ayrıca, demokrasi atağıyla çözülebilecek Kürt sorunu... Hem de özgürlük temelinde! Yine Ferit İlsever:

"Bugün ayrı devlet kurma talebi.. emperyalizme bağımlılığı güçlendiren bir içerik kazanmıştır. (2000'e Doğru 18 Ekim 1992)

Söylenenlerin, Aydınlikçi çizginin temelinde yatan üç dünya teorisi ve onun egemen sınıf çıkarlarını içeren "milli bağımsızlık" siyasetenin doğal sonucu olduğunu söylemek gereksiz. Bu politikaların eleştirisi de konumuz dışında. İşaret etmek istediğimiz, ulusal mücadeleye destek verir görünen Perinçek gibi burjuva milliyetçilerinin de, Kürt burjuva reformistlerinin de, egemen burjuva sistemin çeperlerine dokunmayan, onu veri kabul eden bir politik zeminde buluş-

tuklarıdır. Bu anlamda, A. Türk ve D. Perinçek atışmalarının, sınıf perspektifiyle ulusal soruna yaklaşanlar açısından pek bir anlamı yoktur.

Burkay çevresi ise, çoktan beri bu yörüngeye girmişlerdi. Örneğin, koalisyon hükümetinden beklentilerini ifade ederken: "... bugünkü terör ortamının son bulmasını" isteyerek "Partimiz Kürt sorununun terörize edilmesine her zaman karşı oldu" (Deng, Ocak 1992) diyordu.

Bu koşullarda özellikle PKK'nin tutumu önemli olacaktır. Platformunu ve hedeflerini net olarak ortaya koymadıkça, Kürt ulusal mücadelesinde devrimci ve reformcu eğilimlerin ayrışmasında muğlaklıklar yaşanması ve PKK'nin bahsettiğimiz uzlaşmacı platforma kayması kaçınılmaz olacaktır.

Ulusal sorun, siyasal, sosyal-sınıfsal bir anlama sahiptir. Kürt ulusal sorunu, bir burjuva sorunu olmaktan çok, işçi ve köylülerin sorunudur. Genelde ulusal kurtuluş, özelde Kürt ulusal kurtuluşu artık işçi ve köylülerin ulusal zulümden kurtuluşudur. Ve bunun için, Kürt işçi ve köylülerinin, "yurtsever Kürt işadamlarına", "yurtsever toprak ağalarına", "yurtsever aşiret reislerine" tabi olmaları, onların çıkarlarına dokunmamaları gerekmiyor. Ulusal baskının, sınıf farklılığını ortadan kaldırıp kaldırmadığını çok daha belirgin olarak izleyebileceğimiz bir döneme giriyoruz. Devrimci çizgide ısrar etmek isteyen Kürt hareketleri, politik literatürlerinde, -eskiden olduğu gibi- "Kürt işçisi", "Kürt köylüsü" sözcüklerini daha çok kullanmak zorunda kalacaklardır.

"Karşılıklı şiddetin çözümsüzlüğü", "barışçıl siyasi çözüm", Ortadoğu'daki Kürt sorununun çözümü olarak sunulan kukla "federe devlet" modellenmiş emperyalist politik eksenin Türkiye Kürdistanı'na yansımış bir gölgesi de oluyor bir anlamda.

KÜRT HAREKETİNE EMPERYALİST MODEL

Körfez savaşından bu yana, kukla "federe devlet"le daha da geliştirilen süreç, artık çözülmeyen Ortadoğu'da istikrarın mümkün olamayacağı görülen Kürt sorununun emperyalist kontrollü bir model eksenine bağlanabilmesini amaçlıyor.

Önce, feodal burjuvaların geleneksel uzlaşmacılık tutumundan yola çıkılıyordu. Gelişmeler, feodal burjuva sınıfsal temel itibariyle, uzlaşmacılığın kolayca işbirlikçiliğine evrildiğini gösterdi. Körfez savaşı ve sonrası, başta ABD olmak üzere tüm bir emperyalist dünyayla işbirlikçilik, Türk egemenleriyle de geliştirilemezlik edilemezdi. İşte Çekiç Güç'ün, bölgeye TC aracılığıyla yerleştirilmesi ve Saddam saldırılarının "sigortası" işleviyle donatılması, feodal burjuvaların, TC ile işbirliği sürecini hızlandırıcı ve pekiştirici bir etken oldu. Yaratılan durum, aynı zamanda, emperyalizmin Ortadoğu planının Kürt ayağına ilişkin bir parçasıydı. Feodal burjuva önderlikler artık, emperyalistlerin ve Türk egemenlerin emir komuta zincirinin bir halkasıydı. Kürt hareketine çatı, bu temel üzerinden kuruluyordu. Emperyalizm "çözersek biz çözeriz" diyerek, çözüm yolunu, hem kukla devletin kendisi, hem de, onun temelindeki işbirlikçilik anlayışı olarak göstermeye çalışıyor.

Bunda başarılı olunabiliyor mu?

Bölgede, irili-ufaklı etkinliklerinden çok, bir politik tutum olarak göz önünde bulundurulabilecek diğer Kürt hareketlerinin -PKK dışında- tanımladığımız Talabani ve Barzani eksenli modele büyük bir iştahla sarıldıklarını görmek, bu konuda bir hayli mesafe kat edildiğini gösteriyor. Özellikle Talabani, diğer Kürt gruplarına kucak açıyor, onlardan ilgisini esirgemiyor.

"Federe devlet" esasında, özellikle ABD emperyalizminin, Ortadoğu'daki politik dengeler yumağını daha yakından izlemek, denetlemek, özellikle de Kürt hareketini kendi kontrolünde tutmada, orta vadede kullanabileceği bir kart oluyor.

Bu anlamda, federe devleti kurdurtmakla emperyalizm, daha da bölünmüş ve bağımlılığı derinleşmiş Ortadoğu statükosunda petrol ve diğer hammadde zenginliğini daha da kolay denetlemek, Kürt ulusal sorununa çözüm merkezi olarak kendini lanse etmek ve gittikçe Türkiye dışındaki parçalara da yayılma eğilimi gösteren devrimci Kürt hareketini, önce frenleyip sonra tasfiye edici veya yumuşatıp evcilleştirici bir kanal açmak fırsatlarını yaratmıştır.

Emperyalist şemsiye altında bir Kürt hareketi, bölge gericiliklerinin de kolay kolay engellenecekleri, dahası, duruma göre destekleyebilecekleri bir gelişme olacaktır. Buna bile karşı çıkabilecek gericiliklerin ise, sadece süreci yavaşlatmaya çalışabilecekleri, etki ve yetkilerinin ancak bu kadarla sınırlı olacağı açıktır.

"Federe devlet" in kaderi, emperyalizmin yüklediği işlevleri ne ölçüde yerine getirilebileceğine, yani bir tür emperyalist bilançoya bağlıdır. Ne tür gelişmelere sahne olacağı bire bir bilinememez ama, kesin olan bir şey var: "Federe devlet" in kendini idame ettirebilmesi ile devrimci yurtsever Kürt hareketinin gelişimi ters zeminlere oturuyor. Bu terslik daha devlet ilanına eşlik eden "PKK'ye saldırı" ile kendisini gösteriyordu. Devrimci Kürt hareketine yapılan fiili saldırı, Kürt hareketinde devrimciliği bir bütün olarak tasfiye etmek isteyen tutumlarla devam ettirilecek. Barzani ve Talabani çizgisiyle sadece Irak Kürt halkına değil, aynı zamanda Türkiye Kürdistanı halkına da işbirlikçi ve uzlaşmacı bir muhalefet tarzı ve pratiği dayatılmaktadır.

İlginçtir; bu emperyalist "çözüm" e akış, daha Körfez Savaşı dönemi yaşanan saflaşmalarda da kendini gösteriyordu. Saddam zulmüne karşı, aralarında Türkiye'nin ve diğer bölge gericiliklerinin de bulunduğu emperyalist cephenin içinde yer almasını Kürtlere salık veren Kürt akımları ve Kürt aydınları, Barzani ve Talabanilerle birlikte ilk yolculardı. Ne diyordu Okçuoğlu: "Bunun dışındaki tutumların Kürt politikası olarak

değerlendirilmesi mümkün değil." Devrimcilik iddiaları olan Kürt hareketleri ve grupları, bu modele angaje olduklarında, -ki Burkaycılardan, Kawa'ya kadar birçok örnek bu eğilimdedir- Barzani ve Talabani işbirlikçilerinin "federe devlet" zemininde, devrimciliklerini bırakmak zorunda kalacaklar veya emperyalizmin açmış olduğu bu yapay alan, kapsayabildiği güçlerin devrimciliklerini (ne varsa) emecektir. Yeni dünya düzeni, Kürt coğrafyasında kendini böyle inşa etmeye çalışacaktır.

EMPERYALİST "MODEL"E SAVRULAN GÖRÜNTÜLER

Sergilemeye çalıştığımız modelin, olası bileşen adayları arasında "Türkiye Kürdistanı solu" da önemli bir yer tutuyor. Öyle bir akış, ortak karakteristiklerle yansıyor. Ve bu ortaklıklar, özellikle Körfez savaşından bu yana reel politik olgu ve olaylara karşı tutumlarla şekilleniyor.

"Ayrı örgütlenme"ci Kürt gruplar arasındaki ayırım noktaları hızla siliniyor.

"PKK hariç; bu parçadaki büyüklü küçüklü politik parti ve gruplar, prensip olarak birlikten yana olduklarını açıkça ortaya koymuş bulunuyorlar" (Azadi, s.26)

Doğrudur; birliğin hangi zeminde sağlandığı ve kukla "federe devlet"in bu birliğin sağlanmasında nasıl hızlandırıcı rol oynadığı da önemlidir ama.

Mücadele platformunun tüm muğlaklığına karşın şimdilik ulusal hareketin devrimci eğilimini temsil eden PKK dışta tutulursa, temel, smıfsallıktan arındırılmış, salt burjuva milliyetçiliği olunca, Barzani ve Talabani gibi işbirlikçiler ile de aynı kavşakta karşılaşmamak mümkün olamıyor ne yazık ki! Reel politika katalizör oluyor. "Marksistlik", "devrimcilik" iddiaları Ortadoğu'nun çeşitli dengelerinin kesişip yumaklaştığı Kürdistan politik arenasında sınanıyor, asıl kimliklerine akıyor. Sorun, artık bazıları için Marksist-Leninist olmaktan öte devrimciliklerini koruyup koruyamamak sorunudur ne yazık ki!

Zaten göze çarpan bir nokta, son dönem, Kürt çevrelerinde sağlandığı vurgulanan "birlik" (bu anlayış birliğidir tabii ki) ile birlikte, eskiden "Marksist"lik iddialarıyla yapılan tartışmaları göremiyoruz artık. Doğaldır; buluşulan kavşakta, ortak politik tercihlerin, farklı ideolojik polemiklere konu olması zaten düşünülemezdi. Örneğin, "Newroz Ateşi" s. 7'de "Reformculuk-devrimcilik" tartışması yapılıyor. Ama kiminle tartışıldığı, Kürdistan özgülünde böyle bir tartışmanın gerekçesi sergilenmiyor. Yeldeğirmenleriyle tartışılıyor.

Şimdi, yukarda belirttiğimiz olgu ve olaylara ilişkin tutumlarla "oluşan karakteristikleri" ve de konu olan olguları kısaca gözden geçirelim.

- Daha önce de bahsedildi; Körfez Savaşı sırasında emperyalist cephe dışında yer almayı, "Kürt politikası" olarak görmeyen anlayış, PKK dışındaki hemen bütün Kürt çevrelerinin ortak tutumuydu.

- Emperyalist Çekiç Güç karşısında olumlu konumlanış, yine PKK dışında diğer Kürt örgütlerinin ortak özelliğidir. (Bkz. 2000'e Doğru s. 46)

"Çekiç Güç, bugün de Güney Kürdistan halkımız için bir güvencedir." (K. Burkay agd.)

"Çekiç Güç'e karşı çıkmak Saddam'ın kanlı diktatoryasını örtülü savunmadır" (Hevgirtin-PDK agd.)

Örnekler çoğaltılabilir. Kısaca şunları söylemekle yetinelim: Çekiç Güç, emperyalist sistemin bir bütün olarak Kürt ulusal sorununa olan "ilgisinin" çok somut simgesidir. Hem bileşimiyle ve hem de konuşlandırıldığı coğrafyayla emperyalizmin "gizli" elinin görünen parmağıdır. Güney Kürdistan'daki kukla hükümetin gelecekteki askeri ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve bu bölgeye çağrılmasıyla bölgeyi daha rahat ve meşru olarak kontrol edebilecek olanaklar yaratıyor ABD'ye.

Çekiç Güç, federe devlet ve son Kuzey Irak operasyonu ile birlikte, emperyalizmin Ortadoğu politikasının önemli unsur-

larını oluşturuyorlar. "Kürtleri koruduğu" iddiasıyla bu emperyalist gücü meşru görenlerin, K.Irak operasyonunu kınamaları, emperyalizmin "yeni dünya hegemonyası" planının, burjuva milliyetçi saflardaki türevi olan politik avanaklık durumudur. Bu avanaklık, burjuva milliyetçi kanala angaje olan devrimci çevreler için özellikle geçerlidir.

Emperyalist Batı'nın son operasyon değerlendirmelerini şöyle özetliyor M. Ali Birand:

"Türkiye Çekiç Güç'ü, Kürtleri koruyan bir kalkan gibi topraklarında tutmasaydı, Kuzey Irak hareketiniz büyük gürültü koparırdı. Eğer Türkiye, K.Irak'ta yeni hareketler yapmayı, PKK'yı oralarda vurmayı ve bir güvenlik bölgesi oluşturmayı istiyorsa Çekiç Güç'ü kollamak zorundadır." (Sabah 13 Kasım)

şu kabul edilmelidir artık: Çekiç Güç, Peşmerge ve TC işbirliğinin önemli bir koşuludur. TC, PKK ile mücadelede, Barzani ve Talabani'nin yardımını sağlamak için Çekiç Güç'ün görev süresini, bunlar ise, Çekiç Güç'ün devamı için PKK ile mücadeleyi pazarlık unsuru yapıyorlar. Hatta, kamplara yerleştirilen PKK kuvvetlerinin böyle bir pazarlıkta bir koz olarak kullanılabileceklere de, KDP-MK üyesi Fadıl Mutni'nin şu sözlerinden çıkarılabilir:

"Hangi durum ve koşullarda olursa olsun PKK bu anlaşmayı bozarsa, Kürt hükümeti, topraklarında bulunan PKK'lilere rehin muamelesi yapacaktır, rehin tutulacaklardır." (Gündem, 19 Kasım)

Ayrıca Çekiç Güç, Türk ordusuna, Kuzey Irak operasyonlarında önemli teknik olanaklar yaratmıştır. Ve tüm bunlar, tarif edilen tablonun, emperyalizmin fırçasından şekillendiği gerçeğiyle anlam kazanıyor.

Uzatmadan, Çekiç Güç, Kürt ulusal mücadelesinde, devrimcilik ile emperyalizmin "yeni dünya düzeni"nin Kürt ayağına ilişkin politikalarının yansımaları ifade eden uzlaşmacı eğilim arasındaki yol ayrımının kilometre taşıdır.

- Federe devlet ilanı ve sonrası gelişmeler karşısında, ortak

tutum ve değerlendirmeler, bu çevrelerin buluştukları bir diğer nokta oluyor.

Kukla devlet ilanı karşısında duyulan heyecan PKK'ye karşı yapılan işbirlikçi baskın karşısında duyulan şaşkınlıkla ve olup biteni kendince açıklama telaşı ile karışık bir hal aldı

YNK ve KDP'yi işbirlikçi olarak niteleyen, devrimci ve Marksistleri eleştirmek için sarf edilen şu sözler "Newroz Ateşi"ne ait:

"Kürtler başkalarına dayanak olmak için değil de, bağımsız bir tavır gösterdiler mi hemen işbirlikçi oluyorlar." (Sayı 5)

Federe devletin, hangi süreçlerden geçip geldiğini ve emperyalizmin Kürt planı çerçevesinde yüklendiği işlevleri yeterince sergilemeye alıştik.

"Bağımsız bir tavır" yani kukla devlet! PKK dışında diğer Kürt çevrelerince de, bu işbirlikçilere, en çok uzak oldukları nitelik yakıştırılıyor. Hem de işbirlikçilerinin onlarca somut örneğinden sadece biri, devrimci yurtseverlere fiili saldırı olarak ortadayken.

Barzani:

"ABD ve TC'de, bizi bu konuda uyardı. Kuzey Irak'ta bizim yaşamamız için PKK'nin yaşamaması gerekiyor." (Tercüman, 6 Ekim)

diyor. Yüzlerce demeten sadece biri. Peki bu sözler, "Newroz" yazarının:

"Federal devlet ilanına varan toplumsal gelişmenin tümüyle emperyalizme dayandığını iddia edip, gelişmeyi reddetmek, akıllıca bir politika olamaz." (Sayı 11)

sözlerini tekzip etmiyor mu? "Tümüyle" sözcüğü, eleştirilere karşı sığınılacak bir muğlaklığı ifade ettiğinden, özellikle kullanılmıştır. Bunun dışında, Barzani'nin vurguladığı "ABD ve TC'nin uyarısı" mevcut durumu yaratmada bir etken değil midir? Yine, defalarca vurguladığımız emperyalist eki Güç'n bu süreçteki hayati rolü inkar edilebilir mi?

Bunu görmeden, PKK'ye yapılan gerici baskını "kınamak",

"kardeş kavgasıdır" diye nitelemek, tarafları "sağduyuya" davet etmek ya da KDP ve YNK'ye "teessüflerini" bildirmek hiçbir anlam ifade etmiyor. Kukla devletin olumlanması, aynı politik zincirin bir halkası olan ve devlet girişiminin tamamlayıcı unsuru olan PKK'ye saldırıyı da olumlamayı gerektiriyor. Sergilenen dar milliyetçi anlayış, tam bir politik aymazlıkla "Kürdü Kürtle barıştırma" söylemini tutturacağına, şapkasını önüne alıp düşünmeli ya da oportünizmini bir yana bırakarak "gereken yapılmıştır" demelidir.

Ne diyordu Hasan Bildirici:

"(Kürt. halkını) (...) soyut bir sınıf mücadelesine çekmeye kalkmak (...) Kürt halkına yapılabilecek en büyük kötülük(tür)."

Daha önceleri bu söylenenlere genişçe cevap verildi (Özgürlük Dünyası, Ağustos 92). Yapmaya çalıştığımız, yaşananlar sonrası alıntılıdığımızın nasıl değerlendirilebileceğidir. Barzani ve Talabani'lerin TC ile işbirliği içerisinde, emperyalizmin Kürt planı çerçevesinde de anlam bulan, PKK'ye saldırısı, acaba Kürt halkının çıkarına mıydı? "Soyut" olan bu değil midir? Nasıl değerlendireceğiz; bu işbirlikçiliğin, bu gericiğin, bu yurtsever Kürt devrimciliğine düşmanlığın çok somut, nesnel temeli yok mudur? Ve bu temel, gerici-işbirlikçi önderliklerin burjuva feodal sınıfsal çıkarları değil midir? Bu sınıf çıkarları "soyut" mudur? Son örnekle de çarpıcı bir şekilde kendisini dışavuran sınıf farklılıklarını vurgulamak, neden "Kürt halkına yapılabilecek en büyük kötülük" olsun? A. Öcalan, çatışmalar sürerken "kardeş kavgası değildir" diyerek Kürt halkına karşı kötülük mü yapıyordu?

Hayır! İşbirlikçi önderlikleri belirleyen, Kürt halkının bağımsız geleceği değil, kendi sınıf çıkarları olmuştur. Kürt feodal burjuvaları için "ulusal pazar", kendi pazarları demektir. Federe devlet ile sahip oldukları sandıkları bu pazar ise, ABD'nin "Yeni Dünya Düzeni"nin Ortadoğu ayağının bir parçası, yani emperyalist sistemin bir eklentisi olmaları duru-

munda "olanaklı" olabilmıştır. Şaşırmmamak gerekiyor; ortada ne bir kardeş kavgası vardır, ne de ihanet! Olan, belli sınıfsal kimliklerin politik ifadelenmesidir.

Öğretici olmalıdır. Feodal burjuvaların, bu sınıfsal çıkarlarına sahip çıkma nesnelliği, Kürt işçi ve emekçilerine, olaylara sınıfsal perspektifle yaklaşma özneliğini kazandırmada bir itilim olarak değerlendirilmelidir.

İşbirlikçilerin PKK'ye saldırısını utangaçça "kınama"larla, "barış" çağrılarıyla ve hatta "PKK'nin sekterliği"yle geçiştirmeye çalışan Kürt çevreleri, Türk ordusunun Güney Kürdistan'a girişini, zevahiri kurtarabilecekleri bir fırsat olarak değerlendirdiler ve seslerini yükseltmeye başladılar. "TC yayılcı politika güdüyor" manşetleriyle, asıl çelişkinin, TC ile "Federal Kürt Devleti" arasında olduğu yolunda ortak bir eğilim oluşturdular.

Newroz:

"Gelişmeler doğruluyor ki, başlatılan savaşın asıl hedefi, Federal Kürt Devletiyle olan sınır boyunca tampon bir bölge oluşturmak ve o bölgede sürekli askeri bir koridor yaratmaktır"

Devam ediliyor:

"... tampon bölge oluşturma hedefi bir diğer yönüyle de federal Kürt devletini tehdit eden, toprak bütünlüğünü ve hükümranlığını hiçe sayan... işlev görecektir" (sayı 5)

Ayrıca, Azadi: "Bu operasyon, en başta Kürt Federe hükümetinin egemenlik haklarının ihlali (idi)" (sayı 26)

Ve şunlar:

"Güney Kürdistan hükümetinin her başarısı, TC'yi çileden çıkarmaktadır" (Newroz Ateşi, sayı 7)

Asıl çelişkiyi, TC ile "federe devlet" arasında göstermeye çalışmak ve bu anlayışı kabullendirmek için söyleniyor bütün bunlar.

Sanki bu operasyon, öncelindeki bir dizi politik ilişkiler örgüsünün bir sonucu değilmiş gibi. Yine, sanki CIA-Pentagon-MİT-Genel Kurmay kapılarında kapılanarak yapılan politikanın, kurulan "diplomatik ilişki"lerin, ve nihayet yurtsever dev-

rimcilere yapılan saldırının, TC'nin "yayılmacı politika" gütmesinde zemin hazırlama etkisi yokmuş gibi. Belkemiksizlik böyle oluyor! Dahası var, bir de bu operasyon "en başta" kukla hükümetin egemenlik haklarını ihlal ediyormuş! Yani, bütün özlem ve umutlarını, özgürlük mücadelesine bağlamış, PKK gerillalarının dökülen kanı, stratejik alanlardan sökülmeleri önemli değil de, Barzan ağasının egemenlik hakkı ihlal ediliyormuş! Hangi egemenlik hakkı? Defalarca belirttiğimiz emperyalizmin ve Çekiç Güç'ün egemenlik alanı içindeki "egemenlik hakkı" mı?! Bunlar deniledursun, Türk Genel Kurmayı ile işbirlikçi feodal burjuvalar arasında sınırın ortak savunulması projeleri kotarılmaya çalışılıyor. (Eşref Bitlis, Talabani, Barzani görüşmesi)

"Newroz Ateşi"nde (sayı 7) başyazı, son gelişmeleri ele alıyor. "Newroz devrimi"nin (tabir Newroz Ateşi'ne ait) başlangıcında, Kawacıların "Yıldırım Hareketi" adlı öncelinin askeri kolu olan "Rebaz"ın belirleyici(!) rol oynadığından, PKK'nin ambargosu ve genelde PKK'nin sorumsuzluğuyla gerekçelendirilmeye çalışılan son çatışmalara kadar, bir sürü "ayrıntı"!

İlginç olan, bu ayrıntılarla değerlendirilen "KUKM" süreci içerisinde, Çekiç Güç, YNK-KDP ile MİT-CIA-Pentagon trafiği değinilecek değerde bulunmuyor.

ABD emperyalizminin Kürt sorununa duyarsızlığı, Kürt planının olmadığı düşünülebilir mi? Ama, ne bahsettiğimiz yazıda, ne de bu eğilimdeki diğer Kürt çevrelerinin yayınlarında böyle şeyler bulmak mümkün olamıyor. "PKK kamyon yakmış da; bu, Güneyli Kürt örgütlerini TC'ye yaklaştırmış!" Bitti mi?! Açıklayabildiniz mi?!

Şimdi soruyoruz: Nerede emperyalizm?! Bir zamanlar vurgularınızda "anti emperyalizm" eksik olmazdı. Nerede bıraktınız? Başkalarını "hariçten gazel okumak"la suçlayanlar, siz içindesiniz ya her şeyin(!), bilirsiniz; nedir emperyalizmin "Yeni Dünya Düzeni"nde Kürt sorununun yeri? Ve yine, özellikle ABD emperyalizminin Körfez Krizi'nden beri işlediği

"çözüm"ün bileşenleri nelerdir? Yoksa emperyalist sistemin Kürdistan sorununa ilgisi kalmadı mı? Oportünizmi bırakın, "uluslararası destek", "uluslararası yardım" tanımlamalarıyla, üstünü örtemezsiniz emperyalist ilginin.

Bir subjektivizm yaşanıyor. Olgular çok açık ortadayken, feodal burjuvaların yüzlerce demeci ve son fiili saldırı bu kadar açık ve gerçekken, bu zorlama yorumlar neyi anlatıyor?

Bunlar, "bağımsızlık istemiyoruz", "ABD ve TC ile hayati çıkarlarımız var", "Çekiç Güç hayatidir", "PKK zarar veriyor", "Sınırda ortak güvenlik" vb. yüzlerce demeçle ortadayken, bizim "Kürt Marksistlerimiz", bu söylenenleri tersten okumak zorunluluğu duyuyorlar. Bu, zorunlu bir subjektivizm oluyor, tercih ediyor; zira, kendi var olma koşullarını buralarda aramak ihtiyacını duyuyorlar. Yaslanacak yer arıyorlar; ceset buluyorlar. Emperyalizmin ayakta tuttuğu cesede yaslanmakta bir sakınca görmüyorlar. "Marksistliklerini", bu dönem, böyle ifade ediyorlar.

Biz, Nisan 1992'de bir kez daha vurgulamış bulunduğumuz bir saptamayı, yaşananların ışığında daha kuvvetlice yineliyoruz:

"Bugün, emperyalist propagandanın aksine dünyanın neresinde olursa olsun, burjuva ve gericiliğin kaynağında durduğu ve sorumlu olduğu eşitsiz ve zulme dayalı ilişkilerin tümü emperyalizme dayalıdır. Kapitalist kölelik sistemi tarafından üretilmekte ve sürdürülmektedir. Emperyalistlere ve ABD'ye dayanmaya ve onunla ilişkiler içinde 'ulusal kurtuluş mücadelesi' vermeye çalışan Barzani ve Talabani'nin başında bulunduğu hareketlerin durumu, emperyalistlerle ilişkilerin bedelini ortaya koyuyor. Emperyalistlerle kurulan bu tür ilişkilerin, emperyalizme teslimiyete ve emperyalizm işbirlikçiliğine götürdüğünün çokça örneğini vermek mümkündür."

Bu, marksistlerce hep söylenegeldi ve yaşam bu politik öngörüü sürekli doğrulayan olgulara sahne olmuyor mu?

V. SİNAN, Aralık '92

DEMOKRATİK BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİN, DEVİRİMİN SORUNLARINA YAKLAŞIMDA SORUMSUZLUĞU

İşçi hareketinin ve sosyalist hareketin nisbeten güçsüz ya da örgütsel zaaflar içinde olduğu dönemler, Marksizmin her türlü revizyonunun prim yaptığı dönemlerdir. Bundan, devrimci Marksizmin işçi sınıfı saflarında etkin olduğu, proletaryanın ileri unsurlarını sardığı dönemlerde Marksizm dışı akımların olmayacağı, ya da belli bir etkinliğe sahip olamayacağı sonucu çıkarılmamalıdır. Diyalektik materyalizm ve devrimci Marksizm, kapitalist toplumun bağrında boy veren ve proletaryanın mücadelesinde maddi güce dönüşen düşünce akımlarıdır. Kuşkusuz kapitalizm, proletarya ve burjuvazi gibi iki temel toplumsal sınıf dışında ara güçleri ve geniş küçük-burjuva yığınları da içeren bir toplumsal sistemdir. Ve proletaryanın devrimci sınıf ideolojisine karşı, doğrudan burjuva ideolojisinin yanı sıra, esasta kaynağını bu ideolojiden alan, onun çeşitli türevleri olan, kimi zaman Marksizmden "ödünç" alınan düşünce kırıntılarıyla süslenen ara akımlar da mücadele arenasında yer alırlar.

Söz konusu bu ara akımlar, dayandıkları toplumsal gücün, küçük burjuva sosyal temelin kaygan zemininden kaynaklanan

tüm özellikleri de üzerlerinde taşırlar. Ezilen ve sömürülen yığınların toplumsal muhalefetinin düzeyine göre; bu küçük burjuva ara akımların saflarında coşku, ataklık, fedekarlık ile, yılmınlık, panik ve dönüş gibi özellikler birarada, bazen birinciler, bazen ikinciler ağırlıkta olmak üzere var olurlar. Sosyalist hareketin ve işçi sınıfı mücadelesinin güçlü olduğu dönemlerde, küçük burjuva siyasal güçlerin Marksizmden etkilenme, sosyalizme inanç eğilimi –uzlaşmacı, reformist ve oportünist görüşlerle birlikte– daha güçlü olmakla birlikte, bu durum, sınıf mücadelesinin seyrine bağlı olarak hızla değişme özelliği de taşır. Doğa ve toplum olaylarını ve sınıf mücadelesinin sorunlarını diyalektik ve tarihsel materyalist felsefe ışığında değerlendirme ve kavrama yeteneği gösteremeyen ve Marksizmi, felsefi idealizm ile keşitiren bazıları, sınıf hareketinin ve sosyalist hareketin güç kaybettiği dönemlerde hızlanan bir ivmeyle burjuva zemine kayar, burjuva propagandanın kullandığı anti-Marksist argümanlara sarılırlar. Sınıf mücadelesi yerine sınıf uzlaşmacılığını teorize eden oportünist platformlar oluşturmak artık daha kolaydır.

Bu söylenenleri son yılların deneyimiyle ve Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş mücadelesine yansıyan tutumlarla da doğrulayabilecek durumdayız. Uluslararası alanda ve ülkemizde, uluslararası kapitalizmin ve dünya gericiliğinin birleşik ve çok boyutlu saldırısı sonucu sosyalizmin Sovyetler Birliği'nde tasfiyesiyle girilen, uluslararası işçi ve sosyalist hareketin geçici gerileme sürecinde, daha çok küçük-burjuva devrim anlayışına sahip kesimlerde –kuşkusuz işçi partileri saflarında da– sosyalizme ve Marksist devrim düşüncesine kuşkuyla yaklaşma, inançsızlık ve kaynağını kapitalist özel mülkiyet sisteminden alan bireycilik, çıkarıcılık ve düzene bağlanmayla doğrudan ilişkili olarak reformist muhalefet eğilimleri güç kazandı. Bu maddi durum, kendisine uygun düşünce biçimlerini de şekillendirdi. İşçi sınıfının devrimci özelliği ve tarihsel rolüne, sınıfın devrimci gücüne ve devrime inançsızlık-

la birlikte felsefi idealizme doğru bir akış izlendi. Devrimcilik, sömürüye dayalı bir toplumsal sistem yerine sömürünün olmadığı bir toplumsal sistemin geçirilmesi amacıyla burjuvazi ve gericiliğe karşı başvurulmuş işçi ve halk eylemi anlamında değil; düzen sınırları içindeki kimi iyileştirmeler için başvurulmuş reformist bir karşı duruş olarak değerlendirilmeye-gösterilmeye başlandı. Burjuvazinin doğrudan saldırılarının yanı sıra, Marksizm ve Marksist devrim düşüncesi, işçi aristokrasisi ve küçük burjuvazinin "devrimci" temsilcilerinin, reformist ve revizyonist çevrelerin saldırılarına da hedef oldu. Gerek burjuvazinin çeşitli politik güçleri tarafından doğrudan, gerekse burjuvazinin "etki alanı"nda bulunan "devrimci" kesimler tarafından yürütülen ideolojik ve politik saldırı dalgası; uyanış içindeki gençlerin ve mücadeleye yönelen işçi kuşağının burjuva ideolojik ve siyasal etkiden kurtulması mücadelesini zaafa uğraticı bir rol oynuyor.

Bu ikinciler, yani kendilerine devrimci, "solcu", "Marksist", "ulusal kurtuluşçu" diyenler, "dünyanın yeni durumu"ndan, "reel sosyalizmin çöküşü"nden, "geçmişin muhasebesi"nden söz ederek Marksizmin ve sosyalist inşaa pratiğinin "eleştirisi"ne giriştiler. Sonuçta ise, burjuvazinin ve onun teorisyenlerinin on yıllardır sürdürdüğü demagojik yaygarayı benimseme durağına vardılar. Onlara göre artık Marksizm toplumsal olgu ve olayları açıklamada ve sınıf mücadelesinin sorunlarını çözmede yetersiz kalıyordu. Marksizm aşılmalıydı!

Uluslararası işçi hareketi ve sosyalist hareketin, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin tasfiyesiyle aldığı yenilgiyle güçlenen anti-Marksist, anti sosyalist kampanyada yer alan gruplardan biri de PKK'dir. PKK, diğer reformist ve revizyonist örgütlerle benzer ideolojik platform üzerinde bulunmasına rağmen, onun eylemci pratiği, bu burjuva ideolojik platformun görülmesini perdelemekte ve bu zeminin eleştirisi eğilimine fren olabilmektedir.

Oysa PKK, bir yandan "proletarya ve burjuvazinin iki düşman kamp olarak ayrıldıkları kapitalist toplumda, ikisinin arasında bulunan, ara sosyal tabakalar"ın "iki kamp" arasındaki tutarsız 'gel-git' tutumunu göstermekte, öte yandan, Kürt toplumu açısından daha ağırlıklı olarak sömürücülere dokunmama ve onlarla birleşme, uzlaşma, anlaşma eğilimi göstermekte, bunun sonucu olarak ulusal kurtuluş sorununa da burjuva milliyetçi platformdan yaklaşmaktadır.

Bu yazıda genelde ara sosyal tabakaların konumunu değil, daha çok, ulusal kurtuluş sorununda devrimci ve reformcu anlayışlarla ilişkisi kapsamında PKK'nin izlediği çizgi ve 'taktikleri'yle birlikte başvurduğu bazı çarpıtmaları ele almaya çalışacağız.

Bu "Marksist" çevrelerin ve "Marksist" teorisyenlerin tüm düşünceleri, toplumsal çelişkilerin çözümüne ilişkin önermeleri, burjuva reformcu ideolojik platformu aşmıyor. Onlar, Marksizmin ve sosyalizm pratiğinin ulusal-sınıfsal sorunları "çözmediği", "çözemediği" iddiasında bulunurlarken, sınıf mücadelesi yerine "sınıflar arası uyum ve uzlaşmayı", ücretli kölelik düzenini tasfiye yerine onun sınırları içinde kalan reformcu "çözümleri" öne çıkarıyor, öneriyorlar. Oportünizmin bu türünün belli bir etki gücü göstermesi de onları cesaretlendiriyor.

TEORİNİN DEJENERASYONU VE DEVİRİMİN TEMEL SORUNLARINA YAKLAŞIMDA PKK

Oportünizmin uluslararası alandaki etkinliği, saldırı ve çarpıtmaları bir yana "bizimkiler"ın devrimci teoriyi sulandırma ve yozlaştırma çabaları oldukça yoğun. Devrim ve iktidar sorununun kapitalist toplumsal sistemden, burjuva iktidarından ve burjuvaziyle proletarya arasındaki sınıf mücadelesi pratiğinden koparılarak ele alındığı, çok uluslu ülke gerçeğinden hareketle, hemen her sorunun Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine tabi kılınmaya çalışıldığı, proletaryanın mücadele he-

deflerinin bulanıklaştırıldığı, mücadele ve örgütlenme sorunlarının küçümsendiği, mücadele deyince, Kürt özgürlük hareketinden başka bir şeyin görülmek istenmediği, sorunların Marksistlik iddiasıyla küçük burjuva devrimciliğinin görüş açısından değerlendirildiği koşullarda bulunuyoruz. Her biri kendilerine Marksist, sosyalist, komünist adı vermekten de geri durmayan bu kesimlerin, örneğin, proletarya devrimini ve sosyalizmi hedefleyen bir mücadele platformları olmamasına, bu amaca hizmet eden bir örgütlenmeleri bulunmamasına rağmen, kendilerini böyle tanımlamaları emekçi yığınları, genç kuşakları aldatan bir yanılsamadır.

Marksist teoriye asgari ilgi duyan herkesin kolaylıkla bilebileceği gibi; Marksist olmak için, her şeyden önce, kapitalist özel mülkiyet sisteminin ve burjuva egemenliğinin tasfiyesi ve proletaryanın devrimci iktidarının kurulması yoluyla sosyalizm ve sınıfsız toplumun inşasının hedeflenmesi, buna uygun teorik ve taktik platforma ve bu amaca hizmet eden, amaca ulaşmanın aracı olan bir devrim örgütü (partisi)ne sahip olunması gerekir. Proletarya devrimcisini, küçük burjuva devrimciden ayıran, onu, ulusal kurtuluşçu bir burjuva demokratından ayıran başlıca koşul budur. Bu koşulun, tüm temel sorunların çözümünü mevcut sömürü düzeni dışında, sömürü sisteminin aşılmasında görmek gerektiğini içerdiği açıktır. Dahası Marksist devrimcilik, şiddete başvurup başvurmadan da önce, düzen içi kalıp kalmamakla, kendi dışındaki düşünce akımları ve politik güçlerle arasına sınır çeker, onlardan ayrılır. Küçük burjuva devrimciliği ve ulusal kurtuluşçuluk, devrimci şiddete başvurmasına rağmen, burjuva ideolojik platformu aşmadığı için reformcu konumda kalmaktadır. Küçük burjuva devrimcileri ve kendilerine "sosyalist" de diyen ulusal kurtuluşçular (bizde PKK) şiddet kullanıyor olmayı tüm, anti-Marksist tutum ve düşüncelerinin örtüsü olarak kullanmaktadırlar. Bunların, devrimin tüm te-

mel sorunlarında, düzen içi iyileştirmeleri aşmayan önermelerde buldukları, burjuva sınıf iktidarını ve burjuva egemenliğini yıkma sorununu gündemlerine almadıkları, iktidar, ayaklanma, halk iradesi, parlamento vb. konularda menşevik-oportünist platformda buldukları bilinmektedir.

Devrimin sorunları ve Marksizmin teorik çözümlenmeleri konusunda sorumsuz davranmayı, her konuda istediği gibi konuşmayı kendisine bir "hak" olarak tanıyan, Kürt halkının faşist diktatörlüğe ve ulusal zulme karşı mücadelesi içinde tuttuğu yer nedeniyle böyle bir hakka sahip olduğunu düşünen başlıca örgüt PKK'dir. PKK'nın **proletarya ve Marksizm** karşısındaki bu sorumsuz tutumu, kendi dışında da, küçük burjuva devrimci konumda bulunanlardan güç almakta, mücadele içinde yer almayan, "devrimci" gevezeliği marifet sayan, reformist, uzlaşmacı, düzene bağlanmış geniş bir küçük-burjuva ve sözde aydın çevre tarafından desteklenmektedir. Diktatörlüğün ve faşist gericiliğin azgın saldırılarından nefret etmesine, ona karşı mücadele potansiyeline sahip olmasına rağmen, Kürt işçisinin PKK'ye destek vermemesinin nedenlerinden birinin de, sınıf içgüdüleriyle küçük burjuva ve burjuva ulusalcı mücadele anlayışını onaylamaması olduğu unutulmamalıdır. PKK, gerek bu çevrelerin faaliyetizlik kaynaklı belli bir boyun eğişini de içeren desteğinden ve gerekse kendisinin, uluslararası ve bölgesel gelişmelerden de etkilenerek güç kazanan ulusal dalgadan aldığı güçle, **Marksist teori ve devrimin sorunları** karşısında sorumsuzca davranmakta, onları hafifsemekte, içeriğini daraltarak burjuvazi için kabul edilebilir duruma düşürebilmektedir. PKK, devrimi, devrim için ayaklanmayı, devrimin öngünü olarak ikili iktidar durumunu, ayaklanma ve iktidar olmakla bağlantılı olan halk iktidarı organlarını ele alıfta sorumsuz bir tutum içindedir.

Küçük burjuva devrimciliğinin başlıca özelliklerinden biri; "herhangi bir siyasal eyleme girişmeden önce, sınıf güçlerini

ve bu güçler arasındaki ilişkiyi hesaba katmanın gerekliliğini" anlamamasıdır. PKK, Kürdistan'da emekçi mücadelesinin olanaklarından ve Kürt halk kitlelerinin mücadele potansiyelinden yararlanmakla birlikte, burjuva ulusalcı platformu ve küçük burjuva devrim anlayışını aşmış değildir. Bu, en azından onun "ayaklanma" ve "iktidar" sorunlarına verdiği cevapta açığa çıkmıştır. PKK, Türkiye gericiliğinin Kürdistan'daki vahşi saldırılarına, zulüm, işkence ve insansızlaştırma politikasına karşı Kürt halk kitlelerinin yükselttiği mücadelenin düzeyini, aşırı bir abartıyla "ayaklanma"ya eşdeğer tutarak, buna uygun taktiklere başvurdu. O bunu yaparken ne güçler ilişkisini, ne de emekçi yığınların bilinç ve örgütlülük düzeyini dikkate aldı. Bu, bir "hesap yanlışlığı"ndan çok, küçük burjuva devrim anlayışının ürünüydü ve anlık bir tutum da değildi.

PKK, Kürdistan'da bazı bölgelerde (örneğin Botan) "ikili iktidar durumu" olduğunu da iddia ediyor. Bu tespitin aşırı sübjektif olduğu ve iktidar gibi temel bir sorunda bilinç bulanıklığı yaratabileceği açıktır. PKK'nin "iktidar boşluğu" olarak değerlendirdiği durum, daha çok insansızlaştırılan kırsal kesimde kendisinin kurduğu kısmi egemenliktir. Bunun işçi-köylü ya da köylü "iktidar organları"na denk düşmediği ve örneğin kendiliğinden halk hareketinin ürünü olarak doğup gelişen Sovyetlerle ilgisi bulunmadığı açıktır. "İkili iktidar"ın devrimci literatürde ve devrimler tarihindeki anlamı, bir yanda burjuvazinin egemenliği, öte yanda halkın iktidar organları olarak Sovyetler vb.'nin oluşturduğu geçici ve değişken bir "denge durumu"dur. Burjuva iktidarı sallanmakta, devrimin iktidar organları, doğrudan halk örgütleri olarak boşluğu doldurmakta, yönetim işlerini üstlenmektedir. Kürdistan'da böylesi bir durumun olduğunu söylemek, ayaklanma ve ikili iktidar gibi, devrim durumuyla, devrim anıyla halkın etkin eylemi ve ayağa kalkışıyla bağlantılı durumların anlamını yozlaştırmak ve mevcut durumu abartarak subjektivizme düşmektir.

Kürdistan'da uygulanan devlet politikası ve azgın ulusal zulüm, emekçi halk yığınlarının devlete karşı kin ve öfkesini bilemiş ve burjuva faşist devlet ve burjuva partilerinden kopuş sürecine girmesine yol açmıştır. Kürt köylüsü ve kent küçük burjuvazisi artan oranda mücadeleye yönelmiş, yer yer devletin silahlı güçleriyle çatışmalar yaşanmış ve yığinsal protestolara yönelmiştir. Ancak bu durum alçalan ve yükselen bir seyir izlemektedir ve henüz ayaklanma durumundan uzaktır. Geniş köylü kitleleri ve şehir emekçilerinin ayaklanmayı hazırlama, yönetme ve iktidar organları söz konusu değildir. "Ben dedim, doğrudur" ve "Ben yaptım, oldu" mantığıyla hareket edilmediği sürece aksini iddia etmek mümkün değildir. Ayaklanma gibi, ikili iktidar tespiti de abartılı bir değerlendirmedir ve bu kavramların devrimci anlamıyla oynamamak gerekir. Kavramlarla oynamak, onların içeriğini daraltmak, yozlaştırmak, devrimin sorunlarını hafife almaktır.

Doğal olarak, Marksist olma iddiasında bulunan bir siyasal hareketten, Marksist teoriyi savunması, tüm toplumsal sorunları proletarya devrimine bağlı olarak ele alması, işçi sınıfı ve emekçi yığınların çıkarlarını esas alan bir teorik ve taktik platforma sahip olması beklenir. Sorun böyle konulduğunda –ki doğru yaklaşım budur– PKK'nin proletarya devrimcisi ya da sosyalist bir zeminde olmadığı hemen görülür. Ama PKK liderleri, pek sıkça olmasa da kendilerini sosyalist olarak adlandırmaktan geri durmuyorlar. Kuşkusuz bu tutum başka şeylerin yanı sıra; devrim ve sosyalizm için mücadele amacıyla ulusal kurtuluş saflarına katılmış çok sayıda insanı saflarda tutma çabasıyla da ilişkilidir. Ne var ki, PKK'nin proletarya iktidarı ve proletaryanın örgütlenmesi diye bir sorunu olmadığı görülüyor. Bırakalım proletarya devrimciliğini, PKK'nin dayandığı ağırlıklı sosyal taban olan yoksul köylülük başta olmak üzere devrimci küçük burjuvazinin temel taleplerini formüle eden, örneğin bir toprak devrimi programı da yoktur.

Sorunları sınıf bakış açısıyla ele almayan, Kürt toplumunda sınıf çelişkilerinden söz edilmesini ve ulusal kurtuluş sorununun proletarya ve köylülüğün sınıf çıkarları açısından ele alınmasını ulusal harekete karşı şeklinde algılayan bir anlayışın, **proleter devrimcilikle, sosyalizmle, Marksist olmakla** bir ilişkisinin olamayacağı açık değil midir?

PKK, ulusların kaderlerini tayin hakkını da reformcu bir yoruma tabi tutmaktadır. Ulusal kurtuluşu, mevcut burjuva iktidarı, emperyalizm ve kapitalist sömürü sistemiyle ilişkisi kapsamında ve bunların aşılması perspektifiyle ele almak yerine, mevcut devlet ve düzen sınırları aşılmaksızın, devletin bazı kurumlarında Kürtlerden yana iyileştirmeler, örneğin dil ve kültür alanında serbestlik, Kürt varlığının tanınması vb. derekesine düşürmektedir. PKK tarafından önerilen "referandum", "federasyon", "siyasal çözüm" vb'nin içeriği bu kapsamdadır ve bütün bunlar düzen içi "çözümler"e denk düşmektedir. Kendi dışındaki herkesi "sosyal şoven"likle, "ilkel milliyetçilik"le, "ulusal hainlik"le damgalayan PKK'nin, ulusal özgürlük ve ulusların kaderlerini tayin hakkı sorununu bir devrim sorunu olarak ele almadığının daha başka kanıtları da gösterilebilir. Başka şeyler bir yana, "Kürt-Türk ortak hükümeti", "federe meclis" önerileri bu iddiamızı kanıtlar niteliktedir.

PKK, POLİTİK ÇİZGİSİ VE SİYASAL TAKTİKLERİYLE TİPİK BİR "DEMOKRATİK-BURJUVA HAREKETİ"DİR

Lenin şöyle diyordu:

"Hiç şüphe yok ki", "her ulusal hareket ancak bir demokratik burjuva hareketi olabilir. Çünkü geri kalmış ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu burjuva kapitalist ilişkileri temsil eden köylülerdir."

PKK, yalnızca dayandığı sosyal taban açısından değil, ulusal sorunun çözümüne ilişkin önerileriyle de burjuva demokratik platformda bulunmaktadır. PKK, Kürdistan'da sınıf mü-

cadelesi olgusunu reddetmekte, toplumsal gelişme düzeyini görmezden gelmekte, ulusun tüm güçlerinin temsili düşüncesini savunmakta, "ulusal hareketin bölünmemesi" adına, proletaryanın mücadele ve örgütlenme sorunlarına sırt çevirmektedir. Proletarya diktatörlüğü teorisini benimsemeyen, bunun için mücadele etmeyen, işçi sınıfının sorunlarıyla boğuşmayan bir siyasal akım ya da örgütün, sosyalizm lafzına sahip olsa bile sosyalist olamayacağı açıktır ve biz PKK'yi bu platformda eleştirmenin pek de bir şey değiştirmeyeceğini biliyoruz. Ancak o, ulusal kurtuluş sorununda da Kürt reformizmi ve revizyonizminin platformuna kayabilecek bir eğilim taşımaktadır. Mücadelenin keskinleşmesine bağlı olarak, giderek daha açık biçimde ortaya çıktığı gibi, devletin sınıf karakteri ve siyasal yapısıyla ilgili hayaller yayarak, Kürt işçi ve emekçilerinin burjuvazi ve devletten kopuş sürecinde, reformcu bir rol üstlenenler tescilli Kürt revizyonistleriyle sınırlı değildir. PKK yetkililerinin, yönetici ve sözcülerinin hemen her vesileyle Türk devlet yetkilileriyle, "sorunun çözümü için görüşmeye hazır olduklarını" dile getirdikleri, 'referandum' ve 'federasyon' önerilerini yineledikleri biliniyor. PKK, Kürt ulusal kurtuluş sorununun, Türk devlet ve hükümet yetkililerinin kabul etmesi ve kendilerini muhatap sayması durumunda "demokratik görüşmeler yoluyla çözülebileceği"ni düşünmektedir. O, bu düşüncesinin sonucu olarak, devlet ve hükümet yetkililerinden beklentilerde bulunmakta, beklentilerinin gerçekleşeceği umudu taşımakta ve bunun için bazen Özal ve ANAP'a, bazen de Demirel ve koalisyon hükümetine "kredi açmak"tır. PKK'nin "barışçıl siyasal çözüm"le, düzen içi bir çözümü öngördüğü, bunun için Özal'ı "liberalleşme yönünde" zorlamak amacıyla güçlerini "legal alana çekme" önerisinde bulunduğu, koalisyon hükümetinin "demokratikleşme" propagandasından etkilenerек, ona "zaman tanıdığı"nu ilan ettiği, beklentilerinin Türk gericiliğiyle sınırlı kalmayaca-

ğı, BM gibi emperyalist uluslararası kuruluşlardan beklentiye dek uzandığı göz önüne alınmadan, onun durumunun, salt başvurduğu silahlı eylemciliğe bakılarak değerlendirilmesi doğru değildir. PKK yönetiminin düzen içi çözüm umutları, Türk devlet ve hükümet yetkililerinden beklentileri, diktatörlüğün azgın saldırı koşullarında, toplu katliamların yaşandığı koşullarda da var olmaya devam etti. Onlar, bazen düzen partilerinden ve emperyalizm uşağı politikacılardan birilerinde, bazen ötekilerde "olumluluklar" aradılar; Kürdistan'da toplu saldırı ve insansızlaştırma amaçlı operasyonların planlayıcılarından ve bu yolla Kürt nüfusun "etnik entegrasyonu"nun sağlanmasını öneren Özal'ı "Kürtleri en iyi anlayan kişi" ilan ettiler. PKK'nin, Özal'm "liberalizm yolunda ilerlemesi" için, "Türkiye'nin siyasetine yeni güçler sürme" düşünceleriyle, DYP-SHP koalisyonuna "demokratikleşme" ve "Kürt realitesinin tanınması" doğrultusunda adım atması için kredi açması, süre tanınması, sorunun çözümünde barındırdıkları reformist etkinin tipik örnekleridir.

Öte yandan PKK, burjuva parlamentolarını, halkın iradesinin ürünü temsil organları olarak değerlendirmekte, bunun için mevcut koşullarda herhangi temel bir değişiklik olmaksızın oluşturulacak bir "Kürt-Türk federe meclisi"ni ulusal hakların elde edilip kullanılmasına ölçü olarak almaktadır. Şöyle yazıyorlardı Haziran 92'de: "Bir Kürdistan meclisi çıkar, bir Türkiye meclisi çıkar. Bunların birlikteliği için bir oran bulunabilir... Ortak federe bir hükümet kurulur, ortak bir federal hükümete gidilebilir." Bu meclisin, işçi ve köylülerin bir devrimle iktidar oldukları koşullarda seçilen ve istendiğinde geri alınabilen temsilcilerinden oluşan bir meclis olarak düşünümediği, aksine mevcut koşullarda bir çözüm biçimi olarak önerildiği açıktır. Böyle olduğu, PKK'nin yakın dönemde oluşturmakta olduğunu ilan ettiği "Kürt meclisi" projesi ve buna ilişkin anlayışıyla da kanıtlanabilir. PKK, halkın iktidar

aracı olarak gösterdiği "Kürt meclisi"ni hangi koşullarda oluşturuyor? Bu "meclis", halkın eyleminin bir ürünü olarak mı gündeme geliyor? Kısaca değinelim.

Burjuvazinin ve diktatörlüğün ayakta durduğu, faşizmin denetiminin -zayıflamasına rağmen- sürdüğü, burjuva ordusu, polisi, mahkemeleri ve zindanlarının varlığını sürdürdüğü koşullarda, burjuva egemenliği altında, herhangi bir yaptırım gücü olmayan oluşumları halkın iktidar aygıtları olarak ilan etmek, halk iktidarı gibi bir devrim sorununu ve onun organlarını sulandırıp yozlaştırmak, hafifsemek ve içeriğini boşaltmaktır. Bu bize, "lonca sosyalistleri"nin ütopyik düşüncelerini hatırlatıyor. "Yaptım oldu" anlayışının ürünü olan "PKK meclisi"nin işlevi ne olacaktır? Bu "meclis", önerilen "ortak federal hükümet"in eksik yanını mı tamamlayacaktır? Yoksa, Filistin'deki gibi kötü bir diplomasi aracı mı olacaktır? Açıktır ki, sömürü ilişkileri üzerinde yükselen burjuva iktidarına son verme amaç ve hedefinden uzak ve halk iradesinin ifadesi olmayan bu tür oluşumlar, burjuva egemenlik sistemi ve sömürü düzeninin sürmesi durumunu değiştirme işlevi görmeyecektir. Ulusal meclis, ancak kitlelerin ekonomik, sosyal-siyasal inisiyatiflerinin ifadesi olan "ulusal iktidar organları" üzerinden inşa edilirse gerçek anlamını bulacaktır. Kürt halkının mücadele örgütlerine dayanmayan "ulusal meclis" düşüncesi, ulusal özgürlük mücadelesinin bugünkü sömürü düzeni ve burjuva devlet iktidarının yıkılması mücadelesine genişlemesinin önünü kapayan bir girişimi de ifade etmektedir. Bu tür oluşumların iktidar hedefli mücadele sonucu, halkın iktidar için ayaklandığı koşullarda ayaklanma organlarından evrilererek oluşan iktidar organları üzerinden ortaya çıktığı bilinmektedir. Kürdistan'ın bugünkü durumunda bir ayaklanma hali yaşanmadığı ve kurulacağı ilan edilen 'Kürt meclisi'nin halkın devrimci kalkışmasının ürünü olarak ortaya çıkmadığı tartışma götürmez bir gerçektir. Kürdistan'ın bazı yörelerinde mü-

cadelenin nispeten gelişkin olması, bir ayaklanma durumunun varlığına yeterli kanıt sayılmaz, sayılmamalıdır. Yaptırım gücü olmayan bir "ulusal meclis" in ulusun iradesini temsil etmesi de mümkün olamaz. Bu tür organizasyonları, yalnızca propagandif amaçlarla gündeme getirmek ise, kavramın içeriğinin yozlaştırılmasıdır. PKK, proletarya iktidarının sorunlarını olduğu kadar, halk devriminin sorunlarını da hafife almaktadır.

PKK, "ulusal meclis" in, "partisi, ideolojisi ne olursa olsun" herkesi, "yurtsever kalacağım diyen herkesi", kapsayacağını belirtmektedir. Yurtseverliğin "ölçütü" belli olmamakla birlikte, onun, soruna genel yaklaşımı bu konuda da bir fikir vermektedir. Kürt toprak ve aşiret ağalarının, burjuva feodal çevrelerin, çıkarlarına uygun gördükleri her durumda yurtseverlik demagojisine başvurmaktan geri durmayacakları, hain olarak adlandırılan Barzani, Talabani gibi Kürtlerin kendilerine yurtseverlik payesi biçtikleri, "Kürt partisi" imajıyla politik arenada yer alan HEP' in hem yurtseverlik iddiasında bulunduğu ve hem de emperyalizmin Kürdistan' daki planlarına, bu planlar kapsamında Kürdistan' da faaliyet yürüten 'Çekiş Güç' adlı işgal birliğine olumlu yaklaştığı bilindiğine göre; bu "meclis" in işçi ve emekçi halk yığınlarının iradesini yansıtacağı iddiası havada kalmaktadır.

MÜCADELE SERTLEŞTİKÇE REFORMİZM İLE DEVRİMCİLİK ARASINDAKİ AYRIMLAR BELİRGİNLEŞİYOR

Kaynağını Kürdistan' daki sınıflı toplum gerçeğinden alan, farklı sınıfların anlayış ve tutumlarını yansıtan çizgiler arasındaki ayırım noktaları, Kürdistan' da yükselen kitle hareketinin sorunlarına ilişkin çözüm önerileri ve pratik hareket karşısındaki tutumlarla daha da açıklık kazanıyor. Bir yandan dev-

rimci Marksizm ile her türden burjuva ideolojisi kaynaklı siyasal akım arasında, öte yandan devrimci radikalizm ile reformist uzlaşmacı çizgi arasındaki ayrımlar netleşiyor. Ulusal özgürlük sorununu, Kürt işçi ve emekçilerinin, emperyalist ve gerici kölelikten kurtuluşu sorunu olarak görmeyen, Kürdistan'daki toplumsal gelişmeye ve sınıf ilişki ve çelişkilerine gözünü kapayarak, Kürt işçi ve köylülerini, Kürt aşiret ve toprak ağalarıyla, Kürt "işadamları"yla ortak "ulusal bakış açısına" bağlı kalmaya çağıran, sömürenlerle-sömürülenlerin çıkarlarını bağdaştırmaya çalışanlar ne ulusal kurtuluşu tutarlı bir çizgide savunabilirler, ne de tutarlı antiemperyalist çizgide tutunabilirler. Nitekim mücadele sertleştikçe, Kürt mülk sahibi sınıfların çıkarlarına uygun bir politik çizgide yürüyen Kürt reformist ve revizyonistlerinin, emperyalistler ve Türkiye gericiliğiyle uzlaşma ve işbirliğini de içeren çözüm önerileri arttı, bu doğrultudaki çabalar yoğunlaştı. Türkiye Kürdistanı'ndaki Barzani ve Talabani kafadarları, diktatörlüğün saldırılarıyla PKK'den "boşalan yeri doldurmak" üzere karşı devrimci girişimlerini artırırken, PKK de izlediği reformist burjuva ideolojik çizgi sonucu yalpalamaya, "federasyon", "siyasal çözüm", "referandum" gibi düzen içi çözüm önerilerini işlemeye devam ediyor. Diktatörlüğün saldırıları ne toplumsal gelişmeyi, ne de mücadelenin yükselmesini engelleyemeyecek, reformist uzlaşmacılık ve devrimci çizgi ayrışması sınıf temeline daha net olarak oturacak ve ayrışma, derinleşerek sürecektir. Mevcut sistem ve devlete dokunulmaksızın, "şirketin yönetilmesi" düşüncesiyle gündeme getirilen "Türk-Kürt federe devleti", ya da "barışçıl siyasal çözüm" önerilerinin mülk sahibi sınıfların çıkarlarına uygun olduğu, önümüzdeki süreçte daha iyi görülecektir.

V. SİNAN, ŞUBAT '93

DEVİRİM VE DİPLOMASİ

Ortadoğu'nun binbir karmaşık bağla emperyalist planlara bağlanmış siyasal ortamında bir ulusal kurtuluş mücadelesine girişmiş bulunan PKK, Apo'nun "silah bırakma" olarak adlandırılan açıklamasıyla yeni ve denetlenmesi hayli güç bir belirsizlikler ortamına girmiş bulunuyor. Fakat belirsizlik, yalnızca PKK'nin günü ve geleceği ile sınırlı değildir; belirsizlik ve gerilim, bugün Ortadoğu'nun özellikle İran ve Irak üzerinde düğümlenen genel bunalımının da başlıca niteliğidir.

Ortadoğu'da herhangi bir devrimci hareketin, bölgede ege-men devletler kadar emperyalistlerin çeşitli klik ve taraflarının da karıştığı bir sürece girmemesi ve attığı her ileri adımın yalnızca bölgeyi değil, bütün dünyayı ilgilendiren sonuçlar doğurmaması mümkün değildir. Bu yüzden bugün PKK'nin geldiği noktayı, yalnızca PKK'nin taktiklerinde bir değişme olarak değil, Ortadoğu'ya ilişkin olarak, başlıca emperyalistlerin ve bölge devletlerinin son derece hareketli ve çatışmalı bir döneme hazırlanmalarıyla ilgili ve büyük ölçüde PKK'nin dışında gerçekleşen ilişkilerin sonucu olarak değerlendirmek mümkündür.

Bu noktada, devrimci bir hareketin diplomasi yolunu kullanırken ve taktiklerini seçerken başvuracağı ilkelerin ve kıstasların hatırlanması önem kazanıyor.

Bu yazımızda, genel bir durum analizi çerçevesinde, PKK'nin son tavrını değerlendirmeye çalışacağız.

EMPERYALİZMİN SİLAHSIZLANDIRMA VE ENTEGRASYON POLİTİKASI VE PKK'NİN SON AÇIKLAMASI

1980 yılından itibaren, ulusal kurtuluş savaşlarına karşı ABD'nin politikalarında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Carter zamanında başlayıp Reagan yönetimi sırasında geniş bir uygulama alanı bulan yeni taktik, "kirli araçlardan kurtulma ve güler yüzle satın alma" olarak özetleniyordu. Buna göre, üç kıtadaki devrimci hareketlere ve ulusal kurtuluş savaşını başarıyla tamamlamış ülkelere karşı, bir yıkım ve şiddet politikasının yanı sıra, ağırlıklı olarak diplomatik ilişkileri geliştirme ve uzlaşma yolları açma çizgisi izlenmeye başlandı. Devrimci muhalefetin güçlü ve kamuoyu tepkisinin emperyalizm ve işbirlikçileri açısından tehlikeli boyutlarda olduğu belli başlı ülkelerde, faşist diktatörlüklere "barışçıl" bir biçimde "demokrasiye geçiş" planları önerilirken, diğer taraftan da, bu plan çerçevesinde devrimci hareketler silahsızlandırılmış ve "demokratik platforma" çekilmişlerdir. Genellikle, teşhir ve tecrit olmuş kişisel diktatörlüklerin yerine, emperyalizmle uyumlu bir işbirliğini yürütebilecek ve halk nezdinde görece itibar sahibi olan sosyal demokrat yönetimler getirilmiş, böylece, aynı anda, silahlı devrim hareketlerinin kitle tabanı daraltılmış, gerilla hareketinin ajitasyon değeri olan hedefleri küçültülürken, silahsızlanma koşuluyla "siyasal çözüm" yolları açık tutulmuştur. ABD ve diğer emperyalistler, "yeni sömürgecilik" siyasetinde, önemli bir aşama yaparak, bastıramadıkları veya yenilgiye uğratamadıkları ulusal kurtuluş savaşlarını da sistem içine alma ve kapitalizm sınırları içinde kaldığı sürece, bu hareketleri meşru görme ve bir biçimde onlarla uzlaşma yoluna girmişlerdir. En gelişmiş halini Nikaragua'da bulan bu yeni politika, zafere ulaşmış ulusal devrimlerin, süreç içinde ABD müttefiki ya da bağımlısı "bağımsız ve demokratik" ülkelere dönüşebileceği öngörüsüne dayanmaktadır. Bu bakımdan, işçi sınıfı önderli-

ğinden yoksun olan ve sosyalizme yönelmeyen ulusal kurtuluş hareketlerinin, emperyalizm için tehlike teşkil etmeyeceği gerçeğinden hareketle, milliyetçi hareketlere karşı daha "esnek" bir tutum benimsenmiştir.

Kuşkusuz, bu süreçlerin niteliğini, devrim önderliğinin sınıf karakteri kadar belirleyen ve etkileyen bir başka faktör yoktur. Söz konusu devrimin sınıf niteliği, diğer bütün etkenlerden daha güçlü bir biçimde, emperyalistlerin bölgeye ve devrimin gelişme eğilimlerine müdahale biçimini belirlemektedir.

Bölge devletlerinin ve emperyalizmin tutumu, devrimin bir proleter devrimi olarak gelişmesi karşısında farklı, burjuva karakterde olması karşısında farklı olmakta, emperyalizm, ulusal kurtuluş cephesi içinde burjuva uzlaşmacı eğilimlerin hakim hale gelmesi için çaba harcamakta, taraf tutmaktadır.

Günümüz koşullarında, bölge devletlerinin ve emperyalistlerin tutumu, sistem içi imkanların önünü açmak, belirlenmiş karşılıklı menfaatler çerçevesini netleştirmek ve geleceğe dönük planları fazla riske sokmayan bir gelişme olasılığının rahatlığı içinde yürütmek olacaktır.

Kuşkusuz, bu gelişmede, ulusal kurtuluş hareketlerinin kendilerini doğal müttefiki olarak gören bir proleter devrimi süreciyle paralel gelişmiyor olmasının da payı vardır. Proletarya devrimlerinin güçlü bir tehdit oluşturmadığı ve ulusal kurtuluş savaşlarına ilham vermekten uzak kaldığı bir dönemde, ulusal kurtuluş savaşlarının burjuva kapitalist sınırlar içinde kalması, kendi içlerinde de proleter eğilimlerin zayıflaması kolaylaşmıştır.

Filipinler, El Salvador, Şili, Brezilya, vb. ülkeler, geçtiğimiz on yıl içinde, teşhir olmuş faşist diktatörlüklerin yerine "yeni ve demokratik çehreli yönetimlerin" getirilmesi, silahlı devrimci örgütlerin ise, genel af, legalleşme imkanlarının sağlanması vs. yoluyla "demokratik platformlara" çekilip etkisizleştirilmesi taktiklerinin uygulandığı ülkeler olmuşlardır.

Buna paralel olarak, bütün dünyada, isyancı hareketlere ve silahlı örgütlere yardım eden devletlere karşı değişik biçimlerde darbeler vurulmuş, bir bakıma emperyalizm, yeryüzünde şiddet kullanma tekeli'ni ele geçirme savaşı vererek bunu büyük ölçüde kazanmıştır: Libya, Irak, Suriye, Küba, Cezayir, her biri değişik biçimlerde vurulmuş, etkisizleştirilmiş ve şiddeti başlıca politik araç olarak kullanan birçok örgüt, kendilerini değişik çıkarlar uğruna destekleyen bu ülkelerin yardımından mahrum bırakılmıştır.

Aynı zamanda, değişik bölgelerdeki en gerici devletler, görece kendi adlarına davranma eğilimi gösterenlerin, ya da devrimci olanların üzerine sürülmüş, başlıca direnme odakları ve muhalefet kaynakları kurutulmaya çalışılmıştır. Irkçı Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Angola ve Mozambik'e saldırıları, İsrail'in Lübnan'ı işgali (Suriye ve FKÖ'nün yenilmesi, prestij ve güven kaybetmesi, ABD planlarının parçası haline gelmesi), gibi. Böylece hegemonya savaşında, ABD, bütün tarihi içinde en yüksek düzeye ulaşmış bulunmaktadır.

ABD'nin güncel hedefi Ortadoğu'dur. Yukarıda özetlediğimiz genel strateji bakımından Ortadoğu, yeterince işlenmiş ve gözetilen hedeflere tam olarak ulaşılmış olmaktan uzaktır. Ortadoğu, halen çetin problemlerle yüklüdür ve ABD emperyalizminin "Yeni Dünya Düzeni" kavramı ekseninde yapmak istediklerine karşı pürüzler ve engeller vardır. Bu aşamada, Özgürlük Dünyası'nın Mart 1993 tarihli 53. sayısında "İran Problemi" başlıklı yazısında incelendiği üzere, özel hedef İran'dır. Bu özel hedefin "altyapısı"nu, Irak'taki düzenlemeler ve Türkiye'nin kendisine verilecek rolü üstlenmeye hazırlanması gibi yan problemler oluşturmaktadır.

Bu açıdan bakılınca, PKK'nin "geçici ve tek taraflı" ateşkes ilanının aslında emperyalist hazırlıklar cümlesinin ayrıntıya ilişkin bir parçası olarak anlam kazandığı söylenebilir. Üzerinde ayrıca durulması gereken güncel durum şudur: Başta ABD

olmak üzere, bölgeye ilişkin olarak kapsamlı ve uzun vadeli hesapları olan başlıca emperyalist güçlerin, şu anda kaybedecek fazla zamanları yoktur. Bir başka deyişle, Ortadoğu işleri bakımından, ABD'nin stabilizasyon sorununu hızla çözmesi gerekmektedir. Son iki yıldır bölgede tam bir "tek kutupluluk" rahatlığı yaşayan ABD, Rusya Federasyonu'ndaki son gelişmeleri ("Komünistlerin" yeniden iktidara gelme olasılığını) dikkate alarak, Irak'ın bölünmesini kesinleştirmek, Suriye'yi kesin olarak kendi tarafına çekerek İsrail'i bölgede daha rahat hareket edecek bir konuma getirmek ve İran hakkındaki planlarını uygulamaya sokmak için elini çabuk tutmak istiyor. Türkiye'nin Kürt sorununa, Özal'ın ifade ettiği biçimde acil, kalıcı ve "geniş açılı" bir çözüm getirmesi gereği, bu zaman sıkışması içinde öne çıkmış bulunuyor.

ABD'nin Kürt politikasının Ortadoğu'daki iki sözcüsü durumunda bulunan Özal ve Talabani'nin, PKK'nin son tavrında en etkili rolde bulunuyor olması, kararın PKK'nin mücadeleye ilişkin tercihlerinden ve devrimci bir politikaya dayanan bir diplomasinin gereklerinden değil, emperyalist faaliyet süreçleri tarafından kuşatılmış olmaktan kaynaklandığını söyleyebilmek için zemin hazırlıyor.

Bununla birlikte, gerek Kürt ulusal uyanış ve mücadelesinin boyutları, özellikle de bunun Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasal hayatı üzerindeki son derece önemli etkisi ve gerekse PKK'nin bu olay içindeki belirleyici rolü gözönünde tutulunca, büyük dünya karmaşası içinde bir ayrıntı teşkil eden bu karar, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinde ve bölgedeki diğer devrimci hareketler üzerinde, önemli sonuçlar doğuracak olan bir dönemeçi temsil etmektedir.

TEK TARAFLI ATEŞKES KARARININ İLK SONUÇLARI VE MUHTEMEL GELİŞMELER

Şu anda, Newroz kutlamalarıyla birlikte elde edilen ilk izlenimler, PKK'nin açıklamasının "barış ve silah bırakma" olarak

anlaşıldığı ve bunun da genel olarak halkın geri eğilimlerine denk düşen bir "rahatlama" yarattığı yolundadır. Açıklama, bütün Kürt reformistleri, Kürt burjuva klikleri ve uzlaşmacı siyasal hareketleri tarafından coşkuyla karşılanmış, "barışçı siyasal muhalefet" çizgisi ve buna paralel reform paketi, bir anda güç kazanmış ve öne çıkmıştır. Bu gerileme, Çekiç Güç destekçisi Kemal Burkay'ın da, Apo'yla imzalanan resmi protokol aracılığıyla Özal ve Talabani kombinezonunun unsuru olarak sürece sokulmasıyla iyice pekişmiştir. Aynı şekilde, Türk gericiliği de, "konuyu hassasiyet ve ciddiyetle ele almak" gerektiğinden dem vurmaya, fırsatı değerlendirmek için çaba göstermek için çağrılar çıkarmaya başlamıştır. "İspanya tipi çözüm" umutları belirtilmiş, hatta Apo'ya bir parlamenter olarak bakabilmenin alıştırmaları dahi yapılabilmektedir. Açıkçası, Apo'ya, eğer kendisi sistem içi çözümlere yönelirse, sistemin kendisini reddetmeyeceğine dair açık senetler verilebilmiştir. PKK önderi ise, bütün bu gülünçlükleri ciddiye alarak, "Önce federasyon fikrine bir alışsınlar, federe bir mecliste milletvekili olabilirim" diyebilmiştir.

Olayın sansasyonel görüntüsü, içeriğin üzerini örtmüştür. Gerçekten, bunca gürültü bir yana itilerek, son kararın nasıl bir taktik ve hangi dayanakları kullanan bir diplomasi olduğu açıkça ve devrimci tarzda tartışılmalıdır.

Öcalan, basına yaptığı çeşitli açıklamalar içinde, "yorgunluk", "kan ve şiddetin yol açtığı tahribat" gibi kavramlara yer vererek, geri ve yılgınlık ifade eden eğilimi genelleştirmiş ve tutumunun başlıca gerekçesi olarak böyle bir moral gerilemenin yansımalarına yol açmıştır. Bu bir üslup hatası olmaktan çok, PKK önderliğinin başka (din, sosyalizm, milliyetçilik gibi) konularda da kendisini gösteren "geri eğilimlere göre ideoloji ve politika oluşturma" genel çizgisinin ifadesi olarak değerlendirilebilir. Bu, genel emperyalist ilişkiler zinciri içinde yer tutmak özelliğinin yanı sıra, bir ikinci geriliktir.

Özetle söylenecek olursa, emperyalist sıkıştırma ve halkın

geri eğilimleri tarafından belirlenen bu "taktik" ve bunun uygulanmasına ilişkin diplomasi yollarının Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine ilerletici bir katkısının olabileceğini söyleyebilmek, son derece safça bir iyi niyete ya da açıkça işbirlikçiliğe denk düşecektir. Şu andan itibaren, PKK, Özgürlük Dünyası'nın çeşitli yazılarında birçok defa belirtilen bir sürecin çetin girdabına girmiş bulunmaktadır. Bu girdap, artık PKK'nın olduğu kadar, Kürt halkının da geleceğini kesin bir biçimde belirleyecek olan siyasal sınıf mücadelesi sürecidir. Önümüzdeki günlerin getireceği gelişmeler, PKK'yi siyasal bakımdan ciddi bir hesaplaşmaya sürükleyecek ve bu Kürt halk hareketinin sınıfsal bakımdan netleşmesi sürecine denk düşecektir.

KÜRT ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ ÖNDERLİĞİNİN BELİRSİZLİKLERİ

PKK, bağımsız ve demokratik bir Kürdistan sloganından, federasyona kadar değişen çeşitli stratejik sloganları, değişen taktik hedefler gibi ileri sürmüş, bu da yalnızca halkın savaşa katılma ve kararlılıkla bir hedefe doğru yürüme azminin önüne engel oluşturmakla kalmamış, aynı zamanda, PKK'nin kendi içinde tutarlı ve kararlı politikalar belirlemesini de imkansız kılmıştır. Sonuçta, bölge üzerinde tam bir kararlılıkla plan yapan tarafın, yani emperyalizmin genel hedefleriyle çakışan bir yola girmekten kaçılmamıştır.

Geçmişte, her ulusal kurtuluş hareketi, Asya, Afrika ya da Latin Amerika'da, kendisini bir biçimde ama mutlak bir surette sosyalizm hedefiyle tanımlardı. Bu, gerçekte, ulusal kurtuluş hareketlerinin başında bulunan örgütlerin ve liderlerin kişisel tercihlerinden ziyade, emperyalizme karşı mücadalenin kapitalizme karşı mücadeleden ayrılamayacağı gerçeğinden kaynaklanıyordu ve dünyadaki genel eğilim tarafından destekleniyordu. PKK'nin pragmatist önderliği, sınıf karakterinin esas olarak yoksul köylülük ve kent küçük burjuvazisi (esnaf ve aydınlar)

tarafından belirlendiği koşullarda, dünyadaki sosyalizm aleyhtarını gelişmelerden de derinlemesine etkilenererek, sosyalizmi ancak tartışmak için tellafuz etmiştir. Değil kapitalizme karşı mücadelede şiarları, feodal ağalık kurumuna karşı mücadele bile, PKK için "lüks" sayılmıştır. Marksizm-Leninizm hakkındaki her parlak söz, ideolojik tercihler ve günlük politikalar tarafından iptal edilmiştir.

Şu anda gelinen noktada, diplomasinin, devrimci bir araç olarak değil, bir uzlaşmalar zincirinin örölmesine götüren yolu döşemek için kullanılmasının kaynağında da bu yatmaktadır.

DEVİRİMCİ BİR DİPLOMASİNİN İLKELERİ VE KAYNAKLARI

Devrimci kurtuluş hareketinin, diplomasini silahını kullanmaksızın gelişmesini beklemek, savaşın bölge devletleriyle ya da emperyalistlerle zaman zaman uzlaşmalar, anlaşmalar yapılmaksızın yürütülebileceğini ummak tamamen hayalciliktir.

Ama burada önemli olan, "nasıl ve ne için bir diplomasini?" sorusunun "Bolşevik tarzda" cevaplandırılmasıdır. Mücadelenin bir devrimle taçlanması bir zorunluluk olarak görüldüğü her durumda, başka yol yoktur. Ama devrim yerine refomcu uzlaşmalar yolu seçilmişse, mücadelenin nihai biçimi, sistem içinde bir yer olarak baştan kabul edilmişse, "Bolşevik tarzının" da gereği ve önemi yoktur.

- Kökleri İşçi Sınıfında Olan Bir Kararlılık

Bu ilke, basitçe anlaşıldığında, her türden uzlaşmanın reddi sonucu çıkarılabilir. Oysa, temel anlamı, işçi sınıfının nihai hedeflerini gözetken bir taktikler dizisini, uzlaşmaları da içermek üzere, hayata geçirebilmektir. Bunun için ilk koşul, işçi sınıfının da, burjuvazi kadar silahlanabilmiş olması, bir başka deyişle silahlı elde tutuyor olmasıdır. 1924 yılında Lenin, uluslararası durumu özetleyen bir konuşmasında şunları söylüyordu:

"Bugün, egemenlik için elde silah açıkça mücadele eden güçler arasında –yani bir yanda burjuva toplumu, uluslararası burjuvazi; öbür yanda ise Sovyetler Birliği arasında– belirli bir denge, tartışma götürmez bir biçimde kurulmuş bulunmaktadır."

"Bugün biz, açık ve seçik bir biçimde çizilmiş bir yol üzerinde bulunuyoruz. Başarımızı bütün dünya hükümetlerine, her ne kadar bunlardan bir kısmı hâlâ bizimle aynı masaya oturmak istemediklerini gevelemekte iseler de kabul ettirdik. Onlar geveleyedürsun, ekonomik ilişkilerin ardı sıra diplomatik ilişkiler de kurulacaktır. Bu zorunluluğa karşı çıkan her devlet, olayların gerisinde kalma ve belli birtakım temel noktalarda dezavantajlı duruma düşme tehlikesini göze alıyor demektir."

Burada, diplomatik ilişkilerin merkezinde bulunan başlıca öge, Sovyetler Birliği'nin kendi politik ve ideolojik tutumundan, geleceğe ilişkin başlıca hedeflerinden hiçbir ödün vermeksizin, kendisiyle ilişkinin zorunluluğunu kabul ettirmiş olmasıdır. Öyle ki, bu ilişki, Sovyetler Birliği'nin değişmesiyle, kendisini burjuvazi tarafından kabul edilir bir duruma sokmasıyla değil, aksine, burjuva hükümetlerin onun varlığını kabul etmek zorunda kalmaları, bir anlamda onların "değişmesi" üzerine inşa edilmektedir. Lenin'in kendine olan güveninin kaynağında ise, iç savaştan zaferle çıkmış işçi sınıfının temsilcisi olmak, bir askeri başarılar dizisinin üzerinde konuşuyor olmak vardır.

– İlkelerde Ödün Vermeyen Bir Esneklik

Kesin bir sınıf karakteri üzerinde inşa edilen diplomasinin temel ilkelerini devrim ve sosyalizm davasının sürekliliği oluşturur. Atılan her adımın, özel olarak ülke işçi sınıfının, genel olarak da dünya proletaryasının çıkarlarını gözetmesi, ya da en azından bu çıkarlara kalıcı ve giderilemez zararlar vermeyecek biçimde atılması gerekmektedir. Kuşkusuz ortada bir anlaşma varsa, bunun karşı tarafın çıkarlarını da içeriyor olması kaçınılmazdır. Devrimci sosyalist diplomasi, karşı tarafın sağlayacağı avantajlarla, proletaryanın verebilecekleri arasında bir denge bulunmasını ve karşı tarafın elde edeceklerinin de proletaryanın çıkarları hanesine yazılabildiğini özenle gözetmiştir.

Stalin, Amerikalı işçilere yaptığı bir konuşmada bu konuyu şöyle ele almıştı:

"Çeşitli alet ve aygıtlar, hammaddeler ve örneğin metalurjide yararı mamül ürünler gereklidir bize; kapitalistler de mallarına pazar bulma amacındadırlar. İşte size kusursuz bir anlaşma zemini. ... Diplomatik ilişkiler alanına ilişkin olarak da aynı şeyi söyleyebiliriz rahatça. Biz barış politikası gütmekteyiz ve burjuva devletlerle karşılıklı saldırmazlık paktları imzalamaya hazırız. ... Cenova Konferansı sırasında bütün dünyaya açıkça bildirdiğimiz bir konu üzerinde, sürekli orduların hepten dağıtılması konusu üzerinde artık ısrar etmeksizin, bir genel silahsızlanma anlaşması yapmaya hazır bulunuyoruz. İşte size, bu kez de diplomatik alanda bir anlaşma zemini."

Sovyet Cumhuriyeti'nin temel talebi, bütün devletlerin ordularının tümüyle dağıtılması iken, bunun güncel bir talep olmaktan çıkartılarak, yerine tamamen pratik ve uygulanabilir, bir genel silahsızlanma antlaşmasının geçirilmesi, ilkelerden ödün vermeksizin bir anlaşma zemininin açılmasına önemli bir örnek olarak bugün de değerini koruyor.

- Anlaşmalarda Burjuvazinin Çelişkilerinden Yararlanmayı ve Ayrışmaları Derinleştirmeyi Gözetmek:

Eğer devrimci bir örgüt (parti, ordu, devlet vb.) burjuvaziyle yaptığı anlaşmalarda, kendi varlığını güçlendirecek, karşı tarafın çelişkilerini derinleştirecek ve saflarını karıştıracak özellikler yaratamıyor, aksine kendi safları karışıyor, kendi iç çelişkileri büyüyor ve derinleşiyorsa, bu türden bir "diplomasi" devrimci değildir. Karşı tarafın güçlenmesine, kendisinin güç kaybetmesine yol açan böyle bir uzlaşmanın, eninde sonunda teslimiyete yol açacağını söylemek kehanet olmaz.

Almanya'da bir proleter devrimin beklendiği dönemde, Sovyet diplomasisi, hem sosyalist devletin çıkarlarını hem de Alman devriminin gelişmesinin çıkarlarını dikkate alan bir plan uygulamaya çalışmıştır. Böylece hem Avrupa'da süregiden istikrarsızlıktan azami ölçüde korunmak, hem de Alman devrimine yönelecek bir uluslararası bastırma girişiminin önüne engel koymak

isteniyordu. Sovyet diplomasisi, tek başına bunu başarabilme koşullarını bulamadı. Ama Alman devriminin yenilgisinin Sovyetler Birliği'nin de yok edilmesi sonucuna dönüşmesini ve ekonomik ve siyasi bunalımın yarattığı tahribatın Sovyetler Birliği'ne yansımaları önledi. Bunu, burjuva hükümetlerle, ayrı ayrı antlaşmalar imzalamayı deneyerek, birleşik ve tek programlı bir burjuva cephesinin doğmasını önleyerek başardı.

Son PKK açıklamasının başlattığı süreç, özellikle bu ilke açısından tümüyle ters sonuçlar doğurmuş görünmektedir. "Ateşkes", karşı tarafın saflarını değil, Kürt ulusal kurtuluş hareketinin saflarını karıştırmıştır. Diğer yandan, aynı döneme rastlayan antlaşma protokolleri, karşı devrim saflarında bir bölünmeye dayanmamış, aksine, PKK'nin bu saflar içinde kendisinin kabul edilebilir olmaya çalışmasını ifade etmiştir. ABD cephesinin unsurları olan Talabani, Barzani, Burkay, Özal kombinezonu güçlenirken, PKK, bunun içinde kendisine yer bulmaya girişmiştir.

Bundan daha vahimi, PKK, kendisinin esas gücü olan halk kitlelerini bu kombinezonun politikalarına yöneltmiş, kendi temel varlığını, karşı tarafın oyununa sokmuştur.

PKK'nin silah kullanma alanını daraltması, Hizbullah'a karşı eylemleri durduracağını açıklamasıyla başladı. Çeşitli yayın organlarında, önce "Hizbulkontra" ile "Hizbullah" arasında ayırım bulunduğu yazılmasıyla başlayan "mütareke girişi", bu, bölge çapındaki faşist-dinci örgütün düşman listesinden silinmesiyle sonuçlandı. Bu olay, PKK'nün çatışma alanlarını daraltma taktiği olarak değerlendirildi. Bugün gelinen noktada, olayın gerçekte genel olarak gerilimi düşürme ve silahlı eylem alanını tasfiye etme sürecinin başlangıcını oluşturduğu söylenebilir. Bu girişimin de, devrimci diplomasi açısından herhangi bir kazanç sağlamadığı açıktır. Aksine, Kürdistan'daki karşı-devrimci odakların güç kazanmasına, kitle tabanını genişletmesine ve devletin etkinliğinin artmasına yol açtığı görülebiliyor.

SONUÇ

PKK, Newroz öncesi yaptığı açıklamada, tek taraflı "Ateşkes"in, bir süre için geçerli olduğunu da eklemiştir. Şu andaki veriler, bu kararın geçici ya da sürekli olmasının önemli olmadığını, telaffuz edilen "bırakma"nm, genel çerçevesinin Ortadoğu'nun özel koşullarıyla ve özellikle de ABD politikalarıyla ilgili olduğunu gösteriyor.

Bu aşamada, Kürt halk kitlelerinin durumuyla PKK'nin mücadele yolu hakkındaki tercihleri arasında bir uyum bulunup bulunmadığını tespit etmek önem kazanmaktadır. Son Newroz kutlamalarında görülen farklı eğilimler, Kürt halk yığınları içinde, biri uzlaşmayı arayan ve devlet ve ekonomi sistemi içinde kendisine bir yer istemekten öte talebi bulunmayan mülk sahibi sınıflarla, bunların temsilcilerinin oluşturduğu; diğeri ise devrim, bağımsızlık ve sosyalizm kavramlarını kavgalarının bayrağına yazmış bulunan Kürt yoksul emekçileri ve gençlerinin oluşturduğu iki ana eğilim bulunduğunu açığa çıkarmıştır.

Türk basını, siyasi partileri ve hükümet temsilcileri, birinci kesimin tümüyle Kürt halkının eğilimini temsil ettiği ve PKK'nin bu eğilime teslim olduğu izlenimini yaymaya özel önem vermişlerdir. Newroz'un "barış içinde ve şenliklerle kutlanan geleneksel bir gün" olması, "siyasete alet edilmemesi" gibi tanımlar, bu kesimin tercihidir ve devletin beklentilerine uygun düşmektedir.

Newroz'u her şeye rağmen, sloganlarla, bayraklarla, savaş çağrılılarıyla kutlayanlar, yani "Ateşkes"i, "silah bırakma" olarak değil, devam edecek olan mücadelenin bir ara evresi olarak görmek isteyenler, kendi hedeflerini emperyalistlerin amaçlarından ayırt etmesini de bilecek olanlardır.

V. ATEŞ, Nisan 93

ATEŞKES SÜRECİNDE "SAVAŞ VE BARIŞ"

Bingöl-Elazığ karayolu üzerinde 24 Mayıs günü meydana gelen olay, bir süredir karşılıklı bir bekleme havasına bürünmüş olan "Kürdistan sorunu"nda, gerek PKK'nin gerekse TC devletinin karşılıklı politikalarında önemli bir dönüm noktasına gelindiği izlenimi verecek bir etki yaratmıştır. Olayın yarattığı tepki ve heyecan yatışınca, şu andaki sansasyonel durumun görüldüğü kadar "beklenmedik" olmadığı, "bulutsuz gökte çakan bir şimşek" sayılamayacağı görülecektir.

PKK'nin tavrını anlayabilmek ve gelecekteki eğilimleri çözümlenebilmek için, sürecin başlıca sosyal ve siyasal olgularını kısaca gözden geçireceğiz.

Ateşkes sürecinden en fazla umuda kapılan kesimlerin beklentileri nelerdi ve şimdi bu kesimlerin tavırları neler olabilir?

"Ateşkes" sürecini başlatan ilişkiler neydi ve bu olaydan sonra ne biçimde gelişebilirler?

Son olayın "ateşkes" süreci içindeki anlamı nedir ve hangi siyasetlere karşılık düşmektedir?

BARIŞ SÜRECİNİN YARATTIĞI BEKLENTİLER AÇISINDAN SON OLAY

Kurd-Ha'ya göre, olay, söz konusu bölgede "yol denetimi yapmakta olan ARGK gerillalarına ateş açılması sonucun-

da" çıkmıştır. Bizzat PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan, olayı "Ordu güçlerimizin bir misillemesi" olarak nitelendirmiş fakat, doğrudan doğruya PKK adına olayı üstlenmemiştir. Bu durum, PKK genel sekreteri sıfatıyla konuşan Öcalan'ın, olayın muhtemel boyutları ve şu anda yaratmış olduğu etkinin genel olarak ateşkes sürecinin yarattığı beklentilerle uyuşmadığını görerek, PKK'nin siyasi karar mekanizmasını, olayın dışında tutmaya gayret ettiği yolunda yorumların yapılmasına sebep olmuştur.

Gerek Kurd-Ha'nım, gerekse bu haber ajansını kaynak olarak alan "Özgür Gündem" gazetesinin, "Çatışma" kavramını kullanmaları da her şeyden önce, "ateşkes"in, genel olarak Kürt kamuoyu odaklarında yarattığı beklentilerle ilgili hakim yorumu yansıtan bir tercihtir. Fakat, Apo'nun açıklamalarına bakılarak yapılan yorum gerçeğe uygun değildir. Çünkü, her şeyden önce, Apo, eylemi açıkça PKK'nin değil, "ordu güçlerinin" bir eylemi olarak nitelemekle birlikte, olayı onayladığını ve gerekli gördüğünü de belirtmiştir.

Şu anda, "ateşkes" sürecinin yol açtığı bütün çelişkili gelişmelerin sonuçlarının karşı karşıya geldiği bir an yaşanmaktadır.

Kürt burjuva ve küçük burjuva çevreler, "ateşkes" sürecinin kendi beklentileri doğrultusunda, genel bir uzlaşma havası yarattığını görerek, "çözüm" için kendi tasarladıkları biçimde bir uzlaşma zemininin oluştuğu duygusuna kapılmışlar ve bu sürecin her iki taraf açısından da sonuna kadar götürülmesinin başlıca destekçisi olmuşlardır. Kürt milliyetçi burjuva ve küçük burjuva çevreler, gelişen ulusal kurtuluş hareketinin bir işçi-köylü devrimine dönüşmesi olasılığı karşısında duydukları açık tedirginliği, gerek bölgede hegemonya savaşını derinleştiren ABD ile, gerekse Türk hakim sınıfları ve Türkiye Cumhuriyeti devleti ile uzlaşma yolunu daima açık tutarak ve bu güçlerin hegemonyası altında bir tür özerklik planına bağlı kalarak göstermişlerdi. Olaya karşı ilk çekimser tepki, bu

çevrelerden geldi. Bir yandan ateşkesin kesilmesi olasılığı karşısında korkuyu dile getirirlerken, diğer yandan da, her şeye rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu yöndeki çabalarına destek verileceği açıklamasını yetiştirdiler. TC'nin bir gün önce hazırlayıp Meclis'e sunmayı kararlaştırdığı "Af Yasası"nın geri çekilmemesini, sürecin gereklerine uyulması için çaba gösterilmesini istediler. Aynı çevreler, olayın PKK tarafından yapılmış olmasını ihtimal dışı tutmaya eğilimli yorumların da kaynağıydılar. Bazıları, bunun için neredeyse dua etmeye bile hazır dılar.

Silahtan arındırılmış askerlere (bazısı terhis olmuş, bazısı acemi eğitimini yeni tamamlayıp dağıtım için birliklerinden ayrılmış olan askerlere) karşı yapılan son baskın ve imha hareketi, özellikle tepki toplayan bu yapısı bakımından, Kürt milliyetçi küçük burjuvaları tarafından kolayca sahiplenebilecek bir olay olarak da görülemedi. Gerek bu yapısı bakımından, gerekse "barış süreci" kavramından doğan beklentileri boşa çıkaracağı korkusunu yaratması bakımından, Bingöl olayı, ilk anda, Kürt çevrelerinde genel bir dağınıklık ve şaşkınlık havası yaratmış bulunuyor. PKK'nin siyasi önderliği ya da gerilla komutanları konuyla ilgili olarak art arda yaptıkları açıklamalarında ne derlerse desinler, "Ateşkes", genel olarak, bir silah bırakma ve süresiz barış hareketi olarak anlaşılıp yaygınlaştırıldı ve propaganda araçlarına esas olarak hükmeden, Kürt burjuva odakları tarafından bu içeriğiyle onaylandı. Yaratılmış bulunan genel hava içinde, ARGK'nin eyleminin eskiden olduğu gibi coşkuyla karşılanması ve olduğu gibi savunulması beklenemezdi; şu anda görülen tereddütler ve "çatışma" olduğu ileri sürülerek "haklı zemin" arayışları içinde yumuşatılma çabası, buradan kaynaklanıyor.

Ateşkes ilanı ile birlikte, PKK'nin iradesi dışında bir sürece sürüklendiğini söylerken, bu olasılıkları da içeren bir kuşatmadan söz ediyorduk. Durum göstermektedir ki, PKK, tam

olarak denetleyemediği bir sürecin ögesi durumundadır ve sürecin kendisi tarafından fazlaca belirlenemeyen genel özelliklerine ters düşecek biçimde atacağı her adım, kendi denetim alanının ya daha daralmasına yol açacaktır, ya da bu adımlar, aslında bu daralmaya karşı bir tepki olarak gelişmiş olacaktır. Bunun tek nedeni, süreç boyunca girdiği ilişkilerin ve ittifakların, esas itibariyle, Kürt halk yığınlarının büyük kesiminin sınıf karakteriyle uyuşmamasıdır: Emperyalistlerin oyunlarına dahil olmak ve Kürt hakim sınıflarını, ittifakının esas unsurlarından biri olarak konumlandırmakla, Kürt işçi ve yoksul köylü yığınlarının kısa ve uzun vadeli çıkarlarından da koparak bölgenin hegemonya peşinde koşan güçleri arasında taraf olan PKK'nin bu andan sonra kendi bağımsız programını yürütmesi, olağanüstü güçleşecektir. "Ateşkes" in, değindiğimiz özelliklerle gündeme getirilmiş olması, varlığını her şeyden önce açık silahlı mücadeleye borçlu olan PKK'nin bir devam yolu olarak silahlı mücadeleyi sürdürmesinin manevi koşullarını zayıflatmış, genel olarak "kan dökmek" aleyhine yapılan barışçıl konuşmalar, kitlelerdeki "yorgunluk ve bıkkınlık" la birleşince, mücadelenin bu biçimine karşı propagandayı kendi varlık koşulu yapan reformist hareketler güç kazanmıştır. Böyle bir ortamda, Bingöl olayının, şaşkınlık ve tedirginlikten ötesini yaratması beklenemezdi.

TÜRK HAKİM SINIFLARI VE DEVLET AÇISINDAN "ATEŞKES"İN ANLAMI

"Ateşkes" sürecinden önemli siyasi ve ekonomik kazançlar elde etmiş bulunan Türk hakim sınıfları ve siyasi ve askeri yönetim merkezleri, Bingöl-Elazığ karayolunda düzenlenen saldırıyla ilgili olarak Kürt burjuva ve küçük burjuva çevrelerinden özünde farklı olmayan bir tavır sergilediler.

Türk Genel Kurmayının açıklaması, bir hayli esnek ve yu-

muşaktı. Kendi planlarının ve seçtikleri doğrultunun, bu tür olaylarla kolay kolay değişmeyeceğini söylemekle yetindiler. Soğukkanlılık önerisi ve aşırı sert olmayan deyimlerin kullanılmış olması, olaydan önceki durumun esas hatlarıyla stratejik bir tercih olarak benimsendiğini gösteriyor. ARGK saldırısına karşı, askeri planda genel ve sert bir saldırıyla cevap verilirken, açıklama dilinin ve üslubunun olağandan daha esnek tutulmasının nedeni, bunun genel eğilim içinde bir sapma, arızî bir olay olarak görüldüğü izlenimi yaratıyor. Gerçekten, "ateşkes"le nitelenen süreç, ABD'nin başlattığı ve kendi kontrolünde tuttuğu bir süreç olmasaydı, Genel Kurmay'ın, Hükümet çevrelerinden daha esnek bir tutum takınması söz konusu olamazdı. Bu çevrelere yakınlığı ile tanınan gazeteci Yalçın Doğan, olaydan PKK'yı uzak tutmak için özel bir gayret göstermiştir. Bir yandan bu yorum biçimi, PKK'nin gerilla kanadı içinde önemli görüş ayrılıkları, bölünmeler bulunduğu görüş ve temennisiyle de birleşiyor. Fakat, Yalçın Doğan ve Güneri Cıvaoglu gibi yazarlar, olaya karşı aşırı ve "tehlikeli" tepkiler gösterilmemesi için uyarıda bulunuyorlar. Bunun, ateşkes sürecine zarar vermemesini istiyorlar.

Çünkü, genel olarak burjuvazinin, özel olarak siyasi temsilcilerinin bu sürecin başlamış olmasından ve devamından ekonomik ve siyasi pek çok çıkarları bulunmaktaydı. Bunları kısaca şöylece özetleyebiliriz:

– Türk sermayesinin dolaşım, birikim ve merkezileşme olanakları açısından, Kürdistan, ateşkes öncesinde, "devre dışı" konumdaydı. Türkiye sanayisinin başlıca ürünlerinin tüketimi bakımından, genel olarak Kürdistan çok açık bir gerileme gösteriyor. Bu açıkça, geniş bir pazar kaybı demektir ve bunun giderilmesinin tek yolu, bölgede koşulların normalleştirilmesidir.

– Türkiye, birçok istatistikte, "Kürtler Türkiye'yi sömürüyor" denilmesine temel hazırlayacak bir biçimde görüldüğü gibi, bölgeye aşırı derecede para akıtmaktadır. Bu yüksek

miktardaki para, hiçbir biçimde geriye dönüşü olmayan bir rüşvetler zincirinin beslenmesine akıtılmaktadır. Asla yatırım olarak nitelendirilemeyecek olan bir akıştır bu: devlet memurlarına yüksek ve tazminatlı maaş ödenmesi, ajanlaştırma çabalarına ayrılan miktar, genel olarak adam satın alma gibi "harcamalar", bölgeye akan parayı yutan kuyulardır. Türkiye'de enflasyonun yüksekliğinin, ekonomik istikrarsızlığın başlıca nedeni, bu karşılıksız para akışıdır. Banka kredileri, hiçbir biçimde geri dönmeyecek rüşvetler biçiminde dağıtılmakta, bunun karşılığını da büyük ölçüde, Türk işçi ve köylüleri ödemektedir. Ne var ki, daima taze para sıkıntısı çeken büyük tekelci burjuvazi, bu nakit akışının kendi tarafına yönlendirilebileceği koşulları özlemektedir.

– Yalnızca sermaye hareketi bakımından değil, tarımsal üretim ve toprak ilişkileri bakımından da, Kürdistan, ekonominin dışında kalmıştır. Bu durum, ekonömik olmaktan çok, siyasi bakımdan son derece çetin bir problem doğurmaktadır: Türk burjuvazisi ve Türkiye Cumhuriyeti, ekonomik hayatın hemen hemen öldüğü bu bölgede, siyasi egemenliği olağan araçlarla sürdürememektedir. Ateşkesten sonra, yıllardır ilk kez bir başbakan, heyetiyle birlikte il il Küdistanı dolaşma fırsatı bulabilmişti. Bu durum, Süleyman Demirel için abartılı bir övünmenin vesilesi yapılabilmişse, bunun nedeni, Kürdistan'ın yeniden siyasi bakımdan ele geçirilme umudunu vermiş olmasıdır.

– Ateşkes, hükümetin kendisini başarılı göstermesi için de büyük propaganda fırsatları yaratmıştır. Silahların susmuş olmasını, Hükümet, kendi başarısı gibi reklam etmiş, en azından kendi kamuoyuna, PKK'yi "dize getirdiği" gibi bir imaj vermişti. Muhalefet, işin ucunda PKK'yi arkalamak gibi bir risk gördüğü için, bu yalanın üzerine gidememiş, yalnızca başarının hükümete değil, orduya ait olabileceği gibi sözleri yarım ağız mırıldanmakla yetinmişti.

Bütün bunlar, sermaye ve hükümet çevrelerinin ateşkesin devamında büyük çıkarları olduğunu gösteriyor. Bu yüzden, Bingöl saldırısıyla ortaya çıkan şu andaki durumu geçici, arızı ve tekrarlanamaz bir durum olarak görmeyi ve göstermeyi deniyor. Örneğin, hükümetin "PKK'ye af" diye adlandırılan ve aslında "Pişmanlık Yasası"nın genişletilmiş bir biçimi olan uygulamanın ertelenmesine karşı, bu çevrelerden tepki gelmesinin ardında bu eğilim bulunuyor. Güngör Mengi, "af kararı"nın "Apo'yu kuzu postundan çıkaracak" ve PKK'yi zor durumda bırakarak çözülmesini sağlayacak bir girişim olarak değerlendiriyor ve ertelenmesinin Apo'yu güçlendireceğini ileri sürüyor. "Öfke Değil, Akıl Lazım" başlıklı yazısının özü, özeti, Devletin "ateşkes", "yumuşama" vb. adlarla anılan süreci işletme yönünde adım atması isteğidir. Cengiz Çandar ve M. Ali Birand tarafından da tekrarlanan bu taleplerin bir kenarında, PKK içinde, biri yumuşama ve barış taraftarı, diğeri sertlik ve terör yanlısı iki ayrı iktidar grubunun bulunduğu, en azından şiddeti sürdürmek isteyen bir hizbin, Apo'ya rağmen faaliyet sürdürdüğü tahmini yatmaktadır.

Hiç kuşkusuz, Türk egemen sınıf sözcüleri ve siyasi çevreleri, "ateşkes"in tek taraflı olduğunu, ateşi kesenin yalnızca PKK olduğunu, gerilla eylemlerinin durduğunu ama Özel Tim, Korucu eylemlerinin, suikast, işkence ve köy yakma, boşaltma biçimindeki karşı devrimci terörün devam ettiğini gözlerden gizlemeye özen gösterdiler. "Ateşkes sürmelidir" derken, PKK'nin eylemleri durdurmuş olmasından duydukları rahatlığı dile getirdiler; ama devletin de bu sürece katılmasının boyutu ve gereği konusunu, ağızlarına bile almadılar. Süreci "PKK'nin güç toplama manevrası" olarak nitelendirenler, asıl kendileri güç toplama ve taşların bağlandığı köylerde köpekçe dolaşma fırsatı olarak değerlendirdiler. Özetle, egemen sınıflar, geleceğe yönelik hesapları için olumlu koşullar yaratıldığını gördükleri ve bildikleri "sükunet" dönemini, kendi şid-

detlerini yaygınlaştırmak ve etkili kılmak için ikiyüzlüce kullandılar. ARGK'nin son saldırısı, tekrar "ateşkes" ve "sükunet" taleplerinin yükselmesine yol açmıştır. TC ve Türk tekelci burjuvazisi, yeni bir ateşkesin eski koşullarda ve tek taraflı olamayacağını da görmüş bulunmaktadır. "Barış sürecinin" etkili bir biçimde ve Devletin inisiyatif kullandığı bir biçimde gelişmesinin PKK'nin sonu demek olacağı varsayımından hareketle, bu kez "daha sakin, dikkatli, akli başında" davranmayı önermektedirler.

SIYASİ MÜCADELE İLE ASKERİ MÜCADELE ARASINDAKİ YAPAY AYIRIMIN SONUÇLARI

Söz konusu sürecin başlatılmasında, Türk egemen sınıflarının ve ABD'nin yanı sıra, PKK'nin de kendi çıkarları ve yakın vadeli hesapları ile bu plana dahil olduğunu daha önce belirtmiştik. PKK'nin ateşkes sürecinde, özellikle genel bir "yorgunluk ve bıkkınlık" eğilimi tespit ettiği halk yığınlarının bir süre için de olsa "nefes almasını sağlama", Kuzey Irak'ta "siyasi faaliyetlerini sürdürebileceği" üsler elde etme, "genel bir siyasal çözüm için imkanları araştırma ve geliştirme" gibi beklentilerle hareket ettiğini biliyoruz. Ne var ki, aynı süreç, bazı Kürt aydın çevrelerinde olduğu gibi, Kürt geniş halk yığınlarında da, "barış"ın geldiği havasında algılanmış ve artık, TC devletinin atacağı adımların belirleyici olacağı inancı yerleşmiştir.

Bingöl saldırısı, bu algılanmanın yanıltıcı olduğunu ve PKK'nin genel mücadele çizgisinin özelliklerinin bir başka zeminde ele alınıp değerlendirilmesi gerektiğini göstermiş bulunuyor.

Uzun süredir bütün belirtiler, PKK'nin ulusal kurtuluş mücadelesini esas olarak bir askeri hareket gibi ele aldığına işaret etmektedir. Askeri taktikler, askeri saldırı ve geri çekilme biçimleri, bütün diğer siyasi strateji ve taktiklerin temeli ve yönlendirici gücü olarak etki kazanmışlardır.

Böyle bir genel mücadele çizgisinin benimsenmiş olduğu,

örneğin "siyasi çözüm" kavramına, askeri eylem biçimlerini tamamen dışta bırakan, tümüyle barışçı mücadele yöntemlerini ifade eden bir içerik vermesinden de anlaşılıyordu. Buna göre, "siyasi çözüm", dar anlamda geleneksel politika ve diplomasi araçlarının kullanıldığı bir süreçten başka bir şey değildir ve barışçıl, parlamenter yolların dışındaki yöntemleri kullanmamak demektir ve bunun karşıtı da askeri çözümdür!

Son hareket, ve ardından gelen Abdullah Öcalan açıklamaları, bu anlayışı netleştirmiştir.

Oysa, "siyaset" kavramını, iktidar mücadelesi kavramından ayrı düşünmeyen bir devrimci hareket açısından, askeri araçlar da, bütünüyle siyasi mücadelenin içindedir ve bu bakımdan, "askeri" ve "siyasi çözüm" iki ayrı mücadele biçimi, iki karşıt anlayış olarak karşı karşıya konulamazlar. PKK ise, genel hatları itibariyle bu iki farklı aracı, birbirinin karşısında gören ve daha çok da silahlı savaş biçimlerinin belirleyici olduğu bir çizgi izlemiştir ve bugün de bu çizgiyi sürdürmektedir.

"Siyasi mücadele"yi "barışçı mücadele"ye eşitleyen bir anlayış, bu kavramın gerçekten içermesi gereken aktif halk inisiyatifi yerine, kendi talep ve tasarılarının gücünü artırmak için, askeri eylem biçimlerinden ötesini göremeyecektir. Mücadelenin değişik araçlarını birbiri karşısına koyan ve bunlardan da yalnızca askeri gücü, pazarlık aracı olarak kullanmaya dayanan bu anlayışın, mücadeleyi sağlıklı olarak ilerletebileceğine inanılmaz.

"Savaş ve Barış" ikilemine sıkıştırılan siyasi mücadelenin seyrini, şiddet eylemlerinin belirlemesi, iki ay önce "yorgunlar" denilerek sürecin dışına itilen kitleleri iyice seyirci ve tarafsız duruma sokacaktır.

Şu anda, PKK'nin inisiyatifine güven duyan Kürt legal çevrelerine hakim olan "misilleme"yi "karşılıklı çatışma" olarak görme ve gösterme isteği, bir süre sonra genel bir hal alabilecek olan "seyirci" kalmanın ilk işaretleridir.

İşte tam da bu noktada, PKK'nin "silahlı reformizm" olarak adlandırabileceğimiz genel küçük burjuva akım karakterinin sonucunu, en tehlikeli biçimde gerçekleştirmiş olarak görüyoruz: işçi ve emekçi halk yığınlarını esas olarak devre dışına çıkaran ve onların inisiyatifini, yalnızca bir başka baskı gücü olarak kitlesel gösterilerde kullanan anlayış, gerçek anlamda devrimci bir siyaset izleyemez. Bugün yeniden silahların patlamış olması, PKK'nin esas olarak bir uzlaşma zeminine girdiği tespitini yanlışlamaz. Aksine, eylemin açıklanan nedeni ve belirtilen yeni hedefler ve talepler, silahın uzlaşmaları teşvik ve tahrik etmek üzere kullanıldığını, bir reform aracı haline getirildiğini göstermektedir.

PKK lideri, eylemin hedefini, doğrudan doğruya kendilerine yöneltilen "Af çağırısı" olarak göstermektedir. Bunun kendilerini "bitirme eylemi" olduğunu söylemekte, eylemin buna ve PKK'nin "bittiği, gücünün tükendiği" yolundaki propagandaya karşı da bir cevap teşkil ettiğini söylemektedir. Bütün açıklamaların temeli, bir uzlaşma çağırısına açık cevap alabilmek için askeri güç kullanıldığı yolundadır. PKK, kendisini devre dışı bırakarak çözüm yolları geliştirmek isteyen bütün siyasal güçlere, başta ABD ve TC olmak üzere bütün taraflara, kendisinin ciddi bir kuvvet olduğunu hatırlatmak istiyor. Büyük yankılar yaratan eylemin, eninde sonunda gelip dayandığı mantık temeli, uzlaşma sürecinin PKK inisiyatifinin tanındığı bir atmosferde devam etmesidir.

Bu büyük uzlaşma yolunda silah, şimdi ve ileriki dönemde daha fazla da kullanılabilir. Bu, PKK'nin bazan devrimci bazen reformcu olduğunu değil, silahı bir reform aracı, şiddeti bir uzlaşma zemini arayışının aleti olarak gördüğünü gösterir.

S. GÜNAL, Haziran 1993

DEVİRİM VE DEMOKRASİ SORUNUNDA ANTİ-MARKSİZM VE KEMAL BURKAY

"Deng" dergisi, Eylül-Ekim '92 sayısında Kemal Burkay'ın bir yazısını yayınladı. Burkay'ın başında bulunduğu revizyonist grubun ve Deng dergisinin, 'sol' hareket içinde ve Kürdistan'da işgal ettiği yer açısından değil ama, söz konusu yazıda öne sürülen iddialar, uluslararası revizyonizmin burjuva kampından proletaryaya, sosyalizm mücadelesine ve Marksizm-Leninizme karşı sürdürdüğü saldırıların bir tekrarı olması ve ülkemizde aynı düşüncelerin bir dizi oportünist "grup" tarafından savunuluyor olması nedeniyle ele alınıp, eleştirilmeyi hak ediyor.

Kemal Burkay, bu yazısında revizyonizmin bilinen çürümüş taktiğine başvuruyor ve sosyalizme sözde inancını dile getirirken, proletaryanın sosyalizm mücadelesinde izlenmesi gereken yol ve yöntemlerin değiştiğini öne sürüyor ve bu değişimi, kapitalizmin bünyesel değişimine bağlayarak, sınıf mücadelesinin reddine varıyor. Ona göre artık kapitalizmde sınıflar ilişkisi ve mücadelesi, devlet, devrim ve demokrasi sorunu Marx ve Lenin'in bakış açısıyla ele alınmamalıdır! Marx, Engels ve Lenin öngörülerinde yanlışlardır, onların ve teorilerinin aşılması gerekiyor; "sınıflar boğazlaşması" ve devrim için başta proletarya olmak üzere yığınların ayaklanmasına gerek yoktur; "sağduyu" ağır bastığından devrim için şiddet yöntemi devre dışı kalmıştır.

Yine ona göre, işçi sınıfı da artık eski konumundan uzaklaşmıştır. İşçi sınıfı eski işçi sınıfı değildir, onun "zincirlerinden baş-

ka" da kaybedecek şeyleri, dayanıklı tüketim malları, sosyal hakları vb. vardır. Bu durum işçi sınıfını "eski" proleter konumundan uzaklaştırırken, burjuvaziyle uyumunu olanaklı kılıyor vb.

Kuşkusuz, ne bu tür iddialar yeni ortaya atılıyor, ne de yalnızca Burckay tarafından dile getiriliyor. Günümüzün tüm oportünistleri devrim ve "demokrasi" sorununu, devlet sorunundan soyutlayarak ve kapitalizmin yapısal değişikliği savunusuna sarılarak izah etmeye çalışıyorlar. Onlara göre kapitalizmin "yapısal değişikliği" sosyalist teorinin kapitalizmle ilgili temel öngörülerini geçersiz hale getirmiştir. Oportünistler, Marksizm-Leninizmin aşılması gereğinden ve "sosyalizm adına dile getirilen düşüncelerin bugünü açıklamakta yetersiz kaldığı"ndan söz ederken, "elle tutulur" bir tek kanıt ileri sürememekte ve fakat sosyalizmin prestij yitimini ve işçi hareketinin zaafalarını, kuşku ve güvensizliği geliştirme çabalarına malzeme edinmektedirler. Onların tümü, açıkça ifade etmeseler de kapitalist toplumsal sistemi belirleyen niteliksel özelliklerden kaynaklanan burjuvazi-proletarya çelişkinin değiştiği, yumuşadığı ya da yok olduğu ve şiddete dayanan devrim düşüncesinin "tarihe karıştığı" düşüncesindedirler.

Marksizme yönelen revizyonist saldırılar uluslararası revizyonizmin çeşitli "büro"larınca sürdürülüyor. Marksizmin tarihiyle zamandaş olan saldırılar yineleniyor, çeşitlendiriliyor. Bilindiği gibi, Marksist diyalektik materyalist düşünce, proletaryanın eline bir mücadele silahı olarak verildiğinden bu yana Marksizmin "aşılması", "revizyona tabi tutulması"nu önce masum bir görünüm altında ve sonra gerçek amaç ve kimliğini ortaya koyarak savunanlar oldu. Bernstein ve Kautsky bunların "ünlü"lerindendi. Proletaryanın "zincirlerinden başka" kaybedecek şeyleri bulunduğu söyleyen ve sınıf mücadelesi yerine sınıf uyumu ve "sağduyu"yu önerenler ise öncelikle Avrupa'nun kötü ünlü revizyonistleri, Togliatti, Carillo ve Berlinguer idi. Onlar ve başında buldukları revizyonist, sağ oportünist partileri sınıf mücadelesi ve devrim için ayaklanma fikrini reddederek, proletaryaya ve halk yığın-

larına karşı emperyalist burjuvaziyle işbirliği yolunu seçtiler; uluslararası işçi sınıfını, SB ve Arnavutluk gibi eski sosyalist ülkeleri ve ezilen sömürge halkları arkadan hançerlediler.

Bu hain ve işbirlikçi çizgi, Avrupa ülkeleri proletaryasının sosyalizm mücadelesine set çekerken, ezilen halkların emperyalizme karşı mücadelesine darbe vurdu ve Kruşçevcilere, Gorbaçovculara anti sosyalist, anti-Marksist mücadelelerinde cephe gerisinde verilmiş uluslararası bir destek oldu. Enver Hoca "Avrupa Komünizmi Anti Komünizmdir" adlı eserinde bu burjuva işbirlikçi çizgiyi ele alıp teşhir etti.

"Bizimkiler"in, bizim revizyonistlerimizin ise, daha geriden gelmek üzere, uluslararası revizyonizmin bilinen moda teorilerini benimseyip papağanca tekrarlamaktan başka yaptıkları fazlaca bir şey yok. Burkay'ın söz konusu yazısında ileri sürdüğü iddialar da aynı kapsamdadır ve yeni bir öge içermiyor. Ancak, ileri sürüldükleri dönem, önceki dönemlerden farklılıklar arz ediyor ve onlara daha yakından bakılmalıdır.

SINIF MÜCADELESİNİN BİÇİMLERİNDEKİ "DEĞİŞİKLİK", "ZOR"U VE "AYAKLANMA"YI GEÇERSİZ Mİ KILMIŞTIR?

"Diğer yandan değişen durum, sınıf mücadelesinin biçimleri ve sosyalizme geçiş yöntemleri konusunda da değişiklikler yaratmıştır. Bu soruna artık Marx'ın ve Lenin'in dönemindeki gibi, onların getirdiği tarzda yaklaşamayız.

Birincisi, kapitalizmden sosyalizme geçiş için ayaklanma, sınıflar boğazlaşması biçiminde bir zor kullanımı, artık günümüz koşullarında olanaksızdır. Tarihin gündemine barışçıl geçiş biçimleri girmiştir. Bu yalnızca burjuva demokrasininin işlerlik kazandığı gelişkin kapitalist ülkelerde değil, geri kalmış ülkeler bakımından da böyledir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf mücadelesi ve sosyalizm yönündeki mücadele demokratik düzen içinde gerçekleşmektedir. İşçilerin ve öteki emekçi halk çoğunluğunun sosyalizme kazanılması süreç ve koşullar sonucudur. Geri kalmış ülkelerde ise; çelişkiler keskindir, sınıf boğuşmaları zaman zaman kanlı biçimler almaktadır; bu nedenle bu ülkelerde bun-

dan böyle de sınıf savaşının silahlı biçimler alması, bir ayaklanma sonucu iktidarın el değıştirmesi ihtimali eskiye göre çok azalmış da olsa hâlâ vardır. Ancak iktidarın ele geçirilmesiyle işin bitmediğini, bunun yalnızca gerekli ilk adım olduğunu, sosyalizmin kuruluşunun asıl güçlü bir halk desteğine ve hızla ekonomik gelişmeye bağlı olduğunu biliyoruz." (Burkay agd)

Sınıf mücadelesinin biçimleri ve sosyalizme geçiş yöntemlerinin değışiklikler gösterebileceği, bir tek biçim ve yöntemin olmadığı, fikrinin Marksizmin, Marx, Engels, Lenin ve Stalin gibi usta ve önderlerinde olmadığı iddiasının ("onların getirdiği tarz" bunu ifade etse gerek) gerçeği ifade etmediğini belirtelim. Marx ve Lenin, "sınıf mücadelesinin biçimleri ve sosyalizme geçiş yöntemleri"ni iradi olarak, isteğe bağlı ve niyet sorunu olarak ele almadılar. Aksine; toplumsal gelişmeyi ve sınıf mücadelelerinin aldığı biçimleri, burjuva devlet örgütlenmesini, militarizmin gelişmesini ve proletarya devrimini ihtimaline karşı, burjuvazinin zora daha fazla sarılmasını somut olgular olarak ele alıp incelediler ve bundan devrimci sonuçlar çıkardılar. Sınıf mücadelesinde hangi biçimin "geçersiz" ve hangi biçimin "geçerli" olduğu masabaşı aydınlarının iradesine bağlı olarak tespit edilemez. Yığın mücadelesinin ortaya çıktığı tüm biçimler Marksistler tarafından geliştirilir, örgütlenirken pratik tarafından "ıskartaya çıkartılan" biçimlerde ısrar edilmez. Sınıf mücadelesinde şiddet yöntemlerini, "tarihe karıştırdığını" kanıtlayan bir tek olgu ve pratik deney yoktur.

Marx ve Engels; henüz militarizmin gelişmediği, kapitalizmin ilk dönemlerinde, İngiltere gibi ülkelerde sosyalizme "barışçıl geçiş" ihtimalinden söz ettiler. Ancak sınıf mücadelesinin somut seyri, burjuvazi proletarya çelişkisinin keskinleşmesi ve buna bağlı olarak, burjuvazinin militarizmi geliştirmesi, proletaryaya karşı siyasal şiddetin yoğunlaştırılması ve burjuva devletin tahkimi, onlara; devrim için, yığınların devrimci zorunun gerekliliğini gösterdi. Marx ve Engels kuramlarını oluştururken, somut olgulardan hareket ettiler. Nasıl ki, 1789-1830 ve 1848 devrimleri, oluşları ve sonuç-

larıyla kıta çapında etkilere sahip oldular, kıta çapında geliştiler ve onlar, bu somut olgudan hareketle bir "kıta devrimi"nden söz ettillerse; barışçıl geçişten söz edilmesinin de o gün için bir anlamı vardı. Ancak, "kıta devrimi" beklentisi gibi, "barışçıl geçiş" olasılığı da tarihe karıştı. Toplumsal gelişme bunun mümkün olmadığını gösterdi; Marx ve Engels, bizzat kendileri, devrimin merkezinin doğuya kaydığını, kapitalist gelişmenin, merkezleşmeye, tekelleşmeye, kartelleşmeye doğru yöneldiğini, burjuva iktidarını devirmek için proletaryanın devrimci zorunun zorunlu olduğunu ortaya koydular. 1871 Paris Komünü deneyi, Marx ve Engels'in devlet, devrim ve demokrasi sorunlarına ilişkin görüşlerini detaylandırıp netleştirmelerini olanaklı kılan verileri ortaya koydu; onlar teorilerinin "dogma değil eylem kılavuzu" olduğunu söyleyen büyük materyalist diyalektikçiler olarak, bundan gerekli sonuçları çıkardılar ve proletaryanın eline mücadele silahı olarak sundular.

"Değişen durum"un, sınıf mücadelesinin biçimleri ve sosyalizme geçiş yöntemleri konusunda, Marx'ın ve Lenin'in ortaya koyduğu "tarz"ları "geçersiz kıldığı"nu söyleyenler, sınıf mücadelesinin biçimlerini değişebilirliği gibi, masum bir görüşü dile getirme görünümünü altında, Burkay'ın yaptığı gibi; devrim için zor kullanımının "artık olanaksız olduğu" görüşünü yayarak, proletarya ve ezilen halklara, teslimiyeti ve boyun eğişi önermektedirler. Marx, Engels, Lenin ve Stalin, sınıf mücadelesini kabullenmenin Marksist olmaya yetmediğini, Marksisti, bayağı burjuvadan ve oportünistten ayıranın, sınıf mücadelesinin kabulünü, proletarya diktatörlüğünün kabulüne dek vardırarak olduğunu belirtmişlerdi. Proletarya egemen sınıf olarak örgütlenmek için, öncelikle burjuva siyasal egemenliğe son vermeli, burjuva devlet aygıtını parçalamalıdır. "Sınıflar boğazlaşması" ve "zor kullanımı" bir niyet sorunu, olasılıklar arasında yapılacak bir seçim sorunu olmaktan uzak, kapitalist toplumsal sistemde –ki bizim tartışmalarımız bu sistemi veri almaktadır– proletarya ile burjuvazinin üretim sürecinde ve üretim araçları karşısındaki konumları tarafından belirlenen ilişki-

ler üzerinde gelişen mücadelenin sonuçları olarak ortaya çıkmaktadır. "Zor kullanmanın olanaksız hale geldiği"nden sözedenerin, zora dayanmayan bir sınıf iktidarını, zorun rol oynamadığı bir sınıf ilişkisini, zorsuz başarılı bir 'devrim'i göstermeleri gerekmez mi? Hayır! bunu yapmıyorlar ve yalnızca yığınları burjuvazi ve gericiye yararına aldatmak amacıyla konuşuyorlar.

Şiddete dayalı devrimi "öcü" olarak gösterenler ve burjuva demokrasisine övgü düzenler, bilinçli olarak, devrim sorununu, zoru devletten, devlet sorunundan kopararak ele alıyorlar. Devletin bir zor aygıtı, bir sınıf egemenliği aygıtı, "halktan ayrı silahlı insan müfrezeleri aracılığıyla yığınlar üzerinde uygulanan buyurganlık" (Lenin) olduğunu görmezden gelip, gizlemeye çalışıyorlar. Kemal Burkay ve devrimci zorun kullanımına, yığınların devrimci ayaklanmasıyla iktidarın alınması demek olan şiddete dayalı devrim düşüncesine karşı görüş belirtenler, burjuva devletin "en demokratik" burjuva devletler de dahil, işçilere ve emekçilere karşı şiddete başvurup başvurmadığı burjuva devletin ve demokrasisinin nasıl işlediği ve kime hizmet ettiğinin üzerinde durmaksızın; demokrasi, savaş, barış ve devrim sorunlarını "dindarca dilekler"le açıklamaya çalışıyorlar. "Tarihin gündemine barışçıl geçiş biçimleri girmiştir" diyen Burkay'ın hiçbir somut kanıtı yok. Burkay, sosyalizmi ve sosyalist devrim sorununu tartışıyor ve "barışçıl geçiş biçimleri"nin yalnızca gelişkin kapitalist ülkelerde değil, geri kalmış ülkeler bakımından da geçerli olduğunu vaaz ediyor. Ancak iddialarını kanıtlamak için ne bir örnek gösteriyor, ne de buna yol açan "somut olgular", her neyse onlardan söz ediyor. Oysa Marksistler, sınıf mücadelesinin biçimleri ve "sosyalizme geçiş yöntemleri" konusunda doğru bir tarzda ancak, somut olguların somut tahliliyle konuşabilir, sonuçlar çıkarabilirler. Marksistler bu konuda, deyim yerindeyse yığınların pratiğinden öğrenirler. Burkay gibilerinin yaptığı ise, yalnızca Marksistleri suçlamak, Marx ve Lenin'in getirdiği tarzın geçersizliğini ilan etmek oluyor. Kapitalizme ve burjuvaziye karşı sahte söylemler ardına gizlenerek,

proletarya ve emekçilerin, kapitalizme ve burjuva egemenlik aygıtına karşı mücadelesini engellemeye ve onları sınıf düşmanına karşı uzlaşmaz devrimci çizgide iktidar mücadelesinden alıkoymaya yönelik bu girişim, "hataların aşılması" demagojisiyle, yüzüne bir "masumiyet" maskesi geçiriyor.

Söylenenler yalnızca bir safsata değil, proletaryanın sınıf düşmanına karşı silahsızlandırılması girişimine güç veren politik saldırılardır. Proletarya ve emekçiler, devrim için hazırlanacaklar mıdır, yoksa barışçıl yollarla iktidarı alacakları hayaliyle eli kolu bağlı bekleyecek ve çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik ekonomist mücadeleyle mi yetineceklerdir? Çünkü her gerçek devrim, bir altüst oluşu ifade eder ve çetin savaşları gerektirir. Çünkü "devrim demek, en sert, en zorlu, en umutsuz sınıf savaşımı, iç savaş demektir. Tarihte iç savaşız yapılabilmiş bir büyük devrim yoktur." Çünkü her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur.

"İktidar sorunu ne bir yana bırakılabilir, ne de geri plana atılabilir. Çünkü temel sorun, devrimin tüm gelişmesini, devrimin iç ve dış siyasetini belirleyen sorun iktidar sorunudur." (Lenin)

Proletarya, eğer devrimi, iktidar olmak, kapitalizmi tasfiye etmek, sömürüye son vermek ve sınıfsız, devletsiz topluma yürümek ereğiyle yapacaksa; hangi "barışçıl yöntem"le, burjuvaziyi, sınıf egemenliğini terke ve sömürüden vazgeçmeye ikna edecektir! Böyle bir şey tam da, Burkay'ın tanımlamasıyla "günümüz koşullarında" nasıl mümkün olabilmektedir?

Geçmişte, Kruşçevçiler, geri ülkeleri sosyal emperyalist sistemin egemenliğine sokmak amacıyla, "barışçıl geçiş"ten söz ediyorlardı. Ama onların bile, Burkay gibilerine göre "daha haklı" nedenleri vardı. Sovyetler Birliği'ni sosyalist gösteriyorlardı ve bir "sosyalist kamp" vardı. Bu kapitalizme karşı, sosyalizmin üstünlüğünü kanıtlayacak ve diğer ülke halkları ve proletaryasının mücadelesini göze alamayan kapitalistler, şiddete başvurmaktan vazgeçip boyun eğeceklerdi! İddia böyleydi; ama bugün, "günümüz koşulları" değişti, Kruşçevçilerin halkları aldatma amaçlı palavralarının

savunulmasının olanakları da ortadan kalktı. Burkey gibilerinin seslendirdiği düşünceler, bu revizyonist dayanaktan bile yoksundur ve proletarya ve halklara ihanetin ifadesidir.

Marksistlerin sözünü ettikleri "barışçıl geçiş" in revizyonist çarpıtmalarla ve "günümüz koşulları"yla ilgisi yoktur. Kapitalist emperyalizmin dünya egemenliği koşullarında, emperyalizmin, burjuva militarizminin belinin kırılmadığı, bırakalım dünyanın ileri ülkeleri başta olmak üzere, büyük çoğunluğun da proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenip, sosyalizmi inşaa ettiği koşulları, herhangi bir ülkede iktidar olamadığı bugün kalkıp, "Marx ve Lenin'in hataları"ndan söz ederek, sosyalizme barışçıl geçiş yöntemleri üzerine vaaz vermek, Marksizmin burjuvaca çarpıtılması ve proletaryaya ihanettir. Burkey gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalizm mücadelesinin "demokratik düzen içinde" gerçekleştiğini söylüyor. Onun burjuva demokrasisini tüm sınıflar için demokrasi olarak sunması bir yana (bunun üzerinde ayrıca duracağız) sosyalizm mücadelesinin burjuva demokrasisi koşullarında gelişmesinin, "barışçıl geçiş yöntemleri"ne dayanak göstermeye çalışması da boşunadır.

Sınıf mücadelesi şiddete dayanır ve barışçıl biçimleri içererek gelişir, düz bir çizgi izlemez. Proletaryanın siyasal sınıf mücadelesi, sosyalizmi kurma amacıyla iktidarın alınması mücadelesi olarak ele alındığında, bu isterse "burjuva demokratik" gelişmiş ülke koşullarında olsun, şiddeti devrimci zoru ve ayaklanmayı içermek durumundadır. Kapitalistler, sınıf savaşı ve siyaseti konusunda, işçilere göre daha deneyimlidirler, işçileri ve emekçileri aldatmak, bölmek ve mücadeleden alıkoymak için politik manevralara başvurmaktan geri durmadıkları gibi; gerekli her durumda, silahlı insan müfrezelerini işçi ve emekçilere karşı harekete geçirmekten, baskı, zulüm ve teröre başvurmaktan geri durmazlar. "Özgürlük ve demokrasi"nin 'vatan'ı sayılan İngiltere, Fransa, İsviçre gibi ülkelerde, burjuvazi yalnızca "ortak çıkarlar" ve "sınıflar üstü demokrasi" propagandası yürütmüyor, aynı zamanda, polis ve ordu

birliklerini emekçi yığınların üzerine sürüyor, burjuvazinin sınıf egemenliğinin savunulması ve devamı için oluşturulan "adli mekanizma"yı acımasızca işletiyor. Bunun kanıtlarını sayıp dökmeye bile gerek yok. Burkay gibi Avrupa başkentlerinde yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirenler İngiltere'de, Fransa'da, Amerika ve Almaya'da işçi grevlerine, halk direnişlerine ve düzene karşı radikal mücadele yöntemleri benimseyenlere karşı alınan tutumu bilecek durumdadırlar. Polis ve ordu gücü bu ülkelerde de baskı kuvvetidir. Zoru uygulama gücüdür. "Burjuva demokrasisinin işlerlik kazandığı gelişkin kapitalist ülkelerde" faşist diktatörlük rejimlerine göre, emekçiler tarafından mücadeleyle elde edilip kullanılan hakların sınırları daha geniş olsa bile; bu hiç de, sosyalizme barışçıl geçiş yöntemlerinin –üstelik de genel bir kural olarak– bu ülkelerin gündemine girdiğini göstermez. Egemen burjuvazi bu ülkelerde de kendi iktidarına yönelen gerçek bir proletarya ve halk hareketini şiddetle bastırmaktan, baskı aygıtını tüm kurum ve güçleriyle yığınlara karşı harekete geçirmekten geri durmaz, durmamıştır, durmayacaktır. "Burjuva demokrasisi" koşullarında demokratik bir hakkın kullanımından hareketle burjuva iktidarının alaşağı edilmesi, proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesi ve sosyalizmin inşaasma girişmesi gibi, toplumsal bir altüst oluş eylemi olan devrim karşısında burjuvazinin barışçıl yöntemlerle iktidarını bırakacağını vaazetmek safsata ve ihanettir. "Herhangi bir devrimin barışçıl gelişmesi genel olarak son derece ender ve güç bir şeydir. Çünkü devrim en ciddi sınıf çelişkilerinin aşırı şiddetlenmesi demektir." (Lenin) Ve bu şiddetlenme, bugüne kadar ki devrim tarihi tarafından esas olgu, esas biçim olarak ortaya konmuştur. Zora dayalı devrim olmaksızın, burjuva devleti yıkılarak proletarya devleti kurulamaz. Zor "bağrında yeni bir toplum taşıyan her eski toplumun ebesidir." Tarihsel deney bunu gösteriyor.

Proletaryayı, iktidarın zor alımına ve devrimci şiddete yönelten bizzat burjuvazinin kendisidir. Olguların ayrıntılı incelenme-

sine dayanamayan, pratiğin analizinden çıkmayan soyut "teoriler" hiçbir yarar sağlamaz. "Barışçıl geçiş yöntemleri" üzerine gevezelik yapanların düştüğü konum budur. Onlar, bolca şiddete, "teröre" karşı olmaktan söz ederler; ve bunu yaparken, burjuvazinin örgütlü teröründen, bir terör aracı olan onun devletinden söz edenleri de "dogmatik" olarak suçlamaktan geri durmazlar. Lenin bu türleri için "bu koca bebekler 'terörü kabul etmiyor'; çünkü işçileri ve köylüleri aldatmak için beyaz muhafızların uşakları ve yardakçıları rolünü seçmişler. 'Bırakalım beyaz terör'ün uşak ve yardakçıları her türlü terörü yatsılamakla övünsün" demekte; sınıf savaşının şiddetlendiği ve bunalımın derinleştiği ülkelerde ve koşullarda "terör"den vazgeçilmez olduğunu belirtmekte, "ya beyaz terör, yani ya Amerikan, İngiliz (İrlanda), İtalyan (faşist), Alman, Macar vb. türü burjuva terör, ya da kırmızı proleter terör, ikisinin arası yoktur; üçüncü terör yolu yoktur ve olmaz da" demektedir.

Sınıflar ilişkisi alanında, proletarya ile burjuvazi mücadelesi de, bu mücadele de bir iktidar mücadelesi olarak ele alındığı sürece, "sınıflar boğazlaşması biçiminde bir zor kullanımı" ve "sosyalizme geçiş için ayaklanma"yı geçersiz kılacak, dahası Marx ve Lenin'in tespitlerini geçersiz saymaya neden olabilecek bir nesnel durum değişmesi, söz konusu değildir. Proletaryayı "barışçıl geçiş" hayaliyle oyalanmaya çağıranlar, burjuvazinin "sınıfsal uyum" çağrısını yinelemektedirler ve onların Marksistlerle ortak hiçbir yanları yoktur. Lenin'in deyişiyle, onlar, "geleceğin barışçıl sosyalizmini düşlemeye her zaman yatkın" olan "sosyal rahipler ve oportünistlerdir", proletaryayı, ezilen halkları, sömürülen emekçileri silahsızlandırmaya soyunmuşlardır. Onların çağrıları ile proletaryanın sınıf çıkarları bağdaşmazdır. Çünkü onların çağrıları proletaryayı burjuvaziye karşı silahsız bırakmaktadır ve çünkü; silah kullanmasını öğrenmeye, silah sahibi olmaya çalışmayan bir ezilen sınıf, ancak köle muamelesi görmeye layıktır.

"Çünkü, en sonu burjuva barışçılar ya da oportünistler durumuna gelmedikçe, sınıflı bir toplumda yaşadığımızı, bu toplumdan ancak sınıflar savaşımıyla kurtulabileceğimizi unutamayız. İster köleliğe, ister serliğe ya da bugün olduğu gibi, ücretliliğe dayansın, her sınıflı toplumda ezenler sınıfı silahlı bir sınıftır. Günümüzde yalnız sürekli ordu değil, milis de -hatta İsviçre gibi en demokratik burjuva cumhuriyetlerde bile- proletaryaya karşı burjuvazinin silahlanmasını simgeler. Üzerinde ayrıca durmaya pek de gerek olmayacak kadar kolay anlaşılır bir gerçektir bu. Grevcilere karşı bütün kapitalist ülkelerde nasıl asker kullanıldığını anımsatmak yeter.

Proletaryaya karşı burjuvazinin silahlanması çağdaş kapitalist toplumun en önemli, en temel, en zorunlu olgularından biridir. Ve böyle olduğu için de devrimci sosyal demokratlara 'silahsızlanma'yı istemek öneriliyor! Bunu önermek demek, sınıf savaşımı görüşünü tamamen reddetmek ve her türlü devrim düşüncesinden vazgeçmek demektir. Oysa bizim sloganımız burjuvaziye yenebilmek, mülksüzleştirebilmek ve silahsızlandırabilmek için, proletaryanın silahlanması olmalıdır. Devrimci bir sınıf için olanaklı tek taktik, kapitalist militarizmin tüm nesnel gelişmesinden doğan ve bu gelişmesinin zorunlu bir duruma getirdiği taktik işte budur. Proletarya ancak burjuvaziye silahsızlandırdıktan sonradır ki, genel olarak bütün silahları hurdaya çıkarabilecektir. Ama bu işi ancak burjuvaziye silahsızlandırdıktan sonra yapacaktır, hiçbir zaman daha önce değil." (Lenin)

Burjuvazi, en demokratik burjuva ülkelerde bile, işçi ve emekçilere karşı, onların iktidar mücadelesini bastırmak amacıyla silahlı müfrezelere sahiptir, bunları kullanmaktan bir an bile geri durmamaktadır. Proletarya, bu durumu dikkate almaktan ve burjuvaziye karşı, onun karşı devrimci zorunu bertaraf edecek devrimci sınıf zoruna başvurmaksızın başarıya ulaşamaz. Ona zoru, ayaklanmayı ve silaha başvurmayı yasaklayanlar, devrim düşüncesinden vazgeçen oportünistlerdir. Burckay'ın ve tüm revizyonistlerin ağzında "günümüz koşulları", Marksizm-Leninizm ve devrimin yadsınmasının gerçeklerini maskeleyen demagojik bir söyleme dönüşüyor. Oysa, koşullar proletaryaya ve emekçilere, devrimci yöntemlerle, barışçıl ve şiddete dayalı mücadele yöntemle-

riyle savaşımı geliştirmeyi dayatıyor. Marksizmde "burjuvazi için kabul edilemez olan" proletaryanın burjuvaziye karşı ve onu ortadan kaldırmak amacıyla başvuracağı ve iktidarı aldığı da başvurmaktan geri kalmayacağı 'devrimci zor'dur. Burjuvazi için kabul edilemez olanı, Burkay'da kabul etmiyor.

Burkay, geri kalmış ülkelerde çelişkilerin keskinliğinden söz etmekte ve bu ülkelerde "bundan böyle sınıf savaşımının silahlı biçimler alması, bir ayaklanma sonucu iktidarın el değiştirmesi ihtimali, eskiye göre çok azalmış olsa da vardır" demektedir.

Burada, gelişmiş kapitalist ülkelerde çelişkilerin keskin olmadığı barışçıl yöntemleri esas hale getirecek denli uzlaşır hale geldiği vurgusuyla birlikte, geri kalmış, bağımlı, ezilen ülkelerde de ayaklanma sonucu iktidarın alınması –o "el değiştirme" diyor–, ihtimalinin "eskiye göre çok azaldığı iddiasıyla, bu ülkelerde de çelişkilerin sağduyu" ile ele alınıp çözülebilir hale geldiği iddia edilmektedir. Ona göre; geri kalmış ülkelerde de şayet egemen sınıflar biraz daha anlayışlı davranır ve şiddetin dozunu azaltırlarsa sorunlar, diyalogla, barışçıl yöntemlerle, demokrasi içinde çözülebilir. İşçi sınıfı iktidarı almak için ayaklanma yolunu değil, seçimlerle iktidar ya da muhalefet olmayı benimser; vb!

BURJUVA DEMOKRASİSİNİN OLUMLANMASI VE "SEVİMSİZ DİKTATÖRLÜK"!

Burkay da hemen tüm oportünistler gibi burjuva demokrasisine hayran; hayranlığını gizlemiyor ve onun insanlığın kazanımı olduğunu söylüyor, demokrasinin, Marksistler tarafından sınıflara göre tanımlanmasını doğru bulmuyor. Söz konusu yazısında şunları yazıyor:

"Her türlü demokrasinin diktatörlük olduğunu, bu açıdan 'sosyalist demokrasi' diye nitelenen işçi sınıfı diktatörlüğünün burjuva demokrasisinden bin kez daha demokratik olduğu görüşünü geçmişte biz de savunduk. Ancak yaşananların ışığında bu görüşü tartışmak gerekir. Gö-

rüldü ki işçi sınıfı ve sosyalizm adına kurulan diktatörlükler, topluma daha geniş bir demokrasi sunmak şurda kalsın, burjuva toplumlardaki demokrasinin bile çok gerisine düştüler. Pratik teoriye hiç de uygun düşmedi. Marksistler demokrasi ve diktatörlük kavramlarını yeniden ele almalıdırlar. Demokratik biçimlerle öteki biçimlerin birbirinden ayrılmasına olanak verecek, tümünü diktatörlük gibi sevimsiz bir terimin çerçevesine sokmayacak bir kavram açıklığında yarar var."

"Diğer yandan günümüzde gelişkin burjuva toplumlarındaki demokrasiyi 'burjuva demokrasisi' olarak nitelemek de yanlıştır. Çünkü söz konusu demokrasi yalnızca burjuvazinin tercihlerini yansıtmıyor; o aynı zamanda işçi sınıfının ve toplumun öteki emekçi, ilerici, aydın güçlerinin zorlu mücadelelerinin sonucu şekillenmiştir. Bu yönüyle onu ortak bir kazanım ve değerler sistemi saymak gerekir."

Bu oportünist bayımız her şeyden önce biçim ile özü karıştırıyor, burjuva demokrasisini eski mesleği olan avukatlığın görüş açısından, burjuva hukuk kurallarının kağıt üzerinde işçi ve emekçilere de "eşit haklar tanınması" demagojisine hukuksal inanç açısından ele alıyor, ona somut gerçeklik payesi veriyor.

Burjuva demokrasisi, burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir biçimidir. Sınıflı toplumlarda devlet bir egemenlik erki, egemenlik aracıdır. "Nerede sınıflar arasındaki çelişmelerin uzlaşması nesnel olarak olanaklı değilse, orada devlet ortaya çıkar ve tersine; devletin varlığı da sınıf çelişkilerinin uzlaşmaz olduklarını tanıtır." Devlet bir sınıfın bir başka –ya da diğer– sınıf üzerindeki baskı organı, egemenlik aracıdır. Burjuva devlet, burjuvazinin işçi sınıfı başta olmak üzere, ezilen sınıf ve yığınlar üzerindeki sınıf egemenliğinin aracıdır ve onun alacağı biçimler, onun egemenlik aracı olma özelliğini ortadan kaldırmaz. Her egemenlik, bir egemen ve bir de egemen olunanı gerektirir; egemen olunana egemenliği kabullendirecek, onu otoritesine boyun eğdirecek yaptırımcı bir gücü, zor unsurunu elde tutmayı gereksinir. Burjuvazinin sınıf egemenliğinin aracı olan burjuva devleti özel bir iktidar aygıtıdır, "belirli bir sınıfın sırtını yere getirmeye yönelik bir zor örgütü"dür. İster burjuva demokratik, isterse faşist biçimler alsın, bu özelliği

sınıfsal karakteri, sınıfın siyasal –en üst, en modern– örgütü olma özelliği değişmez. Burjuvazi egemenliğini sürdürmek için emrinde "silahlı adam müfrezeleri"ni, ordu ve polis gücünü bulundurmaz. Burjuvaziyle proletarya (ve halk yığınları) arasındaki mücadelede, mücadelenin seyrine bağlı olarak ve fakat devamlı olarak, bu silahlı adam müfrezeleri işbaşındadır ve başka bir şeyin değil, burjuva devletin, burjuva demokrasisinin unsurları olarak, burjuvazinin işçiler üzerindeki egemenliğinin devamı için faaliyet içindedirler. Devlet örgütlenmiş ve sistemli bir zorun ifadesidir. Burjuva devlet makinesinin en ayırt edici iki kurumu bürokrasi ve sürekli ordudur. Bu kurumlar binlerce bağla burjuvaziye bağlanmışlardır. Ve burjuva devletin alacağı biçimlere bağlı olarak her koşulda işlev görürler. Temel görevlerini kapitalist sömürünün, ücretli kölelik sisteminin ve bu sistem üzerinde yükselen burjuvazinin sınıf iktidarının korunması oluşturur.

Burjuva devletin ve onun kurumlarının proletarya ve emekçiler karşısındaki konumu tüm açıklığıyla gözler önündeyken, 'en demokratik' kapitalist ülkelerde de bu kurumlar en sıradan işçi grevi ve 'masum' hak istekleri karşısında şiddet araçları olarak işlev görmekteyken, burjuva demokrasisini, burjuva diktatörlüğünden soyutlayarak, onu proletarya ve burjuvazinin "ortak kazanımı" olarak sunmak proletaryayı bu "ortak kazanım"a zarar verici eylemlerden, burjuva egemenliğine karşı mücadeleden alıkoymak demektir. Revizyonist öncellerinin izinde yürüyen yazarın yaptığı budur.

Burjuva demokrasisi, kapitalizm koşullarındaki en ileri demokrasidir. Toplumlar tarihinde ileri bir gelişmeyi ifade eder. Burjuva demokrasisi koşullarında, ezilen sınıfın da, bazı hakları kullandığı, demokrasinin kanıtı olarak gösterilen seçimlere katıldığı, grev, gösteri, toplantı vb. haklara "sahip olduğu" doğrudur. Ancak bu durum onun bir sınıf egemenliğine denk düşmesine, bir sınıfın öteki üzerindeki diktatörlüğü olması, gerçeğini değiştirmez. Sözü edilen hakların, yığınların burjuva sınıfa ve onun dev-

letine karşı mücadelesinin ürünü olması bir yana, bu haklar sözde kalmaktadır. Seçimler, emekçi yığınların, egemen sınıfın hangi temsilcileri tarafından yönetileceğinin belirlenmesinden farklı bir anlam taşımadığı gibi; sermaye sahibi sınıf, diğer sözü edilen hakları da elinde tutar. Toplantı salonları, matbaalar burjuvazinin elindedir. Hakların hangi ölçüde kullanılacağını belirleyen burjuvazi olduğu kadar, gerekli gördüğünde bu hakları tümüyle gasp etmekten geri kalmayan da odur. Burjuva demokrasisinde, 'demokratik haklar'ın sınırı burjuva sınıfın çıkarları tarafından belirlenmiştir. Kapitalist rejimde, kapitalizm koşulları içinde "en iyi devlet biçimi"nin demokratik cumhuriyet olması, proletaryayı, burjuva demokratik biçimli burjuva devlete karşı, onu alaşağı edecek mücadeleden geri durmaya çağırınları, "ortak kazanım" demagojisiyle burjuva demokrasisini kutsayanları hiçbir biçimde haklı çıkarmaz. Çünkü "en demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, halkın nasibi ücretli kölelikten başka bir şey değildir." Eğer, devletin 'özel bir baskı gücü' olduğu ve her zaman ezilen sınıfa karşı, onu boyunduruk altında tutmaya yarayan bir erki ifade ettiği ne denli itiraz götürmez bir gerçekse, burjuva demokrasisinin proletarya ve halkın tercihlerinin ifadesi olmadığı da o kadar gerçektir. Demokratik burjuva cumhuriyeti çeşitli devlet biçimlerinden biridir ve her devlet gibi örgütlenmiş zorun ifadesidir. Zorun uygulandığı sınıf, ezilen sınıftır. Burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçileri ezmesini olanaklı kılan bir makinedir.

Proletaryayı eğitmek, devrimci eyleme hazırlamak için burjuva demokrasısından olanaklı en geniş biçimde yararlanmak başkadır, onun proletarya ve emekçiler üzerinde burjuvazinin bir diktatörlük biçimi olduğunu yadsımak başka. O, "en demokratik" biçimiyle bile zenginler (kapitalistler) için demokrasidir ve baskının olduğu yerde eşitlikten, "ortak tercih"ten, "ortak kazanım"dan söz edilemez. Ve bir Marksistin görevi burjuva demokrasisine övgü düzmek değil, onun ikiyüzlü ve sahte özelliklerini gözler önüne serme, proletaryaya devrim zorunluluğunu gösterme, yığınlar

içinde devrimci propaganda yapma ve yığınları devrime hazırlamaktır. Burkay gibi revizyonistler ise, proletaryayı devrim mücadelesinden alıkoyma gayreti içindedirler. Onlar, demokrasi ve diktatörlüğü "karşıt" şeyler gibi göstermeye çalışırken, Kautsky'nin onyıllar önce yaptığını çok daha ilkel düzeyde tekrarlamaktadırlar. Lenin'in deyişiyile "bir liberalin genel olarak 'demokrasi'den söz etmesi doğaldır, bir Marksist ise (hangi sınıf için?) diye sormaktan hiçbir zaman geri kalmayacaktır."

Burkay, gelişkin burjuva toplumlardaki "demokrasiyi", burjuva demokrasisi olarak nitelemeyi yanlış görüyor ve çünkü diyor; "söz konusu demokrasi yalnızca burjuvazinin tercihlerini yansıtmıyor."

Burjuvazinin egemenliğinin, sınıf iktidarının siyasal biçimlerine göre; bir tercihe yönelmek ve bu tercihi, burjuva egemenliğine karşı mücadeleyi gerekli, ya da gereksiz saymaya temel almak, özünde burjuva kapitalist sistemi sahiplenmeyi ifade eder. Burjuva demokrasisini –ki yazar bu tanımlamayı da yanlış görüyor ve herhalde o, bunun sınıflar üstü bir demokrasi olduğunu düşünüyor– burjuvaziyle birlikte, işçilerin, aydınların, emekçilerin de tercihlerinin ifadesi olarak göstermek, tam bir burjuva uşaklığı ve devrim mücadelesinin reddidir. İşçi sınıfına ve ezilen halk yığınlarına, "ortak tercih"e karşı tahrip edici eylemlerden, devrim için mücadeleye atılmaktan geri durma çağrısı yapılıyor, "ortak tercih"in korunup sağlanması isteniyor. Söylenenlerin bundan başka bir anlamının olduğunu düşünmemiz için hiçbir neden yoktur. Burkay, burjuva demokrasisini burjuvaziyle proletaryanın, "ortak kazanımı ve değerler sistemi" sayınca, geriye bu "ortak kazanım"ın el birliğiyle, "sınıf uyumu" ve "toplumsal mutabakat" sağlanarak savunulması, korunması kalıyor! Burkay bunu istiyor.

Oportünist yazar, burjuva demokrasisine hayranlığını proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm uygulamalarının aşağılanması, burjuvaca yorumuyla birlikte dile getiriyor. Eski sosyalist ülkelerde, uluslararası burjuvazinin birleşik saldırıları sonucu kapitaliz-

min yeniden zafer kazanmasını bunun ürünü olarak ortaya çıkan emekçi düşmanı uygulamaları proletarya diktatörlüğünün daha geniş bir demokrasi "olmadığına" kanıt olarak gösteriyor. Bilinçli bir tercihle; proleter demokrasinin, burjuva demokrasisinden geri kaldığının uygulamada tanıtıldığı demagojisine sarılıyor ve buradan hareketle, demokrasi sorununun Marksistlerce yeniden ele alınıp, değişik biçimde tanımlanmasının "gerekli olduğu" sonucuna varıyor.

Burjuva demokrasisini, tüm sınıflar için demokrasi olarak göstermeye çalışan oportünizmin çarpıtmalarına karşın o, bir azınlık için, sömürücüler azınlığı için demokrasidir; sömürücüler azınlığının sömürülen milyonlar üzerindeki diktatörlüğünün ifadesidir. Burjuva toplumunun iliklerine dek çürümüş olması, burjuva demokrasisinin göstermelik özgürlüklerini de belirler. Düşünce ve toplantı özgürlüğü göstermeliktir. O, satılık parlamentarizmi, kulis oyunlarını, değerlerin yozlaşması ve satın alınır hale getirilmesini, memur ayrıcalığını, parlamenterlerin ve tüm yöneticilerin ayrıcalıklı konumunu, devletin mekanizmalarının işlevsizliğini vb. ifade eder.

Oysa proletarya diktatörlüğü olan proletarya demokrasisi bir azınlık için demokrasiyi değil, sömürücüler azınlığına karşı ve milyonlarca işçi ve emekçi için demokrasiyi ifade eder. Yönetimin ve denetimin, gerçekte işçi ve emekçilerin elinde olmasını, kararların alınması ve uygulanmasını ve işlerin planlanmasının en geniş katılımı ile gerçekleştirilmesini ifade eder. Memurlar kastına, devletin, toplumun üstünde, ondan ayrı bir bastırma gücü olmasını engelleme ve bürokrasi eğilimine karşı, işçi ve emekçilerin işlerin yönetimine katılımını ve aşağıdan denetimi gerçekleştirir. Örneğin, Sovyetler biçimindeki örgütlenmede; "Sovyetlerin bütün üyelerini işlerin yönetimine pratik bir biçimde sokarak" bu sağlanmaya çalışılır.

Sosyalizm ve proletarya iktidarı, bir azınlığın çıkarlarını değil, toplumun bir avuç sömürücü dışındaki tüm ezilen yığınların kur-

tuluşunu gözetir, çoğunluk demokrasisidir ve bu anlamda, o gerçek demokrasidir. Proletarya iktidarı:

"Halk yığınlarının aşağıdan gelen dolaysız girişkenliğine dayanan bir iktidar"dır. "Bu iktidar alışılmış tipteki parlamenter burjuva demokratik bir cumhuriyetle genellikle var olan ve ileri Avrupa ve Amerika ülkelerinde şimdiye kadar gördüğümüz iktidardan bambaşka bir iktidardır. İşin özü burada olmakla birlikte çoğu kez unutilan, yeterince düşünülmeyen bir şeydir bu. Bu iktidar 1871 Paris Komünü ile aynı tipte bir iktidardır ve başlıca belirtilici özellikleri de şunlardır: 1) İktidarın kaynağı, bir parlamento tarafından daha önce tartışılmış ve onaylanmış bir yasa değil, ama halk yığınlarının dolaysız, yerel, aşağıdan gelen girişkenliği, yaygın bir deyim kullanmak gerekirse, dolaysız bir 'zorlama'dır. 2) Halktan ayrı ve halka karşı kurumlar olan polis ve ordunun yerine, tüm halkın doğrudan silahlanması geçmiştir; bu iktidar altında kamu düzeninin korunmasını silahlı işçiler ve köylüler, silahlı halk kendileri gözetirler; 3) Memurlar kastı da, bürokrasi de, halkın dolaysız iktidarı ile değiştirilmiş, ya da hiç değilse özel bir denetim altına alınmıştır. Sadece görevler seçimle gelinen görevler olmakla kalmaz ama basit vekiller durumuna getirilmiş görevliler de halkın ilk isteği üzerine görevden alınabilir durumdadırlar, bunlar yüksek maaşlı 'arpalıklar'dan yararlanan ayrıcalıklı, burjuva bir topluluk olmaktan çıkıp, iyi bir işçinin alışılmış ücretini geçmeyen 'özel bir sınıf' işçi durumuna gelirler, özel bir devlet tipi olarak Paris Komünü'nün özü işte burada ve yalnızca buradadır..." (Lenin)

Çoğunluk için demokrasi, gerçek demokrasi, proletarya demokrasisi Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist ülkelerde gerçekleşti. İşçi-köylü Sovyetleri yönetiminde halk, doğrudan yönetime ve işlerin yürütülmesine katıldı. Ancak bu engelsiz, pürüzsüz bir süreç değildi ve Özgürlük Dünyası'nun daha önceki kimi yazılarında değinilen nedenlerle sosyalist teorinin öngördüğü sosyalist demokrasi kesintiye uğradı. Sovyet bürokrat burjuvazisinin iktidarı gaspıyla süreç yığınların aleyhine işlemeye başladı. Burkay ve tüm oportünistler, 1950'lerin ikinci yarısından itibaren bu ülkelerde yaşanan kapitalist egemenlikten kaynaklanan suçları sosyalizme yıkararak, sosyalist demokrasinin, "burjuva demokrasisi"nin gerisine düştüğü yalanına sarıldılar.

Marksistlerin öngördüğü ve gerçekleşmesi için kavga verdikleri 'demokrasi' Lenin'in yukarıda özlü biçimde ifadelendirdiği demokrasidir. Marksistler, proletarya demokrasisini, proletarya diktatörlüğünün –Burkay "sevimsiz" bulsa da her demokrasi bir diktatoryadır– sınıfsız komünist topluma geçiş için aşılması gerekli bir geçiş dönemi yönetim aygıtı olarak değerlendirirler. Proletarya devleti, eksiksiz demokrasiyi gerçekleştirdiği ve üzerinde baskı kuracak bir güç kalmadığı oranda işlevini tamamlayacaktır.

Sosyalizm uygulamasında, pratik uygulama hataları ya da aksaklıklardan hareketle ve uluslararası burjuva kampın kuşatmasının yol açtığı tahribatları dikkate almadan bir kesin değerlendirme yapmak doğru değildir.

SOSYALİZMİN SAVAŞ KAYNAĞI SAYILMASI VE BURJUVA "SAĞDUYUSU"NA DUYULAN GÜVEN

Burjuva demokrasisini allayıp pullayan ve sınıf mücadelesinin "normal olmayan" keskinleştiği dönemlerde burjuvazinin kendini hiçbir yasayla bağlı saymadan egemenliğinin devamı için barbar yöntemlere başvurmasını, kendi koyduğu yasaları bir yana iterek dizginsiz zulme başvurması gerçeğini atlayan Kemal Burkay, şiddet sorununu burjuvazinin 'sağ duyusu'na bağlarken, emperyalist savaşların nedenleri arasında "iki sistem arasındaki gerginlik"i saymak, dahası savaşın esas nedeni olarak bunu göstermektedir. Böylece emperyalizmi aklayan Burkay şöyle diyor:

"Gelinen aşamada bilincin, sağduyunun ağır bastığı görülüyor. Nükleer silahların ortadan kaldırılması süreci başladı. Jet uçaklarına, tanklara, toplara da sıra gelecektir.. İnsanoğlu demokrasi içinde yumruk ve kılıç yerine sözü kullanmayı öğreniyor. Sorunların çözümü ve toplum yaşamının dışına itiyor." "İki sistemin gerginliğinden doğan bir dünya savaş tehlikesinin ortadan kalkmış olması, soğuk savaşın sona ermesi, demokrasi ve özgürlük, genel olarak insan hakları bakımından dünya durumunu çok elverişli hale getirmiştir. Çünkü dengelere dayanan diktatörlerin işi zorlaşmıştır."

Sınıf mücadelesinin sorunlarıyla ilgili her tartışma, pratik siyaset sorunudur, proletarya ve müttefiklerinin eylemini doğrudan etkiler, burjuvaziye ve sermaye egemenliğine karşı alınacak tutumu etkiler. Revizyonistler, Marksizme karşı saldırılarında iki temel sorunu çarpıtmaya özen gösteriyorlar. Burjuva devletin ve emperyalist kapitalizmin niteliksel özellikleri, böylece onlar proletaryayı, uzlaşmaz karşıtlık içinde bulunduğu burjuvaziye karşı mücadeleden geri tutmaya, dahası onunla paylaşılabilir ortak kazanımlar olduğuna inandırmaya ve silahsızlandırarak kapitalizm koşullarında köle bir sınıf olarak kalmasını sağlamaya çalışırlar. Burckay'ın yukarıdaki sözleri aynı amaca yöneliktir.

"Gelinen aşamada bilincin ve sağduyunun ağır bastığı" ve bunun şiddet ögesini toplum yaşamının dışına attığı iddiası, hem pratik bir değerden yoksundur, gerçek değildir, hem de toplumsal gelişme yasaları tarafından yönlendirilen sınıf mücadelesi sorunlarını "niyet", "istek", "irade" ve "sağduyu" gibi sübjektif unsurlara bağlayarak, ekonomik (ve dolayısıyla siyasal) çıkarlar sorununu atlamakta, üstünü örtmektedir. Gerçek değildir, çünkü; emperyalist burjuvazi, pazarları, hammadde kaynaklarını ve ucuz işgücü alanlarını sömürmekten vazgeçmiş değildir. Burjuvaziye yön veren, onu silaha ve şiddete başvurmaya yönelten sağduyu yoksunluğu değil, burjuva olarak varlığını belirleyen sömürü olgusudur. Sömürücü çıkarlarının tehlikeye düştüğü her yer ve zamanda şiddete başvurmaktan, gücünü ortaya koymaktan geri durmaz. Günümüzde de bu değişmiş değildir. Burjuvazi ordusu, polisi ve bürokrasisiyle işbaşında olduğu her yerde dozu değişmek üzere, işçi sınıfı ve emekçilere karşı şiddete başvurmakta, koyduğu yasalar çerçevesinde kalan kimi emekçi eylemlerine, grev vb. dahi saldırmaktan geri durmamaktadır. Kapitalizmi aşmaya yönelik proletarya mücadelesi ise, burjuvazi açısından en şiddetli yöntemlerle ezilmeyi "hak etmekte"dir.

Nükleer silahların ortadan kaldırılması masalı da revizyonistlerin elinde, işçi ve emekçileri aldatmakta kullandıkları bir malze-

medir. Başta ABD olmak üzere emperyalistler, nükleer silahlar da dahil, silahlanmaya ve daha etkili, yoketme gücü büyük silahları üretmeye devam ediyorlar. Çünkü onlar, rakibi etkisiz kılmak için ekonomik gücü ve bunun üzerinde yükselen silahlı gücü kullanmaktadırlar. Burckay'ın ortadan kalktığını söylediği, ya da ortadan kalkacağını iddia ettiği silahlar, "günümüzde" de kullanılmaktadır. Irak'a yönelik emperyalist saldırı bunun en yeni, en son örneğidir ve henüz unutulacak kadar "mazi" olmadı.

Emperyalistler arası savaşı ve silahlanmayı "iki sistem gerginliği"ne bağlamak hedef saptırmaktır. Birincisi 20. yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşının hiçbiri "iki sistem gerginliği"nden kaynaklanmadı. Bu savaşlar, bir tek sistemin, kapitalist sistemin ürünü olarak ortaya çıktılar. Emperyalist burjuvazi her seferinde sosyalizme ve sosyalist Sovyetler Birliği'ne saldırıya geçmesine karşın, savaşların çıkış nedeni tümüyle dünya egemenliğine yönelik tekellerin rekabetti, tekellerin kendileriydi. İkincisi, 1950'li yılların ikinci yarısından başlayarak, '90'lı yıllara uzanan süreçte Sovyetler Birliği'nde yaşananları sosyalizme mal ederek, "iki sistemin gerginliği" demagojisine sarılmak, sözkonusu süreçte kapitalizmin restorasyonu ile sosyal emperyalist bir ülke haline gelen eski Sovyetler Birliği'nin, diğer süper emperyalist ABD ile giriştiği hegemonya mücadelesini sosyalizme fatura etmek, sosyalizme yönelik revizyonist saldırıdan başka bir şey değildir. "Soğuk savaş" denen şeyi de bu yönüyle sistem dışı saymamak gerekiyor.

Kuşkusuz bu, emperyalizm ile sosyalizm arasındaki çelişkiden savaş çıkmayacağı anlamına gelmez. Emperyalist burjuvazi, sosyalizmi tasfiye etmek için yürüttüğü çok yönlü mücadeleyi fiili bir silahlı saldırıya da dönüştürebilir ve bu genişleyerek bir dünya savaşına yol açabilir. Bu ayrı bir sorun ve Burckay'ın tartıştığı da bu değildir. O, savaşları "iki sistem gerginliğiyle izah ederken, emperyalizmi, savaşların bu ana kaynağını gizlemekte, emperyalist burjuvaziyi aklamaktadır. Savaşın siyasal-toplumsal niteliğinin bireylerin ve grupların "iyi niyeti, sağduyusu"yla değil, savaşın sı-

nufların uyguladığı siyasetle, uluslararası sermayenin emperyalist niteliğiyle ilgili olduğu gerçeği atlanmaktadır. Savaşa yol açan neden kapitalist paylaşım ihtiyacıdır; "ganimet payları için" süren rekabet ve anlaşmazlıklardır. Emperyalist savaşlar, kapitalistler yararına fetih ve vurgunu öngörür.

Emperyalist kapitalizm sermaye ihracı temelinde dünya pazarlarını, sömürgeleri elinde tutar. Kapitalistler sermaye ihracından ve etki alanları oluşturmaktan geri durmazlar ve pazar paylaşımında belirleyici etken ekonomik –ve ona bağlı olarak– siyasal güçtür.

"Oysa kapitalist rejimde paylaşım güçten başka bir temele, güçten başka bir ilkeye dayanmaz. Bir milyar, kiminle olursa olsun, kapitalist bir ülkenin 'ulusal geliri'ni ancak 'sermayeye göre' paylaşabilir (ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki en büyük sermaye kendisine düşenden çoğunu alır) kapitalizm demek, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet ve üretimde anarşi demektir. Kapitalizm temeli üzerinde gelirin 'hakimiyetçi' paylaşımını örgütlemek Proudhonculuktan, küçük burjuva ve hamkafa kalın kafalılığından başka bir şey değildir. Paylaşım ancak bir 'güçler ilişkisi'ne göre yapılabilir... Kapitalist bir devletin gerçek gücünü ölçmenin savaştan başka bir yolu yoktur ve olamaz da. Savaş özel mülkiyet ilkeleriyle çelişmez; bu ilkelerin dolaysız ve kaçınılmaz bir gelişmesidir. Kapitalist rejimde çeşitli ekonomilerin ve çeşitli devletlerin eşit gelişmesi olanaksızdır. Kapitalist rejimde bozulan denge zaman zaman yeniden kurulmasının tek olanaklı yolu, sanayide bunalımlardan, siyasette savaşlardan geçer." (Lenin)

Burkay ve diğer tüm revizyonistler, Lenin ve Marx'ın belirlemelerinin "günümüz koşulları"nda geçersizliğini ilan etseler de, Lenin'in yukarıda kapitalist rejimde savaşların nedenleri ve kaynağı ile ilgili belirlemeleri yeniden ve yeniden doğrulanmaktadır. Olgular bunu gösteriyor ve Marksistler, olguları dikkate almazlık edemezler. İki büyük dünya savaşı 'bozulan denge'nin güç oranında yeniden kurulması ihtiyacından, egemenlik ve paylaşım ihtiyacından kaynaklandığı gibi; günümüzde de, emperyalistler arasında kıyasıya bir mücadele sürmektedir. Amerikan, İngiliz, Alman, Japon vb. tekeli sermayesi arasında kıran kırana bir ekonomik ve

diplomatik savaş var. Bu savaşın kimi zaman ve kimi bölgelerde, tümüyle ekonomik-siyasal egemenlik tesisine yönelik silahlı vuruşmaları içerdiği de bilinmektedir. Amerika'nun Panama'ya, Grenada'ya, Libya'ya, İnan'a, Irak'a askeri müdahalelerini, emperyalistlerin doğrudan kışkırtıp taraf oldukları bölgesel savaşları, gerginlik dışı, rekabet ve fetih siyaseti dışı saymak mümkün değildir.

Emperyalist burjuvazinin pompaladığı silahsızlanma propagandası gerçeği yansıtmadığı gibi; emperyalizmin savaşların kaynağı olmaktan çıktığı propagandası da gerçeği değildir. Kapitalist burjuvazinin safında bu propagandayı sürdüren sosyal pasifistler, reformist ve revizyonistler, halklara yalan söylemekte, proletaryayı aldatıp beklentiye sokmak ve burjuvaziyle paylaşabilir değerleri olduğuna ikna etmeye çalışmaktadırlar. Savaşların kaynağı kapitalizmdir ve "savaşlar ancak burjuvaziyi tek bir ülkede değil, tüm dünyada devirdikten, kesin olarak yenip mülksüzleştirdikten sonra olanaksız bir duruma geleceklerdir."

Savaşı –emperyalist savaş değil, genel olarak savaşı– kötü bir şey ve onun nedenini de "iki sistem arası gerginlik" olarak gösterenler, öyle anlaşılıyor ki sistemlerden birinin, sosyalizmin yıkılmasını sevinçle karşılıyorlar. Öyle ya, artık, sosyalizm "öldüğüne", "çöktüğü"ne göre, savaşlar ve silahlar da tarihe karışacaklardır ve bu da "insanlığın yararına bir gelişmedir."(!) Proletarya ve halkların bu masala inanmaları için hiçbir neden yoktur.

Eğer kapitalizm sömürüye dayalı bir sistemse, sömürü amaçlı rekabet politikasının, güçlerin askeri alanda da karşı karşıya gelmesine yol açması kaçınılmazdır. Bozulan dengeyi yeniden ve güçlü olan yararına tesis etmenin savaştan başka bir yolu yoktur. Buna sosyalizmle kapitalizm arasındaki çatışma da dahildir ve barışçıl sosyalizm palavralarının hiçbir değeri yoktur. Emperyalist burjuvazi ve onun geri ülkelerdeki işbirlikçi rejimleri tepeden tırnağa silahlanmışlardır ve şiddete başvurmaktan, savaş ve saldırganlıktan geri durmamaktadırlar.

Emperyalist burjuvazi yararına meydana gelen değişmeleri

diktatörlerin dayanıksız kalması ve şiddetin dışlanması gerekçe gösterenler, sözde tek kutuplu '-emperyalist kutup'- dünyayı halkların ve proletaryanın yararına sayanlar, bundan halklar yararına sonuçlar çıkarırlar, yanılığın ötesinde ihanet içerisindedirler. Kapitalizmi sosyalizmle aynı katagoriye sokarak, diktatörlerin sosyalizme dayandıkları imasında bulunmak aynı anlama gelmektedir. Diktatörler, faşist rejimler, dün de bugün de, sırtını emperyalizme dayayarak, iktidarlarını sürdürmektedirler. Ağababalarla uşakları arasında meydana gelen kimi çıkar çatışması bu gerçeği değiştirmiyor.

KAPİTALİZM VE İŞÇİ SINIFININ "YAPISINDAKİ DEĞİŞİM" NEYİ İFADE EDİYOR?

Uluslararası revizyonizmin, Burckay'ın da aralarında bulunduğu "Kürt ayağı" bir yandan kapitalizmin gelişmesindeki değişiklikleri "yapısal" değişiklik olarak gösterir ve buradan işçi sınıfının kapitalizme ve burjuvaziye karşı mücadelesinin şiddetten uzak, uzlaşmacı ve "ortak kazanımı" koruyucu olması gerektiği sonucunu çıkarırlarken, öte yandan işçi sınıfının yapısının ve kapitalizm koşullarındaki durumunun değiştiğini, bunun "bilimsel teknolojik devrim"le olanaklı hale geldiğini vaaz etmektedirler. Başka yerlerde daha açık ifade edilen (ve örneğin 'Dev-Yol' tarafından eski Marksist kavramların geçersizliğine kanıt gösterilen) bu düşünceyi Burckay şöyle ifade ediyor.

"Bilimsel teknolojik devrim işçi sınıfının yapısında belli değişiklikler yaratabilir ve yaratmıştır."

Bu değişikliğe işçilerin evinde dayanıklı tüketim maddelerinin bulunması kanıt olarak gösterilmektedir. Kapitalizm sürekli ve genişleyen yeniden üretime dayanan bir sistem olarak değişimi de içerir. Evet kapitalizm, kapitalist emperyalizm, Lenin ve Stalin döneminden sonra da değişmiştir. Bu 'değişim', daha fazla merkezileşme, sömürü olanaklarını genişletme, bunun bir yolu olarak

emek verimliliğini artırmaya yönelik –bu sömürüyü yoğunlaştırır– teknolojiyi geliştirme, işçi sınıfına karşı mücadele yöntemlerini çeşitlendirme vb. biçimindedir. Kapitalizmin kaydettiği değişim, onun niteliğiyle ilişkili değildir. Emek ve sermaye çelişkisi ve onun siyasal-sosyal alandaki biçimi devam etmektedir. Burjuvazi ve proletaryanın üretim sürecindeki konumu, üretim araçları karşısındaki yeri ve onun tarafından belirlenen ezen ve ezilen sınıf ilişkisi değişmemiştir. Bu ilişki, kapitalizm kapitalizm olmaktan çıkmadıkça değişmez, değişemez.

Öte yandan kapitalist toplumsal sistemin gelişme sürecinde burjuvazinin elinde tuttuğu bilimsel-teknik buluşların üretim alanında ve sömürüyü artırmak amacıyla kullanılması durumunda, kaydedilen gelişmelerin ezilenlerin durumunda belli etkiler yaratması kaçınılmazdır. Burjuvazinin sömürü amacıyla geliştirdiği ulaşım ve iletişim araçlarından proletarya ve emekçiler yararlandıkları gibi dayanaklı tüketim maddeleri denilen ürünlerin işçilerin yaşamına ve evlerine girmesi de doğaldır. Kuşkusuz bugün kapitalizm 200 yıl önceki ilkel durumundan farklıdır, yüz yıllık birikimlerini kullanmaktadır.

Ancak, "bilimsel teknolojik devrim" işçi sınıfıyla burjuvazinin üretim sürecindeki yerini değiştirmemiştir. İşçi üretim araçlarına değil, tüketim araçlarının bir kısmına ve çeşitli sıkıntılar pahasına sahip olmaktadır. Teknolojik gelişmeleri işçi ve ezilen yığınların yaşamının tümüyle dışında tutmak mümkün değildir. Dahası, burjuvazi, işçi sınıfının mücadelesini reformizmin sınırlarında tutmak ve işçi aristokrasisi eliyle sınıfı kontrol etmek amacıyla bu buluşlardan yararlanmaktadır. Sınıf bilincine ulaşmamış, iktidar mücadelesi içinde olmayan işçinin 'özel mülkiyeti'ni geliştirme ve 'ayrıcılık yaşam' kavgası verme tutumu doğaldır. Ama her doğal olanın gerçekleşme şansı yoktur.

Kapitalizm nispeten istikrarlı döneminde 'bir şeylere sahip olan' işçinin gerçek durumu bunalım anlarında ortaya çıkar. İşsizlik, açlık ve ücret düşüklüğü, dahası hep sömürülen bir sınıf olma

olgusu onun kapısında sürekli. Bunalımın derinleşmesi, elindeki tüketim nesnelere, buzdolabı ve televizyonun elinden çıkmasını da olanaklı kılacaktır. Kapitalizmin tüm vahşeti, böylesi dönemlerde daha net olarak görülmektedir. Burjuvazinin, sosyalizm mücadelesine karşı bir dalgakıran olarak kullandığı 'sosyal haklar'ın bunalım dönemlerinde nasıl törpülediği ve geri alındığının örnekleri ise her dönem yaşanıyor.

Kapitalizme niteliğini veren artı-değer sömürüsü biçiminde gerçekleşen emek sömürüsü, işgücü sömürüsüdür. Burjuvazi üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olarak işçileri sömürme olanaklarını elinde tutmaktadır. Sömürünün biçimlerindeki değişme ya da daha modern yöntemlerle sömürüyü gerçekleştirme, sömürü olgusunu ortadan kaldırmıyor. Ve işçi sınıfı sömürülen bir sınıf olarak kaldıkça, onun durumunda niteliksel bir değişmeden söz edilemez. Değişiklik için, mülksüzleştirilen mülksüzleştirilmeli, üretimin ve bölüşümün tekeli burjuvaziden alınarak, burjuva egemenliğine son verilmelidir. İşçinin evindeki buzdolabının, televizyonun, çamaşır makinesinin işçi sınıfını bu mücadeleden alıkoymasına hiçbir neden yoktur. İşçi sınıfını sömürülmekten ve ezilen bir sınıf olmaktan kurtaracak olan kendisinin egemen sınıf durumuna gelmesi ve özel mülkiyet ve sisteme son vererek, çalışmaya- nın yiyemediği ve toplumsal mülkiyetin "herkesten yeteneğine, herkese ihtiyacına göre" ilkesine göre kolektif bölüşümünü sağladığı sistemi kurmuş olmasıdır.

Revizyonistlerin dillerinde "değişim" sınıfı mücadeleden, devrim için örgütlemek ve ayağa kalkmaktan alıkoymanın gerekçesi oluyor. İşçilerin böyle bir gerekçeye ihtiyaçları yoktur.

BÜROKRASİNİN PANZEHİRİ "ÇOK SESLİLİK" DEĞİLDİR

"Olumsuz etkenlerden biri tek partili, tek sesli yapı idi. Böyle bir ortamda demokrasinin işçi ve emekçilerden yana da var olmayacağı görüldü. İkinci bir seçeneğin, rakibin olmadığı böyle bir ortamda, sürekli olarak iktidarı elinde tutan parti ve onun üst kadroları iktidar ni-

metlerine gömölüp, yozlaşmaya çok açtıkları. Onları denetleyen bir güç ve eleştiri mekanizması yoktur.", "Dolayısıyla kesintisiz devrim görüşü dünyamızda yaşanan son gelişmelerden sonra kanımca artık geçerli değildir. Bu dönemde aynı zamanda demokratik bir toplumun doğal gereği olarak çok sesli, çok partili sivil toplum dönemi olacak; ülke demokratik bir seçimle gelen ulusal parlamento ve ulusal hükümet tarafından yönetilecektir. Bizim sosyalistler olarak iktidarda olmamız ancak, halkın yeter desteğini sağlamaya bağlı olmalı. Bu destekle iktidara gelir ve sosyalizm yönündeki programımızı adım adım koşulları olgunlaştırarak uygularız. Halkın desteğini yitirdiğimiz zaman ise muhalefet görevimizi yaparız."

Burkay'ın demagogik söylemi de içeren "toplumsal projesi"ni, burjuva 'sivil toplumcu' yazarların projesinden ayıran hiçbir şey yoktur. Onun savunusu kapitalist toplum sınırlarını aşmıyor. 'Barışçıl sosyalizm' ütopyası üzerine bina edilen bu proje koftur, hayal ürünüdür ve daha baştan yıkılmıştır. Burkay'ın "çok sesli, çok partili" sisteminin sosyalizm olamayacağı açıktır. Sosyalizm, burjuvazinin sınıfsal varlığını, siyasal faaliyetini ve hükümet kurma "hakkı"nı içermez, bununla bağdaşmaz. Kapitalizm koşulları içinde, burjuvazinin sınıf egemenliği altında proletarya iktidarı ve işçi sınıfı partisinin siyasal erki elde tutması mümkün olmadığı gibi; burjuvazinin siyasal iktidar mücadelesine partileri aracılığıyla katılma özgürlüğüne sahip olduğu bir "sivil toplum" dönemini sosyalizm hanesine yazmak da mümkün değildir. Proletarya, emperyalist burjuvazinin dünya hakimiyeti sistemi dahilinde kalarak, bu sistemin sınırları dışına çıkmayı temel alan ve bunu da burjuvazinin siyasal şiddet makinesini kırma gücü göstererek yapan bir mücadele perspektifine sahip olmadan "sosyalizm yönündeki program"ı uygulayamaz.

"Demokratik seçimle gelen ulusal parlamento" ve "ulusal hükümet" formülasyonlarıyla Burkay'ın devrim öncesi "geçici hükümet" vb. dönemlerden söz ettiği ihtimali üzerinde durulabilir. Ancak, bu yanlıcıdır ve Burkay'ın sözünü ettiği bu değildir. O "geçici hükümet" vb. gibi özel durumlardan değil, genel durumdan,

genel hareket tarzından söz etmektedir. Seçimle iktidara gelinip, seçimle iktidardan gidilecektir. Bunun nedeni de "halk desteği"ne bağlanmaktadır. Sosyalistler için halk desteği önemlidir ve sosyalistlerin iktidarı, halk iktidarının, proletaryanın sınıf iktidarının dışında özel bir iktidar biçimi değildir. Sosyalistlerin iktidarı halk iktidarının ta kendisidir. Çünkü proletarya diktatörlüğü, ya da onun işçi-köylü Sovyetleri biçiminde gerçekleşen iktidarı, doğrudan doğruya halkın aşağıdan gelme hareketinin ürünüdür; me-mur kastının lağvını ve işlerin yürütülmesine, tüm yönetim görevlerinin yerine getirilmesine seçimle gelip, seçimle gitmeyi, belli aralıklarla, belli süreler için halkı "yönetici sınıfın hangi temsilcisinin ayaklar altına alacağı" bugünkü burjuva demokratik seçim sisteminde, bu seçimin ve parlamentarizmin iki yüzlü ve sahte özelliğinden çok farklı, istenildiğinde geri çekme hakkının işçi ve emekçilerin elinde olduğu bir mekanizmayla halk iradesinin ortaya koyduğu bir sistemi öngörür. Burkay'ın "çok sesli, çok partili" projesi değil, ancak böyle demokratik ve sınıfın ve halkın çoğunluğunun iradesine dayanan sosyal yönetim biçimleridir ki bürokrasiyi engeller, onun toplum üstü bir erkin unsuruna dönüşmesini engeller. "İstisnasız bütün yoksulları ülke yönetimine" katarak, bunun için işlerin yürütülmesini emekçilerin ellerine vererek bürokrasi engellenir, burjuvaziye özgürlük tanıyarak, onunla bir arada yaşamayı ve böylece ona sömürme ve iktidar olma olanağı tanıyarak değil. Bürokrasiyi engellemek için:

- 1) Her işe seçimle gelme ve her an görevden geri alınabilme;
- 2) Bir işçinin ücretinden yüksek olmayacak bir ücret;
- 3) Herkesin denetim ve gözetim işlevleri görebilmesi, herkesin bir zaman için 'bürokrat durumuna gelmesi ve bunun sonucu kimsenin 'bürokrat' olmamasına yönelik önlemlerin hemen benimsenmesi" (Lenin)

gerekir, başka bir şey değil.

"Sovyetler iktidarının özelliğini belirleyen şey, tüm devlet iktidarının, tüm devlet aygıtının tek ve sürekli temelini, daha önce kapitalizm tarafından ezilen sınıfların, yani işçilerin ve yarı proleterlerin (başkasının

emleğini sömürmeyen ve kendi işgüçlerini kısmen de olsa sürekli olarak satan köylüler) yığınsal örgütlenmesini oluşturmasıdır. En demokratik burjuva cumhuriyetlerde bile, yasa karşısında eşit haklara sahip olmakla birlikte, binlerce yöntem ve kurnazlıkla siyasal yaşama katılmak ve demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanmaktan uzaklaştırılan yığınlar, şimdi sürekli olarak ve mutlaka, üstelik kesin bir biçimde demokratik devlet yönetimine ortak ediliyor."

Burkay, demokrasiyi sınıf temelinden soyutlamaktadır. Tek parti iktidarında, "demokrasinin işçi ve emekçilerden yana" olmayacağı iddiası bunu ifade etmektedir. Burjuvaziye özgürlüğün olmadığı sistemleri "anti demokratik" sayma revizyonist görüşü, proletaryaya ve onun devrim mücadelesine, proletarya iktidarına karşı bir konumlanıştan kaynaklanmaktadır.

İktidardaki tek parti işçilerin ve tüm emekçilerin iradesine tabidir, onun ve kadrolarının denetleyicisi doğrudan doğruya işlerin yönetimine katılan milyonlarca emekçi olacaktır. Yozlaşma da ancak böyle önlenir.

Burkay, bilinen revizyonist, burjuva oportünist görüşlerini yineliyor, sözde sosyalizm savunusu adı altında sosyalizme ve Marksizm-Leninizme saldırmaktadır. Onun projesinde, proletaryayı ve emekçileri burjuvaziye karşı ve devrim hedefiyle mücadeleye çağırma söz konusu değildir. Burjuvazi yararına kaleme sarılmasının nedeni de budur. Ezilen bir ulusun mensubu olan Burkay ve onu izleyenler, emperyalizm ve gericilik halklara karşı azgın bir saldırı politikası izliyor iken, proletaryaya karşı burjuvazi tüm olanaklarıyla 'savaş meydanı'ndayken, 'barışçıl geçiş'ten "savaşların olmayacağı"ndan, 'şiddetin tarihe karışması'ndan vb. söz edebilmektedir. Burkay ve tüm revizyonistler, proletarya ve halkları devrimden alıkoymaya soyunmuşlardır. Oysa Marksistlerin görevi proletaryayı ve ezilen halkları emperyalizme karşı kurtuluş için ayaklanmaya hazırlamaktır.

MİLLİYETÇİLİK VE TARİH

ULUS KAVRAMI VE POLİTİKA

Engels, "Doğanın Diyalektiği"i adı altında toplanan notlarında, tarihin insanla birlikte başladığını söyler. Gerçi, hayvanların da bir tarihi vardır; "ama bu tarihi onlar yapmazlar, ona bilgileri ve iradeleri dışında katılırlar" diye ekler. Buna karşılık insanlar, kendi tarihlerini bizzat ve bilinçle yaparlar. İnsanlar, hayvandan uzaklaşmaları ölçüde kendi tarihlerini yapmaya yaklaşırlar. Umulmayan etkenlerin, denetlenemeyen kuvvetlerin bu tarih üzerindeki etkisi de, insanın hayvandan uzaklaşması ölçüsünde azalır. (Bkz: Engels, "Doğanın Diyalektiği", Sol yayınları, s. 52-53)

Bir başka deyişle, insanın yaşamı, tasarlanmamış etkilerin karşılıklı hareketine bağımlı bulunduğu, önceden düşünülen amaca pek seyrek ulaşıldığı, çoğunlukla bunun tam tersinin gerçekleştiği sürece, kısacası onun faaliyetine kendi iradesi dışındaki doğal etkenler, denetleyemediği koşullar hükmettiği sürece, kendi tarihini yapmaktan uzaktır, yani hayvanlığa yakındır.

Tarihi yazmak da, tarihi yapmak gibi, insan topluluğunun kendi dışındaki koşullara, kendisine yönelmiş etkilere, tasarlanan amaca doğru ilerlenen süreçte karşılaşılan hesap edilmemiş engeller karşısındaki dönüştürme ve kendi lehine kullanma mücadelesine bağlıdır. Tarih yazımı, tarih yapma eyleminin bir parçasıdır ve eylemin tanımlanması ve uzak yakın geçmişle bağlarının kurulması çabasından başka bir şey değildir.

Bir ulusal kurtuluş mücadelesi sürecinde, herhangi bir insan toplumunun kendi tarihini yapma sürecinin gelişmiş büt'ün özelliklerini görmek ve bu bakımdan Engels'in, dolayısıyla tarihsel ma-

teryalizmin tezlerinin doğrulandığını saptamak mümkündür. Konumuz bakımından sınırlayacak olursak, özellikle tarih yapma eyleminin bir parçası olarak ele alınabilecek olan "tarih yazma" eylemi de, bu süreçte genel ve ayırddedici ulusal karakteristiklerini kazanmaya başlar.

Her ulusal kurtuluş mücadelesi, ulusun kendisini yeniden bulması, bir anlamda uluslaşmasının başlaması anlamına gelir.

Genel olarak bir topluluğun, ulus halinde örgütlenebilmesinin tarihsel koşulu olarak, toplumsal örgütlenme düzeyi bakımından "kapitalizmin şafağında" bulunuyor olması gerektiği, Stalin tarafından belirtilmiştir. Ulus kavramını tanımlayan diğer öğelerle birlikte, bu koşul, ulusun tarihsel bir kategori olduğunu, yani ancak tarihsel gelişmenin belli bir düzeye erişmesiyle ortaya çıkabileceğini ve gene tarihsel gelişmenin belli bir evresinde de yok olacağını belirlemesi bakımından materyalist tarih anlayışına, özetle tarihin "sınıf mücadelelerinin tarihi" olduğu şeklindeki teze uygundur.

Ne var ki, herhangi bir toplumun ulusal bilinç etrafında örgütlenerek ve kendini diğer ulusal topluluklardan ayıran karakteristikleri özel bir tarzda belirleyerek ayırmasının yolu, "doğal" ve kendiliğinden sayılabilecek bu süreçlerin yoğunlaşmış bir ifade biçimi kazanmasından geçmektedir. Bir başka deyişle, uluslaşma sürecinin tamamlanması için bu tarihsel koşullar gerekli ve yeterliyken, bir ulusun, kendi varlığını "kendisi için" kılabilmesinin zorunlu koşulu, ulusal bir kurtuluş ideolojisinin ve politikasının maddi güç haline gelmesidir. Bir ulusun kimliğinden söz edebilmenin olanağı ancak bu tamamlanma süreciyle doğabilmektedir.

Tarihsel tecrübe gösteriyor ki, yalnızca iktisadi ve tarihsel koşullar bakımından "ulus" kategorisinin unsurlarını taşıyor olmak, bir ulusun kendisini tanımlaması ve uluslararası alanda kendi varlığını kabul ettirebilmesi için yeterli olamıyor. Hatta, bunun çoğu kez tersinin gerçekleştiği görülebilir: Henüz toplumsal gelişme düzeyi bakımından kendi iç olanakları "kapitalizmin şafağını" yaşamaya elvermeyen bazı toplumlar, örneğin Afrika'nın çok geri kabi-

leleri, genel dünya kapitalist koşullarıyla ilişkileri içinde ve sömürgeciliğe karşı mücadele sürecinde, politik anlamda uluslaşmış, ulusal devletler kurabilmişlerdir. Kuşkusuz bu ulusal devletlerin, çoğu çok önceleri sömürgeci politikalar tarafından belirlenmiş siyasal sınırları içinde kalan değişik gelenek ve hatta dillere sahip kabileler arasında gerçek anlamda bir "ulusal birlik" sağlayabilmesi, nesnel tarihsel koşulların gelişmesine bağlıdır. Ancak, bu tarihsel maddi koşullar, özel olarak bu tip ülkelerde, devrimci bir ulusal kurtuluş savaşının politikalarının sonucu olarak ve yeni çatışmaları da içeren bir süreç içinde doğabilecektir. Tıpkı, sosyalizmin kuruluşunun bir sosyalist devrime bağlı olması, devrimin sosyalist toplumsal kuruluşu değil, sosyalizmin devrimi gerektirmesi gibi, emperyalizm koşullarında bir sömürge halkının veya ezilen bir ulusun kendi siyasal varlığını inşa edebilmesi de, devrimci bir mücadelenin ve devrimci bir politikanın sorunu haline gelmiştir.

İsmail Beşikçi, bir ulusal kurtuluş mücadelesinde, sömürülen ulusun, ilk kurşunu kendi benliğine sıktığını söyler. Bu güzel özdeyişte geçen, "kendi benliği" sözü, yalnızca bütün geçmiş dönemlerin gerilikleriyle belirlenmiş sömürge psikolojisini değil, kendisini daha yüksek bir toplumsal kategori olarak tanımlamasını engelleyen politik ve ideolojik bütün koşullanmışlıkları da içermektedir.

BİR BİLGİ DALI OLARAK TARİH FELSEFESİ

Tarih felsefesi, tarihin anlamı, tarihin yasaları ve tarih içinde insanın yeri ve geleceği gibi konularda, en genel ve kapsayıcı yargılara ulaşmaya çalışan bir bilgi dalıdır. Özel olarak belli bir ulusun, ya da bir halkın tarihi üzerine değil, genel olarak zaman içinde olup bitenler hakkında konuşur.

Tarih felsefesinin de bir tarihi vardır ve bu tarih, doğrudan doğruya, insan topluluklarının bir geçmişleri olduğunu bilmek, bugünlerini geçmişle doğrulamak ve kendilerini sürdürmek gibi en genel politik amaçlarla bağlı olarak oluşmuştur ve özellikle de tarih yazımı, bu çerçeveye bütünüyle bağımlı kalmıştır.

Bugünü dünle doğrulamak, yalnızca egemen yönetici sınıfların, ya da doğrudan doğruya bu egemenliğin en somut ifadesi olan devletin değil, yönetilen ve egemenlik altında tutulan toplumsal sınıfların ve ulusların da tarih yazımı söz konusu olduğunda genel eğilimi olarak belirir. Ancak ikincisinde bugün, haklı çıkarılacak tarzda değil, ortadan kaldırılması gereken gerçek durumun köklerini ve yıkılışının gerekçelerini açıklamak için dünle ilişkilendirilir. Tarih yazımcılığı, yaşanan ve yaşanması istenen süreçlerin, geçmişteki köklerinin geleceğe yönelik erekler bakımından açığa çıkarılmasının ve toplumsal bir amacın haklı gösterilmesinin aracı olarak işlev kazanır. Böylece tarih, bir sosyal bilim olmaktan çıkmaz, ama sınıflar mücadelesinin politik bir aracı olma niteliğini de kazanır. Bu bakımdan tarihte, "doğru" ve "yanlış", "objektif" ya da "sübjektif" gibi ölçülerin karşılığını bulduğu tek alan, sosyal sınıf mücadelesi alanıdır.

İlk yazılı tarih belgelerinin temel özelliği, yönetici sınıfları, kraları, dinsel hiyerarşinin tepesinde yer alanları her durumda haklı gösteren, egemenlerin güçlerinin kaynağının dünya ötesinde bulunduğunu ve değiştirilemez olduğunu anlatmaya çalışan olayların anlatımından ibaret olmalarıdır. İnsanların kökeni ve tanrılarla ilişkilerini anlatan mitolojiye, göklerin ve yeryüzünün oluşumuna dair kozmogonik tasarımlara bağlanan bu içerik, yöneticilere adanmış şiirsel kronikler biçiminde yazılmışlardır. Bu tür tarihçiliğin klasiği olarak kabul edilen Herodot Tarihi'nde, mitolojiyle gerçek, şiirle kronik içiçe geçmiştir.

Ortaçağ saray tarihçiliği de, büyük ölçüde bu geleneksel içeriğe bağlı kalmıştır. Azizlerin hayatı ve soyluların kahramanlıklarını konu edinen bu tarih yazımcılığında, mitolojinin değil, "destan"ın öne çıktığı ve sözlü geleneğe bağlı kalan anlatım tarzı hakimdir.

Rönesans'la birlikte, tarih yazımında da, ilk devrimci adımlar atılmaya başlar. Machiavelli, Bosseut, Vico, Montesquieu, ve daha sonra onları takip eden Voltaire, ayrı olaylar arasında nedensel iliş-

kiler kurmaya, genel yasalara bağı bir tarihsel gelişme çizgisi aramaya ve geleneksel kronikçiliği aşmaya yöneldiler.

18. yüzyıl sonları ile 19. yüzyıl başlarında doğan romantik tarihçiliğin başlıca özelliği, tarihin, uluslara özgü bir geçmiş araştırması olarak ele alınması ve bu anlamda da geçmişin yeniden kurulmasına yönelik bir çaba olarak yeniden geleneklere ve ulusal özelliklere dönülmesidir.

Fransız Devrimi, tarihinin önüne, sosyal değişim, devrim ve ilerleme problemlerini koydu. Tarihinin geçmişten çok gelecekle ilgilendiği, geçmişin yalnızca bugünü ve geleceği aydınlatmak için araştırılabileceği düşüncesinin ve nedensellik ilişkileriyle açıklanabilir, genel yasalara bağımlı bir evrim fikrinin canlanıp egemenlik kazanması, bu dönemin başlıca özelliğidir. Tarihin mitolojiyle ve dinle değil, "tarihte nedensellik ilişkileri" ile açıklanması çabası, Aydınlanmacı filozoflarla başladı. Aydınlanmacılar, devrimler çağı Avrupa'sında, tarihin maddi nedenlere bağı olduğu düşüncesini ileri sürebilme fırsatını buldular. Coğrafi etkenlerin, toplumsal ilişkilerin tarihin oluşumu üzerindeki etkisini tartıştılar. Tarihte "ilerleme" kavramının önemini ilk kez onlar vurguladılar. Auguste Comte'un, sosyal olayların nedensellik ilkesi ekseninde yorumlanmasının, tıpkı fiziğin doğal olaylara uygulanmasında elde edilen sonuçlara benzer sonuçlar kadar kesin bilgi verebileceği düşüncesinden hareket ederek "Sosyolojiyi" kurmasında, çağın bu genel eğilimi kadar, devrimleri önceden görme ve önleme isteği de rol oynar. Tarihin, genel politik amaçlarla bağı olarak ele alınmasının burjuvazi açısından ilk tipik örneği, Comte'dur.

Aynı dönemde, Karl Marx, tarihsel materyalizmi geliştirdi ve tarih bilimini, devrim kavramı ekseninde yeniden kurdu. Böylece Auguste Comte'un aksine, O, devrimi önlemenin değil, onu geliştirmenin ve zorunluluğunu göstermenin aracını yarattı. Aynı dönemde, bir başka koldan, sömürgeciliğin gelişmesinin tarihi araştırma üzerindeki etkileri görülür. Avrupa sermayesinin kıta dışında yeni ülkelere yayılması, hammadde kaynakları üzerinde ege-

menlik kurma savaşı, tarihin özel alanlarda yeni bilimlerle desteklenmesi zorunluluğunu doğurdu. Antropoloji, etnografya, liguistik, sanat tarihi, dinler tarihi, arkeoloji, tarihin yardımcı disiplinleri olarak ve ayrı ayrı bilim dalları halinde, sömürgeciliğin gelişme sürecinde doğdu ve ilerlediler.

Marx ve Engels tarafından inşa edilen tarihsel materyalizm, spekülâtif, a priori ve idealist tarih anlayışlarına son verdi. Tarihin maddi bir temelini bulduğunu, insan topluluklarının evrim ve devrim süreçlerinin ardında sosyo-ekonomik ilişkilerin yattığını ve bunun belirleyici önemini Marx ve Engels ortaya çıkardılar. Tarih felsefesi, ilk kez onların elinde, gerçek bir bilim halini aldı. Bunun ötesinde, tarihi materyalizm, bizzat tarihçiliği sınıf mücadelesinin bir alanı haline getirdi. Tarihin emek ekseninde yorumlanmasını ve emekçi sınıfların çıkarları doğrultusunda yeniden yapılmasının öncüllerini de bu bilim ortaya koydu. Bu çıkış, burjuvazinin de tarihi ve toplumsal hareketi kendi çıkarları doğrultusunda yorumlama çabalarına hız verdi ve emekçi sınıflar ve işçi sınıfının tarihsel rolünü inkar eden, tarihin devrimlerle sıçrayarak ilerlediği görüşünü çürütmek isteyen yeni tarih tezlerinin geliştirilmesini kışkırttı. Ne var ki, burjuva tarihçilik, Marx ve Engels'ten sonra, ya esas olarak tarihin nesnel yasalarının bulunmadığı ya da bunların ilerleme ve devrim kavramlarıyla ilgisinin kurulamayacak "tekrar" yasaları düzeyinde bulunduğu görüşünü geliştirmeye çalışmaktan öteye geçemedi.

Toynbee'nin pesimist (kötümser) çevrim teorisi, Spengler'in, ilerlemeye inanmayan, yalnızca çöküşü ve yokoluşu gören karamsar tarih felsefesi, burjuva tarihçiliğin emperyalist döneminin karakteristiklerini gösterir.

SINIF MÜCADELESİNİN BİR ALANI OLARAK TARİH YAZIMI

En bilinen haliyle, iki karşıt tarih anlayışını örnek olarak alalım. Faşist ideoloji, tarihin ulusların savaşından ibaret olduğunu ileri

sürer. Bu tez, doğrudan doğruya, belli bir ulusun çıkarlarının, diğer bütün ulusların çıkarlarıyla çeliştiği anlayışına dayanır ve ayrı ayrı uluslar var oldukça (ki faşizm bakımından ulusların ortadan kalkması asla söz konusu olamaz) belli bir ulusun (üstün olan ulusun, üstün olan ırkın), diğerlerini egemenliği altına alıncaya kadar savaşmasını haklı göstermek amacını güder. Bu aynı zamanda, işgalcilik, sömürgecilik, emperyalist saldırı ve savaş politikalarının ulus açısından haklı, diğer ulusların tümünün bu saldırılar karşısındaki konumunun haksız gösterilmesi için bir çıkış noktasıdır. Marksizmin, tarihin "sınıflar savaşının tarihi" olduğunu bildiren temel önermesi karşısında, faşizm, ulusun bir bütün olduğu, sınıf ayrılıklarının ve sınıflar savaşının bir uydurmadan ibaret bulunduğunu kendi önermesiyle ortaya koymaya çalışmıştır. Ulusu, bir bütün olarak diğer uluslarla kavga içinde göstermenin temel amacı, sınıflar arasındaki temel çelişmeyi gizlemeye çalışmaktan ibarettir.

Günümüzde, "sosyalizmin yenilgiye uğramasıyla birlikte, materyalist tarih görüşünün de değerini kaybettiği" görüşü ileri sürülebiliyor. Oysa, materyalist tarih görüşünün temel önermeleri, burjuva tarihçiler elinde bile, bir yöntem hazinesi olarak değerini koruyor. Örneğin, son zamanlarda hayli moda olan emperyalist ideolog ve tarihçi Francis Fukuyama, "Tarihin Sonu" adlı kitabında, "Tarihin sona erdiği" tezini ileri sürerken, düşmanı olduğu bu kaynağın temel tezlerine dayanmaktadır.

"Soğuk savaşın sonu ve komünist sistemin çöküşü, sadece tarihsel bir dönemin sonunu değil, fakat piyasa ekonomisine dayanan Batılı liberal demokratik sistemin toplum yönetiminin erişebileceği nihai form olarak evrenselleşmesinin tescili ve insanlığın ideolojik evriminin varabileceği son noktadır. Tarih bitmiştir."

Bu görüş, aslında tarihin (bitmiş olduğu iddia edilse de) sınıf mücadeleleri tarihi olduğunu kabul etmektedir. Sınıf mücadelesinin sona erdiği görüşünün tarihin bitmesinin gerekçesi sayılması, bunun örneğidir. Diğer yandan Fukuyama'nun bir prototipini verdiği günümüz emperyalist tarihçiliğinin katı sınıf karakterini ve ta-

rihte nesnellik denilen şeyin, eninde sonunda bir sınıfın kendine özgü tarihsel eyleminin hedef aldığı nesnelere olan ilişkisi tarafından belirlendiğini göstermesi bakımından öğreticidir. Diğer yandan dünya tarihine, emekçi ve işçi sınıflarının gözüyle, dünyanın sürekli değiştiği ve değiştirilebilirliği açısından bakan bir tarihçi için aynı olgular (sosyalist sistemin çöküşü, soğuk savaşın sona ermesi), başka anlamlar içerecektir. Böyle bir tarihçi, sosyalist sistemin yıkılışının, sınıf mücadelesinin sona ermesi anlamına gelmediğini gösteren diğer olguları bulacak, bu mücadelenin gelişme eğilimlerini, bir devrim için taşıdığı olanakları ve bu olanakların birer gerçekliğe dönüşmesi için gerekli koşulların tarihsel bakımdan ne anlama geldiğini araştırıp gösterecek ve sonunda, sosyalizm ve devrimin zorunluluğu fikrinin yeni bir temelde kanıtını sağlayabilecektir. Olgular, Fukuyama'nın bulunduğu yerden bakılınca tarihin bittiği sonucunu veriyorsa, işçi sınıfı tarihçisinin baktığı yerden, mücadelenin dolayısıyla da tarihin sürekliliğini gösterebilecektir.

Sosyal olguların kendi başlarına, politikadan ve sınıfların karşılıklı eylemlerinden bağımsız bir "nesnellik" ve sınıflardan bağımsız bir doğasının bulunabileceğini düşünen bir tür tarihçilik ise, "nesnellik ve tarafsızlık" adına, yalnızca sınıflandırmacı ve yorumlayıcı bir anlayışı benimsemiştir. Bu "salt bilimci" tarihçilik tarafından, pozitivist bilim anlayışının bir yansıması olarak, biyoloji, fizik, kimya gibi, tarihin de, tarafsız, ve tümüyle "objektif" olarak yazılabileceği, özellikle de "ideolojilerden" arınmış bir tarih yazımının başarılabileceği ileri sürülür. Tarih yazımının, sınıf mücadelesinden ayrı, onun amaçlarından ve ihtiyaçlarından bağımsız olarak yazılabileceğini söylemek, onun bir sosyal bilim olduğunu göz ardı etmek demektir.

Tarih, ancak ve yalnızca çok geniş bir malzeme yığını içinden belirli karakteristikleri verebilen unsurların seçilerek değerlendirilmesi ile yazılabilir. E. H. Carr'ın dediği gibi, aksi taktirde, tarihçinin incelediği toplumun tek bir gününü bile yazması mümkün olmazdı. Ne var ki, tarihçi, bu karakteristikleri seçerken, önce bağlı

olduğu tarih anlayışına, sonra ilgilendiği probleme, siyasal ve ideolojik tavrına göre davranmaktan da geri duramaz. Özellikle bir ulusun tarihi gibi kesinlikle siyasal bir tez içermek zorunda kalacak olan bir alanda yazan bir tarihçinin, toplam sosyal, siyasal ve ideolojik etkiler karmaşasından sıyrılması düşünülemez. **Bu tavır, bir nesnellik taşımadığı için değil, bu nesnelliğin hangi sınıflar açısından anlamlı olduğu bakımından eleştirilebilir.** Tarihçi, hangi siyasal, hangi ideolojik ve hangi sosyal tavidan yanadır? Cevabı araştırılacak temel soru budur.

Burada önemli olan, örneğin İstanbul'un 1453'te fethedilip edilmediğini tartışan bir nesnellik değildir. Bu kadar açık bir zaman bilgisinin kendisi, tarih yazımında sınıf tavrının belirlenmesinde elbette rol oynamaz. Ama Osmanlıları İstanbul'a yönelten nedenler, dönemin sosyo ekonomik ilişkileri ile bu fetih eylemi arasındaki ilişkiler, yani kısaca olayın nedenleri ve sonuçları gibi dolaysızca açıklanamayacak unsurlar söz konusu olduğunda, her tarihçi kendi seçimini yapacaktır. Tarihsel yorumun göreliliğinin kaynağı, dolaysız olarak tarihçinin sınıfsal kimliğiyle, ve bu kimliğin temsil ettiği sınıfın ihtiyaçlarıyla ilgilidir.

MİLLİYETÇİ TARİH YORUMUNUN KARAKTERİSTİKLERİ

Tarih süreçlerinde, insan topluluğunun hangi etkenlerle hareket ettiği sorunu karşısındaki tutum, yukarıda özetlediğimiz gibi, doğrudan doğruya, toplumsal hareketin temel karakteristiklerine bağlı kalmıştır. Bilimsel gelişmeler, toplumsal ilişkiler içindeki ilerlemeler ve değişimler, tarihin oluşumunu açıklayan etkenler konusundaki insan düşüncesinin gelişimini de etkilemiştir. Ancak, bunlar kadar, sosyal ve politik değişimler de, tarihin yorumunda önemli rol oynamışlar, özellikle tarih yazımı ile politik mücadelenin keşiştiği anlarda, bu etkileşme, tarih yazımının içeriğini ve biçimini belirleyen bir rol oynamıştır. Tarih, sınıflar mücadelesinin tarihi olduğu gibi, tarih yazımı da sınıflar mücadelesinin bir alanı olmuştur.

Bu bakımdan, milliyetçilik ve tarih yazımı arasındaki ilişkiyi in-

celerken, özellikle, ulusal kurtuluş mücadelesinin içindeki sınıf çatışmalarının durumunu göz önünde tutmak, ulusal kurtuluş mücadelesine katılan sınıfların bu alanda etkilerini dikkate almak gerekecektir.

Ulusal kurtuluş savaşı içinde, proletarya hareketinin görece zayıf olduğu, ideolojik ve politik ağırlığını hissettiremediği durumlarda, ulusal kurtuluş hareketinin aydın tabakası da burjuvazinin milliyetçi ideolojisine daha açık hale gelecektir. Bu yüzden, tarih araştırmaları ve elde edilen bulguların yorumlanması, tümüyle ulusal burjuvazinin çıkarlarını ifade eden dünya görüşüne göre olacaktır.

Burjuvazinin sınıfsal çıkarları, tarihin, burjuva dünya görüşü açısından yorumlanmasını gerektirir. Söz konusu çıkarlar, yalnızca kısa vadede sömürgeci burjuvazinin ya da egemen ulus burjuvazisinin çıkarlarına karşı ulusal çıkarları temsil etmekle kalmaz, uzun vadede, burjuvazinin proletaryaya karşı çıkarlarını da temsil ederler. Kısaca söylemek gerekirse, milliyetçi burjuvazi, tarih görüşünü ortaya koyarken, yalnızca sömürgeci, emperyalist burjuvaziye karşı değil, bizzat kendi emekçi halkına ve özellikle proletaryasına karşı da savaşıır.

Ulusal kurtuluş mücadelesinin değişik aşamalarında, savaşın sınıfsal-politik içeriği, mücadelenin çok yönlülüğü içinde, tarihçinin sınıfsal yapısına bağlı olarak tarih yazımına yansır. Milliyetçi burjuva tarihçinin, egemen burjuvaziye karşı her saldırısında, savaşın ikili karakteri kendisini gösterir. O bir yandan ulusal mücadelede, bir yandan da kendi ulusunun iç sınıf mücadelesinde saf tutar. Aynı durum, kuşkusuz, ezilen ulusun proletaryası için de geçerlidir. Ezilen ulus proletaryası da, hem ezen ulus burjuvazisine, hem kendi burjuvazisine karşı savaşacaktır. Ve bu kesin sınıf karakterli savaş, mücadelenin her biçimine ve her alanına yansacaktır. Tarih yazımı da bu alanlardan birisidir.

Milliyetçi tarih anlayışının belli başlı karakteristikleri, ulusal mücadelenin genel seyriyle bağımlı olarak değişebilecek bazı özelliklerinin dışında, şu genel başlıklar altında toplanabilir:

- İnsanlık tarihinde ortaya çıkan genel insani özelliklerin, ulusa özgü özellikler olarak tanıtılması ve abartılması ve bunların diğer ulusların özelliklerinden üstün olduğunun iddia edilmesi:

Türk milliyetçi tarih tezi, büyük ölçüde, kendisine "muasır milletler arasında" bir yer açmak isteyen ve ulusal kurtuluş savaşından yeni çıkmış bir ulusun psikolojisinden çok, egemen sınıfların mevcut siyasal sınırlar içinde yürütmeye kararlı olduğu ırkçı politikanın ihtiyaçlarını yansıtır. Kuşkusuz, bu tarih görüşünün bir ayağı, "Batılılaşmak, muasırlaşmak" diye formüle edilen ve büyük ölçüde emperyalist sermaye ile bütünleşme yönelimlerinden beslenen genel burjuva tercihse, diğer ayağı da, bu ideolojiyi kitlesel olarak içselleştirmesi istenen halkta, ulusal kurtuluş savaşının yarattığı "yedi düveli yenmiş" olmanın gururlu ruh halidir. Eğer bir ideoloji, ya da herhangi bir teori, kendisine toplumsal bir karşılık bulamazsa, yaşama şansı da bulamaz. Türk milliyetçiliğinin toplumsal çapta hayat bulabilmesinin temeli de, ulusal kurtuluş savaşında aranmalıdır. Türk milliyetçiliği, yalnızca bir burjuva yanılması, burjuva ideolojinin halk kitlelerine enjekte edilmesi gibi basit bir olay değildir. Her ulusal mücadele, kendine özgü özellikler taşıyan bir burjuva ideolojiyle birlikte yürür ve bu ideoloji, genellikle mücadelenin sonrasında, başlangıçtaki niteliklerini tümüyle kaybederek bir başka politikanın ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenir. 1930'lu yıllarda, Türk milliyetçiliğinin aldığı yeni biçim keşinleşmiş, sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarının öne çıktığı bir dönemin özelliklerine bağlı olarak işçi sınıfına ve Kürt ulusuna karşı politikaların gerektirdiği biçimde ve Avrupa'daki faşist akımlara paralel olarak ve onların temel motiflerini ithal ederek kesin bir ırkçı, faşist karakter kazanmıştır. Bu haliyle, Türk milliyetçiliğini karakterize eden başlıca unsurlardan biri, Türk milletinin diğer bütün milletlerden daha üstün olduğu tezidir. Her halkta, gelenekler, folklorik öğeler, dinsel inançlar halinde bulunan kimi genel özelliklerin, yalnızca Türklere özgü olduğunun ileri sürülerek abartılması, bu ideolojinin propagandasında sıkça başvurulan yollardan

birisidir. Misafirperverlik, kahramanlık, dürüstlük, çalışkanlık, iyilikseverlik, özgürlük ve bağımsızlık düşkünlüğü gibi, her halkın belli başlı değerler olarak benimsediği ve kendince bir içerik verdiği genel kavramlar, yalnızca ve en üstün haliyle Türklere özgü değerler olarak yeniden tanımlanmıştır. Bu çabayla, devletin halka kendisinin zorunlu ve gerekli bir kurum olduğunu kabul ettirme yolu açılmaktadır. Aynı zamanda devlet, milletin tek ve değişmez temsilcisi olarak kendisini bu yolla onaylatmaktadır. Millet, kendi özelliklerinin neler olduğunu öğreten devletin, bu özelliklerinin en cisimlenmiş halini de devlette görecektir ve kendisini bu kurumun ayrılmaz parçası sayacaktır. Devleti, egemen sınıfların en üst organizasyonu olarak düşünürsek, bu politika, burjuvazinin ulusun tümünü temsil etmek ve bu temsilciliği, kendisini ulus yerine koyarak yapma geleneğinin bir ifadesidir. Burjuvazinin, ulusu sınıflara bölünmüş olarak tanımlamaktan kaçınmasının nedeni, bütün ulusu burjuva dünyasının eklentisi ve destekçisi kılmaya çalışmasıdır.

Günümüzde bu eğilimin, önemli bir ağırlıkla Kürt milliyetçi tarihçilerinde de kendisini gösterdiğine tanık oluyoruz. Kürt milliyetçi tarihçiliği, Kürt ulusunun sınıflara bölünmüşlüğü'nün üstünü örterek, genel ve soyut bir ulusal karakter tablosu çizmeye çalışmaktadır. Kürtler misafirperverdir, kahramandır, dürüsttür, çalışkandır, iyilikseverdir, özgürlük ve bağımsızlığına düşkündür! Hiç kimse, özellikle ulusal kurtuluş savaşı için sayısız fedakarlık ve kahramanlığı göze alan bir halkın bu erdemlerden yoksun olduğunu düşünemez. Ama bu özelliklerin, "Kürt olmanın gereği", "Kürtlerin doğal özelliği" olarak tanımlanması, şovenizme düşmeden ileri sürülemez. Materyalist tarih anlayışı açısından, her şeyden önce, soyut bir "Kürt" yoktur. Tarihten ve üretim ilişkileri sisteminde koparılmış bir toplumsal kategori tanımının, bilimsel bakımdan olduğu kadar, devrimci politika bakımından da değeri olmaz. Her ulus gibi, Kürtler de, sınıflara bölünmüşlerdir ve açık olarak, bir Kürt işçisi ile, bir Kürt toprak ağasının ortak çıkarı, ortak hedefi, ortak politikası ve ortak karakteri bulunamaz. Karşıt sınıf-

ları, ulus kavramı ekseninde eşitlemek ve birbiriyle ulus adı altında özdeşleştirmek, katı bir milliyetçiliğe, burjuva çıkarların dile getirilmiş olmasına işaret eder. Çünkü, burjuva milliyetçi tarihçilik eliyle yapılan bu eşitlemede kullanılan kıstaslar, temel alınan karakteristikler, daima burjuvazinin ve genel olarak egemen sınıfın kıstasları ve karakteristikleri olacaktır.

- Ulusun tarihinin gene ulusla açıklanması:

Milliyetçi tarihçiliğin başlıca özelliklerinden bir diğeri, ulusun tarihinin yalnızca ulusun özellikleriyle açıklanmasıdır. Bu yöntem, ulusun varoluş süreçlerinde rol oynayan toplam toplumsal ve tarihsel koşullar yerine, ulusun ancak ideolojik bir soyutlamayla elde edilebilecek genel özellikleri temel alır. Örneğin, Türkler neden ata düşkündür? Önce, Türklerin ata düşkün olduğu gibi bir önyargı, temel bir veri gibi ele alınır ve sonra bunun açıklaması gene Türklerin doğasından kaynaklandığı söylenen başka özelliklerle, savaşçılık, kahramanlık gibi erdemlerle açıklanmaya girişilir. Ya da, başka kavimlerle olan ilişkilerde, karşı tarafın rolü hiçbir zaman söz konusu edilmeyerek, bütün ilişki, çatışma ya da etkilenme süreçlerinde, ulusun kökü olduğu ileri sürülen kavim belirleyici rol üstlenmiş olarak gösterilir. Ulusun bütün tarihi, her türlü dış etkilenmeden, her türden zorunlu doğal ve tarihsel koşuldan ayrı olarak belirlenen bir "ulusal özellikler" toplamı tarafından açıklanır.

Bu açıklama tarzı, son dönem milliyetçi Kürt tarihçiliğinde de önemli bir yer tutmaktadır. Bu yöntem, aynı zamanda, temel alınan ulus dışındaki diğer ulusların geri, barbar uluslar olarak gösterilmesine de zemin hazırlamaktadır. Örneğin, A. Öcalan, kendisiyle yapılan bir söyleşide, Kürt ulusunu değil ama, Türk ulusunu bu yöntemle ele almakta ve yargılamaktadır:

"Türklük, egemen sınıf tarzı ve dehşetiyle ve daha çok da amansız bir savaşım yürüterek, halkların ülke kavramlarını yıkmada, toplumsal varlıklarını söndürmede ve kültürel kimliklerini silmede maharet sahibidir."

Bu değerlendirmede, genel bir "Türklük" kavramı kullanılmakta ve savaşçılık, halkların ülke kavramları üzerinde yıkıcılık, kültü-

rel kimlik silicilik gibi özellikler, Türklükle açıklanmaktadır. Türklerin, tarihte gerçekleştirdikleri yıkıcılığın, ilhakçılığın ve savaşçılığın temel nedeni olarak ortaya konulan şey soyut Türklükten başka bir şey değildir. Türk milliyetçisine birer erdem olarak görünen ve kaynağı yalnızca Türk olmak olarak gösterilen olgu, Abdullah Öcalan tarafından da aynı şekilde ele alınmakta, bu kez tersine çevrilmiş haliyle değerlendirilmektedir. Özünde, iki yaklaşım arasında hiçbir farklılık yoktur. Bir Marksist olduğunu iddia eden Öcalan, Türkler de dahil olmak üzere, bütün göçebe kavimlerin barbarlığın çeşitli evrelerinden geçtiğini, savaşı bir üretim biçimi olarak benimsedikleri bir toplumsal kuruluş aşamasında yaşamış olduklarını ve birer ahlak kategorisi olarak kullandığı "yıkıcılık, savaşçılık, barbarlık" gibi kavramların her birinin aslında bu tarihsel evrenin özelliklerinden kaynaklandığını bilmez gibi davranıyor.

"... Anadolu ki, insanlık tarihinin en eski uygarlıklarının beşiği olmuştur; sayısız kavimlerin yoğunlaştığı, kültürel gelişme sağladığı ve kat be kat kültür zenginliklerinin yaşandığı bir ülkedir... Ama Türkler öyle bir girdiler ve vurdular ki, akıllara durgunluk verir. En eski halkların son artıklarını göz önüne getirdiğimizde, bu uygulamalar daha iyi anlaşılacaktır... Atilla geleneği, Oğuz ve Osmanlı geleneği... Bu gelenek yüzyıllardır sürüp gelmektedir ve son olarak Kıbrıs olayı bunun bir devamıdır... Arap uygarlığından kalma görkemli eserler de vardı. Ama Türk egemenleri onları da tanınmaz hale getirmişlerdir. İslamın bazı yüceltici yanları vardır, onları da tanınmaz hale sokmuşlardır... Fars uygarlığı da görkemli bir uygarlıktı. Türk egemenleri onu da işlemez hale getirmişlerdir. Onu harabeye çevirmişler ve dumura uğratmışlardır." (A. Öcalan, Özgür Halk, 15 Mayıs 1991, 7. sayı)

Bu sözlerde, genel olarak bir "Türk egemenleri" kavramı, diğer bütün tarihsel ve sınıfsal özelliklerin önüne geçirilerek kullanılmaktadır. Selçuklu, Osmanlı feodalleri midir söz konusu olan, Türk ulusal kurtuluş savaşını yürüten ticaret burjuvazisi mi, cumhuriyet döneminin tekeli burjuvazisi mi? Kimdir "Türk egemeni"? Öcalan'ın düşüncesinde bu bakımdan gerçekleştirilmiş bir sınıf kıstası, sınıf analizi yoktur: Onun için önemli olan, egemenin sınıf

niteliği değil, Türk olmasıdır. Tarihsel içeriği bakımından da birçok açıdan tartışılabilir bu sözlerce A. Öcalan'ı ilgilendiren tek bir sorun vardır: Türklerin tarihini (O bunu Türk egemenleri olarak söylüyor), gene Türklerin değişmez özelliği saydığı barbarlıkla açıklamak. O, bunu, temsil etmek iddiasında olduğu ulusun konumunu kendi politikası bakımından pekiştirmek için yapıyor. Ancak, Türkleri tek bir karakter etrafında tanımlarken, aynı kıstası kendi ulusuna da uygulamaktan kaçınamayacak ve neticede bu tarih yorumu, Kürtlerin "imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kütle" olduğu iddiasına kadar gelip dayanacaktır.

- **Ulusun uzak köklerini doğrudan insanlığın kökleri saymak, insanlık tarihinin belli başlı ilerleme ve başarılarını, ulusun geçmişine yazmak:**

Milliyetçi tarihçiliğin bir başka karakteristiği, ulusun tarihini insanlığın tarihine özdeşleştirmektir. Böylece, hem ulusun "tarihin başlangıcından beri bulunduğu" ideolojisine, hem de şoven propagandaya malzeme sağlanır. Türk milliyetçi tarihçiliği, "tarihten önce vardık, tarihten sonra olacağız" şeklinde ifade edilen sloganı "kanıtlanmış bilimsel bir gerçek" halinde sunmak için, uzun zaman çaba göstermiştir. "Tarihten önce var olmak", insandan da önce olmak anlamına gelir. Yüzeysel bir bakışla bile saçma görünecek bu iddia, milliyetçi bakış açısından tartışılmaz bir hakikat değeri kazanmıştır. Böylece tarihsel materyalizmin "tarih insanla başlamıştır" şeklindeki tezi, milliyetçi tarihçinin elinde, önce "tarih bizim ulusumuzla başlamıştır" biçimini alır, sonra buradan hareketle, bu çarpık mantığın sonucuna ulaşılır: "ilk insan bizim ulusumuzdandır."

Bu saçma akıl yürütmenin ve bilim dışı iddianın, Türk milliyetçi tarihçiliğinde pek çok örneği vardır. Bu iddia, diğer yandan, insanlık tarihinin bütün birikiminin ve başarılarının tek bir ulusun eliyle yaratıldığı, bütün uygarlıkların kaynağında ve başlangıcında aynı ulusun öncülüğünün bulunduğu iddiasıyla tamamlanır:

"Türk ırkı anayurtlarında, yüksek kültür mertebesine varırken, Avrupa,

tmamen vahşi ve tamamen cahil bir hayat yaıyordu." (Türk Tarihinin Ana Hatları, aktaran İ. Beiki: "Türk Tarih Tezi, Gne Dil Teorisi ve Kürt Sorunu", Yurt Kitap Yayın, s.89)

Aynı iddia, tersine çevrilmiş haliyle, Kürt milliyetçi tarihçileri tarafından da ileri sürülmektedir:

"Batının sahip olduğu bugünkü bilim ve teknoloji, 'ilkel, geri, barbar' diye iddia edilen Doğu'da, be bin yıl öncesinden fışkıran ve uygarlık tarihine ilk temel teşkil eden bilimin tohumları üzerinde yükseldi, gelişti ve bugüne ulaştı. ... Batı, bugün Doğu'dan 50, bilemedin 100 yıl ileridedir. Ama dn, (birkaç bin yıl önce), Doğu, Batı'dan bin yıl ilerideydi." (H. Murat, "Kültürler ve Uygarlıklar, Newroz, Mayıs 1992.)

"İnsanlığı ilk kez mağara hayatından kurtaran, emekliyen çocuğu elerinden tutup yürüten, uygarca bir yaşamın koşullarını tarihte ilk kez oluşturan, Sümerler ve Kürt halkı olmuştur." ("Tarihte Kürt Halkının Yeri", Cemid Bender, Teori, Nisan 1990)

Bu, Türk milliyetçi tarihçilerine özgü kof bbrlenmenin tersine çevrilmiş halidir.

Cemid Bender, Arapça, Farsça, Türkçe, Ermenice binlerce sözcüğün Kürtçe kökenli olduğunu, Kürt dilinin, Orta Doğu'daki bütün dillerden eski ve zengin olduğunu ileri sürer. (Bkz: C. Bender, "Kürtlerde Suyu Bulma ve Kullanma Sanatı", Teori, ubat 1992 ve "Anadolu Kültüründe Kürt İzleri", Teori, Ekim 1990) Böyle bir iddia, yalnızca, Türkçe'nin Hint-Avrupa dillerinin "kayıp" kaynağı olduğunu "keşfeden" "Gne Dil Teorisi"nin özellikle Kürtçe zerindeki baskıyı güçlendirmek amacıyla pervasızca kullanılması karşısında, anlamlı bir ezilen ulus milliyetçiliğinin ürünü değildir; aynı zamanda, **ayağa kalkmakta olan bir ulusun kendi kimliğine duyduğu güvenle mümkün bütün sınırları zorlamasının da işaretidir.** Ne var ki, bütün dillerin tek bir ana kaynaktan doğduğu tezi de, İkinci Dünya Savaşı ncesi Avrupa tarihçiliğinin belli balı ırkçı tezlerinden biridir. Bu tezler, bugüne kadar linguistik araştırmalarında temel kabul edilen sınıflandırma ölçütlerini de önemli ölçüde belirleyerek yaşamaya devam etmektedir. Her milliyetçi tarihçi, bu sınıflandırmaya dayanarak, ve karşılaştırmalı linguistiğin

verilerini özel tarzda kullanarak, kendi ulusal dilini, diğer dillerin anası olarak gösterebilir. Buna ilişkin çok ilginç ve bugün artık herkese gülünç gelen örnekler, İsmail Beşikçi'nin değerli araştırması "Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi ve Kürt Sorunu" adlı eserde bulunmaktadır. Günümüz milliyetçi Kürt tarihçiliği, bu çok denenmiş eski yolu kullanmakta sakınca görmüyor. "Güneş Dil Teorisi", çoğu kez sanıldığı gibi, yalnızca Türk ırkçılığına özgü bir teori değildir. Bütün milliyetçiler, kendi uluslarının, diğer ulusların atası ve kökü olduğu iddiasını ileri sürerken, diller tarihinin karmaşık ve çapraz ilişkiler içinde oluşmuş birikiminin ortak ürünlerini "kendi öz malları" olarak ileri sürmektedir. Bu açıdan,

"Hint-Avrupa dillerinde kullanılan öneklerin çoğu ile bazı soneklerin Türkçede tam kelime halinde varlığını ileri sürerek, 'CO' ekinin Türkçe 'Komak'tan, 'AD' ekinin dilimizde isim demek olan 'AD' ile, 'ADAMA'K'tan, 'DİS' ekinin Türkçe 'DİŞ'tan ... geldiğini göstererek..."

diyen milliyetçi Türk tarihçileriyle, Kürtçe'nin, Arapça'yı, Farsça'yı, Ermenice'yi, Süryanice'yi hatta ölmüş Hititçe'yi, Sümerce'yi kökten etkileyip onlara sözcük aktardığını ileri süren Kürt milliyetçisi tarihçi arasında fark yoktur.

Bir başka örnek, Kürt milliyetçi tarihçiliğinin, Türk milliyetçiliği ile ilk bakışta anlamsız ve gereksiz görülebilecek bir yarışa giriştiğini gösteriyor. Türk milliyetçiliğinin ırkçı, şoven tarih felsefesinin özellikle Kürt halkının varlığını inkara, onun tarihsel geçmişini yok saymaya yöneldiği bir gerçektir. Kürt milliyetçiliği, buna karşılık, kendi tarihinin savunulmasını, kendisine yöneltilen silahları tersine çevirerek gerçekleştirmeye çalışıyor. Fakat bu tepkici yolda, Kürtler, Türklerle aynı temelde hareket ediyorlar ve özü bakımından kendi tarih felsefelerini de aynı öz üzerinde kuruyorlar.

Şu örneği inceleyelim:

Türk milliyetçiliğinin özellikle Orta Asya kökenli olmakla "AT" arasında kurduğu dolaysız ve zorunlu ilişki, milliyetçi tarih anlayışı içinde, bu hayvanın Türk'ün ayrılmaz parçası olarak "tarihteki şanlı yerini almasını" sağlamıştır. Türk milliyetçi tarihçiliği için at,

ulusun tarihinin asli parçası haline getirilmiştir. Tepkici Kürt milliyetçi tarihçiliği, buna atı ilk evcilleştiren **ulusun** Kürtler olduğunu ileri sürerek cevap vermeye çalışıyor:

"İşte atı ilk ehlileşiren bir ulus olan Kürtler, atı ve merkebi, tarihte hem araba için, hem de bulgur yaparken kendi bulup kurduğu..." (Cemşid Bender, "Kürt Uygarlığında Buğdayın Ayak İzleri", Teori, Mart 1992.)

Hayvanların ve bitkilerin evcilleştirilmesi, bir başka deyişle doğal hayatlarından çekilip alınarak insan topluluklarının denetimi altında ve insanın ihtiyaçları için kullanılmalarının tarihi, birçok bakımdan karanlıktadır. Bu konuda herhangi bir yazılı belge bulma olanağı yoktur. Çünkü, at, köpek, koyun ve sığır sürüleri gibi hayvanların, buğdayın, nişastalı kök bitkilerinin, meyvelerin insan denetimine geçmesi, binlerce yıla uzanan bir tarihe sahiptir ve bu etkinlikler, esas olarak insanın da, hayvanlıktan çıkıp insanlığa adım atmasının süreçleriyle içiçedir. Bu bakımdan, atı kim evcilleştirmiş olursa olsun, ona **ulus** demek, bilimsel bakımdan kabul edilemez. Böyle bir iddia, ulusla insanı eşitlemek, ulusun ataları insanın da atalarının olduğu sonucuna varmak demektir. Tarihin bu kadar eski çağlarında yaşamış herhangi bir insan topluluğunun bugünkü ulus adlarıyla anılması ise, doğrudan doğruya ırkçılığa karşılık düşmektedir.

İrkçi Türk tarihçilerinin Orta Asya'da yaşayan ve yaşamış her kavmi Türk saymaları gibi, Kürt tarihçiler de, Mezopotamya'da yaşamış ve yaşayan her kavmin, belki hiç biri kavim olarak örgütlenme olanağı bile bulamamış insan topluluklarının Kürt olduğunu ileri sürmektedir. Ulus ve İrk kavramlarının bir ve aynı anlama gelmek üzere kullanıldığı bu görüş açısından bakıldığında, Kürt tarihçilerin de büyük ölçüde, "İnsanlığın atası Kürttür" sonucuna varması kaçınılmaz olacaktır. Nitekim, bu büyük bir ciddiyetle bugünden ileri sürülebilmektedir.

- Coğrafya ve ulusun özdeşleştirilmesi

Milliyetçi tarihçiliğin bir başka karakteristiği, ulusun bugün ve yakın tarihte yaşadığı bölgenin "Anavatan" kabul edilmesi ve bu-

nun "değiştirilmez tarihsel gerçek" olarak sunulmasıdır. Bu, tümüyle siyasal sınırlarla ilgili politikanın belirlediği bir yönlendirmedir. İnsan topluluklarının hangi soydan geldiği ve hangi coğrafya üzerinde kendilerine bir hayat kurduğu üzerinde yoğunlaşan tarih araştırmalarının, özellikle Avrupa'da 30'lu ve 40'lı yıllarda yaygınlaşması anlamlıdır. Bu tarih görüşü, doğrudan doğruya ırkçı, faşist, emperyalist "Hayat Alanları" teorisiyle ilgilidir ve bir ulusun (ya da üstün ırkın), belli bir coğrafya bölümünün ilk ve değişmez sahibi olarak onaylanmasına gerekçe hazırlamaya yöneliktir. Dolayısıyla, emperyalizmin göz diktiği topraklarda yaşayan diğer halkları ve ulusları egemenlik altına almaya, soykırıma uğratmaya temel hazırlar. Bu tez, yayılcı ve ilhakçı politikaları haklı çıkarmaya yöneliktir. Aynı tezin, ulusal kurtuluş savaşı sürecindeki ezilen uluslar için anlaşılabilir ve hoşgörüle karşılanması gereken siyasal bir yanı vardır. İşgal edilmiş topraklarını sahiplenmek isteyen ulus, yaşadığı bölgenin kendisinin tarihsel hakkı olduğunu ileri sürmekte mazurdur. Ancak aynı anlayışın, giderek siyasal sınırların ırk ve milliyet esasına göre, en dar burjuva milliyetçilik temelinde, "değişmez ve değiştirilemez" olduğunu ileri süren bir resmi ideoloji içeriği kazanması, aynı bölgede yaşayan diğer ulusal toplulukların "bu toprağa ait olmadıkları"nın ileri sürülerek baskı altına alınması tehlikesi de kesin olarak vardır. Bu, kardeş halklar ve özellikle de milliyetçilik ve vatan kavramlarında hiçbir çıkarı ifade edilmeyen proletarya bakımından tehlikelidir.

- Ulus içindeki sınıf karşıtıklarının ve mücadelesinin örtülmesi, ulusun tek bir bütünü olarak gösterilmesi:

Türk tarih tezinin önemli bir özelliği, Alman ve İtalyan faşist tarihçiliğinin temelinde yatan sınıf kavramının inkarını, tekrarlardan ibarettir: "İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitleyiz!" Bu da, günümüz milliyetçi Kürt tarihçileri arasında, Kürtlerin tarih boyunca, kendi haklarını da, başka kavimleri de ezmemiş, her zaman adil ve eşit toplumsal bir yaşamın savunucusu olagelmiş bulunduğunu ileri sürerken tekrarladıkları bir görüştür. Bir yandan

Kürtlerin tarihte hiçbir zaman devlet kurmamış olduğunu ileri süreren faşist Türk tezine karşı, hemen hemen tarihteki bütün Mezopotamya ve Doğu Anadolu devletlerinin Kürtler tarafından kurulduğu ya da Kürtlerin bu devletlerin esas ahalisini oluşturduğu iddia edilirken, bu devletlerin kime karşı ve hangi sınıflar eliyle kurulmuş olduğu sorusu atlanmaktadır. Bir yerde devlet olacak da, ezilen ya da tahakküm altında tutulan birileri nasıl bulunmayacak? Kuşkusuz, milliyetçi Kürt tarihçiliğinin, Marksist devlet teorisi açısından sorulacak bu soruya verebileceği bir cevap yoktur. Çünkü orada önemli olan, ulusun ezilmişliğe karşı savaşının, tarihsel bir geleneğe dayandırılması ve bugün içinde bulunulan durumun hiç hak edilmemiş olduğunun tarihle kanıtlanması çabasıdır. Bu görüş, sonuçta ulusun kendi içindeki sınıf ayrılıklarının gizlenmesi, sınıf mücadelesi gerçeğinin ulusal kurtuluş mücadelesine kurban edilmesi yolunu açmaktadır. Eğer bir Kürt toprak ağası, hasbelkader ulusal kurtuluş savaşının maddi bir destekçisi ise, Kürt emekçi köylüsünün ona karşı mücadelesinin "ulusal davaya zarar vereceği" yolundaki her gerici görüş, bu tarih anlayışında kendisine bir destek bulacaktır.

SONUÇ

Milliyetçi tarih anlayışının, tarihsel koşullara ve hangi politikanın ürünü olduğuna bağlı olarak kazandığı belli bir içerik vardır. Bu, uluslaşma sürecinin özelliklerine ve koşullara bağlı olarak, ilerici ve demokratik bir içerik kazanabilir. Ancak bu içerik, daima koşullu bir içeriktir ve temel özellikleri değişmediği halde, bir dönem görece ilerici olabilirken, bir başka dönem gerici rol oynayabilir. Şu anda Kürt milliyetçi tarihçiliği, yüzyıllardır ulusun kapatıldığı tarihsizlik ve kültürsüzlük suçlamasının duvarlarını yıkmaya çalışıyor ve bu koşullarda ilerici, demokratik bir rol oynuyor. Türk milliyetçiliğinin yerleştirdiği ideolojik önyargıların yıkılmasında, Kürt ulusal varlığının inkar edilmesine yol açan gerici koşullarınma-

ların kırılmasına hizmet ediyor. Bununla birlikte, felsefi temelleri bakımından idealizmin ve metafiziğin hakim olduğu bu tarihçiliğin önemli zararları da görülüyor. Türk milliyetçi tarihçiliğine karşı tepki temelinde geliştirilen araştırma ve yorumlama tarzı, bu tarihçiliğin iddialarını ciddiye alınmaktan uzak kılıyor ve bu her şeyden önce Kürt ulusal mücadelesinin kültür cephesinin zayıflamasına yol açıyor.

Temelleri bakımından, her türden milliyetçiliğin ortak özellikleri olarak saptanabilecek karakteristikleri yukarıda özetledik. Bunlar, azalan ya da artan ölçülerde, ama mutlaka, şu ya da bu milliyetçi yazarda bulunan ideolojik yönelimleri ifade etmektedir. Bu temeller, her şeyden önce burjuvazinin ideolojisini ve politikasını yansıtmaktadır. Böyle bir tarih anlayışının, proletaryanın sosyalist hedefleri bakımından sağlayacağı bir gelişme yoktur. Demokratik devrimci gelişme sürecinde, burjuvazinin devrimci kitle hareketi üzerindeki hegemonyasının bir parçası olarak işlev yüklenen bu tarihçiliğin, kesin olarak eleştirilmesi ve materyalist tarih yorumuna uygun çalışmalarla cevaplandırılması bir zorunluluktur. Bu konuda Kürt ulusal varlığının inkârına karşı çıkmak adına, Kürt milliyetçiliğinin tarih anlayışını onaylamak ya da suskunlukla karşılamak yanlıştır. Türk milliyetçiliğinin gerici ve bilim dışı tezlerini eleştiren herkes, aynı özden kaynaklanan Kürt milliyetçi tarihçiliğinin bilim dışı ve şu anda koşullara bağlı olarak demokratik bir işlev yüklenen, ama bugün ve gelecek için geriletici bir potansiyeli ifade eden tezlerine karşı da tavır takınmalıdır. Bu konuda sağlam ve devrimci bir temel ancak sınıf mücadelesi kavramını temel alan materyalist tarih anlayışında bulunabilir.

V. ATEŞ, Aralık '92

Kürt sorununun, Kürt işçi ve köylü yığınlarının çıkar ve taleplerine, demokrasi ve özgürlük taleplerine bağlı olarak ele alınması ve Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkını kararlılıkla savunmasını; emperyalizm, diktatörlüğe, Türk ve Kürt gericiliğine karşı mücadelelenin başarıya ulaşması için zorunlu koşulları oluşturduğunun anlaşılması bugün daha da önemlidir.

Konuya ilişkin olarak Kürt ve Türk Marksistleri tarafından kaleme alınmış bir dizi yazıya göre bu broşürün global özgürlük ve devrim kavramının doğru bir biçimde çizilmesiyle yürütülmesine hizmet eder bugün umuyoruz.